TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia 2021-2027

2022. május

MEGBÍZÓ

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata

Cím: 2800 Tatabánya, Fő tér 6.

Tel.: 06 (34) 515 700

E-mail: titkarsag@tatabanya.hu

Honlap: https://tatabanya.hu

VÁLLALKOZÓ

EX ANTE Tanácsadó Iroda Kft.

Cím: 1025 Budapest, Vérhalom u. 33/a.

Tel.: központ (+36-1) 321 1773

Fax: (+36-1) 321 1772

E-mail: info@exante.hu

Honlap: https://exante.hu

Készítette:

Dr. Mérei András	Okl. terület-és településfejlesztő geográfus	Projektvezető Terület- és településfejlesztési szakértő
Dr. Döbrönte Katalin	Okl. közgazdász, területfejlesztési szakértő	Stratégiai és fenntarthatósági vezető tanácsadó
Moldrich Dávid	Okl. közgazdász	Területfejlesztési szakértő
Janza Frigyes	Okl. közgazdász	Területfejlesztési szakértő

Tartalom

Vezetői összefoglaló 6
1 A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan 7
1.1 Partnerek definiálása 7
1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma 7
1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban 8
2 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés 9
2.1 Helyzetfeltárás 9
2.2 Területi lehatárolás 103
2.2.1 A várostérség lehatárolása, bemutatása 103
2.3 Helyzetértékelés, szintézis 104
2.3.1 Zöldülő város 106
2.3.2 Digitális város 109
2.3.3 Megtartó város 111
2.3.4 Kiszolgáló város 114
2.4 A város irányítási és működési modellje 119
2.4.1 Irányítási modell 119
2.4.2 Működési modell 119
2.4.3 Várostérségi koordináció 119
2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése 120
2.5.1 Prosperáló város 120
2.5.2 Zöldülő város 121
2.5.3 Digitális város 121
2.5.4 Megtartó város 122
2.5.5 Kiszolgáló város 123
3 Stratégiai munkarész 124
3.1 Forgatókönyv elemzés 124
3.2 Jövőkép 129
3.3 A stratégia célrendszere 129
3.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben 133
3.4.1 Prosperáló város 134
3.4.2 Zöldülő város 135
3.4.3 Digitális város 136
3.4.4 Megtartó város 137
3.4.5 Kiszolgáló város 138

3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal 139
4 Monitoring, kontrolling, indikátorok 144
4.1 FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során 144
4.2 Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana 145
4.3 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana 149
5 Az irányítási és működési modell 149
5.1 A városirányítási modell indokolt módosításai 150
5.1.1 Az átfogó városirányítási rendszer változásai 150
5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai 150
5.1.3 Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában 151
5.2 A városi működési modellt érintő tervezett változtatások 151
6 Cselekvési terv 152
6.1 Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése 152
6.2 Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása 153
6.3 Városi szintű beavatkozási területek részletezése 153
6.3.1 Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások 154
6.3.2 Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások 162
6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések) 164
6.4 Városrészi szintű beavatkozási területek részletezése 182
6.5 Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend) 182
6.5.1 Zöld átállás menetrend 182
6.5.2 Digitális átállás menetrend 205
7 Finanszírozási terv 210
7.1 Elérhető és bevonható források számbavétele 210
7.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők 217
7.1.2 Kitekintés 218
Az önkormányzat fő fejlesztési céljai az öt dimenzió mentén: 218
7.1.3 Egyéb kötöttségek és lehetőségek 219
7.2 Az üzleti modell bemutatása 219
7.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenziónként összegezve 219
7.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója 223
7.3 Fenntartható üzemeltetés 225
7.4 Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése 230

7.4.1 Ellátandó funkciók 230
7.4.2 Kulcsszereplők nevesítése 230
7.4.3 Intézményi modell bemutatása 231
8 Mellékletek 232
8.1 Antiszegregációs Terv 232
8.1.1 Helyzetelemzés és értékelés 232
8.1.1.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése 232
8.1.1.2 A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése 233
8.1.2 Antiszegregációs terv 234
8.1.2.1 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok 234
8.1.2.2 A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása (amennyiben releváns) 237
8.1.2.3 A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata 237
8.1.2.4 A beavatkozások ütemezése 237
8.1.2.5 Az antiszegregációs terv pénzügyi terve 238
8.2 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása 239
8.2.1 Lakossági felmérés 239
A kérdőívek eredményei 239
8.2.2 Intézményi/ szervezeti felmérés 253
A vállalkozások körében kitöltött kérdőívek eredményei 253
A civil szervezetek által kitöltött kérdőívek eredményei 262
8.3 Finanszírozási terv beavatkozásonként 278
8.4 Működési térkép 280

Vezetői összefoglaló

Tatabánya MJV bekerült az ERFA 9. cikk alá tartozó települések közé. Ezzel Tatabánya MJV a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP+) PO5-i. Integrált és befogadó társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődés, a kultúra, a természeti örökség, a fenntartható turizmus és biztonság előmozdítása városi területeken célterület Fenntartható Városfejlesztés intézkedés kedvezményezettjévé vált. Az ERFA rendelet 11. cikk értelmében az Európai Unió 2021-2027 tervezési időszak fenntartható városfejlesztési források felhasználásának feltétele új Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) készítése, amely struktúrájában és tartalmában megteremti az összhangot a jelenleg érvényben levő európai és hazai szakpolitikai keretekkel. A Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága által elkészített Fenntartható Városfejlesztési Stratégia módszertani útmutató alapján készülő Fenntartható Városfejlesztési Stratégia az Európai Unió elvárásait figyelembe vevő dokumentum a 2021-27-es TOP+ Fenntartható Városfejlesztés intézkedés forráskeret felhasználásának előfeltételévé vált, amelyet Tatabánya MJV önkormányzatának szükséges elkészítenie.

Az 1781/2021. (XI. 2.) számú, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében megvalósuló Előzetes Integrált Területi Programok jóváhagyásáról szóló 1658/2021. (IX. 24.) Korm. határozat módosításáról szóló Kormányhatározat 1. sz. mellékletének 4. pontja értelmében Tatabánya MJV Önkormányzata 10,43 milliárd Forint városi szintű forráskeretre jogosult a fenntartható városfejlesztésre kijelölt keretből.

1 A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

1.1 Partnerek definiálása

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata partnerségi egyeztetési, kommunikációs tevékenységével minden, a közigazgatási területén képviseltetett államigazgatási szervezetet, önkormányzat szervezetet, civil és gazdasági szervezetet, valamint minden magánszemélyt el kíván érni.

Ez a széles célcsoport az alábbiak szerint bontható tovább.

Közszféra

- Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
- Szomszédos települések önkormányzatai
- A városban működő nemzetiségi önkormányzatok

Érdekképviseleti szervezetek

- A városban vagy funkcionális várostérségben működő érdekképviseleti szervezetek és kamarák

Gazdasági szervezetek

- A városban vagy funkcionális várostérségben működő gazdálkodó szervezetek

Civil és egyházi élet szereplői

- A városban bejegyzett civil szervezetek, különös tekintettel a sérülékeny társadalmi csoportokat (idős embereket, fogyatékossággal élőket, gyermekes családokat, alacsony iskolázottságú 45 év fölötti korosztályt, stb.) képviselő szervezetekre
- A városban működő bejegyzett egyházak, illetve egyházi karitatív szervezetek.

Lakosság

I. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata közigazgatási területén állandó bejelentett lakcímmel vagy ingatlantulajdonnal rendelkező lakos

1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma

Szakmai munkacsoportok működése és szerepe

A szakmai tervezés 5 szakmai munkacsoportban folyik. A munkacsoportok felépítése követi a Pénzügyminisztérium Fenntartható Városfejlesztési Stratégia városi rezíliencia méréséhez megállapított 5 dimenziót, illetve szakterületet. Ennek alapján meghatározásra került a Kiszolgáló város, a Megtartó város, a Zöldülő város, a Digitális város és a Prosperáló város munkacsoport.

Minden munkacsoport interaktívan működik, a résztvevőknek lehetőségük van párbeszédet folytatni egymással. Minden munkacsoportnak van nevesített szakmai vezetője, aki a tervezés előrehaladásának szakmai tartalmi részéért felelős. A szakmai vezető munkáját munkacsoportonként egy-egy koordinátor segíti, aki felelős a munkacsoport összehívásáért, operatív szervezési feladatok ellátásáért.

A szakmai munkacsoportok tagjai részben az adott területhez kapcsolódó bizottságok tagjai, részben egyéb külső szakmai partnerek, civil szervezetek. Fontos, hogy a munkacsoportok minél szélesebb körben reprezentálják a helyi társadalom egyes érdekcsoportjait.

A szakmai munkacsoportok szakmai együttműködése kiindulási alapot jelentenek az FVS végrehajtásához létrehozandó projektcsatorna szervezet felállításához és működéséhez.

Workshopok

Az FVS készítése során a város vezetése a lehető legszélesebb körben be kívánja vonni a helyi társadalmi, gazdasági élet meghatározó szereplőit, a civil szféra képviselőit, a vállalkozásokat, a városi intézményeket és a lakosságok. Ezt szolgálta a négy megtartott tematikus workshop, Kiszolgáló-Megtartó Város, Prosperáló Város, Digitális Város és Zöldülő Város témakörben.

A város vezetése évek óta rendszeresen konzultál, jellemzően a jelentősebb stratégiai döntések előtt és lakossági fórumok formájában Tatabánya valamennyi lakosával; így a 2021-2030-as időszakra készülő FVS tervezése során is kiemelt szerepet kap a széleskörű partnerség.

A workshopok küldetése, hogy a tervezés folyamán a gazdasági, kulturális és civil szektort képviselve érvényesítse azok szempontjait, szándékait.

1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban

A tervezés partnerségi egyeztetésének elsődleges dokumentuma a partnerségi terv, amely mentén az FVS-tervezés haladt. A partnerségi egyeztetés keretében az alábbi események kerültek megtartásra:

Partnerségi folyamat neve	Ideje, helye	Célja, eredménye
Reprezentatív kérdőívezés a lakosság körében	2021. április-május, online	FVS-útmutató szerint kötelező, lakossági felmérés a készülő stratégiával kapcsolatban
Reprezentatív kérdőívezés a vállalkozások körében	2021. április-május, online	A város civil szervezeteinek előzetes észrevétele a készülő stratégiával kapcsolatban
Reprezentatív kérdőívezés a civil szervezetek körében	2021. április-május, online	A város gazdasági szervezeteinek előzetes észrevétele a készülő stratégiával kapcsolatban
Belső munkaközi egyeztetés a városi reziliencia dimenzió	2021. szeptember 5.	Munkacsoporti megbeszélés a főbb stratégiai irányokról

szerint tematikus megosztásban (Kiszolgáló, Megtartó, Digitális, Zöldülő és Prosperáló Város témakörökben)		
Belső munkaközi egyeztetés a	2021. november 18. Városháza tárgyalóterem	Városi projektek, a stratégiában szereplő beavatkozási irányok előzetes megnevezése
Workshopok a FVS-útmutató szerint a városi reziliencia dimenzió szerint tematikus megosztásban (Kiszolgáló, Megtartó, Digitális, Zöldülő és Prosperáló Város témakörökben)	2021. november 23. közgyűlési terem, Városháza	A város lakosságának, civil és gazdasági szervezeteinek személyes megszólítása a készülő stratégiával kapcsolatban. Az előzetes vélemények és javaslatok megismerése.
Antiszegregációs munkacsoport ülés	2022. január 5. Városháza tárgyalóterem	Mind az FVS, mind az ITS részét képező Antiszegregációs Terv elkészítését elősegítő szakmai javaslatok megvitatása.
Képviselői Workshop	2022. január 26. közgyűlési terem, Városháza	A stratégiai irányok, célok és projektek meghatározása

2 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

2.1 Helyzetfeltárás

Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Tatabánya a Dunántúl északi részén, a Közép-dunántúli Régióban helyezkedik el. A korábban négy szomszédos településből összeolvadt város ma Komárom-Esztergom megye és a Tatabányai járás székhelye. A város vonzáskörzete a járásra és a megyére terjed ki.

A város megye déli részén, a Gerecse és a Vértes között fekvő Tatai-árokban fekszik, a fővárostól 55 km-re. Helyzeténél fogva forgalmi csomópont, nem csak megyei, de regionális és országos szinten is. Az M1-es (E60, E75) Bécs-Budapest autópálya érinti, a Budapest-Hegyeshalom-Rajka vasútvonal átszeli a várost. A környék minden településével és az ország nagyobb városaival autóbuszjáratok kötik össze.

Komátom-Esztergom megyében 11 város található: Ács, Bábolna, Dorog, Esztergom, Kisbér, Komárom, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tát, Tata és Tatabánya. A megyében 6 járás található: Esztergomi járás, Kisbéri járás, Komáromi járás, Oroszlányi járás, Tatai járás, Tatabányai járás. A megye 6 darab járásában összesen 76 település található, melyek lakónépességének összege megközelíti a 300 ezer főt. A megye legnagyobb járása az Esztergomi járás, melynek 24 településén mintegy 91 ezer fő él. A Tatabányai járáshoz 10 település tartozik: Gyermely, Héreg, Környe, Szárliget, Szomor, Tarján, Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős.

Tatabánya közvetlen vonzáskörzetében többpólusú település-együttes alakult ki, amely a Tatabánya-Tata-Oroszlány városcsoportot és a környező kisebb településeket foglalja magába. A három kiemelt

város között funkciómegosztás mutatkozik a munkahely-lakóhely-idegenforgalom és egyéb ellátó és igazgatási funkciók vonatkozásában.

A város a régióban alközponti szerepet tölt be. A népességkoncentráló erő és a fejlettségi színvonalat jelző gazdasági-társadalmi mutatók alapján a régión belül kiemelkedő a négy megyei jogú város: Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém és Dunaújváros. A régióközpont mellett Tatabánya gazdasági, logisztikai központként jelenik meg, Veszprém komplex felsőoktatási központ, Dunaújváros pedig ipari központ. Történelmi hagyományok tekintetében Székesfehérvár, Veszprém és Esztergom emelhető ki a régió települései közül. Tatabánya, mint Komárom-Esztergom megye és a Tatabányai járás székhelye számos térségi fontosságú közintézménynek ad otthont.

A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

A 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési időszakra való felkészülés idején hazánkban alapvetően megváltoztak a terület- és településfejlesztés törvényi és szervezeti keretei. Az Országgyűlés 2014. január 3-án elfogadva a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló határozatot, új irányt szabott az ország, a térségek és a települések fejlesztéséhez. Az OFTK-ban olyan funkcionális térségek kerültek kijelölésre, amelyek meghatározzák az egyes térségekre vonatkozó elsődleges gazdasági, társadalmi, vagy környezeti feladatot, amellyel azok kapcsolódhatnak a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba. Az OFTK az alábbi ábrán szemlélteti a funkcionális térségeket:

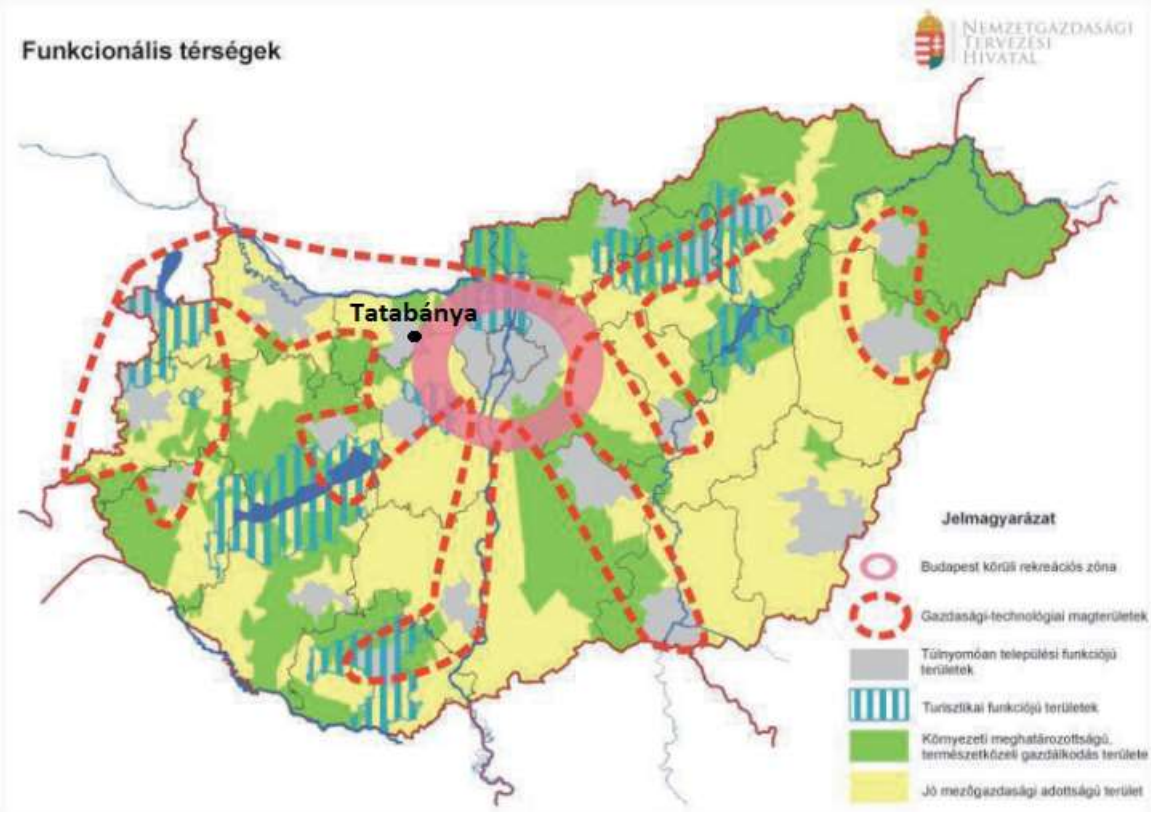

Forrás: Országos Területfejlesztési Koncepció

Az OTFK alapján Tatabánya a Budapest körüli rekreációs zóna határában, túlnyomóan települési funkciójú területen található. Tatabánya az M1-es autópálya mentén nyúló gazdasági-technológiai magterületen fekszik. A várost is magában foglaló túlnyomóan települési funkciójú területektől északra környezeti meghatározottságú, természetközeli gazdálkodás területei, délre pedig jó mezőgazdasági területek találhatóak. Az OFTK az országos városhálózat jelentősebb városait, azok vonzáskörzeteit az alábbi ábrán összegzi:

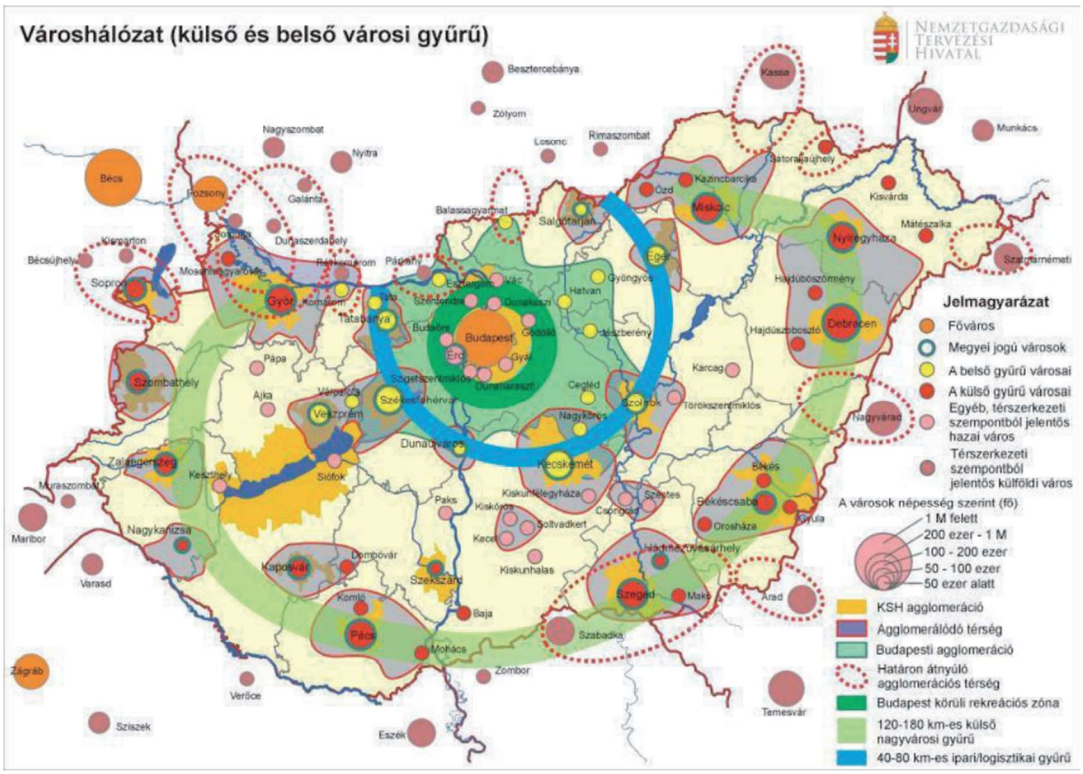

Forrás: Országos Területfejlesztési Koncepció

A Budapest központú városhálózatban meghatározásra kerültek a belső, 40-80 km-es ipari/logisztikai gyűrű városai (sárga), valamint a 120-180 km-es külső nagyvárosi gyűrű városai (piros). Tatabánya a belső gyűrű városainak egyikeként a 40-80 km-es ipari/logisztikai gyűrű mentén fekszik.

A Nemzeti Fejlesztés 2030 koncepció a további tervezés során is figyelembe veendő horizontális szempontként határozta meg:

a) a befogadást – a társadalmi felzárkózás támogatását,
b) az esélyegyenlőség megteremtését, a nemzetiségi identitás erősítését,
c) a fenntartható fejlődést – fenntartható növekedést,
d) az értékmegőrzést és az intelligens növekedést.

A fejlesztési források felhasználásának a Nemzeti Fejlesztés 2030 koncepcióban rögzített alapelvei:

a) nemzeti fejlesztési célok és prioritások érvényesítése,
b) a közpénzfelhasználás közhasznot eredményezzen,
c) partnerség és közösségi részvétel,
d) foglalkoztatáshoz való hozzájárulás,
e) a természeti erőforrások mennyiségi és minőségi megőrzése, a környezet állapotának és értékeinek megőrzése, javítása,
f) a megtermelt értékek hasznosulása a helyi közösség javára, kedvezményezettség,

g) a területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségek és települések fejlesztésére rendelkezésre álló forrásokat meghatározott támogatási szabályok alapján indokolt felhasználni,
h) a területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségekből és településekről benyújtott pályázatokat a pályázatok értékelése során a felzárkóztatás elősegítése érdekében indokolt előnyben részesíteni.

A nemzeti jövőkép elérése érdekében az országgyűlési határozat négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki:

a) értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
b) népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
c) természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
d) térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az ország jövőképe és fejlesztési célrendszere a Nemzeti Fejlesztés 2030 koncepcióban.

Az átfogó, közép- és hosszú távú célok megvalósulása érdekében specifikus és területi célkitűzések kerültek meghatározásra (V3. ábra): a célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőnek egyaránt szólnak, így Hódmezővásárhely MJV számára is láthatóvá teszik azokat a fejlesztési súlypontokat, amelyekre a középtávra fókuszált fejlesztési feladatok épülhetnek.

A szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

a) versenyképes, innovatív gazdaság,
b) gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
c) életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás,
d) kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I,
e) értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom,
f) jó állam, szolgáltató állam és biztonság,
g) stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme.

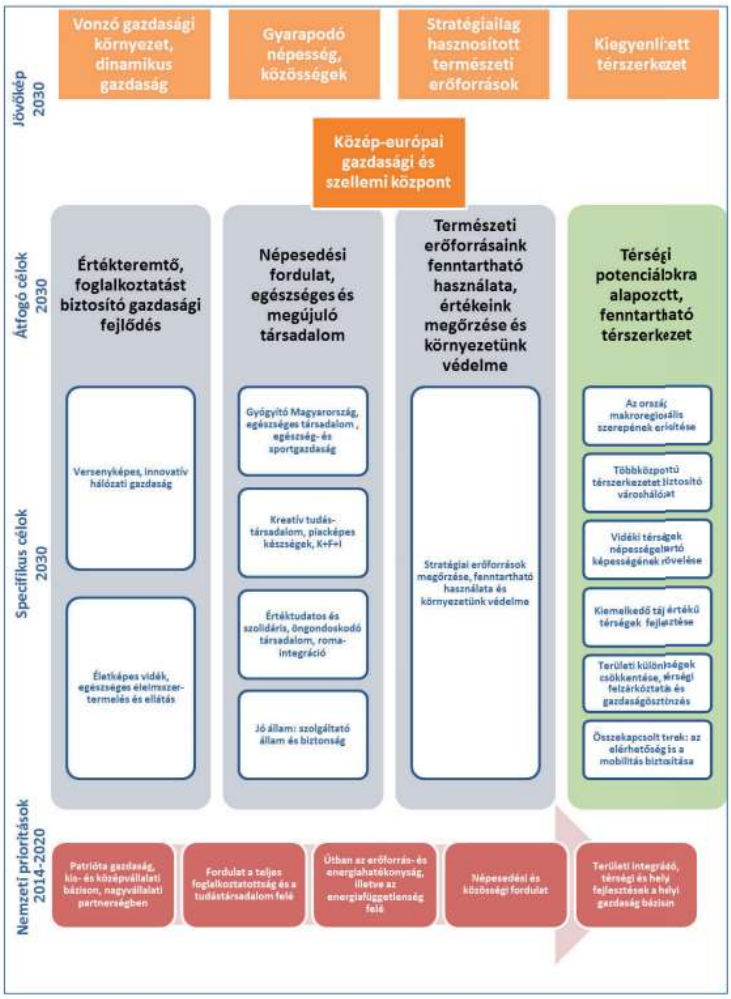

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 1/2014. (I. 3.) OGY határozat

Komárom-Esztergom megye pozicionálása a Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentumban

A megye az Európai Duna Régió kiemelkedő fejlődési potenciálú Bécs-Budapest gravitációs térségében helyezkedik el. Kis mérete ellenére differenciált gazdasági, táji adottságok, természeti, kulturális értékek nagy gazdasága, alulhasznosított turisztikai potenciál jellemzi. Térszerkezetét a kiváló elérést biztosító Helsinki folyosók és a gyenge észak-déli kapcsolatok (hiányzó hidak és főutak) határozzák meg. A népsűrűség magas, a lakosság 2/3-a él városokban. A vidéki térségekben és a hagyományos ipari-bányászati központokban jelentős az elvándorlás, a Dunakanyar északi részén viszont nő a népesség. Az agrárgazdaság teljesítménye csökkent, de a Kisalföldön jelentős a versenyképes nagyüzemek súlya. Az ipari termelés 98%-át a feldolgozóipar (gép-, jármű-, vegyipar, elektronika) adja, a hagyományos villamosenergia-ipar leépülőben, de fejlődik a megújuló energiaforrások hasznosítása. Az újraiparosítási folyamat a válság hatására lassult, a 11 ipari park jelentős területkínálattal bír. Gyenge a megye K+F+I kapacitása. Az egy lakosra jutó termelési érték az országos átlag négyszerese, a gazdaságilag aktív népesség aránya magas, alacsony viszont a felsőfokú végzettségűek aránya.

Fejlesztési irányok:

- Oroszlány-Tatabánya-Tata-Komárom városhálózati csomópont fejlesztése: Tatabánya gazdasági központi szerepének megőrzése-további megerősítése mellett versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát urbanizált táj kialakítása, az elért eredmények megtartásához

szükséges infrastrukturális és gazdasági célú fejlesztések folytatása, az Által-ér völgyének fenntartható vízgazdálkodási, ökológiai, rekreációs fejlesztése.

- Esztergom-Párkány és Komárom-Komarno várospárok központszerepének fejlesztésére építve a Duna mente struktúraváltása: az észak-déli kapcsolatok megerősítése-kiépítése, a nemzetközi térszervező funkciók, összehangolt logisztikai kapacitások, meglévő gazdasági potenciálok hasznosítása, az árvízvédelem és az intermodális közlekedésfejlesztés összehangolása, diverzifikált, nem szállításigényes gazdaság; a Duna, a dombvidék, a világörökség városmányos területek turisztikai potenciáljainak kihasználása).

- A megyei vidéki tájak új egyensúlyának kialakítása (kisalföldi agrárvertikum nagytérségi integrációja; integrált fenntartható vízgazdálkodás infrastruktúrája, kooperáló erős vidéki közösségek innovatív kezdeményezéseinek támogatása; a munkaerő-piaci központok elérhetőségének javítása, központi szerepű települések funkciójának megerősítése; élhetőség, rekreációs funkció és a dombvidéki mozaikos táj adottságaira épülő helyi gazdaság együttműködésre épülő fejlesztése).

- Rozsdaterületek, barnamezős területek, tájsebek, meglévő, de nem használt falusi feldolgozó-kapacitások differenciált újrahasznosítása, rehabilitációja, kezelése, fenntartható területgazdálkodás, településüzemeltetés, környezeti veszélyforrások felszámolása, tájgondnokság megszervezése, kooperációra épülő tájfejlesztés.

- A megye energiaipari pozíciójának megerősítése az energiaszektor struktúraváltására építve (a táji, környezeti, térszerkezeti adottságok, az európai (Duna régiós) és az országos energiastratégia és a befektetői szándékok összehangolt figyelembe vételével).

- Kvaterner szektor, K+F, felsőoktatás és középfokú szakképzés megerősítése, az együttműködési kultúra és a vállalkozási hajlandóság erősítése, a leszakadó településrészek és társadalmi csoportok integrálódásának, felzárkózásának, befogadásának ösztönzése.

A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Az OTrT. az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

Az ország területrendezési terve meghatározza az országos terület-felhasználás rendszerét, a települések térbeli rendjét, az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendjét, és ezek összefüggéseit.

Az országos területrendezési terv térképi melléklete, szerkezeti terve Tatabányára vonatkozóan:

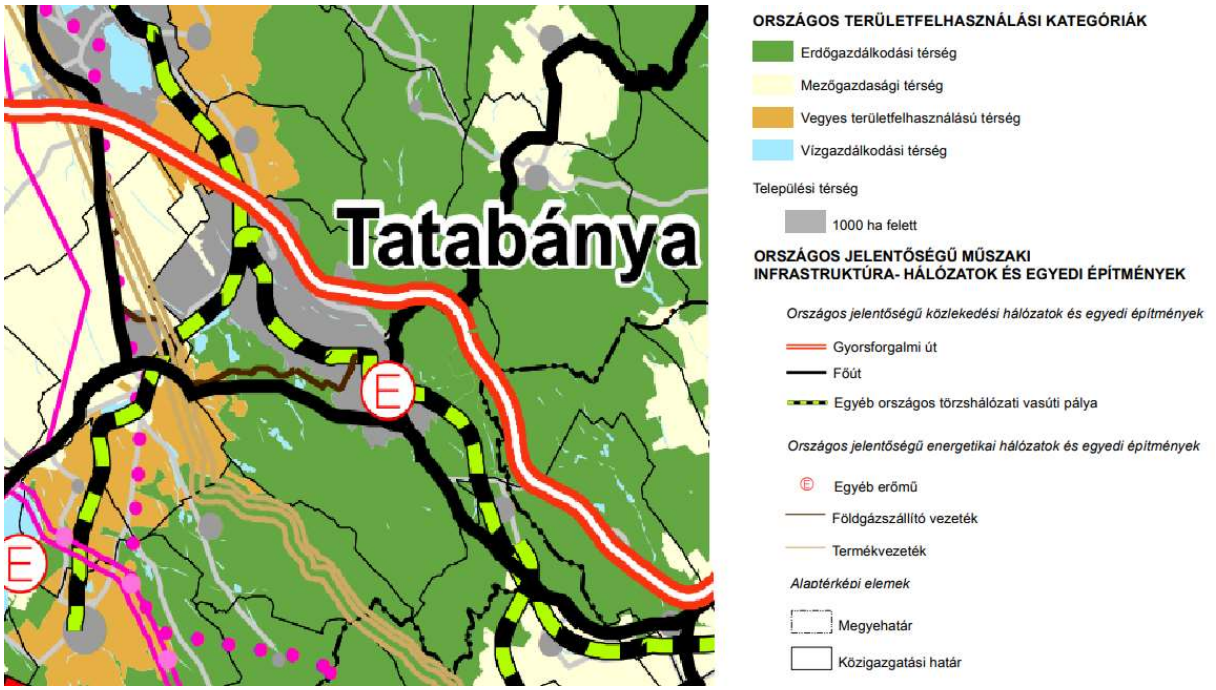

Forrás: Országos Területrendezési Terv

A fenti ábra az Ország Szerkezeti Tervének Tatabányára vonatkozó része. Az Ország Szerkezeti Terve az OTrT 2. melléklete. A térképen szürkével jól kivehető a város belterületét is képező 1000 ha feletti települési térség, melyet északról és keletről erdőgazdálkodási térség, délről erdőgazdálkodási-, vegyes területfelhasználású- és vízgazdálkodási területek, nyugatról pedig mezőgazdasági térség vesz körbe. Országos jelentőségű közlekedési hálózatként van megjelölve az 1. sz. főút és az M1-es autópálya, országos jelentőségű energetikai hálózatok közül termékvezeték és földgázszállítóvezeték halad át a településen, valamint kiemelésre került a Tatabánya Erőmű is.

Az OTrT 3. melléklete az Országos Övezeti Terv tervlapjait tartalmazza, amelyek az alábbiak (a Tatabányát érintő övezetek aláhúzással lettek megjelölve):

- 3/1 melléklet: az ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat pufferterületének övezete
- 3/2 melléklet: a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
- 3/3 melléklet: az erdők övezete
- 3/4 melléklet: a világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések
- 3/5 melléklet: a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések

3/1. melléklet: az ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat pufferterületének övezete

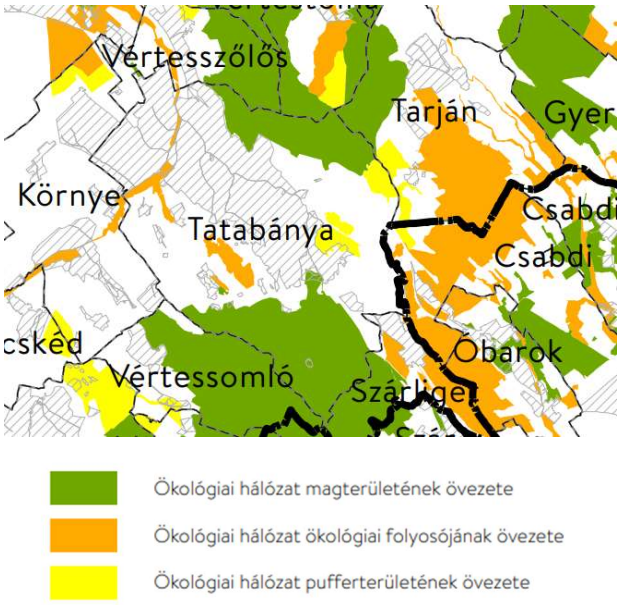

A város közigazgatási területének északi és déli részein a Vértes-hegységhez és a Gerecsei Tájvédelmi körzethez csatlakozva ökológiai hálózat magterületének övezete helyezkedik el. A város belterületi részén ökológiai folyosó halad keresztül az Által-ér mentén.

Vonatkozó jogszabályok

2018. évi CXXXIX. törvény – országos övezetek

ökológiai hálózat magterületének övezete: 2018.CXXXIX tv.25.§

ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: 2018.CXXXIX tv.26.§

ökológiai hálózat pufferterületének övezete: 2018.CXXXIX tv.27.§

3/3. melléklet: Erdők övezete

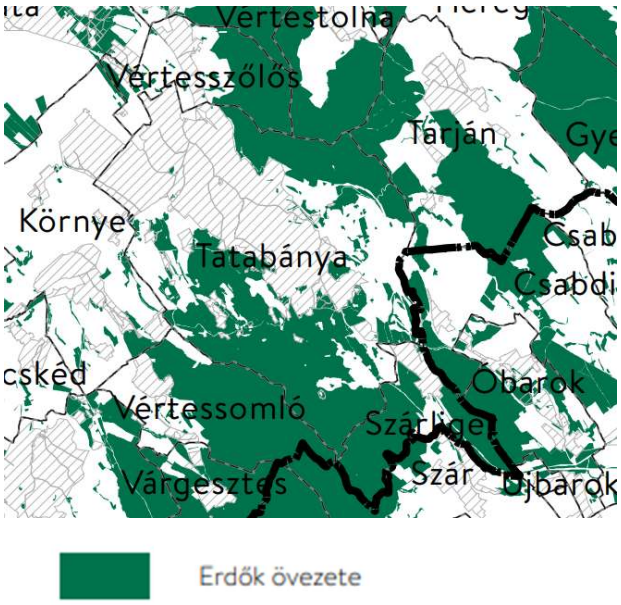

A város közigazgatási területének északi és déli részein a Vértes-hegységhez és a Gerecsei Tájvédelmi körzethez csatlakozva erdők övezete megjelölésű területek találhatóak.

Vonatkozó jogszabályok

2018. évi CXXXIX. törvény – országos övezetek

erdők övezete: 2018.CXXXIX tv.29-30.§

3/5. melléklet: Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések	
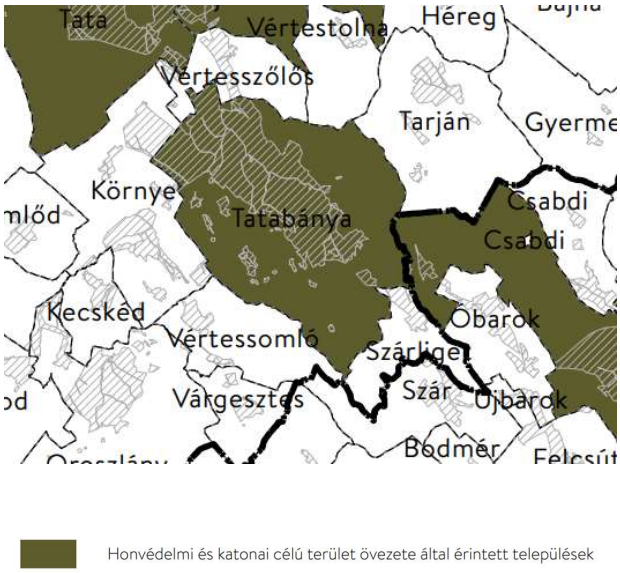	Tatabánya közigazgatási területének egésze honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett településként van feltüntetve.

MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MVM rendeletben (a továbbiakban: MvM) rögzített kiegészítő övezetek (a Tatabányát érintő övezetek aláhúzással lettek megjelölve):

- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (MvM 1. melléklet)
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (MvM 2. melléklet)
- Tájképvédelmi terület övezete (MvM 3. melléklet)
- Vízminőség-védelmi terület övezete (MvM 4. melléklet)
- Nagyvízi meder övezete (MvM 5. melléklet)
- VVT-tározók övezete nem érinti Hódmezővásárhely területét (MvM 6. melléklet)

MvM 2. melléklet: Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

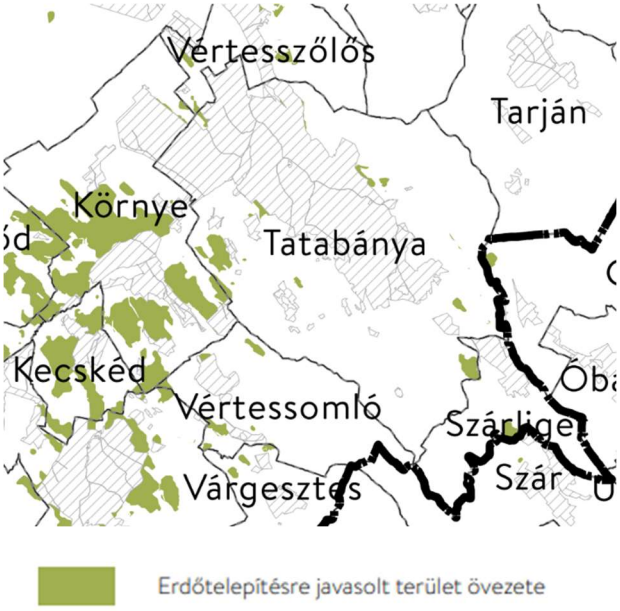	**Az övezetre vonatkozó előírások** 3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

MvM 3. melléklet: Tájképvédelmi terület övezete	
	Az övezetre vonatkozó előírások 4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. (2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településkép védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait, b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi

	rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket. (3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. (4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

MvM 4. melléklet: Vízminőség-védelmi terület övezete	
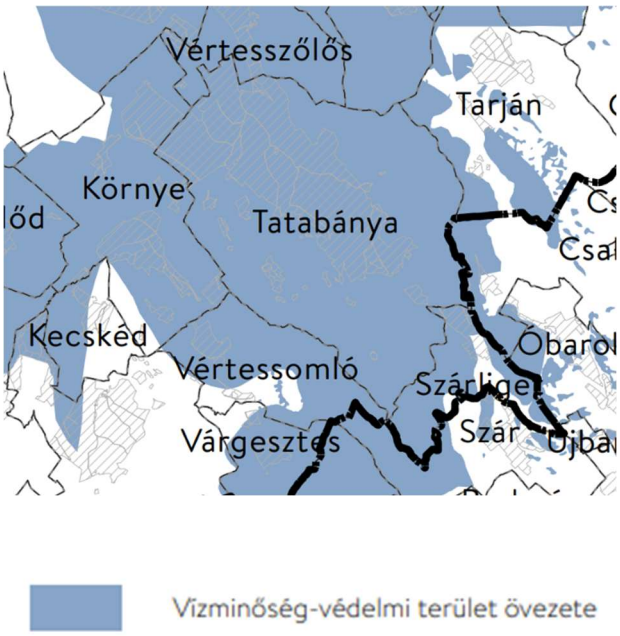	**Az övezetre vonatkozó előírások** 5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell. (2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani. (3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve

Az Országos Területrendezési Tervvel összhangban az ország egyes megyéinek is területrendezési tervvel kell rendelkezniük. Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Tervét Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 6/2020. (VI. 25.) Önkormányzati Rendelete Komárom-Esztergom Megyei Területrendezési Tervéről keretében fogadták el. A rendelet célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A Területrendezési Terv Tatabányát érintő részlete az alábbi ábrán látható:

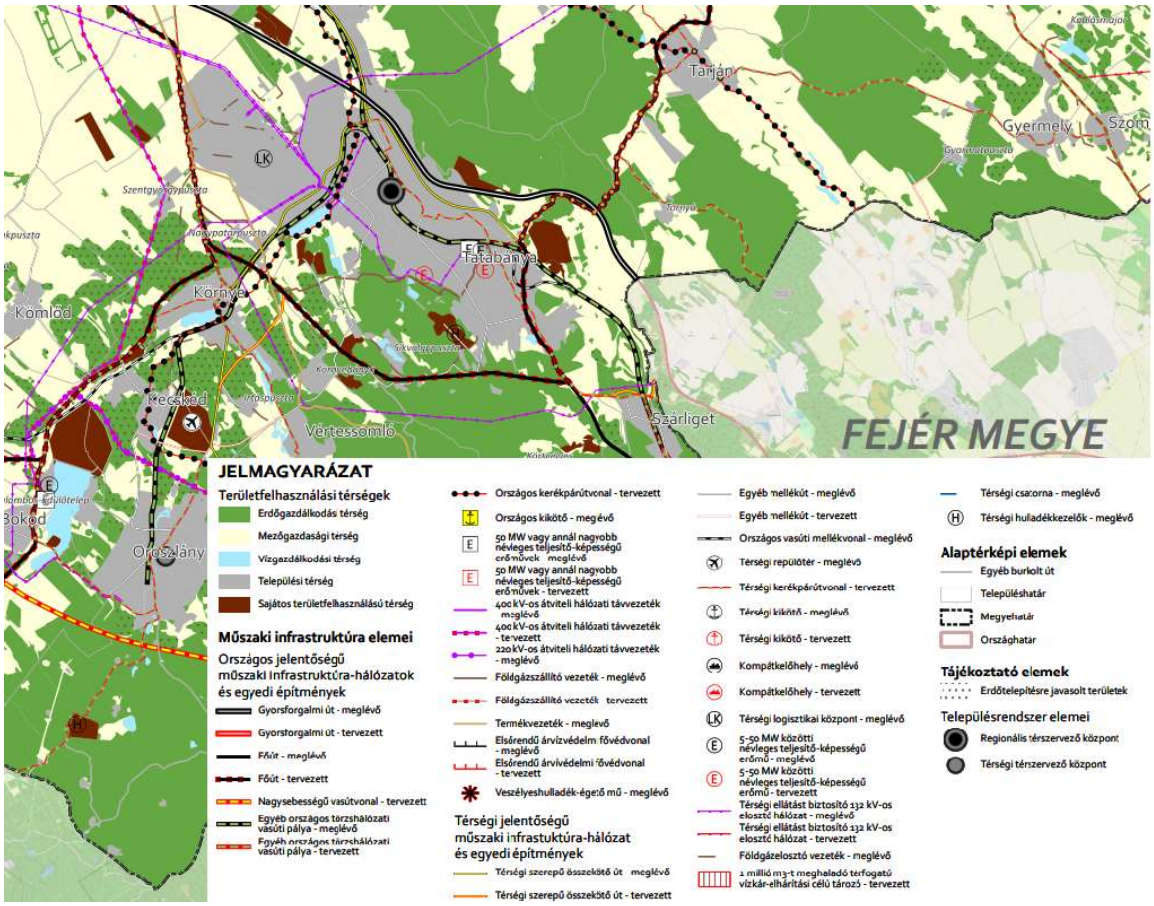

Forrás: Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve

Az önkormányzat rendelete a fentebb felsorolt övezeteken felül további megyei, köztük egyedi övezeteket is meghatároz a megyére vonatkozóan. Ezek az alábbiak (a Tatabányát is érintő övezetek aláhúzással kerültek kiemelésre):

- A Trtv. és az MvM rendelet szerinti megyei övezetek:
  - Ásványi nyersanyagvagyon övezete (3.9 melléklet)
  - Földtani veszélyforrás terület övezete (3.10. melléklet)
- A Trtv. 24. §-a alapján egyedileg meghatározott megyei övezetek:
  - Településhálózat egyedi övezetei (3.11. melléklet)
    - Térszervező települések övezete (3.11.1 melléklet)
    - Térségi együttműködések övezete (3.11.2 melléklet)
  - Komplex turizmusfejlesztési térségek egyedi övezetei (3.12. melléklet)
  - Natúrpark – szelíd turizmusfejlesztés egyedi övezetei (3.13. melléklet)

- Majorsági táj övezete (3.14. melléklet)
- Kertes vegyes használatú területek övezetei (3.15. melléklet)

3.9 melléklet: ásványi nyersanyagvagyon övezete

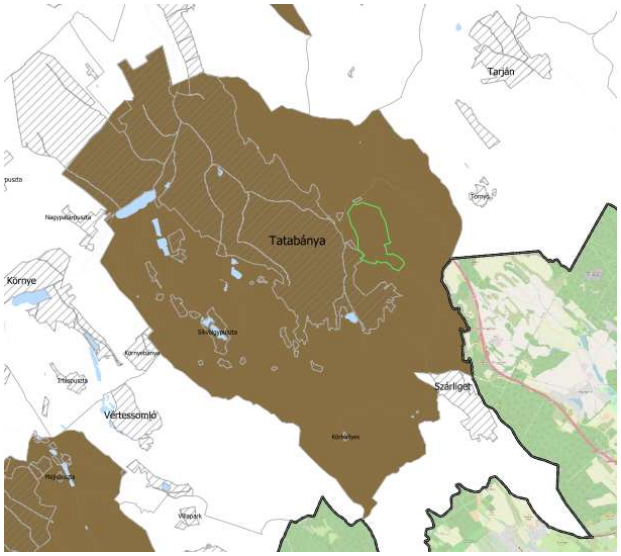

Ásványi nyersanyagvagyon által érintett település

Az övezetre vonatkozó előírások

MvM 8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

3.10. melléklet: földtani veszélyforrás terület övezete

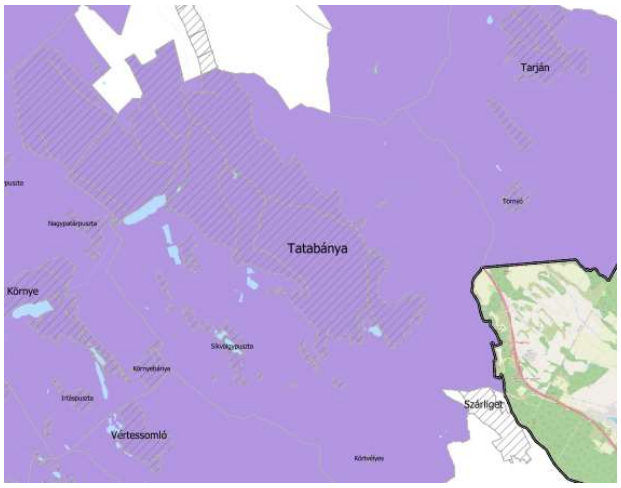

Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett település

Az övezetre vonatkozó előírások

MvM 11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

(3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni.

Térszervező települések övezete

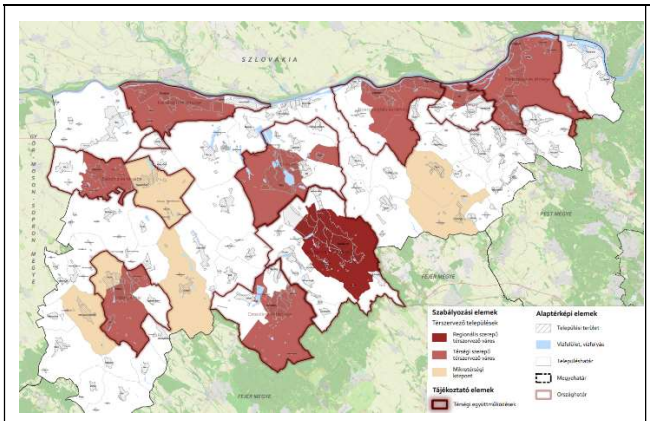	7. § (1) A térszervező települések övezetébe tartozó települések a településhálózatra gyakorolt hatásának mértékétől függően regionális szerepű térszervező város, térségi szerepű térszervező város, vagy mikrotérségi központ lehet (3.11.1 melléklet). (2) A regionális és térségi szerepű térszervező városok, valamint mikrotérségi központok települési területét a településrendezési eszközökben olyan területfelhasználási egységekbe kell besorolni, mely erősíti az adott város településhálózatban betöltött szerepét, növeli a területfelhasználás hatékonyságát és elősegíti a minőségi városiasodást. Ezt a településrendezési eszközök alátámasztó javaslatában be kell mutatni. (3) Regionális és térségi szerepű térszervező városok területén új gazdasági terület kijelölése esetén a megalapozó vizsgálat gazdasági fejezetében a település gazdaságát bemutató fejezetben kiemelten kell vizsgálni és bemutatni a humán tőke és a megfelelő települési szolgáltatások rendelkezésre állását. (4) Regionális és térségi szerepű térszervező városok helyi építési szabályzata a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területre az országos településrendezési követelményektől eltérően az építési telek megengedett legnagyobb beépítettségét 70%-ban, legkisebb zöldfelületét 15%-ban is megállapíthatja, amennyiben a) a településrendezési eszközökben lehatárolt barnamezős területek, vagy b) az érintett építési telkek már beépült gazdasági területen találhatók, és a meglévő gazdasági tevékenység helyhez kötöttsége miatt nincs mód a telephely területének bővítésére.
Térségi együttműködések övezete	
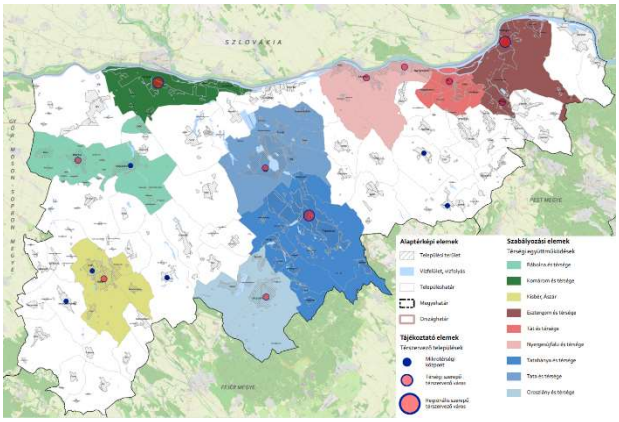	8. § (1) A térségi együttműködések településcsoportjain belül össze kell hangolni a tervezett lakó, gazdasági és rekreációs célú területkínálatokat a túlkínálat elkerülése és az ésszerű ráfordítások érdekében. Új beépítésre szánt terület kijelölésének szükségessége az adott településcsoporton belüli összes kínálat figyelembevételével indokolandó a településrendezési eszközök alátámasztó javaslatában. A területkínálat bemutatására a Komárom-Esztergom Megye Területi Kataszter is felhasználható. (2) Amennyiben a térségi együttműködéssel érintett települések együttműködve végeznek település-, vagy területfejlesztéssel összefüggő tevékenységet, akkor közösen kell meghatározni az erre irányuló tervezés célját, szempontjait és módját. (3) A települések a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia, a településrendezési eszközök készítésének, módosításának véleményezési eljárásába – az állami főépítészi eljárás kivételével – bevonja az övezet vele azonos településcsoportjába tartozó településeket. (4) A településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia közös készítése esetén vizsgálni kell a közös jövőkép és közös célok kidolgozásának, meghatározásának lehetőségét. (5) A településszerkezeti terv közös készítése esetén annak tartalmi felépítését a jogszabályi előírások alkalmazása mellett az eltérő adottságokra figyelemmel, azonos elvek alapján kell meghatározni. (6) A több települést érintő, egy ütemben megvalósuló fejlesztésekhez kapcsolódó településrendezési eszközök készítését, vagy módosítását a települési önkormányzatok közös tervezésében kell végrehajtani. (7) A közigazgatási határon átlépő fejlesztési területek esetén a helyi építési szabályzatban előírásokkal kell biztosítani a fejlesztés területi és hálózati kialakításának folytonosságát, tagolását és műszaki szempontú összhangját.
Komplex turizmusfejlesztési térségek egyedi övezetei	

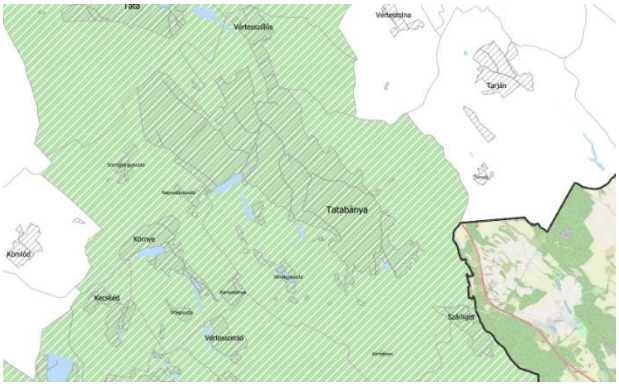

9. § (1) A komplex turizmusfejlesztési térségek egyedi övezeteit a 3.12 melléklet határozza meg. A turizmusfejlesztés egyedi övezetei:

a) Által-ér menti komplex turisztikai térség,

b) Duna mente komplex turizmusfejlesztési térség.

(2) Az övezettel érintett településeknek a településrendezési eszközeinek készítése és módosítása során biztosítani kell a 1550/2017. (VIII. 18.) kormányhatározatban és a megyei fejlesztési dokumentumokban szereplő célkitűzések megvalósítását szolgáló turisztikai fejlesztések elhelyezését.

(3) Turisztikai célú fejlesztési területek kijelölésekor, területfelhasználásuk meghatározásakor figyelembe kell venni a megyei fejlesztési dokumentumokban meghatározott turisztikai célokat, fejlesztési igényeket.

(4) Az Által-ér menti komplex turisztikai térség övezetével érintett települések területén az Által-ér menti 150-150 méter széles területen a településrendezési eszközökben új, környezetére jelentős hatást gyakorló gazdasági terület nem jelölhető ki.

(5) A Duna-mente komplex turisztikai térség övezetével érintett települések településfejlesztési koncepciójának készítésekor figyelembe kell venni a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről szóló MvM rendelet szerinti, "A római birodalom határai – A dunai limes magyarországi szakasza" (továbbiakban: Limes), a „Komárom/Komarnoi erődrendszer" és az „Esztergom és Visegrád középkori magyar királyi központok, valamint az egykori Pilisi királyi erdő területe" világörökségi várományos területek egyetemes értékeit és az azokat hordozó attribútumokat.

(6) A Limes világörökségi várományos terület Kezelési Tervében meghatározott előírásokat a településrendezési eszközökben érvényesíteni kell.

Natúrpark – szelíd turizmusfejlesztés egyedi övezetei

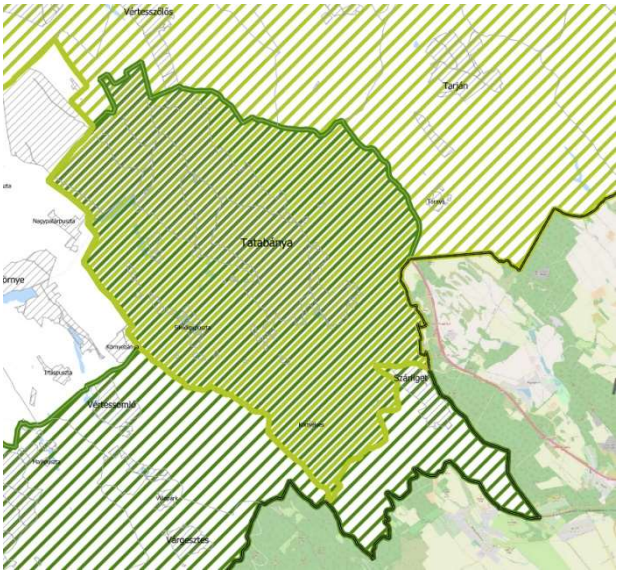

10. § (1) A natúrpark - szelíd turizmusfejlesztés egyedi övezeteit a 3.13 melléklet határozza meg. Az egyedi övezetek a következők:

a) Gerecse Natúrpark

b) Bakonyalja Natúrpark (tervezett)

c) Vértesi Natúrpark

d) Pilisi Sziklák Natúrpark.

(2) A településfejlesztési koncepciót, valamint az integrált településfejlesztési stratégiát a natúrpark fejlesztési dokumentumaival összhangban kell elkészíteni és a célrendszer meghatározásakor kiemelten kell foglalkozni

a) a helyi természeti és kulturális örökség megőrzésével és szemléletformálással,

b) a helyi termék-előállítás fejlesztésének lehetőségeivel és

c) a táji, természeti és kulturális értékekre alapozott turizmusfejlesztés lehetőségeivel.

(3) Az övezet által érintett települések településszerkezeti terveiben olyan területfelhasználást kell kijelölni, mely összhangban van a tájjelleggel, az arculati kézikönyvekkel, a megőrző-fejlesztő használattal és a természeti értékek védelmével.

(4) Településrendezési eszközök készítése és módosítása során biztosítani kell a táj harmóniájára építő turisztikai és rekreációs kínálat folytonosságát és egymásra épülését.

A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

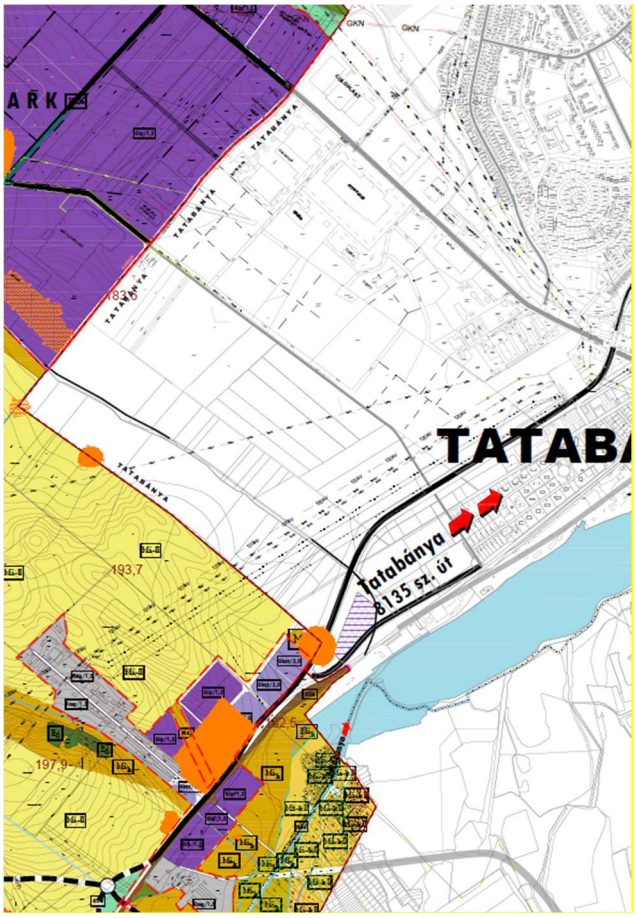

Forrás: Környe Településszerkezeti Terve

Környe

Tatabánya és Környe közigazgatási területeinek határán változatos területfelhasználási kategóriák jelennek meg a területszerkezeti tervekben. A közös határ északi részén ipari gazdasági területek találhatóak, amelyek a két közigazgatási területen átnyúló Tatabányai Ipari Parknak adnak otthont. A közös határ jelentős részén mezőgazdasági általános művelésű területek, kisebb részben védőerdők helyezkednek el. Az Erőmű-tó közelében mezőgazdasági általános korlátozott művelésű területek és mezőgazdasági kiskertek, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek és vasúti terület is megtalálható. A közös határ legdélibb részein hétvégiházas üdülőterület helyezkedik el.

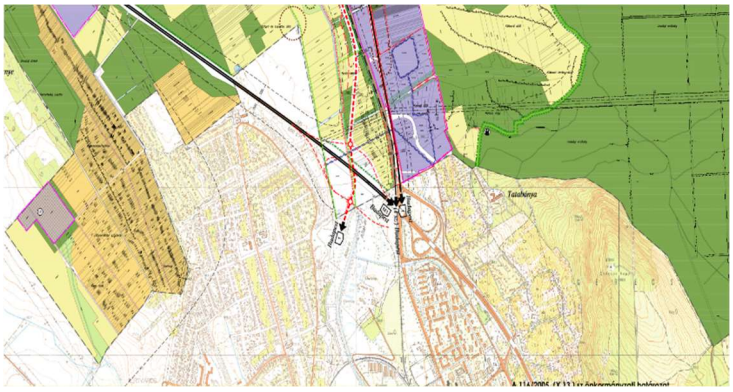

Forrás: Vértesszőlős Településszerkezeti Terve

Vértesszőlős

Vértesszőlős és Tatabánya határában az M1-es autópályától délre elsősorban általános és kertes mezőgazdasági területek, védelmi erdőterületek jellemzőek. Kertváros városrésztől északra vizes élőhelyet tartalmazó mezőgazdasági terület is érinti a közös határt. Az M1-es autópálya Oroszlány-Tatabánya-Centrum kijáratától északra kereskedelmi szolgáltató területek találhatóak. Tatabánya Vértesszőlőssel közös keleti határában a Gerecse-hegység részét képező védelmi erdőterületek helyezkednek el.

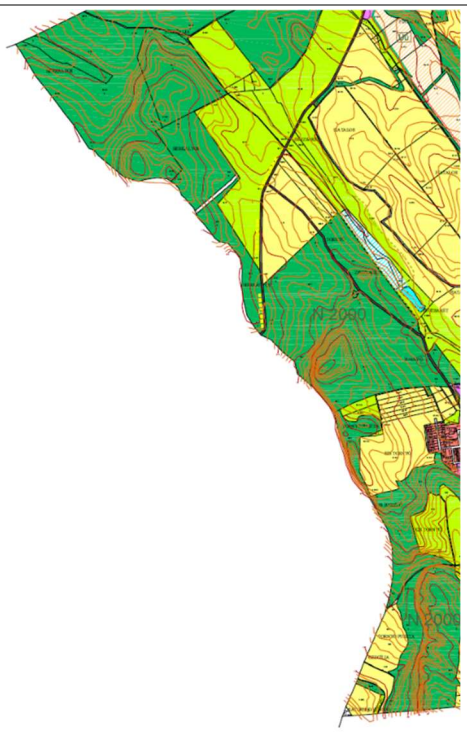

Forrás: Tarján Településszerkezeti Terve

Tarján

Tatabánya és Tarján közigazgatási határa javarészt a Gerecse-hegység mentén húzódik így elsősorban erdőterületek találhatóak itt. Keletebbre Tornyó Pusztánál mezőgazdasági területek helyezkednek el.

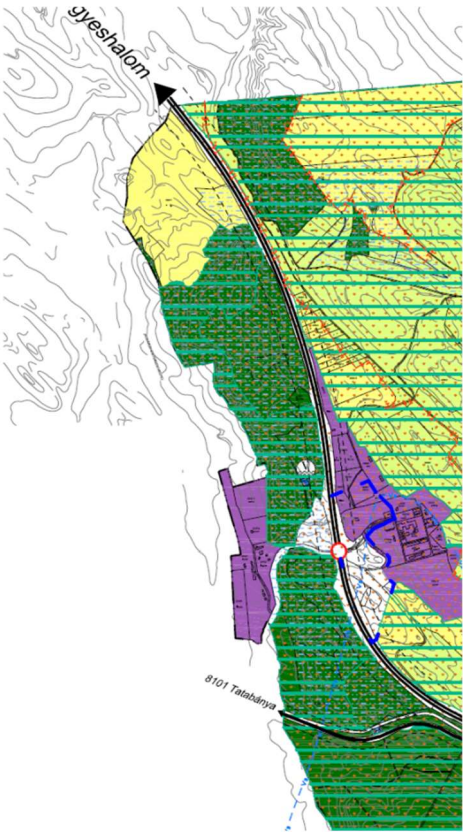

Forrás: Bicske Településszerkezeti Terve

Bicske

Tatabánya és Bicske közös határának északi részén mezőgazdasági területek, azoktól délre elsősorban erdőterületek húzódnak. Az M1-es autópálya lehajtójának közelében ipari gazdasági területek helyezkednek el.

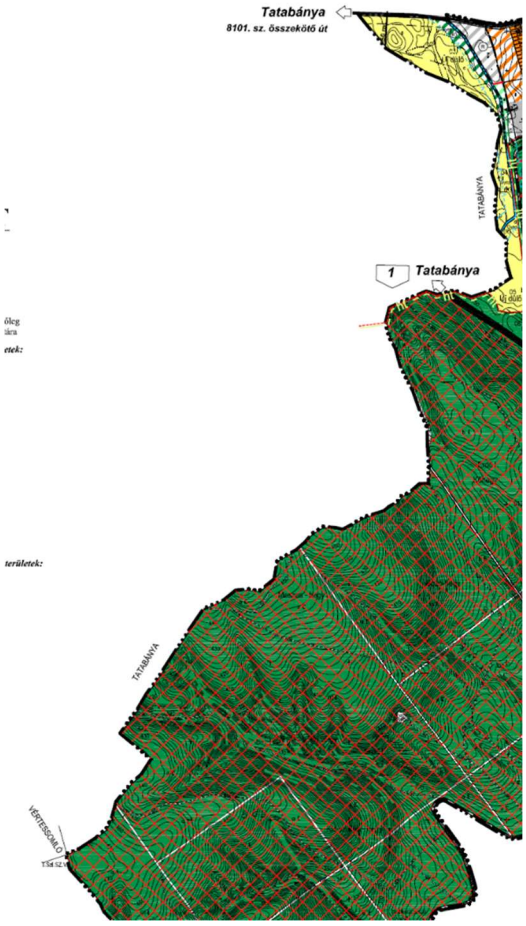

Forrás: Szárliget Településszerkezeti Terve

Szárliget

Szárliget és Tatabánya közigazgatási határának északi részén mezőgazdasági területek, a fennmaradó területen védelmi erdőterületek találhatóak.

Forrás: Vértessomló Szabályozási Terv Közigazgatási területre

Vértessomló

Vértessomló területének jelentős része az Észak Vértesi Természetvédelmi Terület része, amely a Tatabányával közös határt is érinti. Ennek megfelelően a közös határmentén elsősorban erdőterületek találhatóak, kisebb részben pedig általános mezőgazdasági területek.

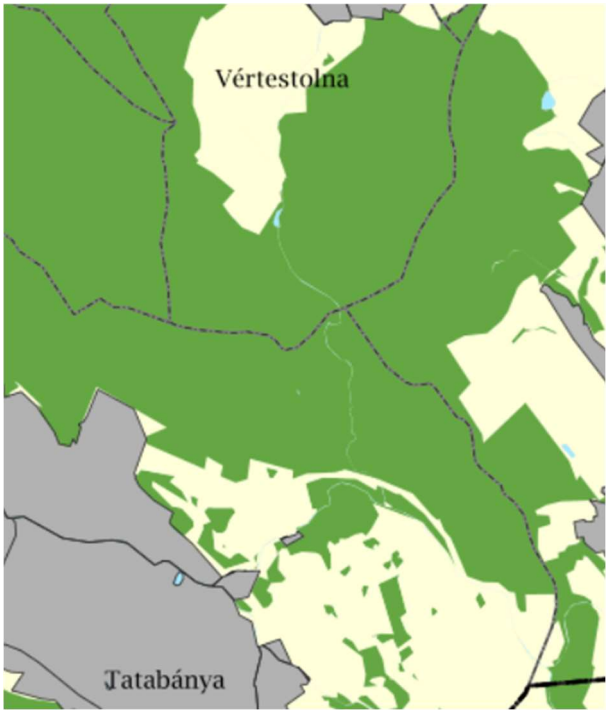

Forrás: E-TÉR

Vértestolna

Vértestolna és Tatabánya közigazgatási területének határa a Gerecsei Tájvédelmi Körzet területén fekszik, erdőterületek jellemzik.

A település társadalma

Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Tatabánya lakossága a legutóbbi, 2011-es népszámlálás idején 70 586 fő volt. A Központi Statisztikai Hivatal az egyes népszámlálások között úgy nevezett továbbvezetett népességszámot tesz közzé évente. Az így továbbvezetett adatok alapján 2020-ban Tatabánya népessége 67 323 főt számlált, ahogy azt az alábbi ábra is szemlélteti:

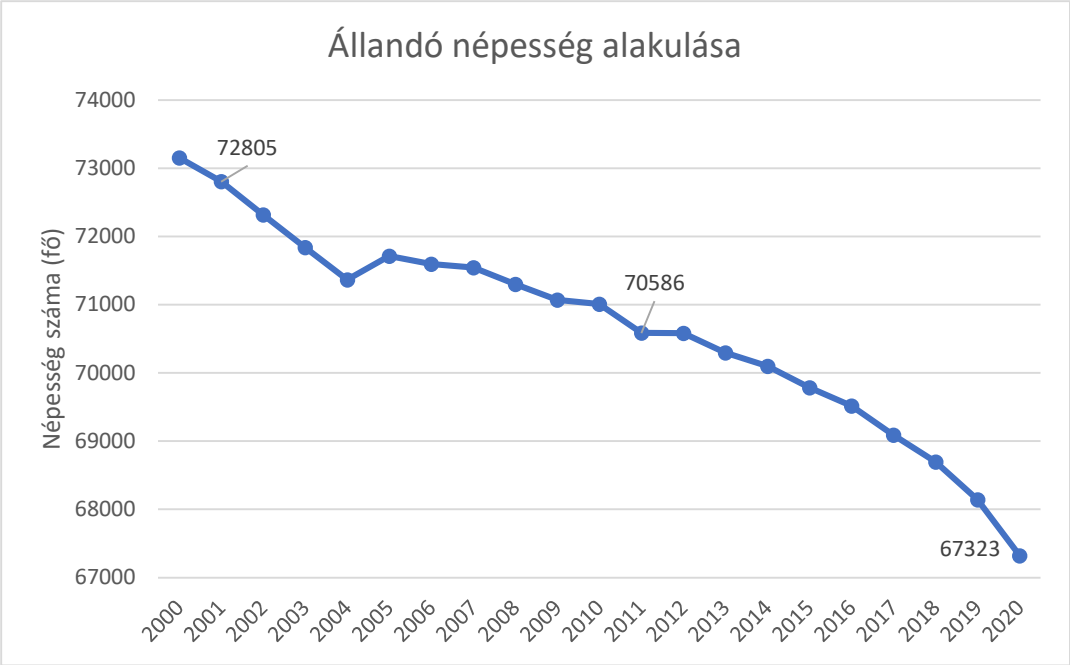

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Fontos megjegyezni, hogy a városban élők pontos száma ettől a valóságban eltérhet. A statisztikai módszertanok csak bizonyos hibamértékkel együtt képesek megbecsülni a népességet, a pontos népszámlálási adatoktól távolodva pontatlanabb lehet a számítás. Egy másik problémát jelenthet az, hogyha a Tatabányába költöző emberek nem jelentkeznek át a városba. A városban lakók számát a hivatalos nyilvántartások csak addig tudják megállapítani, amíg a lakosok rendelkeznek tatabányai lakcímmel, ennek hiányában csak saját bevallás alapján lenne lehetséges számontartani őket, egy ilyen nyilvántartás elkészítése azonban jelentős erőforrásokat igényelne. Magyarországon alapvetően 10 évente tartanak népszámlálást, mivel azonban erre 2021-ben nem került sor, pontos lakossági adatokkal várhatóan 2024-ben lesz lehetőség számolni (az adatok közzétételét követően a Stratégia is felülvizsgálásra fog kerülni).

A Tatabányai járást vizsgálva egyértelműen az látható, hogy a községi jogállású települések lakónépességszáma növekedett az elmúlt években, míg Tatabányáé csökkent, 2016-ról 2021-re mintegy 1200 fővel. Ugyanebben az időtávban mintegy 830 fővel nőtt a Tatabányai járás községeinek lakónépességszáma. Tatabánya népességcsökkenésének hátterében, tehát nagyobbrészt egy szuburbanizációs folyamat áll, arányaiban kisebb hányadot tesznek ki a járáson kívülre (távolabbi településre vagy külföldre) költözők.

Tatabányai járás települései	**Lakónépességszám**		
	2011	**2016**	**2021**
Tatabánya	67 606	66 362	65 145
Gyermely	1 432	1 448	1 541
Héreg	1 042	987	1 086
Környe	4 431	4 414	4 678
Szárliget	2 270	2 374	2 503
Szomor	1 095	1 037	1 061
Tarján	2 585	2 624	2 708
Várgesztes	544	544	669
Vértessomló	1 328	1 301	1 361
Vértesszőlős	2 985	2 998	3 364

Ahogy számos európai országban, így Magyarországon is jellemző a népesség elöregedése. Az öregedési index azt mutatja meg, hogy az adott évben 100 fő 15 év alatti gyermekre hány fő idős, legalább 65 éves ember jut. Ha a 100 gyermekre jutó idősek száma meghaladja a 100 főt, akkor a népesség elöregedéséről lehet beszélni. Az öregedési index alakulását az alábbi ábra szemlélteti:

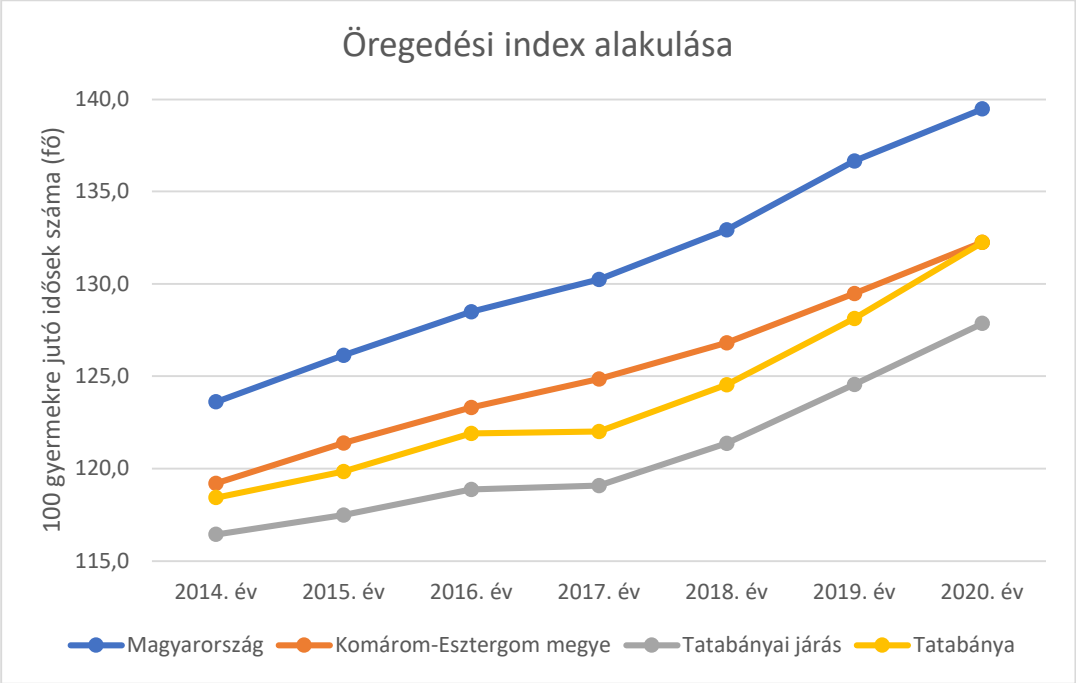

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Magyarország népességét 2014 és 2020 között az egyre gyorsabb ütemű elöregedés jellemezte: míg 2014-ben 100 gyermekre 123,6 idős jutott, addig 2020-ban ez a szám már 139,5 fő volt. Tatabányán az elöregedés mértéke 2014 és 2020 között mind az országos, mind a megyei mutatóhoz képest kedvezőbb volt, itt 2020-ban 100 gyermekre 132,2 idős jutott.

A népesség korcsoportok szerinti megoszlásáról az alábbi ábra nyújt pontosabb képet:

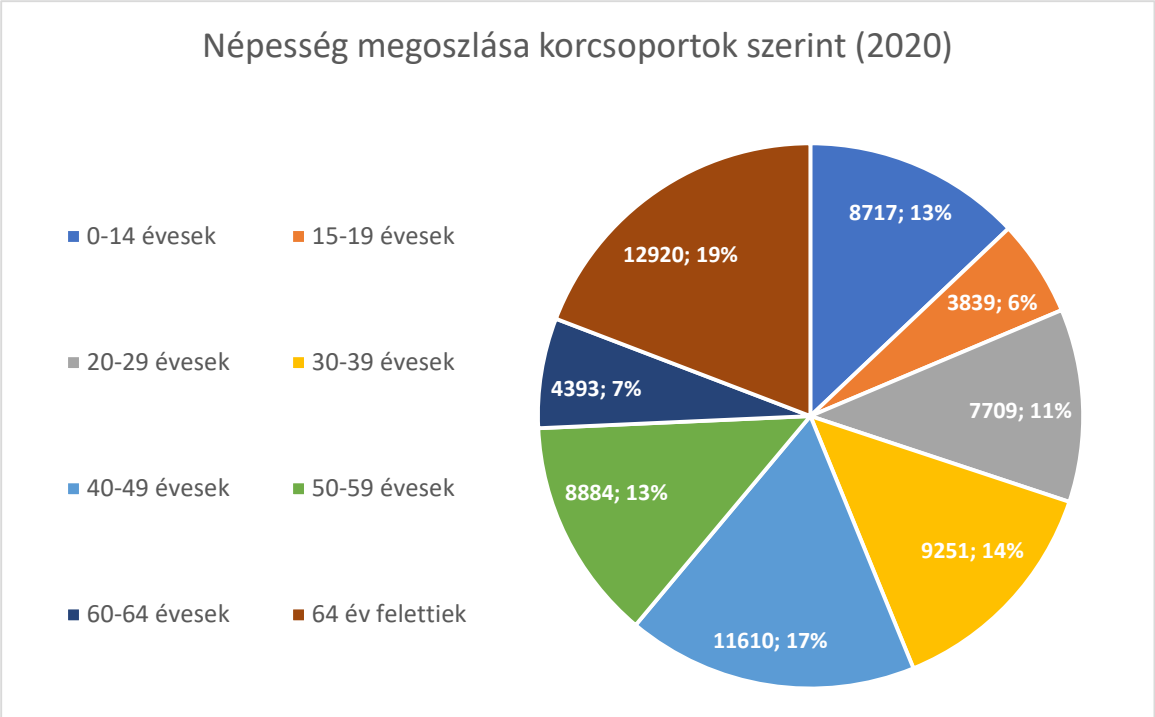

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A városban jelentősebb számban jelenlévő nemzetiségi csoportok arányait az alábbi ábra szemlélteti:

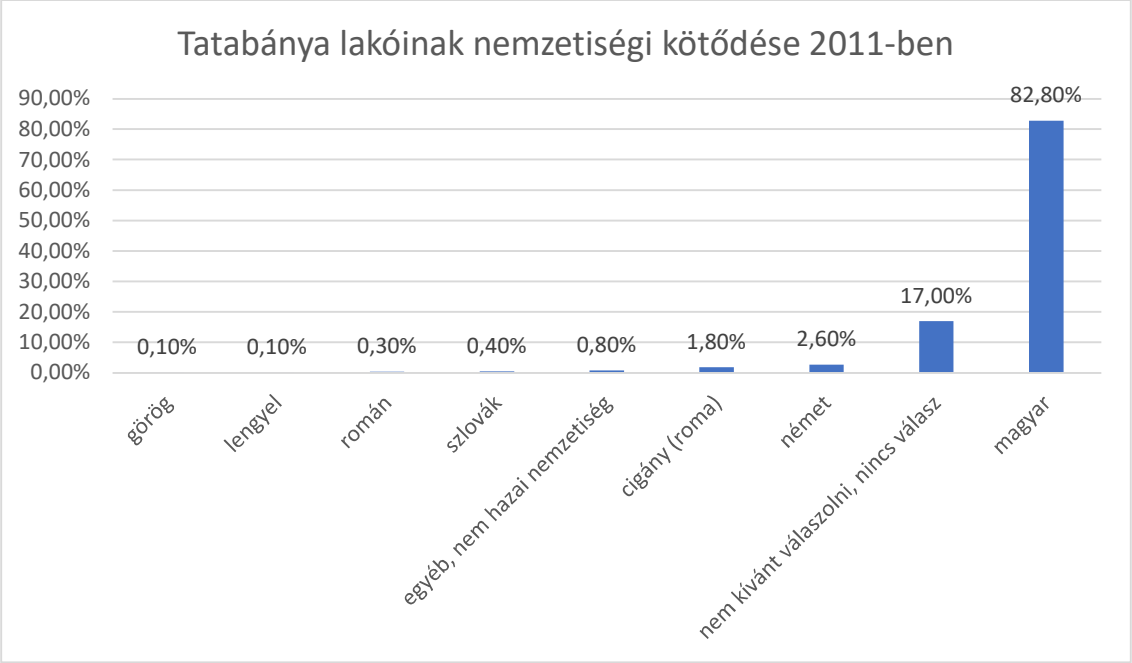

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A városban élők nemzetiségi hovatartozásáról a legfrissebb adatok a 2011-es népszámlálásból származnak, így a tényleges adatok napjainkban ettől lényegesen eltérhetnek. A város két legmeghatározóbb nemzeti kisebbséget a németek és a romák alkotják. Noha a többi nemzetiség részaránya a teljes lakosságban meglehetősen alacsony, a városban több nemzetiségi önkormányzat is működik. A városban jelenlévő nemzetiségek közül a német, a roma, a szlovák, a lengyel és a görög kisebbség is rendelkezik helyi nemzetiségi önkormányzattal.

A 2011-es népszámlálás alapján a városban élők vallási kötődése az alábbiak szerint oszlott meg:

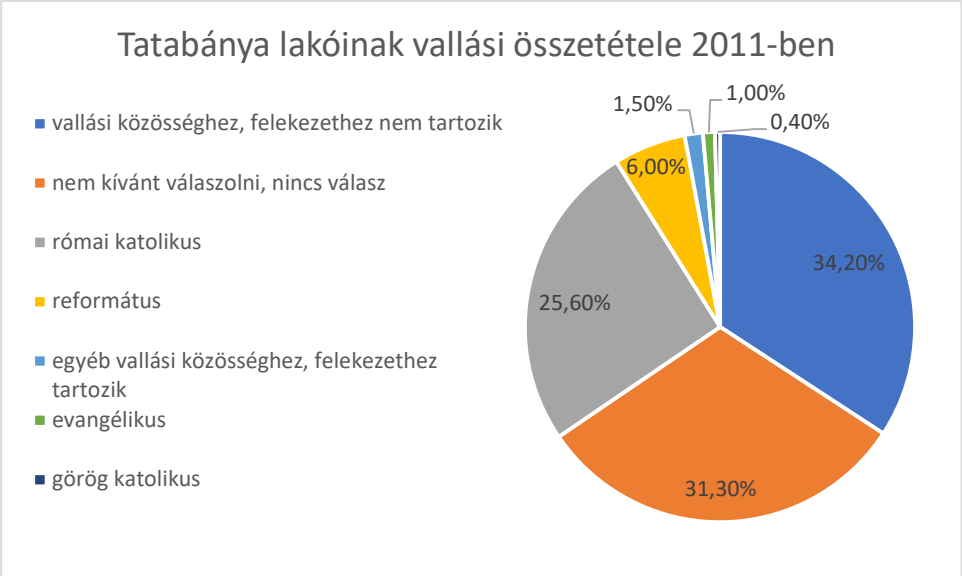

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A Tatabányán élők több, mint harmada nem tartozik vallási közösséghez, felekezethez, 31,3% pedig nem kívánt számot adni vallási nézeteiről. A legnagyobb homogén vallási csoportot a római katolikusok alkotják, akik a város valamivel több mint negyedét teszik ki. A második legnagyobb vallási csoport a reformátusoké, akik a lakosság 6%-át jelentik.
A város népességének korfájának alakulása mellett a város vándorlási egyenlege is meghatározza a népesség számának alakulását. Az el- és odavándorlók száma az alábbi módon alakult 2010 és 2020 között:

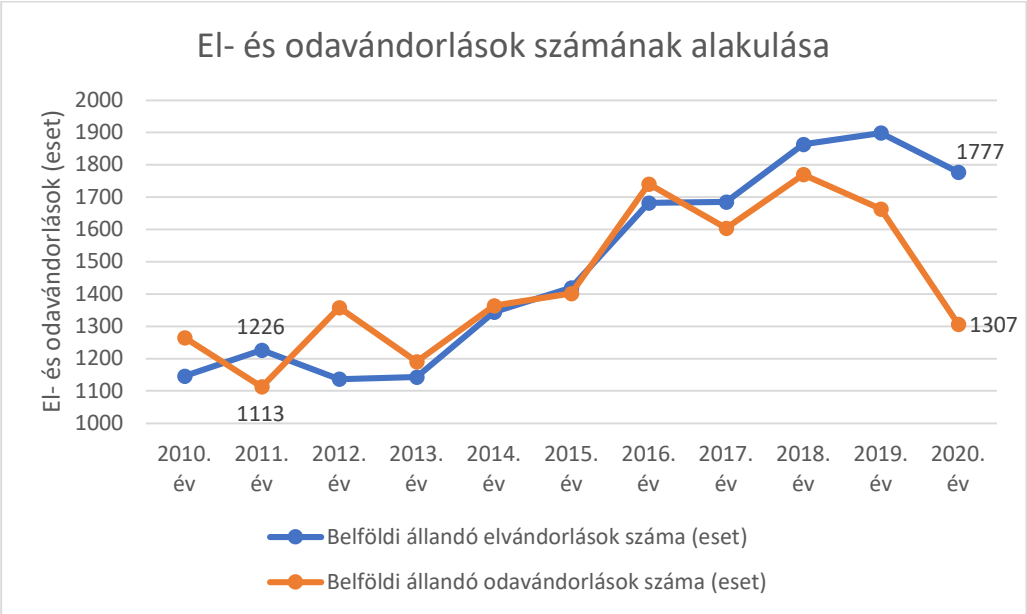

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A 2011-es népszámlálás idején az elvándorlók száma 113 fővel haladta meg az odavándorlókét, vagyis a város vándorlási egyenlege negatív volt. 2013-tól 2017-ig az odavándorlók és elvándorlók száma egymáshoz közel mozgott, vagyis a vándorlási egyenleg nem befolyásolta lényegesen a lakosság számát. 2018 és 2020 között az elvándorlók száma egyre nagyobb mértékben haladta meg az odavándorlókét, vagyis a negatív vándorlási egyenleg egyre nagyobb népességcsökkenést okozott.

Ezen a ponton is fontos kihangsúlyozni, hogy a tényleges adatok eltérhetnek a statisztikai adatoktól, attól függően, hogy mekkora a hivatalos lakcímmel rendelkező lakosok aránya, valamint azok aránya, akik adott esetben elhagyták a várost, de nem változtatták meg a hivatalosan bejelentett lakcímüket.

Az emberek iskolai végzettsége meghatározó munkaerőpiaci érvényesülésük szempontjából. A legutóbb népszámlálás alapján a 7 évesnél idősebb lakosság képzettsége szempontjából az alábbi módon oszlott meg:

Forrás: TEIR

A legfeljebb általános iskolát végzettek és az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2011-ben az országos szintnek megfelelően alakult. Az érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb végzettséggel rendelkezők aránya 3,4-kal meghaladta, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 3%-kal elmaradt az országos szinttől.

Foglalkoztatás

A nyilvántartott álláskeresők számának alakulását az alábbi ábra szemlélteti:

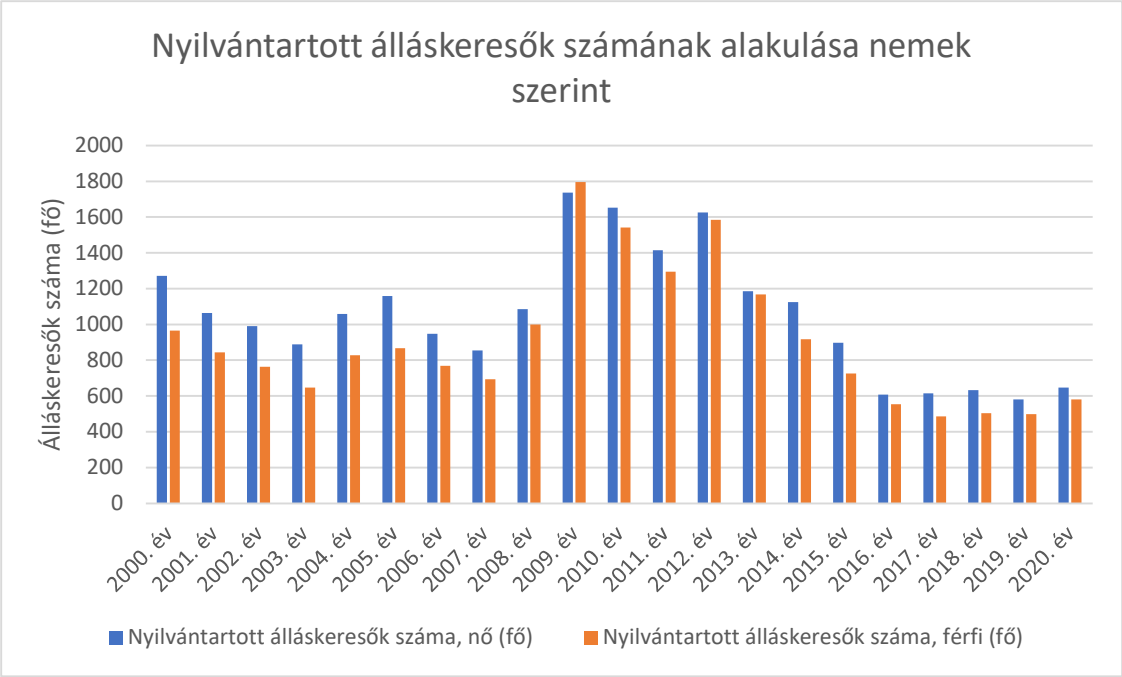

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma Tatabányán 2000 és 2020 között a 2009-es gazdasági válság idején volt a legmagasabb, ekkor összesen 3532 fő volt álláskereső, ami az akkori lakosság 5%-át jelentette. Ugyanezen időszak alatt a második legtöbb álláskereső 2012-ben volt 3211 fővel (4,5%), az ezt követő években azonban jelentősen csökkent az álláskeresők száma: 2019-ben mindössze 1078 fő (1,6%) volt a nyilvántartott álláskeresők száma. 2020-ra, vélhetően a COVID-19 járvány következtében ismét megnőtt az álláskeresők száma 1227 főre.

Az alábbi ábrán a munkanélküliek aránya látható az aktív korú népességhez képest:

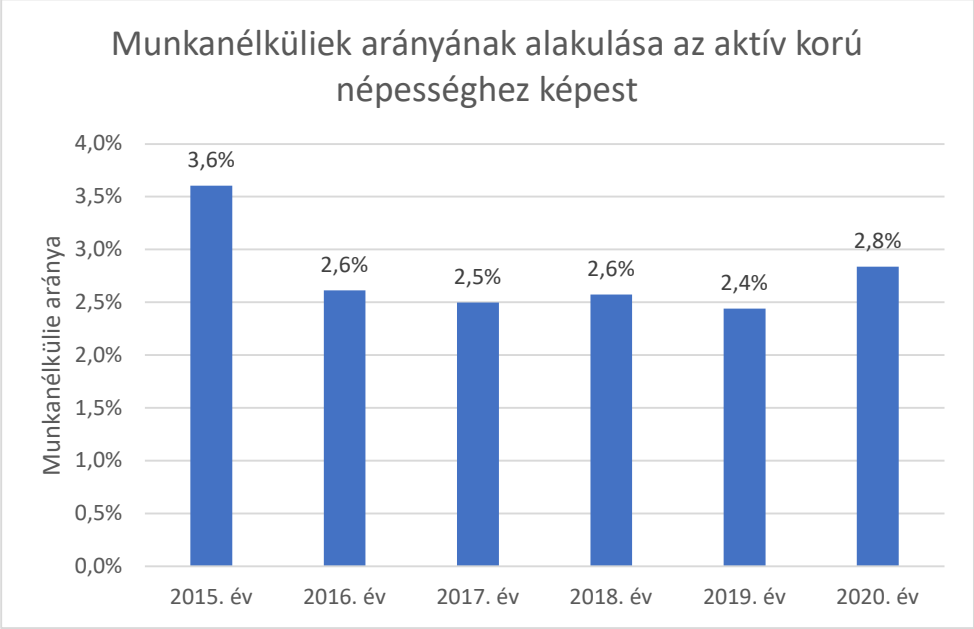

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az alábbi ábrán a közfoglalkoztatottak számának alakulása látható 2013 és 2020 között:

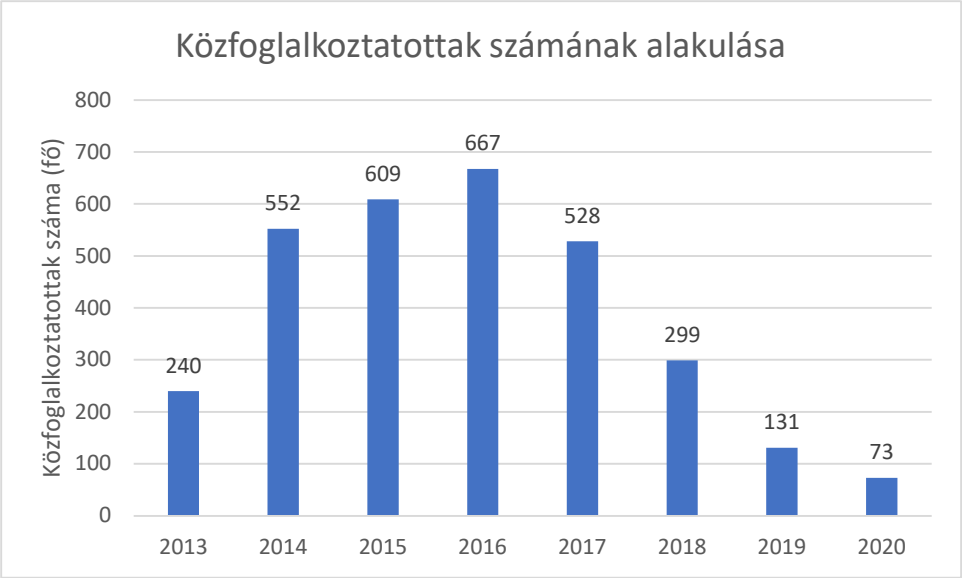

Forrás: https://kozfoglalkoztatas.kormany.hu

A közfoglalkoztatásban dolgozók száma 2016-ban érte el legmagasabb értékét, ekkor a városban 667 fő közfoglalkoztatott volt. A közfoglalkoztatási mutató, azaz a közfoglalkoztatottak aránya a munkavállaló korú népességhez (15-64 éves korosztály) képest szintén 2016-ban volt a legmagasabb, 1,48%-kal. Az ezt követő években a közfoglalkoztatás jelentősége látványosan visszaszorult, 2020-ra 73 fő közfoglalkoztatottal már csupán 0,17% volt a közfoglalkoztatási mutató értéke.

Az alábbi ábrán az egy lakosra jutó jövedelem alakulása látható Tatabányán és az országos szinten 2014 és 2019 között:

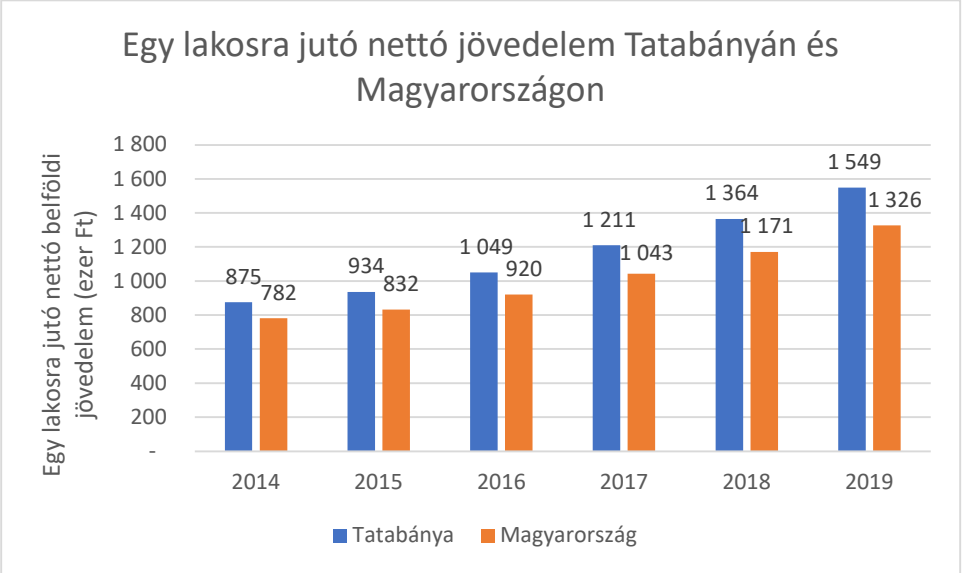

Forrás: TEIR

Elmondható, hogy a tatabányai jövedelmi viszonyok 2014 és 2019 között az országos szinthez képest évről évre kedvezőbbek voltak. 2014-ben egy tatabányai lakosra 875 ezer forint nettó belföldi jövedelem jutott, míg országos szinten egy lakosra 782 ezer, vagyis Tatabányán 94 ezer forinttal több jövedelem jutott egy lakosra, mint az országos szinten. 2019-re Tatabánya előnye több, mint a duplájára nőtt: egy tatabányai lakosra 1549 ezer forint jutott, ami az országos szintnél mintegy 223 ezer forinttal volt több.

Az alábbi ábrán az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem látható Tatabányán és Tatabányai járással határos járások járásközpontjaiban:

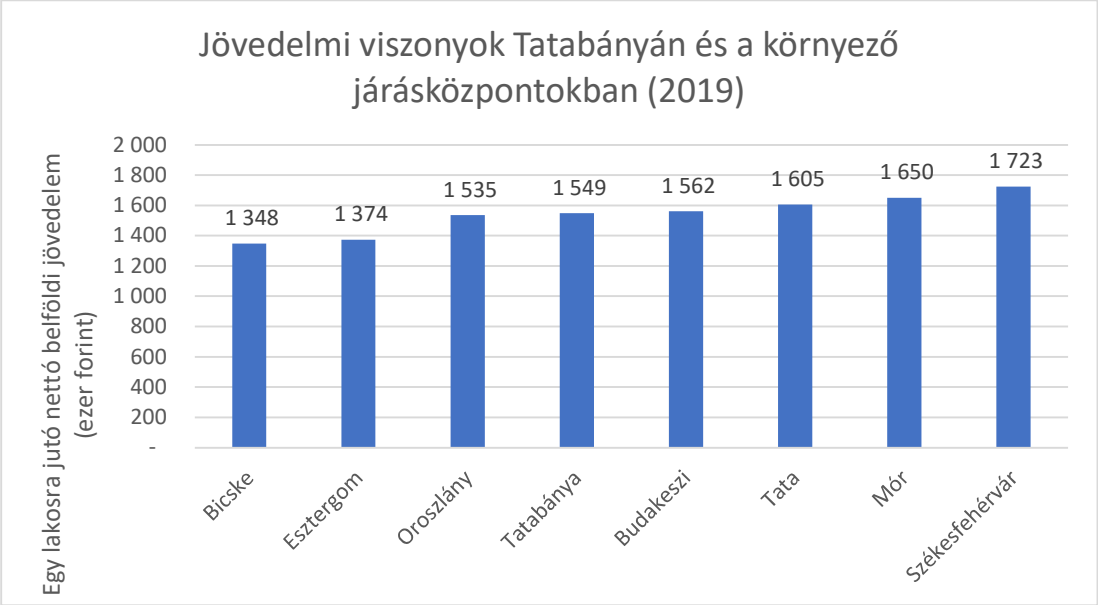

Forrás: TEIR

Tatabányán a jövedelmi viszonyok megyei szinten kedvezőnek mondhatóak, a környező járásközpontok közül a megyéből egyedül Tatán volt magasabb az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem. A szomszédos járásközpontok közül a pest megyei Budakeszi és a Fejér megyei Mór, illetve Székesfehérvár rendelkezik jobb jövedelmi viszonyokkal.

Az alábbi ábra azt szemlélteti, hogy Magyarország megyei jogú városaiban egy lakosra nettó mekkora összegű belföldi jövedelem jutott 2019-ben:

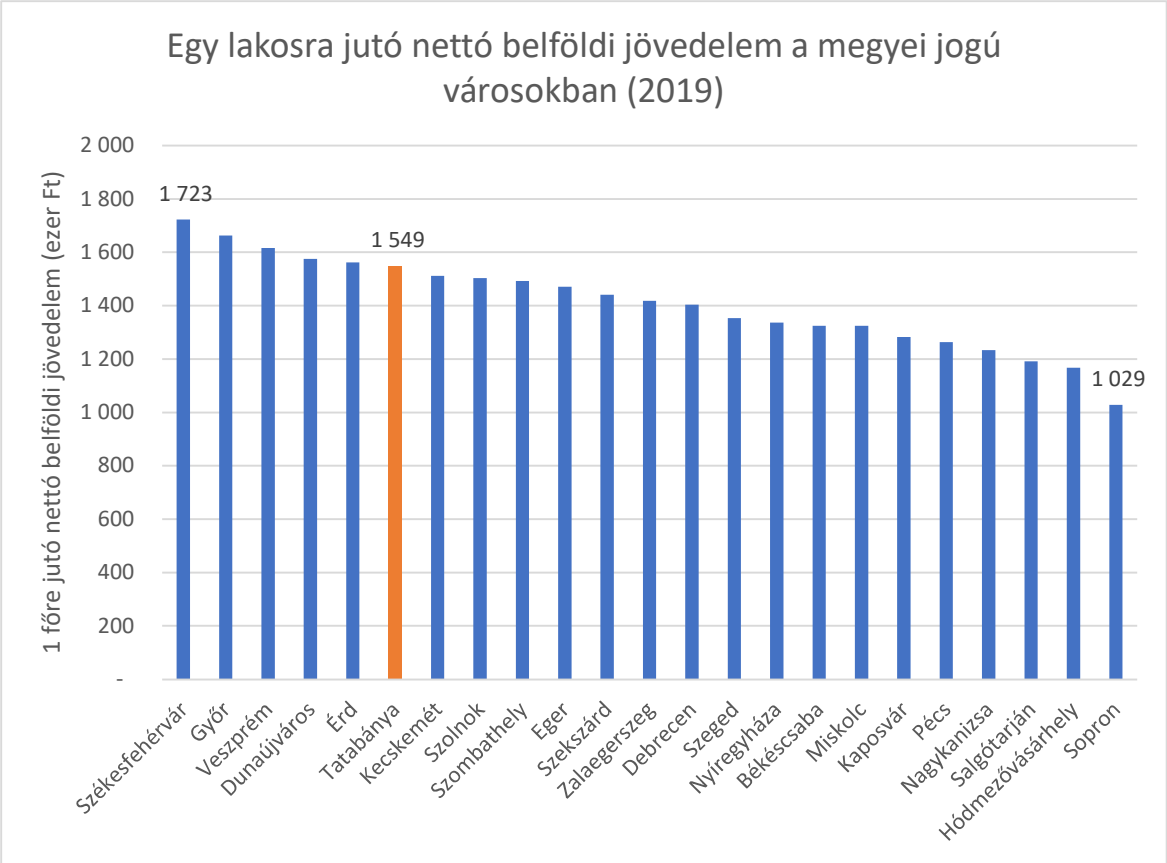

Forrás: TEIR

Jól látható, hogy az egy lakosra jutó jövedelem tekintetében Tatabánya a megyei jogú városok között hatodikként továbbra is az élvonalban van. A legmagasabb egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemmel rendelkező város 2019-ben Székesfehérvár volt 1723 ezer forinttal, míg a legkevesebb jövedelmet a soproniak keresték 1029 ezer forinttal.

Összességében elmondható, hogy Tatabányán az elmúlt években évről évre emelkedett az egy lakosra jutó jövedelem mértéke, amivel Tatabánya a régióban és országos szinten is kedvező helyzetben maradt. A fent vizsgált mutató hiányossága ugyanakkor, hogy nem mutatja meg a városokban szerzett jövedelem eloszlását, vagyis valószínűsíthető, hogy a kedvezőbb jövedelmi viszonyokból nem mindenki részesült egyenlő módon.

Az alábbi ábrán a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos számának alakulása látható 2009 és 2020 között:

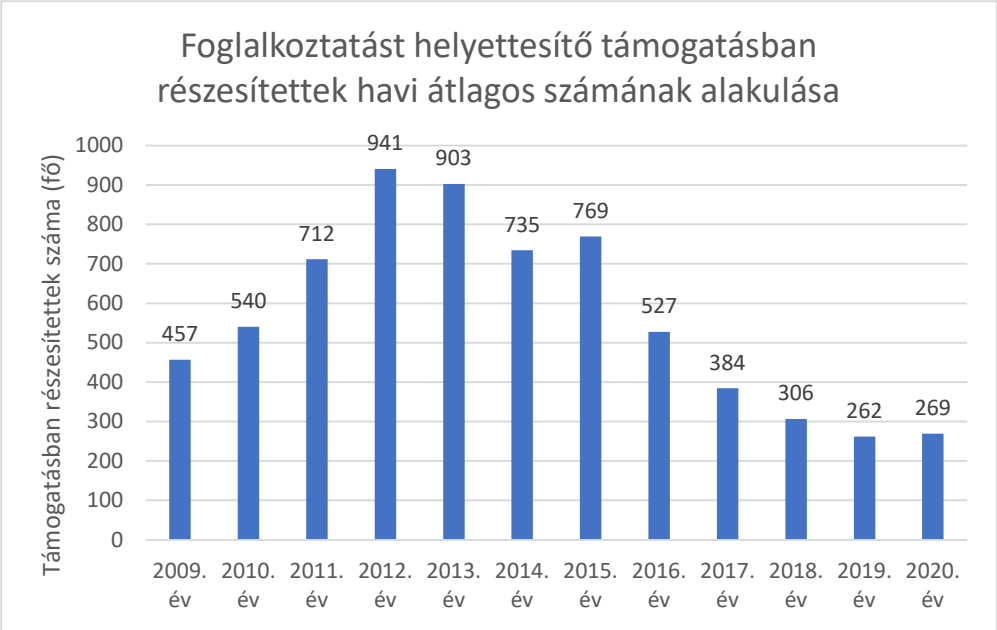

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A foglalkoztatást helyettisítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma, több éves meredek emelkedést követően 2012-ben volt a legmagasabb, 941 fővel. 2015 és 2019 között a támogatásban részesítettek száma folyamatosan csökkent, 2020-ban azonban ismét enyhe növekedés volt megfigyelhető az előző évhez képest, vélhetően a COVID-19 járvány okozta gazdasági környezet következtében.

Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A térbeli rétegződés és a társadalmi rétegződés gyakran összefüggő fogalmak. Tatabányán a térbeli rétegződés az egykori, még felszámolatlan bányatelepeken (elsősorban VI-os telep, Mésztelep) a legszembetűnőbb. A telepek a település területéhez képest periférikusan helyezkednek el. A telepek helyi autóbusz járatokkal, autóval közelíthetőek meg. Az egykori nagyintenzitású ipari tevékenységek ellenére a telepek közelében ma nem működnek az egészségre káros üzemek, létesítmények. A telepeken lakó gyermekek számára az oktatási intézmények alapvetően jól megközelíthetőek, hiszen azok helyben megtalálhatóak. Tatabánya 2018-ban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programja szerint a telepeken található lakásállomány körülbelül ötöde komfort nélküli. A komfort nélküli lakásokban elsősorban olyan emberek, családok élnek, akik alacsony anyagi státuszukból adódóan nem képesek megfizetni a jobb minőségű lakhatást. A komfort nélküli lakásokba gyakran kerülnek olyan családok, amelyek a szociális bérlakásokban jelentős közműtartozást halmoztak fel, nem tudták fenntartható módon megfizetni azt. A komfort nélküli lakásokban és azok környékén közműhálózati hiányosságok is előfordulnak, a csatornázás több utcában nem megoldott, valamint több háztartás is a közeli kutakból biztosítja magának az ivóvizet. Az áramhálózat jól kiépített a telepeken, azonban korábban jelentős problémát jelentett az áramlopás, amely egyaránt akadályoztatta az áramszolgáltatást és károsította meg a szolgáltatásért valójában fizető embereket. A Máltai Szeretetszolgálat országszerte számos településen hajtja végre úgynevezett Jelenlét programját, melynek célja, hogy komplex, többirányú beavatkozásokkal segítse a szegregált területen élőket, javítson életkörülményeiken. A tatabányai Jelenlét Program a város két szegregátumában élő emberek megsegítését tűzte ki célul. A program közel 1200 főt érint, köztük fiatalkorú anyákat, szerhasználó fiatalokat, fogyatékkal élőket, munkából származó jövedelem nélküli családokat és időseket. A programban két főállású szociális munkás dolgozik, akik ügyintézésben, jogaik érvényesítésében, lakhatási, foglalkoztatási ügyekben segítik a célcsoport tagjait. A Jelenlét Programban az E.ON Hungária

Zrt. is részt vesz, így a szegregátumokban jelentkező szolgáltatási problémák megoldása is hatékonyabban orvosolható, a cég részvételének köszönhetően jelentősen csökkent például az áramlopás mértéke. A szegregátumokban elmarad az öregedési mutató a város többi részétől, sok fiatal, és viszonylag kevés idős van jelen ezeken a területeken.

Települési identitást erősítő tényezők

A települési identitás egyik legmeghatározóbb eleme, a település történelme. Bár a tatabányai identitást nagyban meghatározza a bányászati múlt, a térség történelme a középkorig nyúlik vissza. A város fekvése már évszázadokkal korábban is kedvező volt, hiszen itt vonult végig a Budát Béccsel összekötő kereskedelmi út, melynek alapját még a rómaiak alakították ki. A török hódoltság ideje alatt a térség települései elnéptelenedtek, melyet csak a törökök kiűzése, majd a magyarok és a települési identitásban szintén meghatározó nemzetiségek betelepítése tudott később kompenzálni.

Tatabánya elődtelepüléseinek jelentősége a 19. század végén nőtt meg, amikor megindult az itt található szénkészletek kitermelése, sőt 1940-es évekre gyáripari centrum létesült itt. Tatabánya város 1947-ben 4 elődtelepülés, Alsógalla, Felsőgalla, Bánhida és Tatabánya egyesítésével jött létre. A város térségi és társadalmi szerkezetét a mai napig meghatározzák a ma már városrészként tovább élő elődtelepülések. A négy elődtelepülés emlékét őrzi továbbá a város címerében található négy kis ház is.

Az elődtelepülések történetét a fent említett folyamatok hasonlóan, de mégsem teljesen ugyanolyan módon formálták. A török hódoltságot követően az Eszterházyak a magyarok mellett más népek betelepítésével is igyekeztek új életet adni az elnéptelenedett településeknek. Bánhidára a törökök kiűzését követően nagy számú szlovák költözött be, akik aránya a 18. század első felében már meghaladta a magyarokét is. Alsógallára és Felsőgallára főként katolikus német telepesek költöztek be. A nemzetiségek magukkal hozták saját kultúrájukat és hagyományaikat, melyeket generációkon át hűen ápoltak. A környező szénmezők felfedezésével az elődtelepüléseken egyaránt meghatározó lett a bányászat. Az ipar kínálta lehetőségek nagy számban vonzották az új lakosokat. Az ipar mellett a kereskedelem is egyre nagyobb jelentőséget nyert, ami további népességnövekedést eredményezett. A 20. század elején Bánhidán a zsidóság aránya is megnőtt, egy egyre színesebb és virágzó település formálódott ki. Az egyre fontosabb gazdasági szerepet ellátó településeket azonban világháborúk pusztítása nem kerülte el. A két világháború során számos építészeti emlék semmisült meg, így a bánhidai zsinagóga is. Az 1930-as és 1940-es évek ideológiái egyre beszűkítették a környék társadalmi sokszínűségét (zsidóság jogainak korlátozása, németek kiűzése), így mára az egykori kulturális élet örökségének jelentős része elveszett.

A települési identitás fontos része a hagyományőrzés, a kulturális és közösségi élet. A városban német, roma, szlovák, lengyel és görög nemzetiségi önkormányzatok működnek. A város nemzetiségi önkormányzatok és a civil szervezetek mellet a kulturális intézmények rendkívül fontos szerepet játszanak a tatabányai identitás megőrzésében. A tatabányai kulturális élet meghatározó intézménye a Vértes Agórája, amely tevékenységével nagyban hozzájárul a helyi identitástudat erősítéséhez, a közösség építéséhez. 2009-ben a város több, mint 1,5 milliárd forint támogatást nyert a Vértes Agórája nevű többfunkciós közösségi központ létrehozására. 2018-tól két ütemben 97 millió Ft és 292 millió Ft támogatással, a TOP-6.9.1-15-TB1-2016-00001, illetve a TOP-6.9.1-16-TB1-2017-00001 pályázati konstrukció keretében valósult meg a Társadalmi együttműködés erősítése Tatabányán program. A Vértes Agórája működése során számos kulturális program megszervezéséhez járult hozzá, és ma is városszerte érhetőek el programjaik a város intézményeiben. A Vértes Agórájához tartoznak Kertváros városrész, valamint az egykori elődvárosok, Alsó- és Felsőgalla, Bánhida közösségi életének legfontosabb színteréül szolgáló városrészi művelődési házak, valamint a Kortárs Galéria is. A Vértes Agórája az alábbi területeken lát el feladatokat:

- Közösségi funkciók
- Képzési, oktatási funkciók
- Szórakozási és élményfunkciók
- Kistérségi közművelődési, tanácsadói és szolgáltatási funkció

A Vértes Agorája működése során számos kulturális program megszervezéséhez járult hozzá, és ma is városszerte érhetőek el programjaik a tagintézményeikben. A Vértes Agorájához tartoznak Kertváros városrész, valamint az egykori elődtelepülések, Alsó- és Felsőgalla, Bánhida közösségi életének legfontosabb színteréül szolgáló városrészi művelődési házak, valamint szervezeti keretei között működik a Kortárs galéria is, amely a kortárs és a helyi művészeknek bemutatkozási lehetőséget is kínál.

A Vértes Agorája az alábbi területeken lát el feladatokat:

- elődtelepülések hagyományainak ápolása, megőrzése, közkinccsé tétele
- Közösségi funkciók
- Képzési, oktatási funkciók
- Szórakozási és élményfunkciók
- Kistérségi közművelődési, tanácsadói és szolgáltatási funkció

A Vértes Agorájához tartozó művelődési házak nagyban hozzájárulnak a tatabányai identitás megőrzéséhez, mindegyik intézmény sajátos feladatellátással és arculattal rendelkezik, tevékenységük fontos a nemzetiségi hagyományok ápolása és a bányászati kulturális örökség megőrzése.

Az ide tartozó művelődési házak az alábbiak:

József Attila Művelődési Ház: Az 1930-as években épült eredetileg kocsmaként funkcionáló épület, egykor az alsógallai svábság fontos közösségi központja volt. A művelődési ház fontos céljául tűzte ki a német nemzetiségi hagyományok ápolását, valamint otthont ad az Alsógallai Baráti Egyesületnek és csoportjainak is.

Széchenyi István Művelődési Ház: Az alsógallai testvérintézményhez hasonlóan a felsőgallai Széchenyi István Művelődési ház is fontos céljának jelölte ki a németajkú elődtelepülés hagyományainak megőrzését. A művelődési ház olyan közösségeknek ad otthon, amelyek dalok, táncok, népviseletek megismertetésével őrzik a sváb hagyományokat.

Puskin Művelődési Ház: A bánhidai intézmény célja, hogy különböző közösségek otthonául szolgáljon, teret biztosítson a szabadidő tartalmas eltöltéséhez. Ahogy Alsó- és Felsőgallán a sváb kultúra volt meghatározó, úgy Bánhidán a szlovákok voltak jelen nagy számban, épp ezért a művelődési ház a szlovák nemzetiségi hagyományok megőrzését is céljául tűzte ki. A kisebb programok mellett, a Puskin Művelődési Ház nagyobb, fesztiválszerű rendezvények megtartására is alkalmas.

Kertvárosi Bányász Művelődési Otthon: A művelődési otthon célja a hagyományőrzés, a közösségteremtés és annak megtartása. Míg a másik három említett intézmény a nemzetiségi hagyományok megőrzésében vállal szerepet, addig a Kertvárosi Bányász Művelődési Otthon a bányászati múlt hagyományainak megőrzését helyezi a központba.

KPVDSZ Művelődési Ház: A KPVDSZ Művelődési Ház 1976-ban kezdte meg működését Tatabánya város Újváros részén. Jogelődje a KISKER Kultúrotthon volt. Az új művelődési ház a város akkori központjában történő megépítésére nagy igény mutatkozott. Az akkori fenntartó és az épület tulajdonosa (mivel a

művelődési ház téglajegyekből épült) a Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete volt. A művelődési ház elhelyezkedése tekintetében központi helyen a tatabányai vasútállomáshoz és buszmegállókhoz közel, az M1-es autópálya mellett helyezkedik el. A földszintes épület esztétikailag, külső megjelenésében egy épületkomplexumban kapott helyet a TSZC Kereskedelmi, Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolájával. 2004. óta az épület tulajdonosa Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata. Szerkezeti és fenntartói átalakulást követően a KPVDSZ Művelődési Ház fenntartója a KPVDSZ Művelődési Ház Közhasznú Alapítvány. Az intézmény a Területi Művelődési Intézmények Egyesületének tagintézménye. A ház nyitás óta (1976) részt vesz Tatabánya Megyei Jogú Város kulturális alapellátásában, ez mellett betölti Tatabánya-Újváros közösségi ház funkcióját is. (forrás: https://www.kpvdsz.hu/index.html)

A TOP-7.1.1-16-H-ERFA-00322 pályázati felhívás keretében Tatabánya közösségi házainak, azok környékének felújítása, fejlesztése program részeként 750 millió Ft támogatásból 4 művelődési ház újult meg.

A városi kulturális feladatellátás nem csak és kizárólag intézményesített formában, intézményeken keresztül valósul meg a városban. A város feladatellátásának sokszínűségét számtalan, a város vezetése által is ismert és elismert együttes, civil kezdeményezés szerepvállalása is adja. Ezen művészeti csoportok a helyi kohéziós erő mozgatói.

A civil szervezetek a közösségi élet meghatározó szereplői lehetnek, akik tevékenységükkel, közösségi programok szervezésével olyan környezetet teremthetnek, amely hozzájárul a települési identitás erősítéséhez, megőrzéséhez.

A civil szektor a kulturális, az oktatási-nevelési, a művészetoktatási, az egészségügyi és a szociális ágazatban is kiegészítő, alternatívát kínálnak a városi kötelező feladatellátásban.

Számuk, szerepük, feladatvállalásuk meghatározó a város identitásában.

A civil szervezetek a közösségi élet meghatározó szereplői lehetnek, akik tevékenységükkel, közösségi programok szervezésével olyan környezetet teremthetnek, amely hozzájárul a települési identitás erősítéséhez, megőrzéséhez. A civil szervezetek száma a 2010-es években az alábbi módon alakult Tatabányán:

A tatabányai aktív civil élet nem csak a közösség építése szempontjából kedvező, a civil szervezetek a város számos területén folytatnak közérdekű munkát. A városban több olyan civil szervezet is működik, amely a szociális ellátásban kiemelkedő szerepet játszik:

Utcai Szociális Segítők Egyesülete

Az Utcai Szociális Segítők Egyesülete 1992-ben alakult közhasznú nonprofit szervezet. A kezdetben önkéntes tevékenységgel végzett utcai gondozó munkából kinőve, mára már szerteágazó tevékenységet ellátó, Alacsonyküszöbű Ellátások Integrált Intézményeként működő társadalmi szervezet. A működés biztosításához szükséges forrásokat állami támogatások, pályázati források, képzési tevékenységből származó bevételek, önkormányzati hozzájárulás, és magánszemélyek, cégek adományai fedezik.
Utcai Szociális Segítők Egyesülete jelentős szerepet vállal a szociális ellátásban, azon belül is a leginkább marginalizált, a társadalom perifériájára szoruló csoportok, különösen a közterületen tartózkodó otthontalan emberek társadalmi integrációja érdekében.
A kezdetben csak utcai szociális munkával foglalkozó szervezet mára több különböző szakmai területen szervezi a programjait. A hajléktalan alapellátás mellett jelentős pályázati tevékenységet folytat annak érdekében, hogy Tatabányán a többszörösen hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatósága és társadalmi integrációja növekedjen.

Főbb tevékenységi területeik:

- **utcai szociális munka:** az utcán életvitelszerűen tartózkodó hajléktalan csoportokkal való foglalkozás. A rászorultak felkutatása, a részükre nyújtott szolgáltatások (élelem, gyógyszer ruhanemű, stb.), ügyintézések, hivatalos iratok pótlása, kliensképviselet, elhelyezések, valamint az egyéni esetkezelés, utánkövetés.
- Alacsonyküszöbű Ellátások Integrált Intézményének működtetése **nappali melegedő és időszakos férőhely** formájában, tartósan otthontalan emberek számára (**speciális zsilipszoba program)**
- **Közép-Dunántúli Regionális diszpécserszolgálat működtetése**
- **krízisautó szolgáltatás biztosítása** a bajba jutott, rászoruló emberek életének védelmében
- **hátrányos helyzetű személyek lakhatásba történő segítése:** személyiségfejlesztéssel, alkalmazkodóképesség javításával a közösségi életre történő alkalmasság javítása, lakhatási programok koordinálása
- **szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátásának** biztosítása Tatabánya és kistérségében
- **a perifériáról, a kirekesztettségből való kijutás esélyei; a munkaerő piacra jutás lehetőség szerinti megteremtése** egyéni esetkezelés, életviteli tanácsadás, munkahelykeresés, munkában való megtartás, mentori szolgáltatások nyújtása, kapcsolatügyelet, utánkövetés, stb.
- **képzési programok szervezése:** az otthontalan ügyfelek részére a sikeres reintegráció alapjaként készségfejlesztő tréningek tartása (kulcskompetencia fejlesztés, tanulástechnikai, motiváció-erősítés, kommunikációs stb.) intézményi akkreditációval
- **érdekvédelem, érdekérvényesítés, jogvédelem**
- **kapcsolattartás, együttműködés a helyi társintézményekkel, társszervezetekkel** Komárom-Esztergom Megyében a hajléktalan-ellátás szakmai koordinátoraként működik

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

Jelenlét program
A **Jelenlét program** lényege, hogy a leghátrányosabb helyzetű telepi környezetben élő emberek számára biztosítsa az elsődleges túléléshez szükséges alapfunkciókat. Ilyen funkciók közé tartozik a mosási-fürdési lehetőség, a hivatali ügyintézéshez való segítés. A Jelenlét program belülről ismeri meg az adott településrész problémáját, egyéni és közösségi diagnózist vesz fel és javaslatot tesz azok megoldására. A Program nem képes és alkalmas minden közösségi és egyéni probléma megoldására,

ez nem is célja, csupán a primer szükségletek kielégítésével és a speciális igények feltérképezésével foglalkozik, és amennyiben lehetőség van rá, támogat minden olyan kezdeményezést, amely a szegregátumban élők életkörülményeit javítani hivatott.

Támogató szolgálat

A Jelenlét Program mellett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a Tatabányai Támogató Szolgálatán keresztül is aktívan tevékenykedik a tatabányai rászorulók életminőségének javításáért. A Tatabányai Támogató Szolgálat szakszerű személyes gondoskodást és személyszállítást biztosít a testi és szellemi fogyatékkal, valamilyen betegséggel élők számára. A Támogató Szolgálat személyszállító tevékenységét elsősorba mozgás-, vagy értelmileg korlátozott, hallássérült és autista személyek veszik igénybe. A Támogató Szolgálat központjaként szolgáló egykori elemi iskolában a rászorulóknak személyre szabott, tervszerű segítségnyújtást biztosítanak.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület két Máltai Típusú játszóteret működtet Bánhidán és Kertvárosban

A **Máltai Játszótereket** látogatók összetétele társadalmi szempontból igen széles skálán mozog. Elmondható, hogy a hátrányos helyzetű, elszegényedett családok gyermekeinek és a kisbabával érkező fiatal anyukáknak a száma jelentősen növekedett. A Játszóterek elsődleges feladatuknak tekintik e gyermekek, fiatalok és szülők bevonását programjaikba, így motiválva őket szabadidejük hasznos eltöltésére. Szolgáltatásaik az aktuális problémák és újonnan felmerülő igények szerint rugalmasan változnak, és bővülnek.

A „Játszva Megelőzni” szakmai programjának célja, hogy olyan játszóhelyeket működtessenek, ahol a szociálisan terhelt lakóterületeken élő gyermekek a lakáson kívül töltött szabadidejüket oly módon tudják eltölteni, amely egészséges testi és lelki fejlődésükhöz elengedhetetlenül szükséges. A szabadidő hatékony eltöltésének, a norma,- és értékteremtő programok kínálatán túl lehetőség nyílik a lakótelepi családok megismerésére, a személyes, bizalommal teli kapcsolatokon keresztül pedig távlati célként egy lakóközösség kohéziójának fejlesztésére.

Mindemellett a Máltai Típusú Játszóterek, játszóházak alkalmasak közösségi terekként is funkcionálni: gyermekvédelmi feladatot is képesek ellátni – közösségi tér jellege kapcsán is –, mint semleges mediátori helyszín: olyan találkozóhely lehet, ahol a család/gyermek hivatali személlyel, családsegítő szolgálat szakembereivel a Játszótéren találkozhat.

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata az Szt.-ben és a Gyvt.-ben meghatározott feladatait:

- **a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények (továbbiakban TJ ESZI) szolgáltatásai útján,**
- **az önkormányzati fenntartású Tatabányai Egyesített Bölcsődék székhelyén és négy telephelyén,**
- **más, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil és egyházi szervezetekkel kötött ellátási szerződések alapján biztosítja.**

Tatabánya Megyei Jogú Város szociális ellátásra vonatkozó kötelezettségeit az alábbi intézmények útján teljesíti:

1. A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő TJ ESZI által biztosított ellátások:
   - étkeztetés
   - házi segítségnyújtás
   - jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

- idősek nappali ellátása
- demens személyek nappali ellátása
- időskorúak gondozóháza
- idősek bentlakásos ellátása
- pszichiátriai betegek nappali ellátása
- családsegítés
- gyermekjóléti szolgáltatás
    - óvodai és iskolai szociális segítés
    - utcai és lakótelepi szociális munka
    - készenléti szolgálat
    - kapcsolatügyelet
    - pszichológiai tanácsadás
    - jogi tanácsadás
    - szociális diagnózis felvétele
    - családkonzultáció
    - mediáció
    - művészetterápia
- családok átmeneti otthona
- gyermekek átmeneti otthona
- nappali melegedő
- népkonyha
- éjjeli menedékhely
- hajléktalanok otthona
- hajléktalanok átmeneti szállása
- fogyatékkal élők napközbeni ellátása

2. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzat által működtetett Tatabányai Egyesített Bölcsődék
    - gyermekek napközbeni ellátása

3. Ellátási szerződés alapján biztosított ellátások:
    a) Komárom-Esztergom Megyei Vöröskereszt
        - támogató szolgálat
        - fogyatékosok nappali intézménye
        - közösségi ellátások:
            - pszichiátriai betegek közösségi ellátása
            - szenvedélybetegek közösségi ellátása
        - nappali melegedő

    b) Utcai Szociális Segítők Egyesülete
        - nappali melegedő
        - alacsonyküszöbű ellátás: szenvedélybetegek közösségi ellátása
        - időszakos férőhely biztosítása – Zsilipszoba

4. Civil szervezetek által biztosított szolgáltatások:
    a) Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
        - támogató szolgálat
        - Máltai Típusú Játszóterek (Bánhida és Kertváros) – alternatív gyermekvédelmi napközbeni ellátás
        - Jelenlét Program

b) Berzsánék Idősek Háza Nonprofit Szolgáltató Kft.
- idősek otthona

c) Hospice Szeretetszolgálat Alapítvány
- intézeti ápolás,
- gondozás

d) Vidámságok Háza
- integrált óvoda és bölcsőde
- családi bölcsőde

e) Vakok és Gyengénlátók KEM Egyesülete
- érdekvédelmi és szolgáltatási típusú tevékenység

5. Egyházi fenntartású szervezetek által biztosított szolgáltatások:

a) Tábita Alapszolgáltatási Központ (fenntartó: RESZIK)
- házi segítségnyújtás

b) Baptista Szeretetszolgálat Országos Szociális Segítő Központ (fenntartó: Baptista Szeretetszolgálat EJSZ)
- étkeztetés

c) Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió
- házi segítségnyújtás
- szociális étkeztetés

Oktatás, nevelés

Bölcsődék

Tatabánya város területén a **bölcsődei alapellátás** a Tatabányai Egyesített Bölcsődék székhelyén és 4 telephelyén működik, jelenleg 396 férőhellyel, amelyből 12 férőhelyen részleges integrációban fogadják a sajátos nevelési igényű gyermekeket. A bölcsődékben a tanulási képességet vizsgáló rehabilitációs és szakértői bizottság javaslata alapján teljes integrációban is ellátják a speciális szükségletű gyermekeket.

Az elmúlt években városrészenként változó a bölcsődei ellátás iránti igény, (amely jelenleg jellemzően Dózsakertben és Kertvárosban növekedett meg.

Tatabányai Egyesített Bölcsődék							
Beiratkozás a 2021/2022 november 29							
Bölcsődék	**Beiratkozott gyermek 2021.11.29**	**Decemberben szokik**	**Januárban szokik**	**Üres férőhely 2022 januárban**	**Férőhely**	**Várakozó gyermekek**	**SNI**
Székhelyintézmény	97	4	7	0	108	0	
Dózsakert	79	2	14	0	96	8	3
Óváros	77	1	6	12	96	0	
Sárberek	47	0	0	0	48	4	1
Kertváros	44	3	0	0	48	5	1
Összesen	344	10	27	12	396	17	

Az alábbi ábrán a 100 működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések számának alakulása látható 2010 és 2019 között:

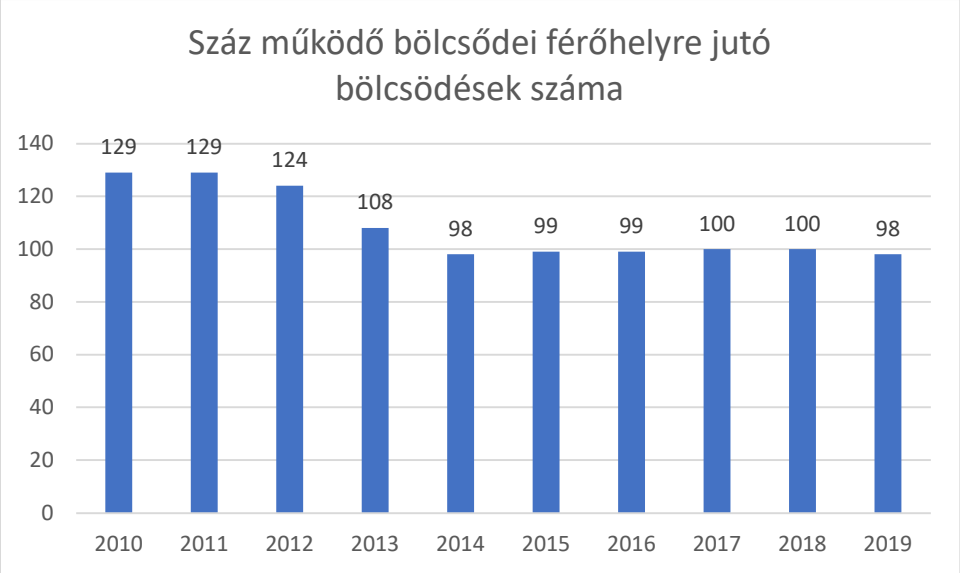

Forrás: TEIR

2010-ben a bölcsődések száma 29%-kal haladta meg a városban elérhető férőhelyekét, az évek során azonban a bölcsődések és a számukra fenntartott helyek aránya kiegyenlítődött. 2014 és 2016 között, a 100 bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések aránya nem érte el a 100%-ot, igaz ekkor is közel teljes kihasználtságról lehetett beszélni. 2019-ben 100 bölcsődei férőhelyre 98 bölcsődés jutott.
A 2021/2022-es nevelési évre vonatkozóan elmondható, hogy a jelenlegi gyermeklétszámok adatai és a várható beiratkozások alapján a férőhelyek 2021 decemberében a két kis bölcsődében betelnek, 2022 januárjában a Székhely és a Dózsakerti Bölcsőde is teljes létszámmal fog működni a jelenlegi szülői igények alapján. 3 intézményben várólista alakult ki, összesen 17 gyermek ellátása tekintetében.

Óvodák

Tatabányán az alábbi óvodák működnek:

- Tatabányai Német Nemzetiségi Óvoda
- Alsógallai Óvoda (Tatabányai Német Nemzetiségi Óvoda telephelye)
- Tatabányai Arany János Óvoda
- Jókai Mór Óvoda (Tatabányai Arany János Óvoda telephelye)
- Tatabányai Benedek Elek Óvoda

- Móra Ferenc Óvoda (Tatabányai Benedek Elek Óvoda telephelye)
- Tatabányai Turul Óvoda
- Dózsakerti Óvoda (Tatabányai Turul Óvoda telephelye)
- Tatabányai Kodály Zoltán Óvoda
- Micimackó Óvoda (Tatabányai Kodály Zoltán Óvoda telephelye)
- Tatabányai Gyermekkert Óvoda
- Mésztelepi Óvoda (Tatabányai Gyermekkert Óvoda telephelye)
- Rét utcai Óvoda (Tatabányai Gyermekkert Óvoda telephelye)
- Tatabányai Kertvárosi Óvoda
- Lila Óvoda (Tatabányai Kertvárosi Óvoda telephelye)
- Tatabányai Sárberki Óvoda
- Szivárvány Óvoda (Tatabányai Sárberki Óvoda telephelye)

Az alábbi ábrán a száz óvodai férőhelyre jutó óvodások számának alakulása látható 2010 és 2019 között:

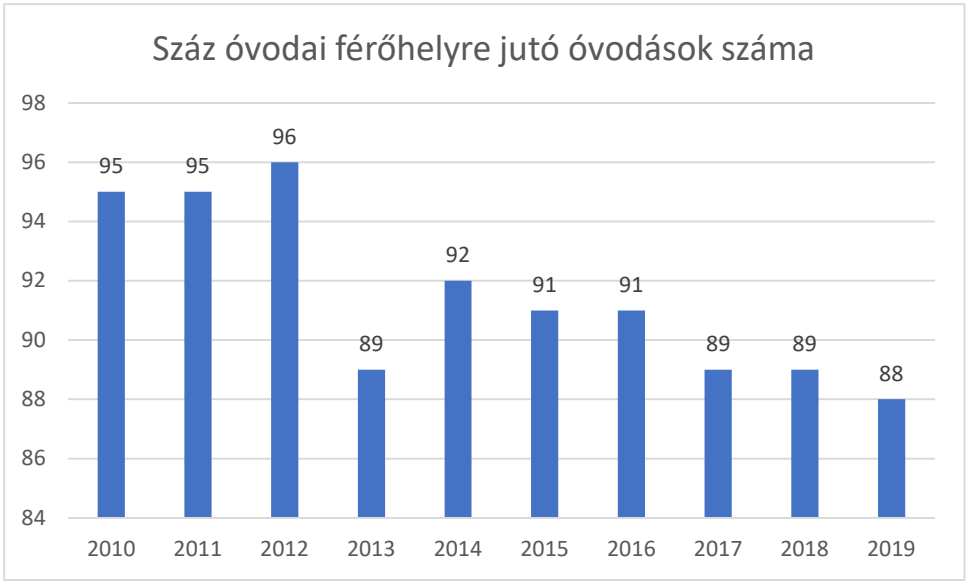

Forrás: TEIR

Szemben a bölcsődékkel, az óvodai férőhelyek számát egyik évben sem haladta meg az óvodások száma. A 2010-es évek első éveiben az óvodák kihasználtsága igen magas volt, 2012-ben 100 óvodai férőhelyre 96 óvodás gyermek jutott. 2013 és 2019 között 100 óvodai férőhelyre évente átlagosan 90 óvodás jutott, ami alapján a város óvodái képesek lennének még több gyermek ellátására.

Általános iskolák

- Bolyai János Általános Iskola
- Dózsa György Általános Iskola
- Tatabányai Erkel Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Tatabányai Éltes Mátyás Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat
- Hermann Ottó Általános Iskola
- Bánhidai Jókai Mór Általános Iskola
- József Attila Általános Iskola
- Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola
- Kölcsey Ferenc Általános Iskola

- Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola
- Móra Ferenc Általános Iskola
- Óvárosi Általános Iskola
- Pólya György Általános Iskola
- Szent Margit Gimnázium és Általános Iskola
- Felsőgallai Széchenyi István Általános Iskola
- Dózsakerti Váci Mihály Általános Iskola
- Füzes Utcai Általános Iskola

Az alábbi ábrán a tatabányai általános iskolai oktatásban résztevő diákok számának alakulása látható 2010 és 2020 között:

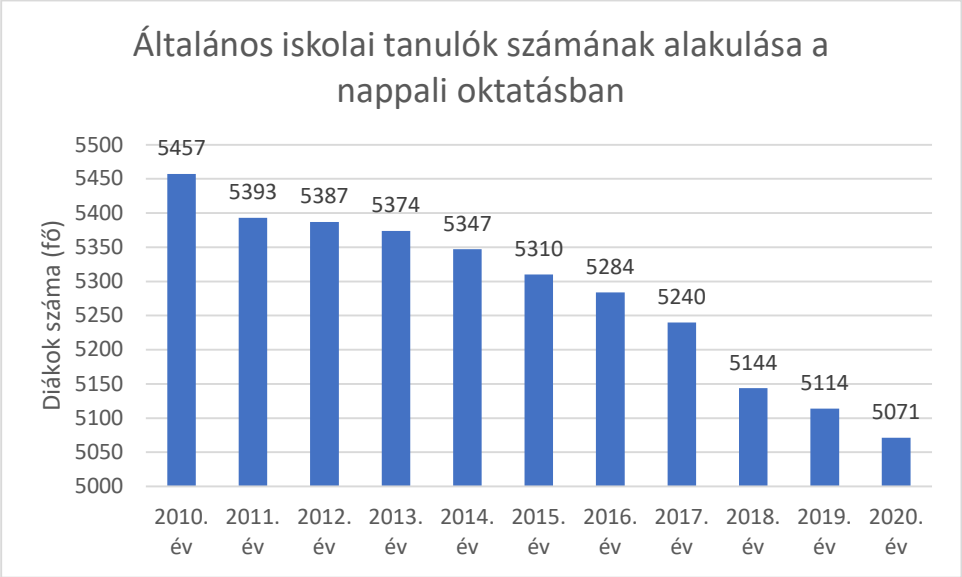

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatai alapján az általános iskolások száma az elmúlt 10 évben évről évre csökkent. 2010-ben 5457 diák, 2020-ban már csak 5071 diák tanult általános iskolában, vagyis 10 év alatt mintegy 7%-kal csökkent a diákok száma.

Középfokú oktatás

Tatabányán az alábbi intézmények működnek kizárólag gimnáziumként:

1. Tatabányai Árpád Gimnázium
2. Bárdos László Gimnázium
3. Szent Margit Gimnázium és Általános Iskola

Tatabányai Szakképzési Centrum

A Tatabányai Szakképzési Centrum (TSZC) a város és a várostérség meghatározó oktatási intézménye, amely 11 iskolát összefogva számos képzési lehetőséget nyújt a jelentkező diákoknak. A TSZC-hoz tartozó iskolák az alábbiak:

- Alapy Gáspár Technikum és Szakképző Iskola (Komárom)
- Bánki Donát-Péch Antal Technikum (Tatabánya)

- Bánki Donát Szakképző Iskola (Kisbér)
- Bláthy Ottó Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (Tata)
- Eötvös Lóránd Szakképző Iskola (Oroszlány)
- Fellner Jakab Technikum és Szakképző Iskola (Tatabánya)
- Kereskedelmi, Vendéglátó és Idegenforgalmi Technikum és Szakképző Iskola (Tatabánya)
- Kossuth Lajos Gazdasági és Humán Technikum (Tatabánya)
- Kultsár István Technikum és Szakgimnázium (Komárom)
- Mikes Kelemen Technikum és Szakgimnázium (Tatabánya)
- Széchenyi István Gazdasági és Informatikai Technikum (Komárom)

A Tatabányai Szakképzési Centrumon keresztül az alábbi képzések érhetőek el:

- Egészségügyi ágazat
- Elektronika és elektrotechnika ágazat
- Építőipar ágazat
- Fa- és bútoripar ágazat
- Gazdálkodás és menedzsment ágazat
- Gépészet ágazat
- Honvédelem ágazat
- Informatika és távközlés ágazat
- Kereskedelem ágazat
- Közlekedés és szállítmányozás ágazat
- Kreatív ágazat – I. kreatív ipar
- Kreatív ágazat – II. színház és hang
- Kreatív ágazat – III. vizuális
- Rendészet és közszolgálat ágazat
- Specializált gép- és járműgyártás ágazat
- Sport ágazat
- Szépészet ágazat
- Szociális ágazat
- Oktatás ágazat
- Turizmus-vendéglátás ágazat
- Vegyipar ágazat

Az alábbi ábrán a 2020-ban középfokú oktatásban tanulók száma látható oktatási forma szerinti megoszlásban:

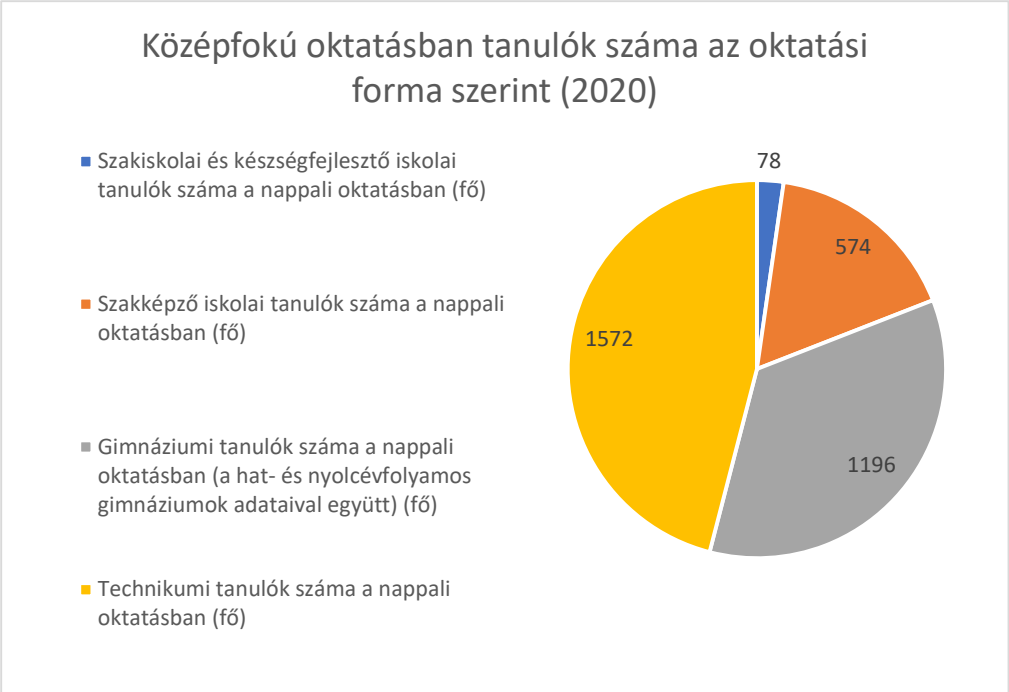

A szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya alacsony, mindössze 78 diák tanult 2020-ban ebben az oktatási formában. Szakképző iskolában 574, gimnáziumban, 1196 diák tanult. A legnagyobb csoportot a technikumokban tanuló diákok alkotják, akik 2020-ban 1572-en voltak, ami ebben az évben a középfokú oktatásban tanulók közel felét jelentette.

Felsőfokú oktatás

Tatabánya egyetlen felsőoktatási intézménye az Edutus Egyetem. Az Edutus Egyetem jogelődje a Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, amely az első üzleti képzésekre szakosodott magánfőiskola volt az országban. Az intézmény 2018 óta működik egyetemként, mára székelyudvarhelyi és budapesti tagozattal is rendelkezik, de Sümegen, Tatán és Balatonfüreden is érhetőek el képzései. A piaci tendenciákat figyelembe véve az egyetem törekszik a hagyományosan meglévő üzleti, gazdasági szakok mellett a műszaki képzésekre is egyre nagyobb hangsúlyt fektetni, valamint együttműködni a helyi vállalkozásokkal duális képzések megvalósításán keresztül. Az egyetemen az alábbi alapfokú- és mesterképzések érhetőek el:

- Alapképzés
  - Gazdálkodás és menedzsment
  - Kereskedelem és marketing
  - Nemzetközi gazdálkodás
  - Turizmus-vendéglátás
  - Mechatronikai mérnök
  - Műszaki menedzser
- Mesterképzés
  - Marketing
  - Műszaki menedzser
- Szakirányú továbbképzés
  - Gyógyszeripari menedzser
  - Létesítménygazdálkodó

- Online marketing
- Kulturális menedzser
- Határon átnyúló fejlesztési szakreferens
- Általános blokklánc szakember
- Digitális térségfejlesztés
- SSC specialista
- Bor- és gasztroturizmus menedzser

- Felsőoktatási szakképzés
  - Műszaki
  - Kereskedelem és marketing
  - Turizmus-vendéglátás
  - Gazdálkodási és menedzsment
- Felnőttképzési programok
  - Engedélyezett felnőttképzési programok
  - Keresőmarketing a gyakorlatban
  - Szolgáltató Központi számviteli-adminisztrátor képzés
  - Digitális térségfejlesztési referens webináriumi képzés
  - Service Design a nagyvállalati szolgáltatásfejlesztésben
  - Kortárs művészeti befektetési alapismeretek
  - FANUC robotikai alapok tanfolyam
  - Lézerbiztonság képzés
  - Kulturális rendezvény szervezője
  - Munkaerő-gazdálkodási és társadalombiztosítási ügyintéző képzés
  - Sportszervező munkatárs

Az alábbi ábrán a felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók számának alakulása látható a nappali-, és nem nappali képzéseken 2010 és 2020 között (az adatok a képzés helye szerint kerültek megállapításra):

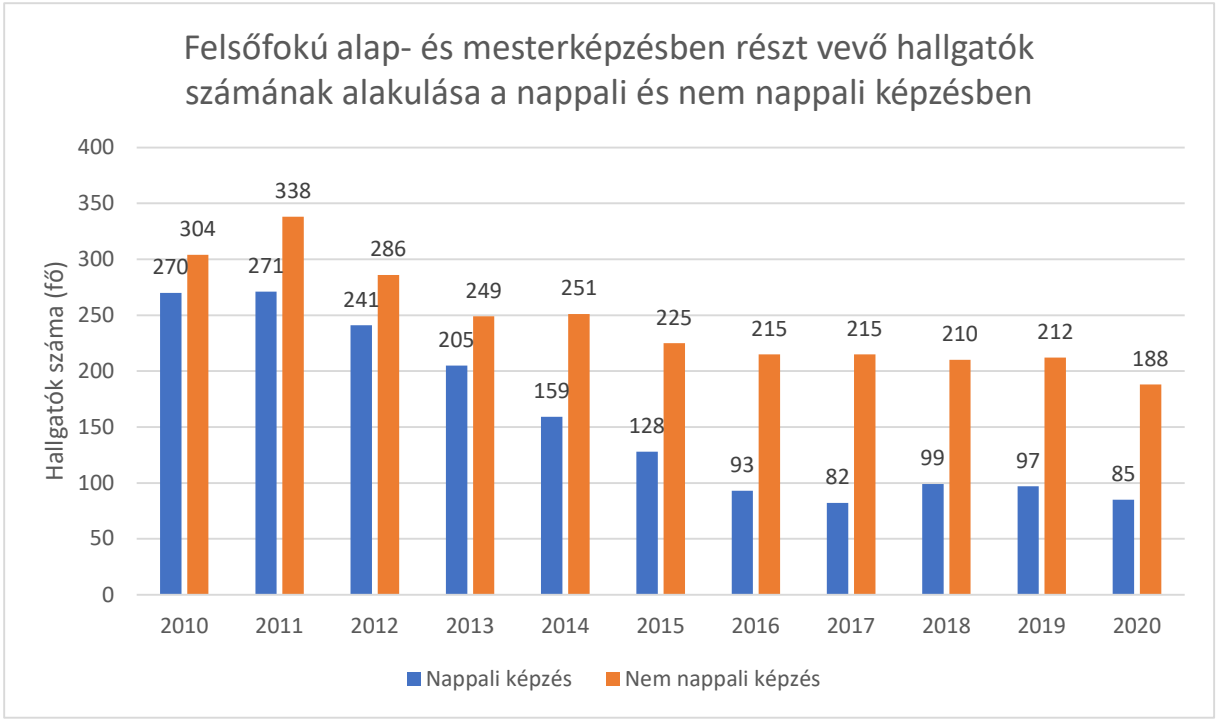

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatai alapján a tatabányai felsőfokú képzéseken részt vevők száma az elmúlt 10 évben jelentősen csökkent. A legmagasabb 2011-ben volt a felsőfokú oktatásban résztvevők száma, ekkor összesen 609 hallgató tanult Tatabányán. 2020-ra közel felére csökkent a hallgatók száma 2010-hez képest.

Egészségügy, szociális ellátás

Védőnői szolgálat

A **védőnői szolgálat** egyszerre végez gondozói, oktatói, nevelői tevékenységet. Az alapellátásban ismerni kell a család egészségi és gazdasági helyzetét, ezen ismeretek birtokában lesz képes a védőnő magas színvonalon ellátni a szolgálat szakmai feladatait.

A primer prevenció a védőnő önállóan végzendő alapfeladata és felelőssége. Ide tartozó területek többek között:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testmozgás,
- a személyi higiéné,
- a lelki egyensúly megteremtése,
- az egészséges és biztonságos környezet kialakítása,
- a járványügyi és élelmiszerbiztonság megvalósítása,
- a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása,
- a családtervezési módszerek alkalmazása,
- az egyén megküzdő képességeinek fejlesztése (stressz-, probléma és konfliktuskezelés).

A primer prevención belül a „primer egészségnevelés" is a védőnő önállóan végzendő alapfeladata. Az eredményességéhez elengedhetetlen, hogy a védőnő és az orvos a preventív ellátást azonos szakmai elvek alapján és gyakorlat szerint végezze. Szükséges, hogy az orvos ajánlja, támogassa a védőnői ellátás igénybevételét, segítse a gondozott személy és család együttműködésének megnyerését az egészségesebb életvezetésben.

Az iskola-védőnői tevékenységet ellátók a 6-18 évesek, valamint a 18 év feletti, középfokú nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevők megelőző iskola-egészségügyi ellátásában vesznek részt. Közreműködnek az előírt orvosi vizsgálatok, szűrővizsgálatok, védőoltások szervezésében, elvégzik az általuk végezhető szűrővizsgálatokat, részt vesznek az iskolai helyiségek és környezet, az étkeztetés higiénés ellenőrzésében. Fontos feladatuk a fokozott gondozást igénylők nyilvántartása, támogatása, állapotuk nyomon követése, továbbá az egészségnevelés, a pályaválasztás segítése, szükség esetén az elsősegélynyújtás. Feladatuk ellátásában szorosan együttműködnek az iskolát ellátó orvossal, a pedagógusokkal, a szülőkkel, a gyermekekkel és más illetékes szakemberekkel (iskolai szociális munkás), civil szervezetekkel.

A magzati élet védelmében kezdte meg működését 1993-ban a Családvédelmi Szolgálat (CSVSZ), az ÁNTSZ szervezetében, mely a városok többségében védőnői képesítéssel rendelkező szakemberek közreműködésével indult. A Tatabányai járás CSVSZ védőnője a Népegészségügyi osztály tagjaként látja el feladatait a Tatai, Oroszlányi járások feladatainak egyidejű ellátásával, melyek közé tartoznak: az oktatási intézményen kívüli családtervezési ismeretek terjesztése, a válsághelyzetben lévő várandós anyák segítése, támogatása, illetve a terhesség-megszakítás előtti és utáni tanácsadás biztosítása.

Jelenleg Tatabányán a védőnők létszáma arányos az ellátottak létszámával. Minden állás betöltött a városban, de közülük többet is tartós helyettesítéssel látnak el. A védőnők kiemelkedő szakmai

továbbképzési munkát folytatnak, városunkban kb. 6-7 védőnői körzet is kijelölhető gyakorlati képzőhelynek a főiskolás hallgatók fogadására, szakmai képzésükre. Városunk igyekszik pályázati forrásokból a védőnői hálózatot fejleszteni, ezzel támogatva és elismerve a védőnői munka prevencióban betöltött szerepét.

A tatabányai Védőnői Szolgálat az alábbiak szerint kerül megvalósításra:

1. Védőnői szolgálat 21 körzetben
2. Kórházi védőnői szolgálat
3. Családvédelmi Szolgálat Védőnője
4. Járási vezető védőnő
5. 10 iskolavédőnői körzet

Gyermek háziorvosi ellátás

Tatabányán 13 körzetben működik házi gyermekorvosi ellátás. 2010 és 2020 között a házi gyermekorvosok száma évente átlagosan 12 fő volt. Ugyanebben az időszakban a gyermekorvosokra jutó gyermekek száma az alábbi módon alakult:

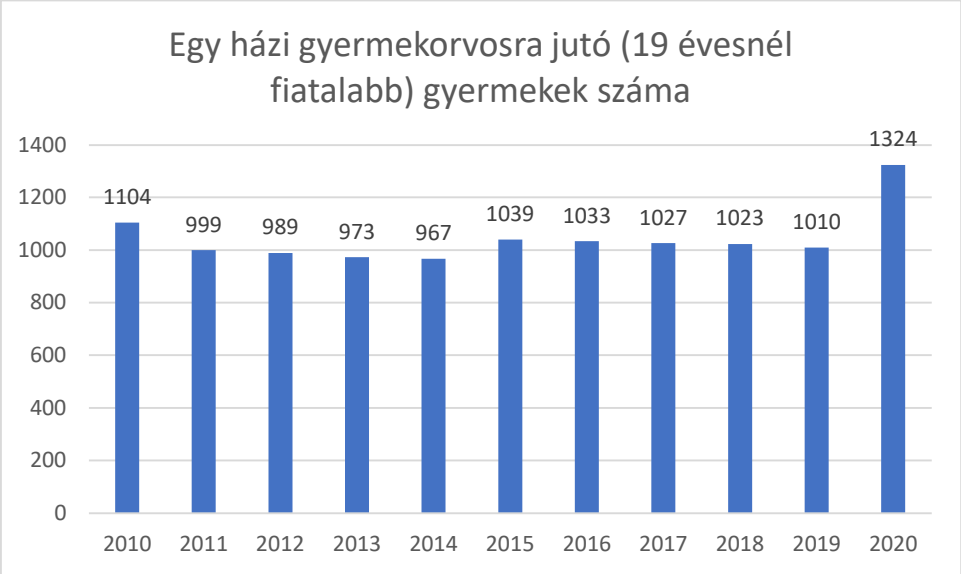

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A házi gyermekorvosi ellátásban azok a személyek részesülhetnek, akik még nem töltötték be 19. életévüket. 2010 és 2020 között évente átlagosan 1044 gyermek jutott egy házi gyermekorvosra. A legjelentősebb változás 2020-ban volt megfigyelhető, amikor az előző évhez képest 314 fővel több gyermeket kellett ellátnia egy házi gyermekorvosnak. A páciensek megnövekedett számának hátterében elsősorban az áll, hogy 2020 mindössze 9 házi gyermekorvos volt jelen a városban, ami 3 fővel kevesebb az előző évhez képest.

Felnőtt háziorvosi ellátás

A felnőtt háziorvosi ellátás városszerte 34 körzetben valósul meg. 2010 és 2020 között évente átlagosan 34 fő háziorvos dolgozott a városban. A város háziorvosi ügyelete a Győri út 24. alatt található. Az ügyeletet az Inter-Ambulance Zrt. működteti. Az ügyelet ellátási területe Tatabánya mellett Héreg, Környe, Szárliget, Tarján, Várgesztes, Vértessomló és Vértesszőlős településekre is

kiterjed. A háziorvosokra jutó felnőttek számának alakulása ebben az időszakban az alábbi ábrán látható módon alakult:

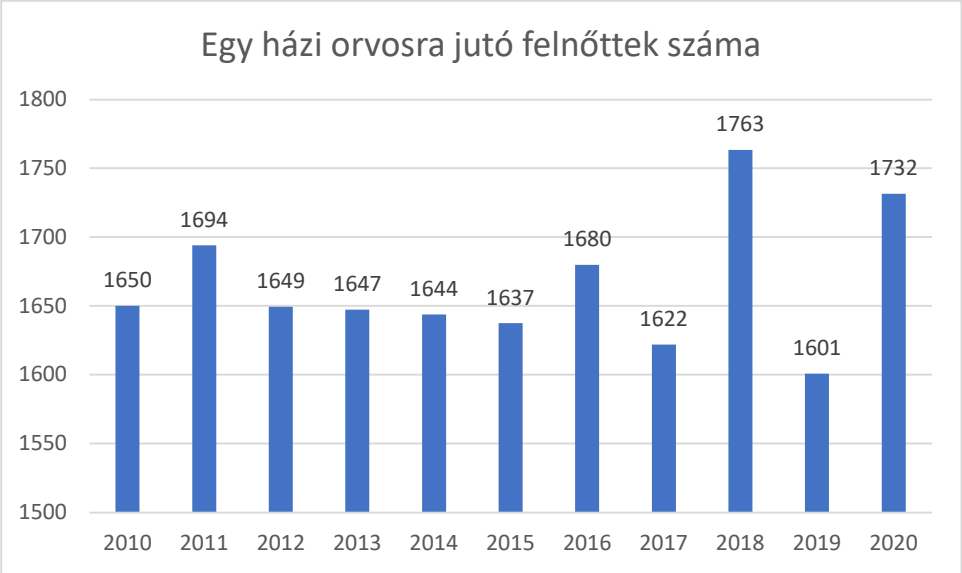

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2010 és 2020 között egy háziorvosra évente átlagosan 1665 felnőtt jutott. Az egy háziorvosra jutó felnőttek száma 2018-ban volt a legmagasabb, ekkor 1763 fő jutott egy orvosra, ami az orvosok számának visszaesésével magyarázható. Hasonló volt a helyzet 2020-ban is, amikor 2018-hoz hasonlóan szintén 32 háziorvos dolgozott a városban.

Fogászati ellátás

Tatabányán gyermek fogászati ellátás 3 körzetben, felnőtt fogászati rendelés 5 körzetben valósul meg. A fogászati ellátási körzetek, valamint a fogászati ügyelet a Szent Borbála Kórház területén találhatóak. Magán fogászatok elszórtan elérhetőek a város több pontján.

Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények

A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Tatabánya, Gyermely, Héreg, Környe, Tarján, Szárliget, Szomor, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős településeken folytatja munkáját. Az intézmény tevékenységi körébe alap- és szakosított szociális ellátások is bele tartoznak. Az intézmény működésének köszönhetően idősgondozás, hajléktalanellátás, területi gondozás valósul meg a térségben, de az intézmény keretein belül működik a Család- és Gyermekjóléti Központ és a Rehabilitációs Szakrendelő is.

Idősgondozás két intézményben, a Szent Teréz Idősek Otthonában, valamint a Szent Margit Idősek Otthonában valósul meg. Az idősek otthonában ellátott személyek számának alakulását, valamint a számukra fenntartott helyek számát az alábbi ábra szemlélteti:

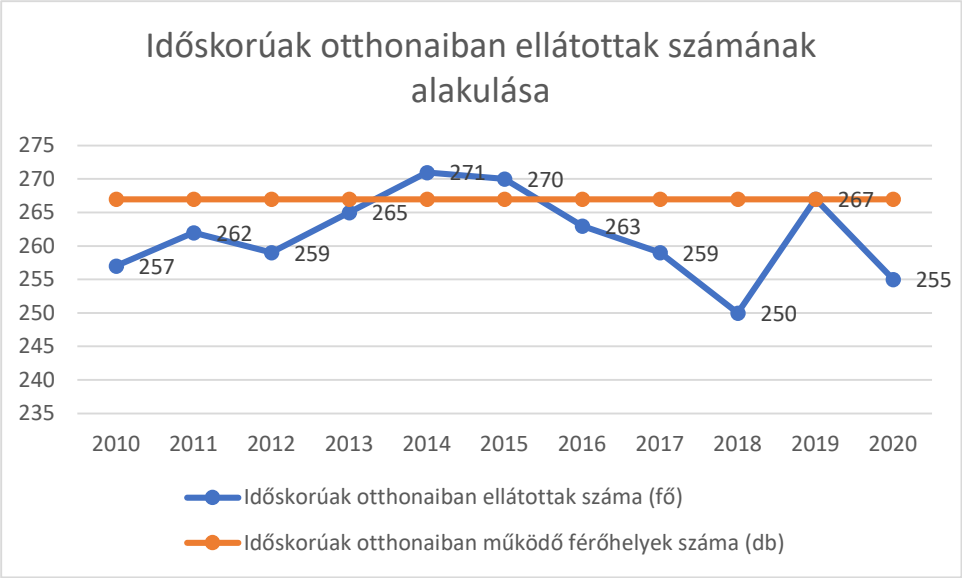

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2010 és 2020 között Tatabányán sem az időskorúak otthonainak számában, sem az ezekben működő férőhelyek számában nem történt változás. A fentebb említett két intézmény összesen 267 férőhelyen fogadta a beköltöző idős embereket. A KSH adatai alapján megállapítható, hogy a férőhelyek kihasználtsága igen magas volt, 2014-ben és 2015-ben az ellátottak száma meg is haladta a férőhelyekét. Az ezt követő években ugyan kevesebb volt az ellátottak száma, a vizsgált évtized adatai alapján elmondható a férőhelyek kihasználtsága minden évben meghaladta a 90%-ot. Az népesség elöregedő tendenciái mellett idővel a férőhelyek számának bővítése lehet indokolt.

Az Egyesített Szociális Intézmények a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás településein segítő szolgálatot üzemeltet, melynek keretein belül házi segítségnyújtást, idősek napközbeni ellátását, demens személyek napközbeni ellátását biztosítja a saját magukat ellátni nem képes személyeknek, időseknek és betegeknek segítenek mindennapi alapvető ügyeik intézésében, például bevásárlásban, gyógyszerek beszerzésében, tisztálkodásban. A segítő szolgálat jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is biztosít. A jelzőrendszeres házi segítésnyújtást elsősorban az idősebb, életkorukból adódóan kiszolgáltatottabb helyzetben lévő emberek veszik igénybe, akiknek krízishelyzet esetén ez a legkönnyebben elérhető mód a segítség elérésére. Az igénybe vevők között a nők létszáma a magasabb. A szolgáltatás biztosítása 24 órás. A segítő szolgálat mellett járóbetegek részére rehabilitációs szakellátást biztosít amely a sérült, egészségkárosodott gyermekek számára elérhető,, míg a fogyatékkal élők számára nappali ellátás érhető el.

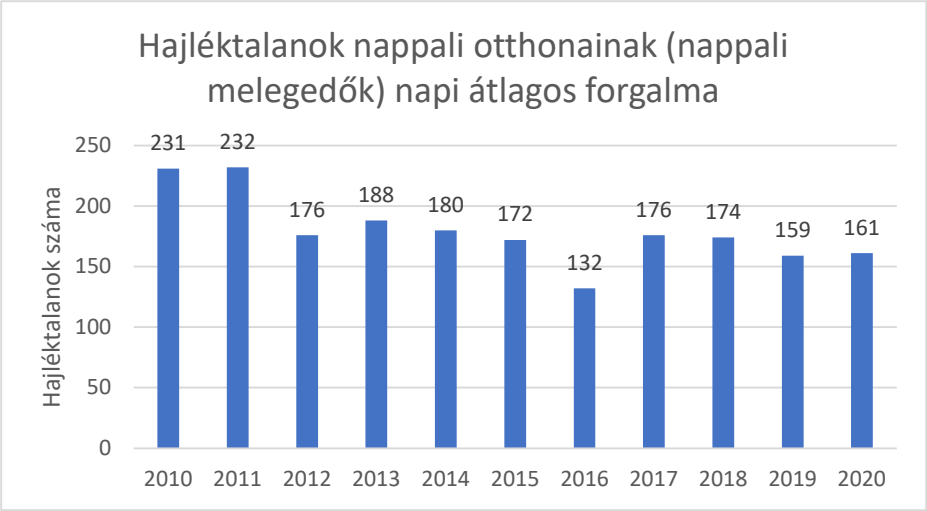

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az Egyesített Szociális Intézményeken belül Család és Gyermekjóléti Központ is működik. A központ célja, hogy rászoruló családoknak, vagy egyedülálló személyeknek nyújtson szakmai segítséget. A szolgáltatást igénybe vevők számára a szociális dolgozók mentálhigiénés tanácsadást nyújtanak, segítenek az ügyintézésben, programokat és képzéseket szerveznek számukra, melyek segítenek a családon belüli kapcsolatok erősítésében és abban, hogy résztvevők az élet minél több területén érvényesülni tudjanak.

Az Egyesített Szociális Intézmények a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás településein segítő szolgálatot üzemeltet, melynek keretein belül a saját magukat ellátni nem képes személyeknek, időseknek és betegeknek segítenek mindennapi alapvető ügyeik intézésében, például bevásárlásban, gyógyszerek beszerzésében, tisztálkodásban. A segítő szolgálat jelzőrendszeres házi segítségnyújtás mellett telephelyein nappali ellátást biztosít. A segítő szolgálat mellett rehabilitációs szolgálat is működik amely a sérült, egészségkárosodott gyermekek számára rehabilitációs szakrendelőt üzemeltet, míg a fogyatékkal élők számára nappali ellátás érhető el.

Az alábbi ábrán a fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma, valamint a számukra engedélyezett férőhelyek számának alakulása látható 2010 és 2020 között:

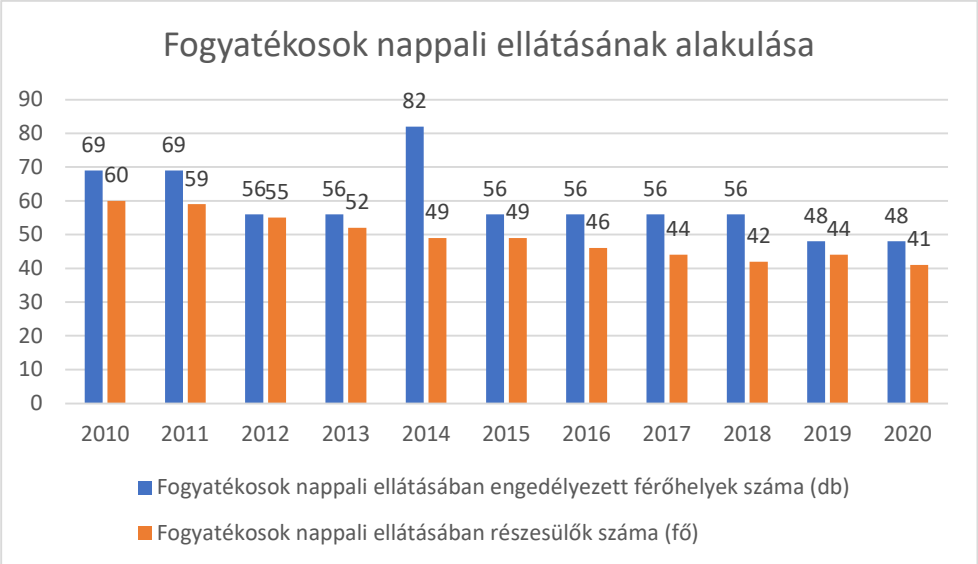

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2010-hez képest a nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma évről évre csökkent, ennek megfelelően a számukra fenntartott helyekből is egyre kevesebb maradt fenn. A férőhelyek számát egyik évben sem haladta meg a nappali ellátásban részesülők száma.

- **Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Szent József Központ Fogyatékos Személyek Nappali Ellátása**

Férőhelyek száma: 24 fő

Ellátottak köre:

Az intézmény célcsoportja a saját otthonában élő felnőtt korú, értelmileg enyhén vagy középsúlyosan sérült, autista illetve halmozottan sérült fogyatékkal élők. Nem gondozható az a személy, aki veszélyeztető magatartást tanúsít, orvosi ellátást és állandó ápolást igényel.

- **Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Szent József Központ Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátása**

Férőhelyek száma: 20 fő

Az intézmény pszichiátriai betegek részére olyan napközbeni ellátást nyújt, amely a szociális munka eszközrendszerével az igénybe vevők szükségleteire építve és/vagy a közösség erejével komplex rehabilitációs tevékenységekkel vesz részt a pszichiátriai betegek felépülésében

- **Nemzeti Fogyatékosságügyi- és Szociálpolitikai Központ Közhasznú Nonprofit Kft**

2018. 04. hónapban alakult meg Tatabányán a Nemzeti Fogyatékosságügyi- és Szociálpolitikai Központ Közhasznú Nonprofit Kft. (NFSZK) a „Montázs” projektjének (EFOP 1.9.2.) keretein belül. Ez egy kiemelt Uniós projekt, melynek célja a fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése, fogyatékosságügyi tanácsadói hálózat működtetése országszerte (22 ponton).

A fogyatékosságügyi tanácsadók munkáját egy három oldalról aláírt együttműködési megállapodás biztosítja. Ez megyénkben a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás, a Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Család- és Gyermekjóléti Központja, valamint az NFSZK Nonprofit Kft. között jött létre. A Család és Gyermekjóléti Központ biztosít helyet a tevékenységnek Tatabányán a Platán tér 10. szám alatt. Két tanácsadó dolgozik az Információs és Koordinációs Ponton.
Az **NFSZK** feladata a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, társadalmi integrációjának és komplex (re)habilitációjának elősegítése, a komplex rehabilitációban közreműködők tevékenységének összehangolása. Célja, hogy módszertani fejlesztéseket generáljon, szakmai műhelyeket működtessen, képzéseket tartson, mindezt úgy, hogy folyamatosan érvényesüljön a „semmit rólunk nélkülünk” elv.

Esélyegyenlőség biztosítása

A fogyatékkal élők, pszichiátriai és szenvedélybetegek számára a TJ ESZI-n kívül több civil szervezet biztosít szolgáltatást:

Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete:

- Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete "Segítő kezek" Vöröskereszt Szociális Intézménye **Fogyatékossággal élők nappali ellátása**

Korszerű, akadálymentes környezetben 24 férőhellyel biztosítják az értelmi, érzékszervi és mozgásszervi fogyatékkal élők és autista személyek fizikai ellátását, mentális gondozását, biztosítják a képességeik, és készségeik fejlesztését, szinten tartását.

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos**.** A hatályos jogszabályoknak megfelelően minden új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával valósul meg.

Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete "Segítő kezek" Vöröskereszt Szociális Intézménye Támogató Szolgálat

- A **Támogató Szolgálat** célja a fogyatékos személy önrendelkezésen alapuló, önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

Ellátási területük Tatabánya, Környe, Vértessomló, Várgesztes, Vértesszőlős, Szárliget. A szolgálat végleges működési engedéllyel és az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételekkel rendelkeznek.A Támogató Szolgálat akadálymentes irodával áll rendelkezésre a központi és a nyitva álló helységek esetében is. A személyi szállítást 1 Ford tranzit 9 személyes kisbusszal végzik, akadálymentesítetten, alkalmassá téve a kerekesszék szállítására.

- **Pszichiátriai és szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás**

Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete "Segítő kezek" Vöröskereszt Szociális Intézménye

Az ellátás önkéntes és ingyenes. Az ellátottakat saját lakókörnyezetükben gondozzák a család, természetes és egyéb támogatók segítségének igénybevételével, elősegítve gyógyulásukat és rehabilitációjukat.

Pszichiátriai betegek részére nyújtott ellátás:

Engedélyezett férőhelyszám: 41

Szolgáltatást igénylők (várólistán lévők) jelenleg nincsenek. 2020-ban a gondozottak száma 43 fő.

Szenvedélybetegek részére nyújtott ellátás:

Engedélyezett férőhelyszám: 41

Szolgáltatást igénylők (várólistán lévők) jelenleg nincsenek. 2020-ban a gondozottak száma 45 fő.

- **Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Szent József Központ Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátása**

Férőhelyek száma: 20 fő

Az intézmény pszichiátriai betegek részére olyan napközbeni ellátást nyújt, amely a szociális munka eszközrendszerével az igénybe vevők szükségleteire építve és/vagy a közösség erejével komplex rehabilitációs tevékenységekkel vesz részt a pszichiátriai betegek felépülésében. A felépülésben benne van a saját identitás, az önálló döntések és a kockázat-, ill. felelősségvállalás, a munka vagy tanulás, a fejlődés és előrejutás, független életvitel, az önbecsülés és társadalmi megbecsülés, a betegség fogalmának átkeretezése/átértelmezése, baráti kapcsolatok, a szociális szerepekkel való azonosulás és az élettel kapcsolatos elégedettség érzése.

- **Mozgáskorlátozottak Komárom-Esztergom Megyei Egyesülete**

Szervezetük szakmai célja az integráció, az önrendelkezés (autonómia) elve alapján a fogyatékos és mmk-s emberek önálló életvitelének, életminőségének fejlesztése, segítése.

- **Vakok és Gyengénlátók KEM Egyesülete**

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével, valamint a további megyei ügyfélszolgálati irodákkal együttműködve, összehangolva nyújtják érdekképviseleti, érdekvédelmi és szolgáltatási típusú tevékenységeiket.

A település gazdasága

A település gazdasági súlya, szerepköre

Tatabányán a 2010-es években jelentősen megnőtt a működő vállalkozások száma. Működő vállalkozásnak azok a vállalkozások minősülnek, amelyek az adott évben rendelkeztek árbevétellel, vagy volt foglalkoztatottjuk. A működő vállalkozások száma az alábbi ábrán látható módon alakult 2014 és 2020 között:

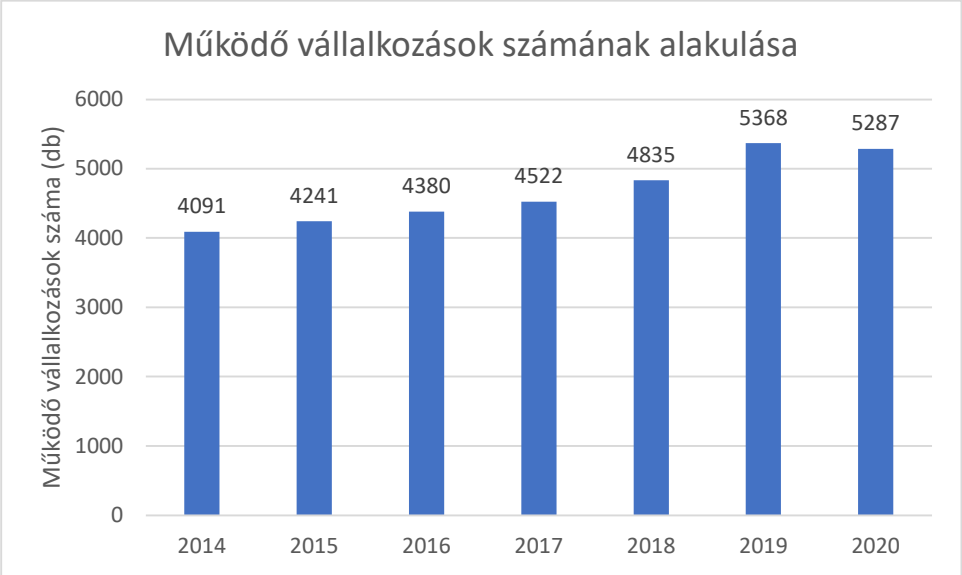

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Tatabányán 2020-ban 1196-tal több vállalkozás működött, mint 2014-ben. Ebben az időszakban évente átlagosan közel 200 darabbal nőtt a működő vállalkozások száma. A korábbi évhez képest egyedül 2020-ban csökkent a működő vállalkozások száma, ez azonban vélhetően a COVID-19 járvány okozta gazdasági helyzetnek róható fel.

Az alábbi táblázat a 2020-ban Tatabányán és Komárom Esztergom Megye egészében működő vállalkozások számát összesíti létszámkategóriák szerint:

Működő vállalkozások száma (db)	**Ismeretlen és 0 fő**	**1-4 fő**	**5-9 fő**	**10-19 fő**	**20-49 fő**	**50-249 fő**	**250 fő felett**
Tatabánya	236	4588	231	132	53	40	7
Komárom-Esztergom megye	970	21083	1151	586	284	156	40
Tatabánya részesedése a megyei összegből	24,3%	21,8%	20,1%	22,5%	18,7%	25,6%	17,5%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A tatabányai vállalkozások túlnyomó többsége 1-4 fős létszámmal rendelkező mikro- és kisvállalkozás. A kategóriához tartozó 4588 vállalkozás a város összes működő vállalkozásának közel 87%-át teszi ki. Az 1-4 fős vállalkozások magas részaránya miatt a többi létszámkategóriába tartozó vállalkozások száma alacsonynak tűnhet, összevetve azonban a Komárom-Esztergom megyében található összes vállalkozással, jól megfigyelhető Tatabánya fontos gazdasági szerepe a megyében. A megye összes működő vállalkozásának közel 22%-a Tatabányán található. Kiemelkedően magas az 50-249 fős vállalkozások részaránya: a megye ekkora méretű vállalkozásainak több, mint negyede Tatabányán működik.

A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Az alábbi táblázatban a 2020-ban Tatabányán és Komárom-Esztergom megyében működő vállalkozások száma látható nemzetgazdasági ágazatok szerint:

Működő vállalkozások száma (db)	**Komárom-Esztergom megye**	**Tatabánya**	**Tatabánya részesedése a megyei összegből**
SZAKMAI, TUDOMÁNYOS, MŰSZAKI TEVÉKENYSÉG	3740	897	24,0%
KERESKEDELEM, GÉPJÁRMŰJAVÍTÁS	3653	790	21,6%
ÉPÍTŐIPAR	3566	663	18,6%
EGYÉB SZOLGÁLTATÁS	1996	512	25,7%
FELDOLGOZÓIPAR	2035	405	19,9%

ADMINISZTRATÍV ÉS SZOLGÁLTATÁST TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉG	1485	338	22,8%
SZÁLLÍTÁS, RAKTÁROZÁS	1070	271	25,3%
OKTATÁS	970	256	26,4%
INFORMÁCIÓ, KOMMUNIKÁCIÓ	1020	238	23,3%
PÉNZÜGYI, BIZTOSÍTÁSI TEVÉKENYSÉG	765	223	29,2%
HUMÁN-EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	878	210	23,9%
INGATLANÜGYLETEK	861	181	21,0%
SZÁLLÁSHELY-SZOLGÁLTATÁS, VENDÉGLÁTÁS	848	129	15,2%
MŰVÉSZET, SZÓRAKOZTATÁS, SZABAD IDŐ	522	114	21,8%
MEZŐGAZDASÁG, ERDŐGAZDÁLKODÁS, HALÁSZAT	730	43	5,9%
VÍZELLÁTÁS	63	12	19,0%
VILLAMOSENERGIA-, GÁZ-, GŐZELLÁTÁS, LÉGKONDICIONÁLÁS	54	3	5,6%
BÁNYÁSZAT, KŐFEJTÉS	14	2	14,3%
Mindösszesen	**24270**	**5287**	**21,8%**

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2020-ban Tatabányán 5287 vállalkozás működött, ami a megyében működő 24270 vállalkozás 21,8%-a. A városban a „szakmai, tudományos, műszaki tevékenység”, a „kereskedelem, gépjárműjavítás” és az „építőipar” nemzetgazdasági ágazatokból került ki a legtöbb vállalkozás. Tatabánya jelentőségét jól szemlélteti a táblázat harmadik oszlopa, amely megmutatja, hogy a tatabányai vállalkozások mekkora részarányt képviseltek az összes megyében működő vállalkozáshoz viszonyítva. A táblázatból az látszik, hogy Tatabánya a nemzetgazdasági ágazatok többségében megyei szinten is fontos szerepet játszik. A legmagasabb részarány a pénzügyi, biztosítási ágazatban figyelhető meg, a megyében ilyen jellegű tevékenységet folytató vállalkozások 29,2%-a Tatabányán található. A megyei szolgáltató szektort alkotó vállalkozások jelentős része Tatabányán működik, a „művészet, szórakoztatás, szabadidő”. ágazat több, mint ötödét tatabányai vállalkozások alkotják. Az alapvető szociális szolgáltatások szempontjából is kiemelkedő Tatabánya jelentősége a megyében: az oktatáshoz köthető vállalkozások 26,4%-a, a humán-egészségügyi szociális ellátás vállalkozásainak 23,9%-a található Tatabányán. A vállalkozások számát tekintve Tatabánya megyei szinten viszonylag alacsony arányt képvisel a „bányászat, kőfejtés” (14,3%), a „mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat” (5,9%), valamint a „villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás” nemzetgazdasági ágazatokban.

Tatabányai Ipari Park

Tatabánya gazdaságának egyik legfontosabb színtere a Tatabányai Ipari Park, amely közel 30 vállalkozásnak, köztük több nagyvállalatnak ad otthont. Az Ipari Parkot az Ipari Projekt Hungária Kft.

üzemelteti. A GFSZ weboldalán elérhető információk alapján a Tatabányai Ipari Parkban az alábbi vállalkozások vannak jelen:

Cégnév	Tevékenység	Létszám (fő)
AGC Glass Hungary Kft.	Autóüveg gyártás	937
ALPLA Műanyag Csomagolóipari Kft.	Műanyag csomagolóanyagok gyártása (PET)	90
BECOM Electronics Hungary Kft.	Elektronikai fejlesztések	142
Becton Dickinson Hungary Kft.	Fecskendő gyártás	900
Bridgestone Tatabánya Termelő Kft.	Nagy teljesítményű gumiabroncsok gyártás	1200
CELO Hungária Kft.	Autó- és az elektronikai ipar számára kötőelemek forgalmazása	9
Coloplast Hungary Kft.	Ragtapaszok, inkontinencia zacskók, mellprotézisek gyártása	1500
Coloplast PDC	Coloplast Hungary tatabányai logisztikai központja	500
EXEDY DYNAX Europe Kft.	Tengelykapcsoló gyártás	250
Aptiv Kft.	Elektromos csatlakozó elemek és kábelek gyártása	2000
Grundfos Magyarország Gyártó Kft.	Szivattyúgyártás	1500
Ho- Máhr Trans Kft.	Nemzetközi fuvarozás	30
Aalberts Surface Treatment Kft.	Fémfelületek korrózióvédő bevonása, felületkezelése	136
Iron Trade Havellant Kft.	Kötőelemek raktározása	27
OTTO FUCHS Hungary Kft.	Alumínium keréktárcsa gyártása	530
Transport-Beton Kft.	Építőipari generál kivitelezés, mélyépítés	47
Trans-Sped Kft.	Logisztika, raktározás, vámügyintézés	156
Zebra NEO 2014. Kft.	Vámügyintézés, logisztika	26
Lotte Advanced Materials Magyarország Kft.	Műanyag alkatrészek gyártása autókhoz, LCD tévékhez és mobiltelefonokhoz	94
Henkel Magyarország Kft.	Ragasztóanyag gyártás	200
Crown-Mivisa Hungary Kft.	Konzervdoboz gyártása	52
Rudolph Autóipari Logisztikai Kft.	Logisztika, raktározás, vámügyintézés	140
Hidrobuszt Bt.	Hidraulika, pneumatika, tömítés,- tisztítás technika	5
Ferdinand Gross Hungary Kft.	Kötőelemek raktározása	27
Sinbon Kft.	Elektronikai alkatrészek gyártása	238
Volta Energy Solutions Kft.	Elektromos autók akkumulátoraihoz szükséges vörösréz fólia gyártása	180
Soulbrain Hungary Kft.	Lítiumion-akkumulátorok egyik legfontosabb összetevőjének, az elektrolitnak a gyártása	45

Forrás: Gazdaságfejlesztő Szervezet Tatabánya weboldala, http://gfsz.hu/tartalmak/tatabanyai_ipari_park

A táblázatban szereplő vállalkozások tevékenységei sokszínű ipari struktúráról árulkodnak. Az ipari park vállalkozásai között a gépipar, az autóipar, az elektronika, a logisztika és szállítmányozás, a csomagolástechnika és műanyagipar, valamint az egészségügyi ipar neves szereplői is megtalálhatóak. Az Ipari Park vállalkozásai amellett, hogy magas hozzáadott értékű termelést végeznek, a város legfontosabb foglalkoztatói között vannak. Az elektromos csatlakozó elemek és kábelek gyártásával foglalkozó Aptiv Kft. 2000 főt, a dán szivattyúgyártó vállalat, a Grundfos Magyarország Gyártó Kft. 1500, míg az OTTO FUCHS Hungary Kft. alumínium keréktárcsákat gyártó vállalat 530 főt foglalkoztat.

Az Ipari Park népszerűsége az elmúlt években folyamatosan nőtt, amiben nagy szerepe van a területen elérhető fejlett infrastrukturális feltételeknek. Az Ipari Park teljes mértékben közművesített, fejlett gáz-, áram-, ivóvíz-, valamint hírközlési hálózattal van ellátva. Az úthálózat alkalmas a kamionforgalom fogadására, a buszjáratoknak köszönhetően a városi közösségi közlekedési hálózatba is becsatlakozik. Tekintettel az ipari park népszerűségére a helyi közösségi közlekedésnek egyre nagyobb kihívást jelent az utasok megfelelő szállítása, így ezen a téren további közlekedésfejlesztések, alternatív közlekedési megoldások válhatnak indokolttá.

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának helyi iparűzési adóból származó bevétele az alábbiak szerint alakult 2014 és 2020 között:

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Tatabányán az önkormányzat a helyi iparűzési adómértékét a maximális 2%-ban határozta meg. 2014 és 2019 között a helyi iparűzési adóból származó bevétel folyamatosan emelkedett, ami összhangban van a működő vállalkozások számának folyamatos növekedésével. 2020-ban az előző évhez képest jelentős visszaesés volt megfigyelhető, amit a koronavírusjárvány okozta gazdasági környezet, valamint az ezzel összefüggésben meghozott kormányzati intézkedések, a helyi iparűzési adó mértékének korlátozása.

Ingatlanpiaci viszonyok

Az alábbi táblázatban a Komárom-Esztergom Megyében és ezen belül Tatabányán értékesített használt lakások számának alakulása látható:

Értékesített használt lakások száma (db)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Komárom-Esztergom megye	1948	2104	1888	2172	2922	3538	4125	4393	4629	4526	3597
Tatabánya	616	652	609	708	957	1099	1189	1265	1293	1189	1026
A megyében értékesített lakások közül tatabányaiak aránya	32%	31%	32%	33%	33%	31%	29%	29%	28%	26%	29%
A megyében értékesített lakások közül tatabányaiak aránya	32%	31%	32%	33%	33%	31%	29%	29%	28%	26%	29%

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A táblázat alapján a 2010-es években jelentősen megnőtt az eladott lakások száma. A legtöbb használt lakást megyei és városi szinten is 2018-ban adták el, ekkor az eladott lakások száma a 2010-es érték több, mint duplája volt. 2020-ban a korábbi évekhez képest jelentősen csökkent az eladott lakások száma, amit magyarázhat a járvány következtében kialakult gazdasági helyzet.

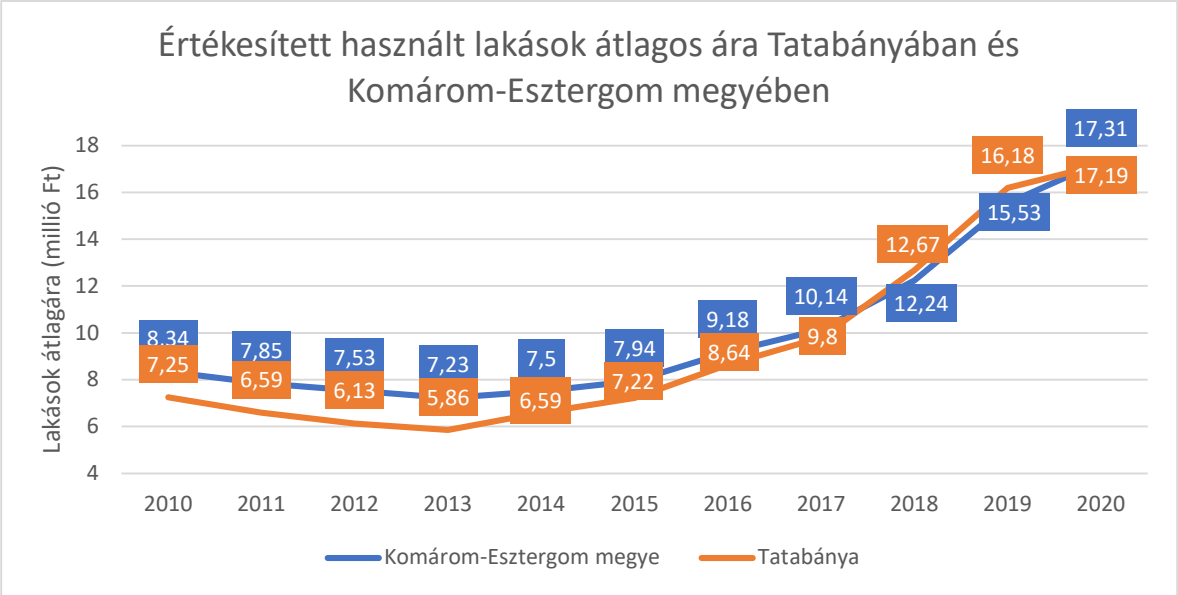

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2010 és 2020 között az értékesített használt lakások átlagos ára Tatabányán és Komárom-Esztergom megyében egyaránt megduplázódott. 2014-től a lakásárak stabilan emelkedtek. Tatabánya felértékelődését jól szemlélteti, hogy 2018-ban és 2019-ben a lakásárak meghaladták a mindaddig magasabbnak számító megyei szintet.

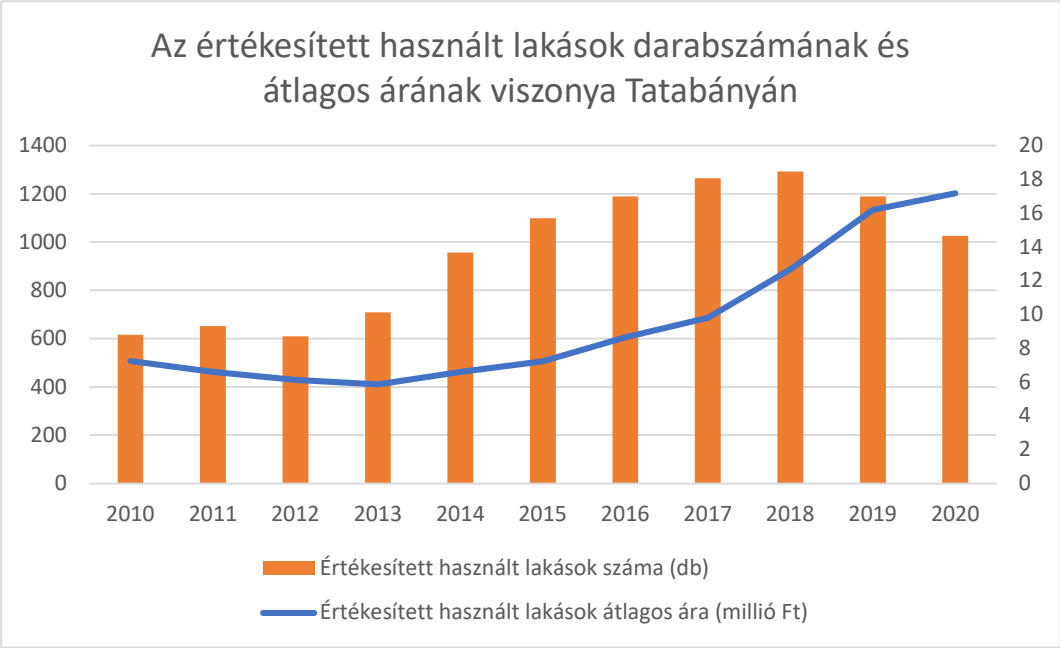

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A két adatsort összevetve jó látszik, hogy míg a 2010-es évek utolsó éveiben az eladott lakások számát 2018-at követően csökkenő tendencia jellemezte, addig az értékesített használt lakások átlagos árában folyamatos maradt a növekedés.

Az alábbi ábra a Tatabányán épített és megszűnt lakások számát ábrázolja a 2010-2020-as időszak egyes éveiben:

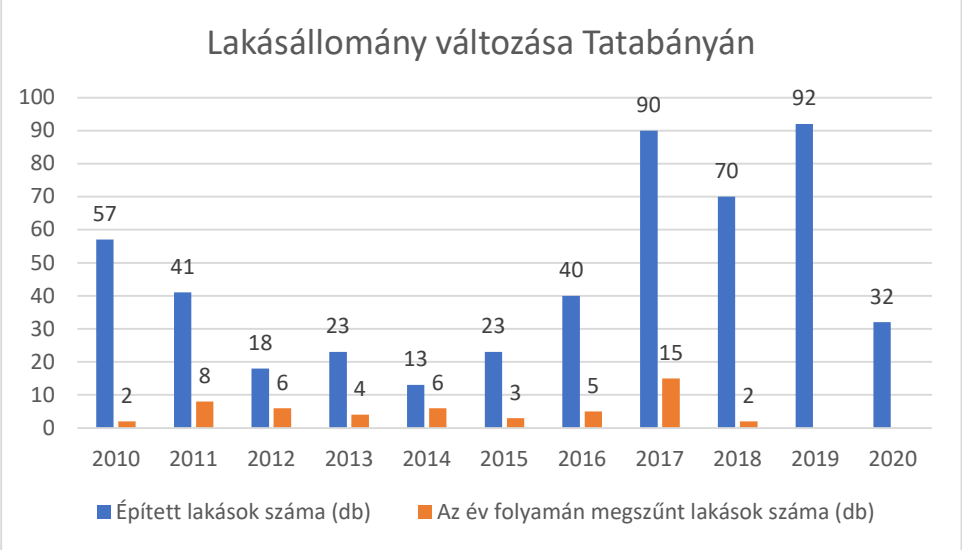

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A város lakásállományában bekövetkezett változások egyenlege minden évben pozitív volt, vagyis minden évben több lakás épült, mint amennyi megszűnt. A 2010-es évek első éveiben az épített lakások száma egyre csökkent. A legkevesebb lakás 2014-ben épült, az ezt követő években azonban erőteljes lakásépítési hullám indult el, amely 2019-ben érte el csúcsát 92 darab új lakással. 2020-ban az épített lakások száma jelentősen visszaesett. Az építőipar érzékeny a gazdasági recessziókra és válságokra. A járványügyi korlátozásokból fakadóan a fizikai munkát végző emberek különösen hátrányban voltak, hiszen számukra a távmunka nem opció, épp ezért az építkezések is lelassultak.

Az alábbi ábrán a 100 főre jutó lakások számának alakulása látható országos, megyei, járási és városi szinten 2010 és 2020 között:

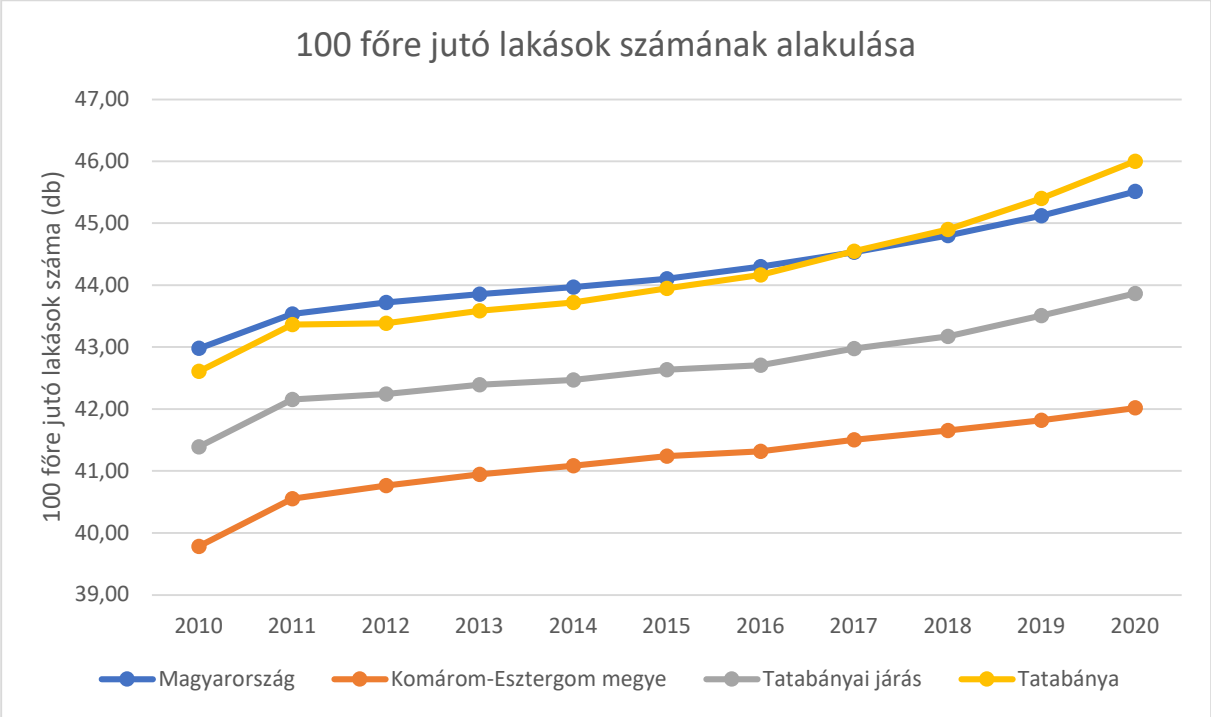

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A 100 főre jutó lakások száma a fent vizsgált szintek mindegyikén folyamatosan nőtt a vizsgált időszakban. Ez a népesség fogyatkozásával és a lakásállomány növekedésével magyarázható. 2010-ben a 100 főre jutó lakások száma Tatabányán némileg alacsonyabb volt az országos szintnél, az évtized folyamán azonban megelőzte azt. 2020-ban 100 főre 46 lakás jutott a városban, míg országos szinten 45 és fél. Megyei és járási szinten a 100 főre jutó lakások száma egyaránt elmarad Tatabányához képest, vagyis ezeken a szinteken egy lakáson több embernek kell osztoznia.

Az alábbi ábrán a tatabányai lakásállomány 2020-as évi összetétele látható a szobák száma szerint:

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről a város költségvetési bevételeinek főösszegét 18 056 708 188 Ft-ban, költségvetési kiadásainak főösszegét 25 617 915 107 Ft-ban, költségvetési egyenleg (hiány) összegét 7 561 206 919 Ft-ban határozta meg. Az önkormányzat költségvetése az alábbiak szerint alakult 2014 és 2021 között:

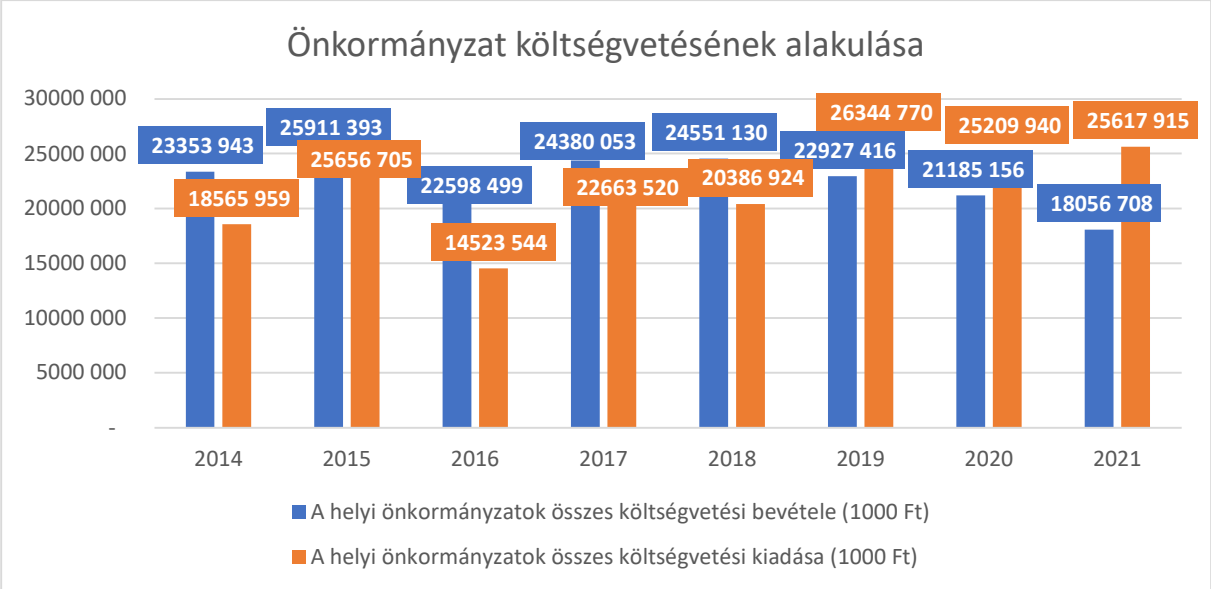

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal és Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről

Az önkormányzat összes költségvetési bevétele 2014 és 2021 között 2015-ben volt a legmagasabb 25,9 milliárd forinttal, az összes költségvetési kiadás szintén ebben az évben volt a legmagasabb 25,7 milliárd forinttal. 2021-ben a költségvetési kiadás 25,6 milliárd forinttal megközelítette a 2015-ös értéket, azonban ennek fedezésére lényegesen kevesebb bevétel állt az önkormányzat rendelkezésére. Az önkormányzat költségvetési kiadásának és bevételének egyenlege ugyan ebben az időszakban az alábbi ábrán látható módon alakult:

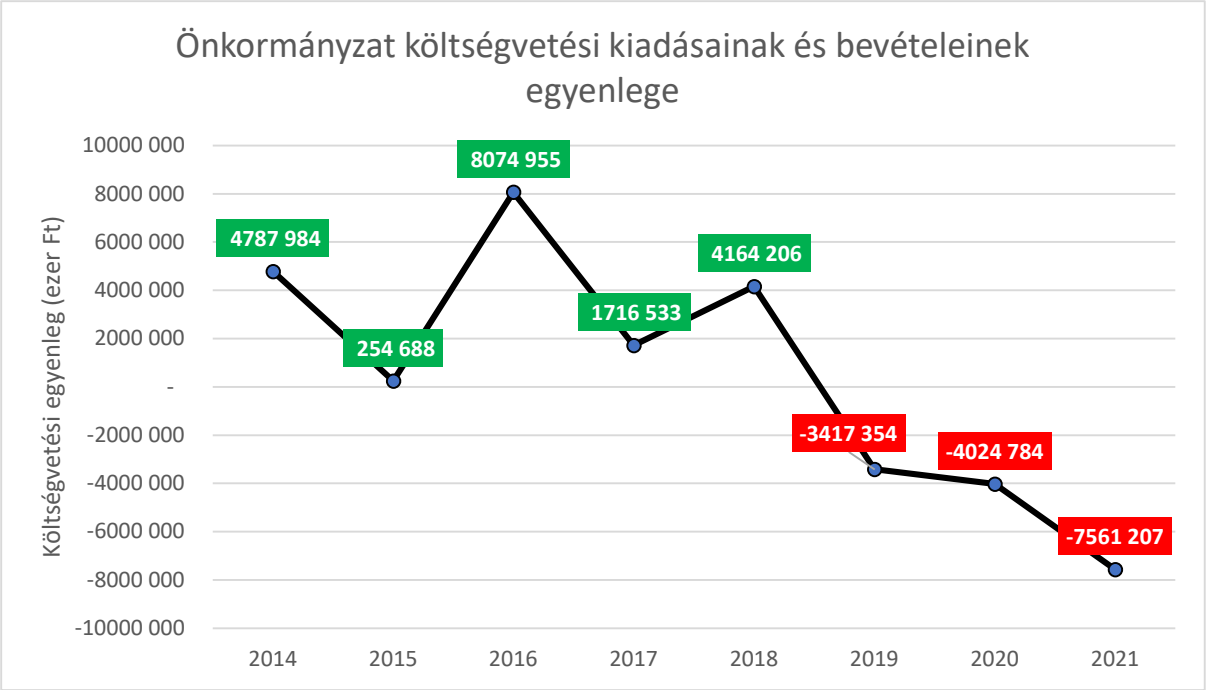

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal és Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről

2014 és 2018 között az önkormányzat összes költségvetési kiadásának és bevételének egyenlege bár hullámzó volt, minden évben pozitív maradt. 2019-től az egyenleg évről évre egyre negatívabb, a vizsgált időszakban a legalacsonyabb egyenleg 2021-ben került megállapításra, ekkor 7,6 milliárd forintos hiány mutatkozott a város költségvetésében, amit a 2021. évi költségvetésről szóló önkormányzati rendelet alapján a város 7 844 167 753 Ft maradvány igénybevételével kíván fedezni.

Az alábbi táblázat a költségvetés bevételéből a helyi adók és átengedett bevételek megoszlását részletezi a bevételi források formája szerint:

Helyi adók és átengedett bevételek	**Helyi adók és átengedett bevételek (Ft)**	**%**
Helyi iparűzési adó	5 020 000 000	63,14%
Építményadó	1 387 000 000	17,45%
Környei iparterületet érintő adó	1 300 000 000	16,35%
Telekadó	210 000 000	2,64%
Adó pótlék, bírság	25 000 000	0,31%
Helyszíni és közigazgatási bírság	7 000 000	0,09%
Idegenforgalmi adó	1 000 000	0,01%
Talajterhelési díj	400 000	0,01%
Összesen	**7 950 000 000**	**100%**

Forrás: Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről

A helyi iparűzési adó a 2021. évi költségvetésben a helyi adók és átengedett bevételek összege 7,95 milliárd forint volt, melynek többsége a helyi iparűzési adóból származott. A helyi iparűzési adó önmagában több, mint 5 milliárd forint bevételt jelentett az önkormányzat számára, ami az összes költségvetési bevétel 44%-ának felelt meg. A helyi gazdaság fejlesztése, a vállalkozások működése tehát a városvezetés elsődleges feladatai közé kell, hogy tartozzon, hiszen a helyi gazdasági szereplők tevékenységükkel önkormányzat fenntartásához is jelentős mértékben hozzájárulnak. A COVID-19

járvány megjelenésével a működő vállalkozások száma visszaesett, ami kevesebb iparűzési adóból származó bevételt jelentett. A vállalkozások megsegítése érdekében az állam az iparűzési adó mértékét 2021-es évre az állam 1%-ban maximalizálta a mikro, kis- és középvállalkozások esetében, ami szintén jelentős bevétel kiesést jelentett.

Az alábbi ábrán az önkormányzat beruházásainak összegét ábrázolja a 2014 és 2020 közötti egyes években:

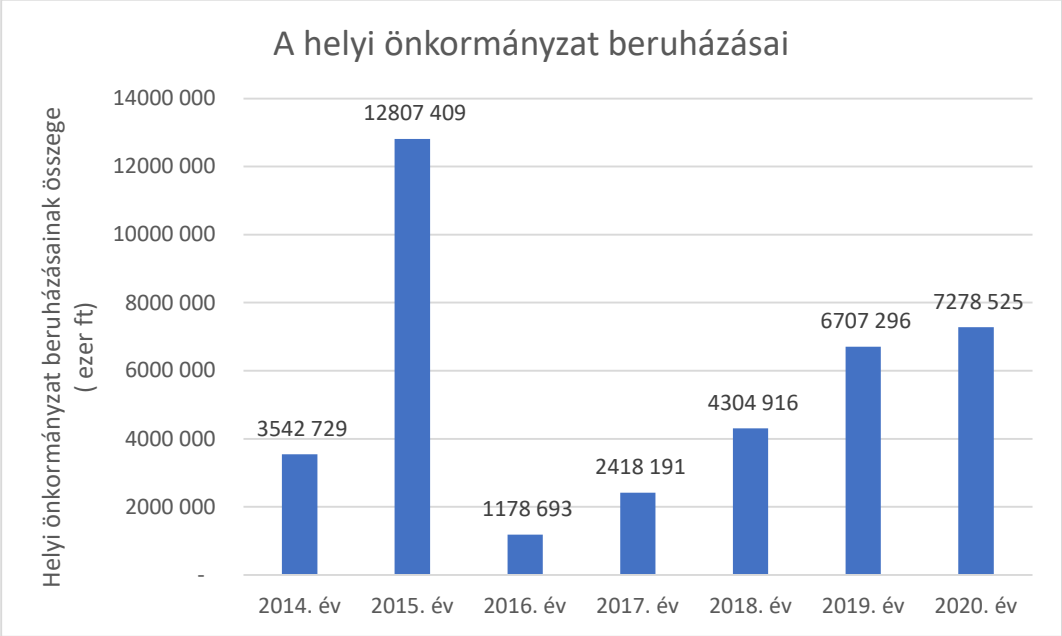

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A fent vizsgált időszakban 2015-ben volt a legmagasabb az önkormányzat beruházásainak összege, ekkor a város közel 13 milliárd forintot költött beruházásokra. A kiemelkedő 2015-ös évet követően a KSH adatai szerint 2016-ban mindössze 1,2 milliárd volt a beruházások összege, az ezt követő években azonban ez az összeg folyamatosan, még a járvány idején is folyamatosan nőtt.

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Tatabánya városfejlesztési kérdéseiben a képviselő-testület rendelkezik döntési jogkörrel, a testület rendeletekkel, határozatokkal dönt a megvalósítani kívánt fejlesztésekről, valamint az ezekre szánt források rendelkezésre bocsátásáról. A város fejlődési irányait meghatározó legfontosabb tervdokumentumok, koncepciók és programok elfogadásáról szintén a képviselő-testület dönt. A város üzemeltetésének legfontosabb szakterületein az önkormányzat külön bizottságokkal rendelkezik, amelyek a képviselő-testület számára is fontos döntés-előkészítő tevékenységet folytatnak. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 22/2014. (XI.6.) önkormányzati rendelete a Közgyűlés Szervezeti és Működési Szabályzatáról az alábbi bizottságokat és általános feladatokat nevesíti:

- Gazdasági, Lakásügyi és Turisztikai Bizottság:
    - közgazdasági elemző és ellenőrző tevékenységgel gondoskodik az önkormányzati vagyon és a felhasználható eszközök (pénz, értékpapír, kötvény stb.) elosztási arányainak helyes kialakításáról;
    - meghatározza a költségvetés terveztetésének és évközi aktualizálásának módszerét;
    - javaslatot tesz az a önkormányzat tulajdoni részesedésével működő társaságokban az önkormányzat stratégiai feladataira, a vagyonhasznosítás és vagyonátcsoportosítás

irányaira, és korlátaira, elemzi és értékeli az önkormányzati vagyon működésének hatékonyságát és eredményességét;
    - ellátja az önkormányzat lakásgazdálkodással kapcsolatos feladatait, gondoskodik a lakáskoncepció előkészítéséről, végrehajtásáról;
    - előkészíti a város turisztikai koncepcióját, részt vesz az idegenforgalmat érintő városi stratégiák kidolgozásában, véleményezi a városi idegenforgalmat érintő közgyűlési előterjesztéseket.
- Ifjúsági, Sport, Civil és Nemzetiségi Bizottság
    - a Tatabányai Kábítószerügyi Egyeztető Fórum esetében, az önkormányzat, mint működtető nevében való eljárás (pályázatok benyújtása, pályázati elszámolások benyújtása);
    - előkészíti a települési ifjúsági koncepció tervezését és kezdeményezi annak közgyűlés elé terjesztését
    - drogprevenciós feladatok ellátása
    - segíti és koordinálja a Tatabányai Városi Diákönkormányzat munkáját, és kapcsolatot tart fenn az EDUTUS Egyetem Hallgatói Önkormányzatával;
    - ifjúsági programok szervezése, az ifjúság bekapcsolódásának elősegítése a helyi programokba;
    - kapcsolatfelvétel, tapasztalatcsere szerzése a térségi, megyei ifjúsági szervezetekkel;
    - támogatja és elősegíti a városi ifjúság önszerveződését, és az ifjúsági szervezetek demokratikus működését;
    - elősegíti az ifjúságot érintő jogszabályokban rögzített jogok és kötelességek megismertetését és érvényre juttatását.
- Jogi és Közbeszerzési Bizottság
    - Általános feladatkörei nincsenek, azonban véleményezi a hivatal működése szempontjából legfontosabb dokumentumokat, tervezeteket.
- Népjóléti Bizottság
    - kezdeményezheti a szociális gondoskodás új formáinak és támogatási rendszerének kialakítását;
    - előterjesztést nyújt be a közgyűlésnek az egészségügyi ellátás területi tagozódására és a folyamatos ellátáshoz szükséges szervezeti keretekre vonatkozóan;
    - koordinációs tevékenységet végez a helyi, a megyei, a regionális és az országos egészségügyi ellátás közötti kapcsolatokban.
- Oktatási és Kulturális Bizottság
    - előkészíti és koordinálja az önkormányzat alapellátásához kapcsolódó, óvodai és kulturális feladatokat ellátó intézmények létesítését, megszüntetését, a finanszírozási rendszer kialakítását és az ellátás színvonalának meghatározását;
    - kezdeményezi a nevelési és kulturális folyamatok új formáinak és támogatási rendszerének kialakítását;
    - javaslatot tesz, az óvodai és kulturális intézmények területi tagozódására, és a folyamatos ellátáshoz szükséges szervezeti keretekre;
    - koordinálja a helyi, regionális, országos és a nemzetközi nevelési és kulturális kapcsolatokat;
    - előkészíti a kulturális koncepció tervezését és kezdeményezi annak közgyűlés elé terjesztését;
    - dönt a feladatkörébe utalt pályázatok kiírásáról és támogatások felhasználásáról;
    - dönt a nyári napközis tábor szervezéséhez kapcsolódó egyes kérdésekben.
- Pénzügyi Bizottság
    - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben meghatározott feladatain túl ellenőrzi és értékeli a közvagyon és közpénzek felhasználásának törvényességét, a

közgyűlési döntéseknek való megfelelőségét, gazdaságosságát, valamint eredményességét.

- Városfejlesztési Környezetvédelmi Bizottság
    - előkészíti a város közép és hosszú távú fejlesztésének, városrendezési és környezetvédelmi feladatainak koncepcionális kérdéseit, meghatározza a koncepciók módozatait és kiterjedését;
    - előkészíti és koordinálja az önkormányzat alapszolgáltatásaihoz tartozó szervezetek létrehozására (megszüntetésére) szakosított vállalkozásokkal kötendő szolgáltatási szerződés szakmai és finanszírozási rendszerét;
    - előkészíti az önkormányzati törvényből adódó, városüzemeltetéssel és városrendezéssel kapcsolatos koncepciók, programok kidolgozását, koordinálja azok végrehajtását.

Az Önkormányzat által ellátott további feladatok végrehajtásáért az alábbi szakirodák felelnek:

- Adóügyi és Behajtási Iroda
- Belső Ellenőrzési Iroda
- Főépítészi Iroda
- Gazdálkodási Iroda
- Hatósági Iroda
- Ingatlangazdálkodási Iroda
- Intézményfenntartási Iroda
- Jogi Iroda
- Polgármesteri Kabinet
- Stratégiai és Monitoring Iroda
- Személyügyi és Iratkezelési Iroda
- Stratégiai és Monitoring Iroda
- Városrendészeti Iroda
- Városüzemeltetési Iroda

Gazdaságfejlesztési tevékenység

A Gazdaságfejlesztő Szervezet Tatabánya (GFSZ) az önkormányzat tulajdonában álló közhasznú szervezet, amely 1996 óta aktívan tevékenykedik a város gazdaságának fellendítéséért. A szervezet honlapja szerint a GFSZ az alábbi feladatok ellátásáért felelős:

- munkahelyteremtés, valamint a munkaerő-megtartó képesség javítása
- új üzem, gyár vagy kereskedelmi létesítmény letelepedésének elősegítése, koordinálása, ügyintézése
- ipari park fejlesztése
- gyors, pontos adatszolgáltatás és tanácsadás a potenciális befektetők számára
- ingatlanhasznosítás, ingatlanfejlesztési projektek koordinálása
- a már működő vállalkozások, kkv-k tevékenységének segítése
- nemzetközi és régiós gazdaságfejlesztési programokban való részvétel
- projektmenedzsment

A fenti alapfeladatok mellett a térség vállalkozásai számára üzleti alapon további szolgáltatásokat is nyújt úgy, mint ingatlanközvetítés a tanácsadás, tanulmánykészítés, vagy rendezvényszervezés.

Foglalkoztatáspolitika

2016 tavaszán Tatabánya MJV Önkormányzata, a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal és a GFSZ konzorciumban nyújtott be pályázatot a Tatabányai Foglalkoztatási Paktum megvalósítására. A Tatabányai Foglalkoztatási Paktum egy olyan térségi együttműködésen és tervezésen alapuló program, amely célja foglalkoztatás támogatása, a helyi vállalkozások fejlesztése és ezáltal a helyi gazdaság továbbfejlesztése. A paktum a valós igények azonosításával törekszik a munkaerő kereslet és kínálat összehangolására. A paktum keretében számos rendezvény és szakmai workshop került megrendezésre, amely hozzájárult a paktum hatékonyságának javításához, a paktum weboldala pedig lehetőséget nyújtott a munkavállalók és a munkaadók összekötésére. A paktum sikerességének köszönhetően 2018-ban támogatói döntés született a Tatabányai Foglalkoztatási Paktum Projekt II. megvalósításáról, amely a korábbi paktum közvetlen folytatása volt. A 2021. december 29-ig tartó projekt fókuszában a tatabányai lakóhellyel rendelkező, inaktív és hátrányos helyzetű személyek munkaerőpiacra történő bevonása volt. A paktum keretében a résztvevők mentorálásban, tanácsadásnyújtásban részesültek, valamint több tanfolyam közül is választhattak. A Tatabányán és a Tatabányai Ipari Parkban megszervezett képzési programoknak köszönhetően összesen 53 fő végzett a paktum különböző tanfolyamain, amelynek köszönhetően a paktum képzési vállalásai is teljesültek. A tanfolyamokat végzettek száma az alábbiak szerint alakult:

- Munkavédelmi technikus: 2 fő
- Élelmiszer-, vegyi áru eladó: 8 fő
- Tb és bérügyintéző: 15 fő
- Targoncavezető, raktáros: 28 fő

A paktumba 2021. decemberéig összesen 356 fő került bevonásra, ami azt jelenti, hogy a paktum felülteljesítette az eredetileg vállalt 315 fős bevonásra. A paktum a kedvezményezettek és résztvevők munkájának köszönhetően a COVID-19 járvány okozta nehézségek ellenére is sikeres volt, felülteljesítette a vállalásokat és rávilágított a valós munkaerőpiaci igények feltérképezésének fontosságára.[1]

Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az alábbi táblázatban Tatabánya lakásgazdálkodási feladatokra szánt önkormányzati kiadásai láthatóak a 2021-es évben:

Lakásgazdálkodási feladatok	Önkormányzati kiadások	Részarány a kiadásokból	Részarány az összes önkormányzati kiadásból
Önkormányzati bérlakások fenntartása	191 445 510	66%	1%
Állami támogatással épített lakások kötelező felújítási alapja (2 %)	58 039 787	20%	0%
Önkormányzati tulajdonú lakások felújítása: ablakcsere	23 556 045	8%	0%
Társasházak és magánszemélyek részére nyújtott lakáscélú kamatmentes kölcsön	11 000 000	4%	0%

[1] http://paktum.gfsz.hu/cikk/tatabanyai_foglalkoztatasi_paktum_projekt_ii/

Önkormányzati tulajdonú bértelkekkel kapcsolatos kiadások	4 218 365	1%	0%
Összesen	**288 259 707**	**-**	**1%**

Forrás: Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről

Az önkormányzat lakásgazdálkodási feladataira költött kiadások a 2021-es év összes költségvetési kiadásának, alig több mint egy 1%-át tették ki. A lakásgazdálkodásra szánt kiadások többsége az önkormányzati bérlakások fenntartására lett elköltve, ez a 2021. évre mintegy 191,5 millió forintot jelentett.

Tatabánya lakáspolitikáját Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a lakások bérletéről szóló 52/2012. (XI.23.) önkormányzati rendelete részletezi. A rendelet az önkormányzat tulajdonában lévő valamennyi lakásra vonatkozik. A bérbeadói jogok gyakorlásáról és a lakások bérbeadásáról a rendelet értelmében a Gazdasági, Lakásügyi és Turisztikai Bizottság dönt. Az önkormányzati lakások bérbe adása szociális helyzet alapján, vagy költségelven és piaci alapon történhet. A szociális alapon bérbe adható lakások bérleti joga pályázás útján nyerhető el. A pályázás során figyelembe vett értékelési szempontok az alábbiak:

- Családi állapot
- Gyermekek száma
- Jövedelmi viszonyok (családra, egyedülálló személyre és egyedülálló öregségi nyugdíjasra külön elbírálás vonatkozik)
- Ha a pályázó, vagy a vele együtt költöző családtag fogyatékkal élőnek minősül
- Ha a pályázó és vele együtt költöző családtagja ellen 5 éven belül nem indult önkormányzati bérlakás kiürítése iránti eljárás
- A pályázó folyamatos tatabányai lakóhellyel rendelkezik a pályázat benyújtásakor legalább 3, 5, vagy 10 éve
- Ha a pályázó az elnyert önkormányzati lakást nem utasította vissza
- Ha a pályázó vállalja a közjegyző előtti szerződés megkötését, a közjegyzői terhek viselése mellett

A szociális bérlakásokon felül a rászoruló személyeknek lehetősége van az általuk lakott lakás bérleti díjához rendszeres lakbértámogatást igénybe venni. A lakbértámogatásra jogosultak köre és a támogatás mértéke családok esetében az egy főre jutó havi nettó jövedelem, egyedülálló, nyugdíjas bérlők esetében a havi jövedelem függvényében, évente kerül megállapításra.

A rendelet értelmében piaci alapon bérbe adható önkormányzati lakások esetében azok a nagykorúak pályázhatnak bérlakásra, akik Tatabányán lakóhellyel, vagy munkahellyel rendelkező magyar állampolgárok, nem rendelkeznek saját lakástulajdonnal és a család egy főre jutó nettó jövedelme a mindenkori minimálnyugdíj háromszorosát, egyedülálló esetében a négyszeresét eléri. A bérlő személyéről a bérbeadó dönt, de előnyben részesülnek azok a jelentkezők, akik kiskorú gyermeket nevelnek, öregségi nyugellátásban részesülnek, vagy Tatabányán, vagy Környe- Tatabánya Ipari parkban munkahellyel rendelkeznek.

Az övezeti besorolás alapján megállapított szociális, piaci és költségelvű lakbér összegeit az egyes övezetekben Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 52/2012. (XI.23.) önkormányzati rendeletének I. számú melléklete az alábbi táblázatban látható módon összesíti:

Az övezeti besorolás alapján megállapított szociális, piaci, illetve költségelvű lakbér összege

	Lakbér I.	Lakbér II.	Lakbér III.	Piaci alapú I.	Piaci alapú II.	Költségelvű
1.	Mésztelep, Hatos telep, egyéb városrész (kivéve Kossuth kert 22., illetve szolgálati lakások)	Ótelep u. 4. A. lh., Szent Flórián u. 2. C. lh., Kertváros komfortos lakások	Dózsakert (kivéve Millennium lakópark), Újváros, Bánhidai ltp., Sárberki ltp., Óváros (kivéve Ótelep u. 4. A. lh., Szent Flórián u. 2. C. lh.,) Gál István ltp, Kertvárosi ltp., Kossuth kert 22., szolgálati lakások	dr. Vitális utcai lakópark B épület	Lakbér III. övezetben található, piaci alapon hasznosított lakások	Millennium lakópark
	300 Ft/m²/hó	**610 Ft/m²/hó**	**710 Ft/m²/hó**	**1400/m²/hó**	**685 Ft/m²/hó**	**705 Ft/m²/hó**
2.	30%-os támogatás esetén 210 Ft/m²/hó 40%-os támogatás esetén 180 Ft/m²/hó 50%-os támogatás esetén 150 Ft/m²/hó 60%-os támogatás esetén 120 Ft/m²/hó 70%-os támogatás esetén 90 Ft/m²/hó	30%-os támogatás esetén 427 Ft/m²/hó 40%-os támogatás esetén 366 Ft/m²/hó 50%-os támogatás esetén 305 Ft/m²/hó 60%-os támogatás esetén 244 Ft/m²/hó 70%-os támogatás esetén 183 Ft/m²/hó	30%-os támogatás esetén 497 Ft/m²/hó 40%-os támogatás esetén 426 Ft/m²/hó 50%-os támogatás esetén 355 Ft/m²/hó 60%-os támogatás esetén 284 Ft/m²/hó 70%-os támogatás esetén 213 Ft/m²/hó			
	Lakbér I-II-III: az érvényes bérleti szerződéssel rendelkezők, illetve az éves adatszolgáltatásnak eleget tett bérlők 30-70%-os lakbértámogatásra jogosultak.					

Ahogy több hazai nagyvárosban, így Tatabányán is problémát jelent, hogy a fiatalok sok esetben önállóan nem, vagy csak segítséggel képesek elhagyni a szülői házat, saját otthont teremteni. A Tatabánya Hazavár Program egyik kiemelt célja a fiatalok munkához jutásának és otthonteremtésének támogatása, ezáltal a fiatalok helyben tartása. A program keretén belül egy, az önkormányzat által finanszírozott alapítvány ösztöndíjak elnyerésére nyújt lehetőséget a fiatalok számára. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 52/2012. (XI.23.) önkormányzati rendelete külön szabályokat nevesít a Tatabánya Hazavár Programmal kapcsolatban, amelyek egyes esetekben lehetővé teszik, a piaci alapú bérlésre vonatkozó szabályok mellőzésével történő pályázást. Az ún. városérdekből történő elhelyezés értelmében a közszolgálatot ellátó személyek, a magasan kvalifikált szakemberek, a hiányszakmával rendelkező szakemberek, és a város valamely egyesületében kiemelkedő teljesítményt nyújtó sportoló a város és a helyi intézmények javaslata alapján bérleti jogot kaphat az önkormányzati ingatlanok valamelyikére.

Intézményfenntartás

Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek 2021-es kiadásai az alábbi táblázatban láthatóak:

Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek kiadásai	Önkormányzati kiadások (Ft)	Részarány a költségvetési szervekre szánt kiadásokból	Részarány az összes önkormányzati kiadásból
Polgármesteri Hivatal	2 162 599 675	29%	8%
Tatabányai Gazdasági és Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezet	1 434 934 888	19%	6%
Tatabányai Egyesített Bölcsődék	707 683 210	10%	3%
Tatabányai Benedek Elek Óvoda	272 676 552	4%	1%
Tatabányai Kodály Zoltán Óvoda	285 218 260	4%	1%
Tatabányai Kertvárosi Óvoda	249 171 772	3%	1%
Tatabányai Turul Óvoda	225 602 679	3%	1%
Tatabányai Sárberki Óvoda	399 006 229	5%	2%
Tatabányai Gyermekkert Óvoda	235 879 584	3%	1%

Tatabányai Német Nemzetiségi Óvoda	170 269 796	2%	1%
Tatabányai Arany János Óvoda	201 504 770	3%	1%
Tatabánya MJV József Attila Megyei és Városi Könyvtár	316 663 393	4%	1%
Tatabánya MJV Tatabányai Múzeum	149 040 633	2%	1%
Tatabánya MJV Városi Levéltár	28 748 660	0%	0%
Tatabánya MJV Jászai Mari Színház, Népház	599 475 561	8%	2%
Összesen	**7 438 475 662**	**-**	**29%**

Forrás: Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről

A költségvetésben az önkormányzat által irányított költségvetési szervekre összesen több mint 7,4 milliárd forintot költött az önkormányzat, ami a 2021-es év összes költségvetési kiadásának 29%-ának felelt meg. A költségvetési szervek kiadásai közül a polgármesteri hivatalé volt a legmagasabb, ami az önkormányzat összes költségvetési kiadásának a 8%-át jelentette. Az önkormányzat által kötelező feladatként üzemeltetett intézményekre közel 5 és fél milliárd forintot költött az önkormányzat, ami az összes költségvetési kiadás 17%-a. Ezek közül az intézmények közül a Tatabányai Gazdasági és Műszaki Szolgáltató Szervezet igényelte a legtöbb forrást, mintegy 1,4 milliárd forintot. Az önállóan vállalt feladatok közül a Tatabánya MJV Jászai Mari Színház, Népház üzemeltetésének kiadásai voltak a legmagasabbak, közel 600 millió forinttal.

Energiagazdálkodás

Tatabánya energiaellátás szempontjából mindig is jó helyen állt. A rendszerváltás előtt a nagy mennyiségű szénkészletek biztosították a város energiaellátását. A rendszerváltást követően, a bányák bezárásával a szén helyét átvette a földgáz és a távhő. A távhőrendszer országos szinten is kiemelkedő, a városban található lakások közel háromnegyede be van kötve rendszerbe. Az utóbbi években a távhőt használó lakások aránya némileg csökkent, melynek hátterében az egyedi fűtési megoldásokra történő áttérés állhat. A T-Szol Tatabányai Szolgáltató Zrt. távhő- és használati melegvíz szolgáltatással mintegy 23000 lakossági fogyasztót lát el Tatabányán. A Tatabányai Erőműben jelentős fejlesztések valósultak meg az elmúlt időszakban A Tatabányai Erőműben ma már biomassza alapú kazánok üzemelnek, melyeknek köszönhetően az erőmű felére csökkentette korábbi szén-dioxid kibocsátását.

A városi villamosenergiaellátását az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. Az elektromos hálózat kiépítettsége jónak mondható, a hálózat a város minden részére kiterjed. A villamosenergia előállítása az oroszlányi erőműből származik, ahonnan 120 kV-os kétrendszerű távvezetéken érkezik a városba. Tatabányán 120/20 kV-os alállomásokon történő transzformálást követően kerül az áram a városi fogyasztókhoz. A hálózatot belterületen földkábeles, a külterületen légvezetékes rendszerek jellemzik

Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

Az önkormányzat által ellátott városüzemeltetési feladatokra a város 2021-es költségvetése az alábbi táblázatban látható kiadásokat nevezi meg:

Városüzemeltetési feladatok	Önkormányzati kiadások	Részaránya kiadásokból	Részarány az összes önkormányzati kiadásból
Köztisztasági feladatok	126 058 649	10%	0%

Illegális lerakóhelyek megszüntetése	49 291 467	4%	0%
Parkok, zöldterületek fenntartása	347 328 219	29%	1%
Víziközművek üzemeltetése	43 147 820	4%	0%
Közvilágítás	264 165 926	22%	1%
Téli útüzemeltetés	150 632 587	12%	1%
Út-, hídüzemeltetési feladatok	202 990 159	17%	1%
Környezetvédelmi Alap kiadásai	13 703 200	1%	0%
Út, híd fenntartás havaria keret	4 075 712	0%	0%
Térinformatikai szolgáltatás	5 492 230	0%	0%
Által-ér völgyi kerékpárút üzemeltetése és fenntartása	10 419 903	1%	0%
Összesen	**1 217 305 872**	**-**	**5%**

Forrás: Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2021. (II.10.) önkormányzati rendelete a 2021. évi költségvetésről

A városüzemeltetési feladatok összesen 1,2 milliárd forintnyi kiadást jelentettek éves szinten, ami az összes költségvetési kiadás mintegy 5%-ának felelt meg 2021-ben. A városüzemeltetési feladatok közül a parkok, zöldterületek fenntartása, a közvilágítás és az út,- hídüzemeltetési feladatok ellátása igényelte a legtöbb forrást. A térinformatikai szolgáltatás nyújtása, valamint az Által-ér völgyi kerékpárút üzemeltetése és fenntartása az önkormányzat önként vállalt feladatai, összesen 15,2 millió forint kiadást jelentettek, ami város összes 25,6 milliárd forintos költségvetési kiadásához képest elenyésző összeg.

Tatabánya az országban élen jár az okos város fejlesztéseket illető gondolkodásban. 2017-ben az önkormányzat megbízásából az Urban PM Kft. és a Bluefield Kft. konzorciumban készítette el Tatabánya Okos Város Fejlesztési Koncepcióját, amely részletesen tárgyalja az okos város fejlesztésben rejlő lehetőségeket a városban, a követendő irányokat. A koncepció a városban megvalósítandó feladatokat 6 program és az ehhez tartozó projektek formájában határozta meg, az alábbiak szerint:

1. Program: Intelligens tömegközlekedés – Mobil lakosság, intelligens tömegközlekedési technológiák program
    - Elektronikus jegy és bérletrendszer
    - Intelligens, valós idejű utastájékoztatás
    - Közlekedésirányítási rendszer
2. Program: Biztonságos város
    - Közterületi komplex biztonsági rendszer
    - Épületbiztonsági szolgáltatások projekt
3. Program: Tatabánya online
    - Tatabánya portál(ok)
    - Tatabánya mobilalkalmazás(ok)
    - Turisztikai látnivaló katalógus
    - Városi információs táblák
4. Program: Környezetbarát város
    - Okosmérők
    - Épületenergetika
    - Intelligens közvilágítás
    - TaBi
    - Közösségi munkaközpont kialakítása
5. Program: Az informatikai háttér megteremtése
    - Infrastruktúra, intézmények összekapcsolása

- Alap infrastruktúra fejlesztés a Polgármesteri Hivatalban
- Ingyenes WiFi
- Vállalatirányítási rendszer T-Szol Zrt.-nél

6. Program: Önkormányzati informatikai fejlesztések
   - Önkormányzati döntéshozatalt és nyilvánosságot biztosító rendszerek
   - Hatósági e-ügyintézés
   - Egyéb önkormányzati szoftverfejlesztések
   - Alap infrastruktúrafejlesztés

A koncepció megszületése óta a városban több cél is megvalósult valamilyen formában. A városban élők válthatnak elektronikus buszjegyet, a város több pontján ingyenesen igénybe vehetik a kihelyezett wifi hotspotokat, online intézhetnek ügyet (HIPA bevallás, adóegyenleg lekérdezés, gépjárműadó befizetés, szálláshely nyilvántartás, behajtási engedélyek intézése, anyakönyvi kivonat igénylése, szociális támogatási kérelem), de egyre több például az okosmérőkkel rendelkező háztartások száma is a városban.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A települési zöldfelületi rendszer elemei

Tatabánya zöldfelületi rendszerét magánkertek, közparkok, árokpartok, fasorok, út menti zöld sávok, az üzemek udvarai, temetők, sportpályák, közintézmények zöldfelületei, vízparti zöldfelületek és a közigazgatási területen található erdők alkotják. A felsorolt elemek fenntartásáért a tulajdonosi viszonyoknak megfelelően más-más szereplők felelősek. A városban található zöldfelületi elemek együttesen alkotják a város ökológiai rendszerét. Az ökológiai hálózatot pontszerű és vonalszerű zöldfelületek alkotják. Pontszerű zöldfelületek az olyan nagyobb kiterjedésű zöld felületek, amelyek a városban elszórtan találhatóak meg, míg vonalszerűek az olyan zöldsávok mint a fasorok, amelyek optimális esetben összekötik a városban pontszerűen elhelyezkedő zöldfelületeket. A város közigazgatási területén található zöldfelületek méretének összege az alábbi táblázatban látható módon oszlik meg az egyes művelési ágak között:

Művelési ág	Tatabánya (ha)	Tatabánya megoszlás (%)	Országos megoszlás
Erdő	3420,9167	37,42	20,8
Fásított terület	2,9226	0,03	n.a.
Gyep (legelő)	732,6175	8,01	8,5
Gyep (rét)	71,8476	0,79	
Gyümölcsös	69,1019	0,76	1
Kert	125,223	1,37	0,9
Kivett	3285,6019	35,94	20,8
Nádas	-	-	0,7
Szántó	1348,7492	14,75	46,4
Szőlő	85,83	0,94	0,9

Forrás: Tatabánya Megyei Jogú Város IV. Környezetvédelmi Programja 2021-2026.

A zöldfelület vizsgálatakor rendre felmerül a zöldterület fogalma is. Míg a zöldfelületi rendszer a település egészén található növényzettel fedett területekre vonatkozik, a zöldterület egy

területfelhasználási kategória, amelyre sajátos jogszabályi előírások vonatkoznak. Zöldterület csak közterület lehet. Az egyes városrészekben található jelentősebb zöldterületek az alábbiak:

- Újváros
    - Fő tér (Életfa tér – Megyeháza tér)
    - Béke park
    - Jubileumi park és sportpark
    - Millenniumi közpark
    - Hunyadi János tér
- Óváros
    - Ligeti-tó és közpark
    - Vértanúk tere
    - Május 1. park
    - Béke tér
    - Bányászati emlékmű és környezete
- Bánhida
    - TIT park
    - Szánkózódomb
    - Bányászati és Ipari Skanzen
- Erőmű lakótelep
    - Erőmű tér
- Kertváros
    - Távvezeték alatti gyepes zöldterület
- Alsógalla
    - Búcsútér
- Sárberek
    - 30 Évesek Parkja

Zöldfelületi ellátottság értékelése

Tatabányán jelentős kiterjedésű zöldfelületek találhatóak, melyek önállóan is jelentős parkfelületet, rekreációs felületet képviselnek. Az Újvárosban található Béke park 13500 nm-es felületétől egészen a Milleneumi Közpark és Csónakázó tó 80000 m2-es felületéig különböző, nagy kiterjedésű növényzettel ellátott terület található. A zöldfelületi elemek kiterjedése nem korlátozódik az Újvárosra, az Óváros, Bánhida, Erőmű tér, Kertváros, Alsógalla területén is jelentős egybefüggő területek állnak rendelkezésre. A zöldfelületi elemek minősége ugyanakkor rendkívül eltérő, több zöldfelület megújítása megtörtént az elmúlt években, további elemek állapota azonban jelenleg még leromlott állapotot mutat.
A felújított zöldfelületek magas színvonalat képviselnek, jellemző az öntözőhálózat kiépítettsége, a parki bútorzat kihelyezése. Kiemelt hangsúlyt kap a vízelvezetés és vízmegtartás kezelése, az évelő növények előtérbe helyezése és a vegyes fás, cserjés beültetés megvalósítása.
A külterületi erdők aránya rendkívül magas, az országos átlagértéket jelentősen meghaladja. Az erdőterületek jelentős szerepet töltenek be a szén-dioxid kibocsátás megkötésben is.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

Bár jelentős zöldfelületi elemek találhatóak Tatabányán, ezek nem alkotnak összefüggő hálózatot. Ennek egyik fő oka a városszerkezetben keresendő, kapcsolódásukat nem teszi lehetővé a térbeli szerkezeti adottság. Sok zöldfelületi elem lakótelepi környezetben található, összefüggésben a város nagyarányú iparosított technológiával készült lakóterületeinek nagyságával. A városi zöldfelületek

felújítása ütemezetten történik, ugyanakkor egy az egész városra kiterjedő zöldfelület fejlesztési terv elkészítése szükséges, mely megvizsgálná a zöldfelülettel nem rendelkező városi területek zöldfelületi hálózatba való bekapcsolhatóságát, a cserjésítés, fásítás, évelő növényzet arányának meghatározását, a várostűrő fajok és nem allergizáló fajok tervezett telepítését. Kiemelt feladat a zöld területek csapadékvíz gazdálkodásba történő bevonása, a kék és zöld infrastruktúra kapcsolódási lehetőségeinek vizsgálata és megvalósítása.

Közlekedés

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Tatabánya elhelyezkedése kifejezetten kedvező a közlekedés szempontjából. A transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) két törzshálózati folyosója is közvetlenül érinti Tatabányán, mind közúton, mind vasúti úton, ezáltal kiváló nemzetközi közlekedési kapcsolatot biztosítva.

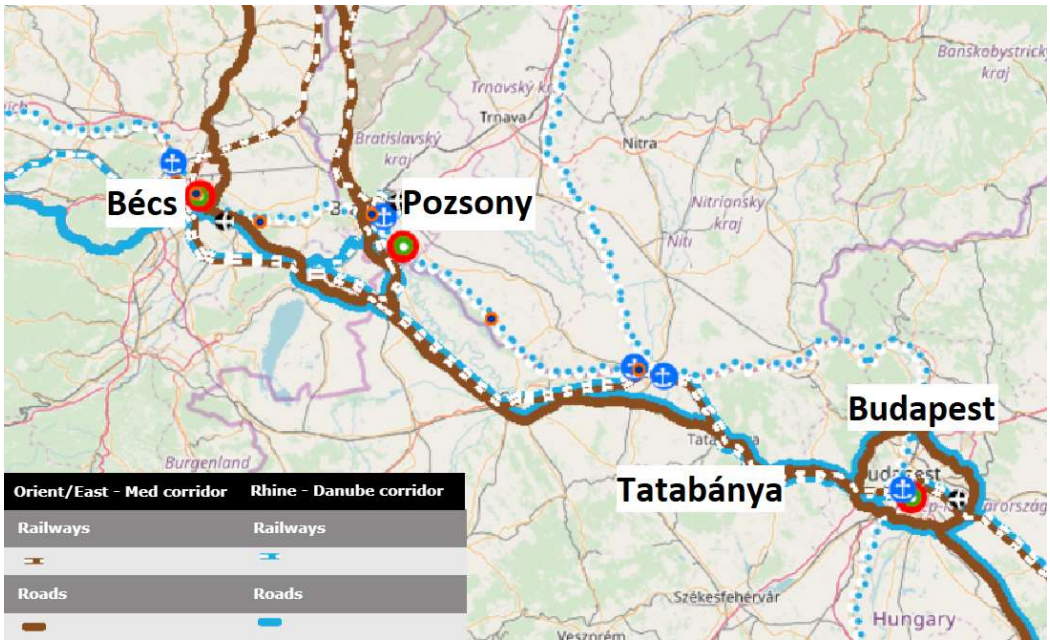

Forrás: Saját szerkesztés
A térkép forrása: https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/map/maps.html

Ahogy a fenti ábrán is látható, Tatabányát két TEN-T folyosó érinti, a világos kékkel jelölt Rajna-Duna és a barnával jelölt kelet-kelet mediterrán folyosók. A kedvező közúti feltételeknek köszönhetően Tatabányáról Budapest egy órán belül, az osztrák, valamint a szlovák főváros 2 óra alatt megközelíthető. Az országos közúthálózat Budapest-központúságából következően Tatabánya és a régióközpont Székesfehérvár között jelentős főút nem épült. A Rajna-Duna folyosó hazai szakaszát Budapest és az osztrák-magyar határ között az M1-es autópálya jelenti. Az M1-es autópálya keresztül halad Tatabányán, és bár több másik hazai és külföldi várossal kiváló közlekedési kapcsolatot teremt, a városon belül elszigetel egymástól egyes városrészeket. Az M1-es autópálya tatabányai szakasza jelenleg 2x2 sávos, azonban már megkezdődtek az autópálya Budapest és Győr közötti szakaszának 2x3 sávosra bővítése, ami jelentősen csökkentheti a forgalmi torlódások kialakulását, javíthatja a menetidőt. Szintén jó közúti kapcsolatokat teremt az 1. számú főút, amely keresztül halad a városon. A város településszerkezeti terve több lehetséges változatot is megjelöl egy, a várost elkerülő útra,

amely az 1. számú főút elkerülő szakasza lenne. Az elkerülő út megépítésével a város közúthálózata kisebb terhelésnek lenne kitéve, csökkenne az átmenő forgalom és ezáltal a zaj- és légszennyezés.

Közúti közlekedés

A tatabányai közúthálózat jó tükrözi a város történelmi fejlődését. A város mai belterületének meghatározó útjai a négy elődtelepülést, Alsógallát, Felsőgallát, Bánhidát és Tatabányát összekötő útjai. Az elődtelepülések egyesítésével a korábbi településeket összekötő utak mentén egyre több épület jelent meg, új városrészek alakultak ki, amíg Tatabánya el nem érte ma ismert formáját. Az alábbi táblázat a tatabányai közúthálózat méreteinek alakulását foglalja össze 2010 és 2020 között:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Önkormányzati kiépített út és köztér területe (1000 m2)	1280	1279,8	1279,8	1281,6	1281,6	1281,6	1281,6	1281,6	1281,6	1281,6	1284,4
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	218	217,8	217,8	218,4	218,4	218,4	218,4	218,4	218,4	218,4	218,8
Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	61	61,4	61,4	61,4	61,4	61,4	61,4	61,4	61,4	61,4	61,4
Állami közutak területe (1000 m2)	80,705	81,396	81,084	83,63	83,63	84,313	84,313	87,089	87,089	78,79	78,291
Állami közutak hossza (km)	7,29	7,333	7,317	7,556	7,556	7,556	7,556	7,611	7,611	6,644	6,586

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatai alapján 2010 és 2020 az önkormányzati fenntartású kiépített út és közterület területe 4,4 km^2-rel nőtt, míg annak hossza 4,4 km-rel. Az önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza 400 méterrel nőtt ugyanezen időszak alatt. Az állami közutak méretei 2010 és 2017 között nőttek, 2019-től azonban a 2010-es értéknél is alacsonyabbra csökkentek vissza. 2020-ban mintegy 700 méterrel és 2,4 km^2-rel volt kevesebb állami fenntartású közút.

Az alábbi ábrán a városban használt személy- és teherszállító gépjárművek számának alakulása látható a 2010-2020-as időszakban:

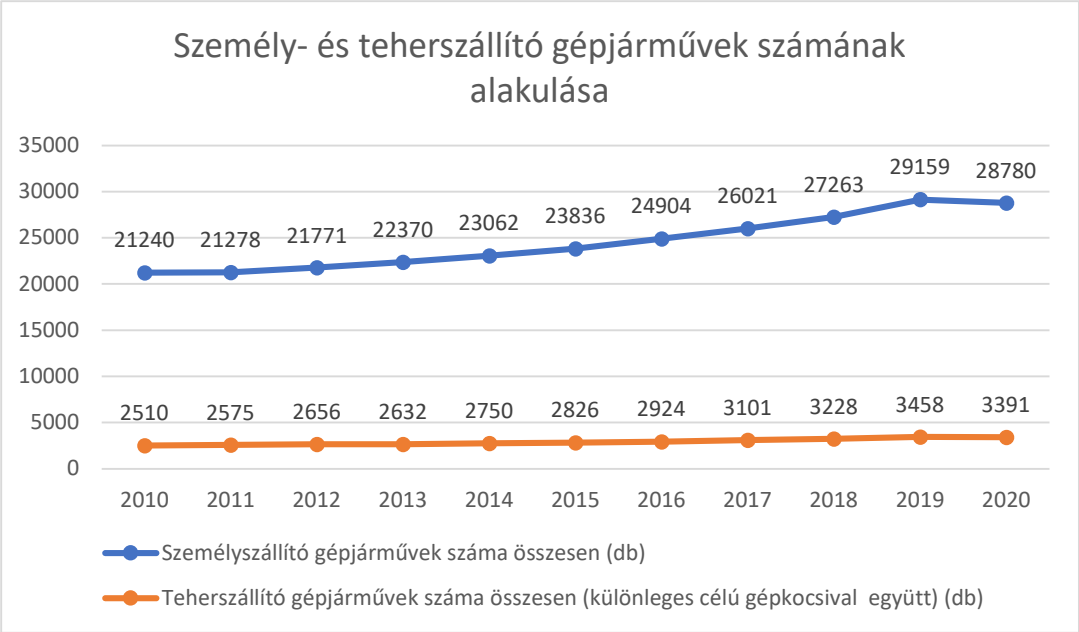

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatai alapján a városban található gépkocsi állományát dinamikus növekedés jellemezte a 2010-es években. A személyszállító gépjárművek száma 2010 és 2019 között évről évre egyre nagyobb ütemben nőtt. 2011-ben csak 38 darab személyszállító gépjárművel volt több az előző évhez képest, 2019-ben azonban már 1896 darabbal több személyszállító gépjármű üzemelt Tatabányán mint 2018-ban. A teherszállító gépjárművek esetében a növekedés üteme hullámzó volt, számuk azonban 2010 és 2019 között azonban így is évente átlagosan 105,3 darabbal nőtt. 2019 és 2020 között mind a személyszállító, mind a teherszállító gépjárművek száma csökkent, amiben a járvány okozta gazdasági környezetnek, a távmunka felértékelődésének lehetett szerepe.

Az alábbi ábrán a tatabányai gépkocsiállomány összetétele látható a gépjárművek típusai és üzemelése szerint:

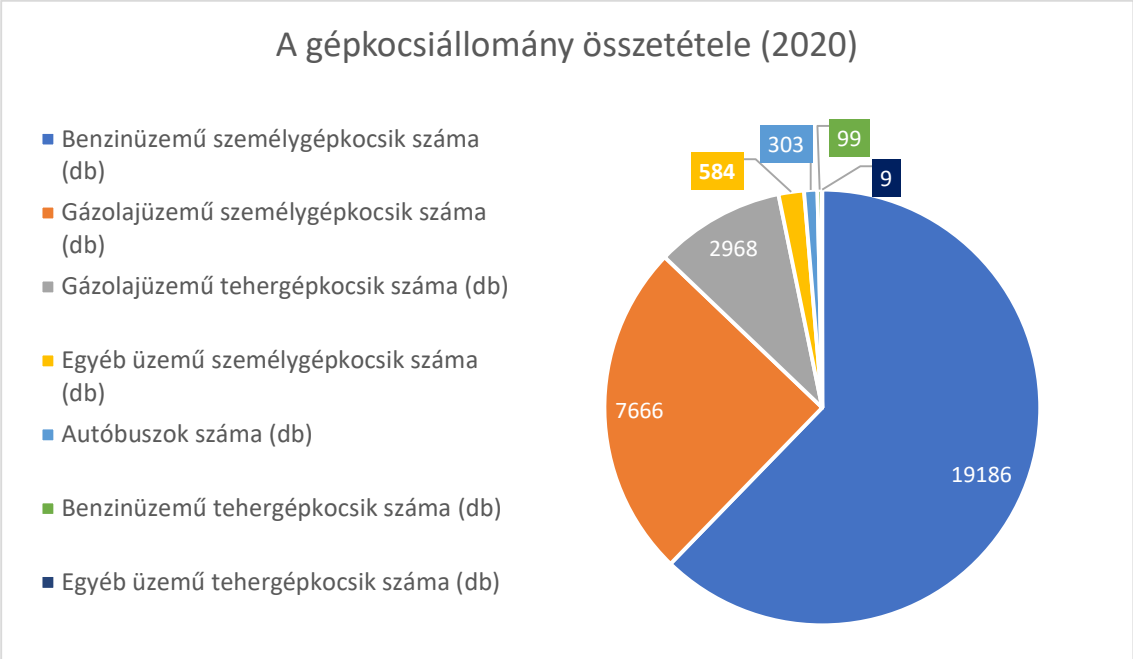

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A tatabányai gépkocsiállományt többségében benzinüzemű személygépkocsik alkotják, amelyek a teljes gépkocsiállomány mintegy 62%-át teszik ki, míg a gázolajüzemű személygépkocsik a 25%-át. Az egyéb üzemű személygépkocsik az állomány csupán 2%-át teszik ki. A tehergépkocsik túlnyomó többsége gázolajüzemű, ezek a teljes gépkocsi állomány 10%-át teszik ki. 2020-ban az autóbuszok száma 303 darab volt.

A gépkocsikra vonatkozó adatok alapján elmondható, hogy a város közúti közlekedési hálózata egyre nagyobb terhelésnek van kitéve. Az egyre nagyobb közúti forgalom az utak állapotának gyorsabb romlásához, a forgalmi dugók gyakoriságának és hosszának növekedéséhez vezet. A személygépkocsik növekvő számával azok tárolása is egyre nagyobb nehézséget okoz, ami megnehezíti a parkolást és ezáltal egyes úticélok megközelítését. A növekvő városi autósforgalom ezen felül hozzájárul a levegő minőségének romlásához és a zajszennyezés erősödéséhez is. Ezek a folyamatok a városvezetés részéről válaszreakciókat kívánnak. A városok egyik legjellemzőbb eszköze a forgalom mérséklésére a parkolási díj bevezetése.

Parkolás

Tatabányán a parkolást Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 28/2012. (IV.28.) önkormányzati rendelete a fizető várakozás rendjéről; valamint Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 28/2016. (XI.29.) önkormányzati rendelete a fizető várakozás rendjéről szóló 28/2012. (IV. 28.) önkormányzati rendeletének módosításáról szabályozza. Jelenleg Tatabányán 3 parkolási zóna van, melyek az alábbi ábrán látható módon kerültek kijelölésre:

Forrás: Nemzeti Mobilfizetési Zrt.
https://nmzrt.hu/szolgaltatasok/parkolas/parkolasi-zonak.html

A várakozóknak a Fő térre és Szent Borbála térre kiterjedő 2801-es parkolási zónában 300 forintot, a sárgával jelölt 2802-es parkolási zónában 250 forintot, míg a lilával jelölt 2803-as parkolási zónában 200 forintot szükséges fizetniük óránként.

2021 őszén adták át a Fő tér új, kétszintes mélygarázsát, amely 279 parkolóhelyet biztosít.

Kapcsolódó jogszabályok:
28/2012. (IV.28.) önkormányzati rendelete a fizető várakozás rendjéről
Módosítások:
46/2012. (IX. 21.) önkormányzati rendelet
33/2014.(XII.30.) önkormányzati rendelet
6/2016. (III.30.) önkormányzati rendelet
10/2016. (V.9.) önkormányzati rendelet
28/2016. (XI.29.) önkormányzati rendelet
44/2020. (XII.17.) önkormányzati rendelet

Közösségi közlekedés

Tatabányán a közösségi közlekedés elsődleges formáját az autóbuszközlekedés jelenti. A városban Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 263/2015. (XII.17.) számú határozatának megfelelően önkormányzati tulajdonú társaság felel a helyi közlekedésért. Az erre a célra létrejött T-busz Tatabányai Közlekedési Kft. 2015 óta felel a helyi személyszállítási közszolgáltatások ellátásáért. A T-busz központi adminisztratív funkciók kapcsán a T-SZOL Zrt. háttér-infrastruktúráján osztozik. A városi buszhálózat a belterület összes városrészére kiterjed, számos járat érhető el a város különböző pontjain, megfelelő összeköttetést biztosítva a lakóövezetek és a város fontosabb intézményei között. Ezt szemlélteti az alábbi táblázat is, melyben a T-Busz által üzemeltetett járatok láthatóak:

Autóbuszvonalak
1-1D-1G Autóbusz-állomás - Bánhida - Omega Park – Felsőgalla
2 Omega Park - Sárberek - Újváros - Dózsakert - Erőműi ltp.
1-1D-1G Autóbusz-állomás - Bánhida - Omega Park - Felsőgalla
3-3A Kertváros - Újváros - Alsógalla - Bányász körtér
3G Kertváros - Újváros - Alsógalla - Vigadó út - Bányász körtér
4 Kertváros - Omega Park - Bányász körtér
6-16 Autóbusz-állomás - Síkvölgy - Autóbusz-állomás (körjárat)
8 Kertváros - Dózsakert - Alsógalla - Bányász körtér
38 Kertváros - Dózsakert - Újváros - Alsógalla - Bányász Körtér
9 Kertváros - Kórház - Újváros- Sárberek - Felsőgalla
4E Kertváros - Erőműi ltp. - Omega Park - Bányász körtér
5-(5P) (Autóbuszállomás - Töhötöm V. út) - Autóbusz-állomás -
Omega Park - Felsőgalla
10 Omega Park - Alsógalla - Autóbusz-állomás - Kertváros
11 Autóbusz-állomás - Dózsakert - Omega Park - Bányász körtér
15 Omega Park - Autóbusz-állomás - Töhötöm V. út

18 Kertváros - Dózsakert - Alsógalla- Bányász Körtér
26,(26R) Autóbusz-állomás - Dózsakert -Környebánya - (Rugógyár)
36 Bányász Körtér- Rugógyár
Idény jellegű járat
70 Autóbusz-állomás - Gerecse Kapuja
Ipari parki járatok
50 Autóbusz-állomás - Kórház - Ipari Park
51 Felsőgalla - Sportpálya - Bánhida - Ipari Park
51B Felsőgalla - Sportpálya - Bánhida - Dózsakert - Ipari Park
52 Végállomás-Alsógalla - Sárberek - Bánhida - Dózsakert -Kertváros
52I Végállomás-Alsógalla - Sárberek - Bánhida - Dózsakert - Ipari Park
53 Végállomás - Alsógalla - Újváros - Ipari Park
53B Végállomás/Bányász körtér - Alsógalla - Újváros - Kertváros - Ipari Park
53I Végállomás - Alsógalla - Újváros - Ipari Park
54 Kertváros - Ipari Park
55 Omega Park - Autóbusz-állomás - Ipari Park
57 Végállomás - Alsógalla - Újváros - Kórház- Ipari Park
59 Végállomás - Alsógalla - Sárberek - Dózsakert - Ipari Park
59B Végállomás - Újváros - Dózsakert - Kertváros - Ipari Park
59I Végállomás - Alsógalla - Újváros - Dózsakert - Ipari Park

Forrás: T-busz
https://tbusz.hu/menetrend-tajekoztato-fuzet/

Ahogy a táblázatban is látszik, a T-Busz külön járatokat indít az Ipari Parkba, mint a város legtöbb munkahelyének helyet adó területre. Az ipari park népszerűsége egyre nőtt az elmúlt években és ez várhatóan a jövőben is kedvezően fog alakulni. Közlekedés szempontjából azonban a dolgozók egyre növekvő száma jelentős kihívás elé állítja a közlekedési társaságot. Az Ipari Parkba dolgozni járók számának emelkedésével az Ipari Park területén és az odavezető utakon rendre dugók alakulnak ki, valamint a busz járatok is egyre zsúfoltabbá válnak, az utazás kényelmi foka romlik és ezzel együtt az Ipari Park is veszít vonzerejéből.

A buszállományt korszerű, klimatizált és akadálymentesített buszok alkotják. A buszállomány nagyrésze ugyan dízelüzemű, a 70-es vonalon azonban 2 elektromos meghajtású busz is üzemel már, mellyel a T-Busz kitűzte a társaság fejlődési irányt a fenntarthatóbb közlekedési formák felé, igaz az elektromos meghajtású járművek magas bekerülési értéke miatt a további beruházásokhoz a vállalatnak támogatásra lenne szüksége.

A Tatabányán elérhető másik közösségi közlekedési forma a vasútközlekedés. Tatabányát két TEN-T vasúti folyosó is érinti, ami egyaránt jó belföldi és nemzetközi kapcsolódást tesz lehetővé. Budapestre óránként több vasúti járat is indul, Kelenföld vasútállomás akár félóra alatt megközelíthető. A tatabányai vasútállomásról Győr irányába Bécs és akár Németország is átszállás nélkül elérhető. Az elmúlt években a tatabányai vasútállomás felújítása után több ízben is felmerült az igény. A felmerült fejlesztési igények vasútállomás épületének felújítására, akadálymentesítésére, az intermodális kapcsolatok fejlesztésére mutatkoztak. Az intermodális kapcsolatok számára kedvez, hogy a buszpályaudvar a vasútállomás közvetlen közelében található. A további intermodális fejlesztések lehetővé tehetik, hogy a vasúttal érkezők már a vágány mellől közvetlenül átszállhassanak a buszjáratokra, anélkül, hogy gyalog kéne elhagyniuk az állomást. Az ilyen jellegű infrastrukturális

fejlesztések jelentős költségekkel járnak, azonban az egyes közlekedési módok közötti összhang javítására jelentősebb infrastrukturális beruházások nélkül is van lehetőség. A T-Busz törekszik arra, hogy összehangolja menetrendjeit a vasúti járatokéval, azonban a vasútközlekedésre jellemző késések sokszor csökkentik ennek hatékonyságát. A közlekedési formák összehangolását, és az utasok kényelmét szolgálná, ha a járatokat valós időben lehetne követni. A tatabányai buszok erre kis módosításokkal alkalmasak lennének. Ha a valós idejű közlekedési adatok rendelkezésre állnának a buszokról és vonatokról, az egy BudapestGO-hoz hasonló applikáció fejlesztéséhez is alapul szolgálhatna.

Gyalogos és kerékpáros közlekedés

Az alábbi táblázat a gyalogosok és kerékpárosokra vonatkozó útinfrastruktúra hosszának alakulását tartalmazza:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	7	7,2	7,2	10,2	10,3	10,3	10,3	11,3	11,6	11,8	13,3
Önkormányzati kiépítetlen járda hossza (km)	1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	107	106,8	106,8	107,1	107,3	107,7	107,7	108,1	108,6	110,3	110,3

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az önkormányzati kiépítetlen járdahálózat hossza 1,3 km és ebben 2011 óta nem történt változás, a kiépített járdahálózat hossza ugyanakkor 2010 és 2020 között 3,3 km-rel nőtt.

2010 és 2020 között az önkormányzati kerékpárutak, valamint a gyalogosokkal közösen használt kerékpárutak hossza jelentősen megnőtt, közel megduplázódott. A legjelentősebb növekedés a kerékpáros hálózatban 2013-ban volt, amikor az előző évhez képest 3 km-rel nőtt a kerékpárutak hossza. A városi kerékpáros infrastruktúra fejlesztése mellett a jövőben a településközi kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére is érdemes lehet hangsúlyt fektetni.

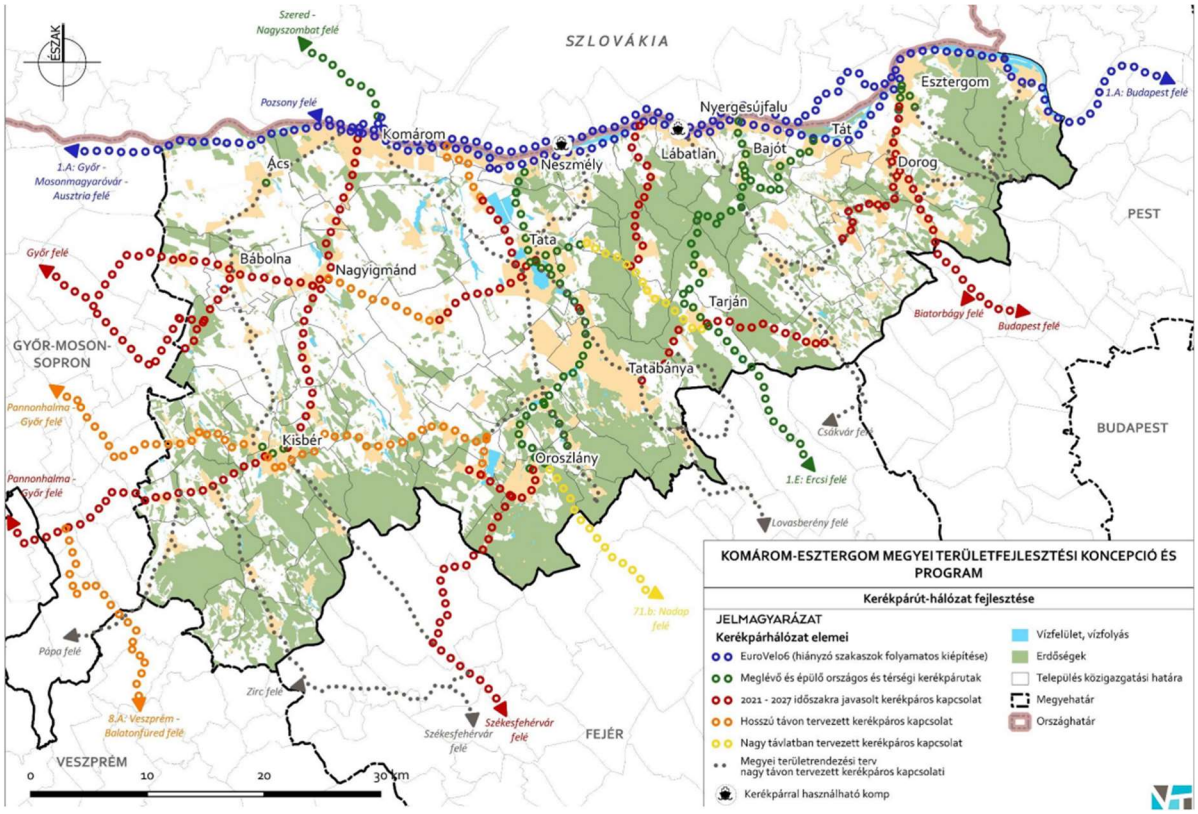

Forrás: Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Programja szerint a kerékpárút-hálózati összeköttetés a város nyugati felében megoldott, itt északról az Által-ér menti kerékpárút halad át a városon biztosítva Tatabánya- és Tata kerékpáros összeköttetését. 2019-ben 13 km hosszú kerékpárutat adtak át Tatabánya és Oroszlány között. A megyei területfejlesztési program negyedik prioritása az „Elérhető megye", melynek jegyében a megye törekszik a közlekedési kapcsolatok fejlesztésére, a települések megközelíthetőségének javítására. A prioritás negyedik intézkedéseként a kerékpárosfolyosók hálózatosítása került megnevezésre, amelynek köszönhetően további kerékpáros fejlesztések várhatóak a megyében. A megyei területfejlesztési program a 2021-2017-es időszakra Tarján irányába tesz javaslatot kerékpárút építésre, a városon átívelő, valamint a városhoz dél-keleti irányból kapcsolódó kerékpárutak megépítése csak távlati célként szerepel.

Közművesítés

Víziközművek

Tatabányán a vízhálózat nagyrészét az Északdunántúli Vízmű Zrt (ÉDV Zrt.) tartja fent. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányának alakulását 2010 és 2019 között az alábbi ábra szemlélteti:

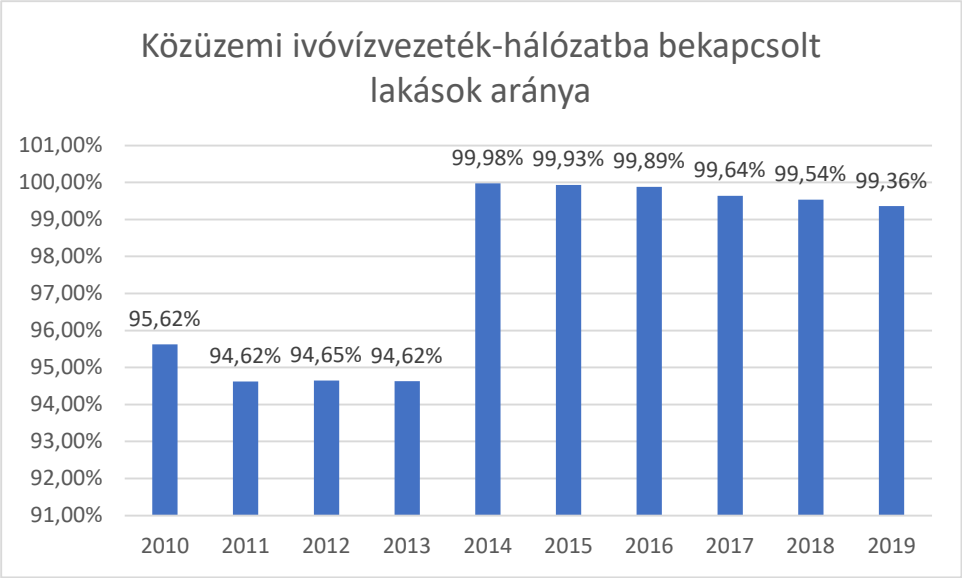

Forrás: TEIR

A 2010-es években a lakásállomány közel teljes egésze bekapcsolásra került a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba. 2010-ben 95,6% volt a bekapcsolt lakások aránya, 2014-ben pedig már közel 100%-os volt ugyanez az arány. Elmondható tehát, hogy a belterületen található lakásoknak csupán töredéke az, ahol nincs kiépítve vízhálózat. A külterületen problémát jelent, hogy a kertes mezőgazdasági területen és hétvégiházas üdülőterületen található lakásokat nem rendeltetésszerűen használják, életvitelszerűen ott tartózkodnak. Az ezeken a területeken található lakásokhoz szükséges infrastruktúra kiépítésére az önkormányzat nem kötelezett, azonban fontos, hogy az itt élők se maradjanak víz nélkül. A vízhálózat hiánya elsősorban a leszakadó területeken jellemző (pl. Huszonöt házak, Óváros), ezeken a területeken vizespalackokkal, kutakkal oldják meg a vízellátást.

A közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya az alábbi ábrán látható módon alakult 2010 és 2019 között:

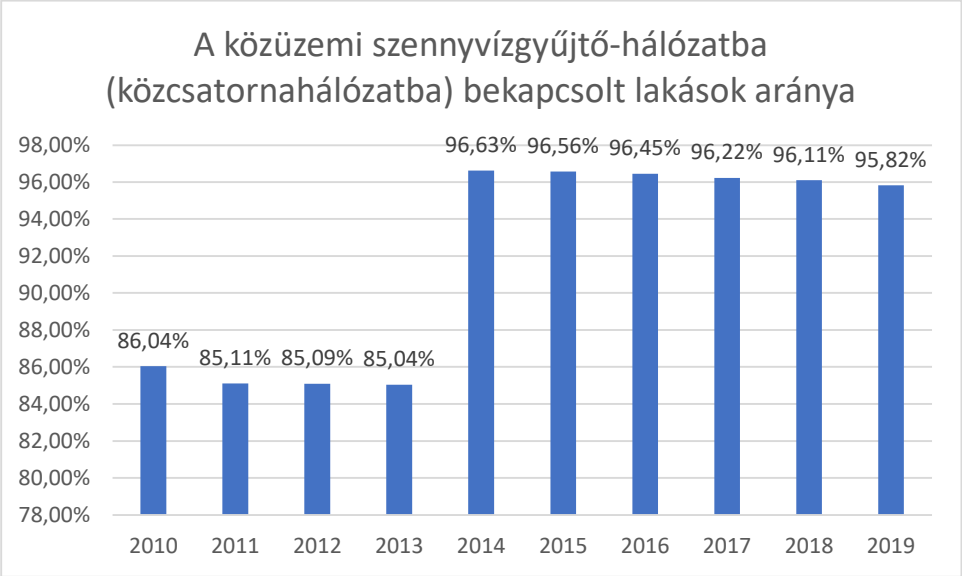

Forrás: TEIR

A 2010-es években jelentős előrelépés volt megfigyelhető a csatornázásban. 2010-ben a lakások 86%-a volt bekapcsolva a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba, 2019-ben ez az arány közel 10%-kal, 95,8%-

ra nőtt. 2020-ban 30 968 lakásból 29 644 darab volt bekapcsolva a csatornahálózatba, vagyis 1324 lakás nem volt bekapcsolva a csatornahálózatba. A csatornázás nélküli lakások elsősorban a szegregátumokban találhatóak, így például a VI-os telepen több olyan utca is van, ahova a csatornahálózat nem ér el.

Energia

Villamosenergia

A tatabányai villamosenergia ellátást az E-ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. A villamosenergia hálózat a város belterületének egészén elérhető, de a külterületen található leszakadó társadalmi rétegek által lakott területeken is jelen van a villamosenergia hálózat, valamint a E-ON részvételével a Jelenlét Programban az ezeken a területeken tapasztalt áramlopások aránya is visszaszorult.

Az alábbi ábrán a városban szolgáltatott villamosenergia mennyiségének alakulása látható 2010 és 2020 között:

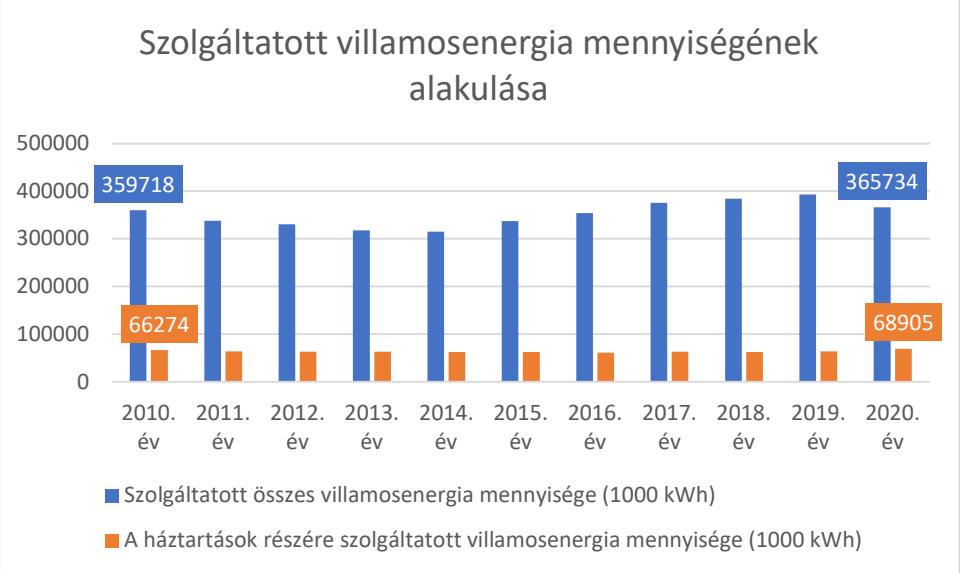

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Gázhálózat

A tatabányai szénhidrogénhálózatot az MVM Égáz-Dégáz Földgázhálózati Zrt. tartja fent. A gázhálózat elsősorban azokon a jellemzően kertesházas területeken érhető el, ahol a távhőhálózat nem érhető el. Ezt szemlélteti az alábbi ábra is Sárberek városrész gáz- és távhőhálózatáról:

Forrás: E-közmű

Az E-közmű interaktív térképén lila szín jelöli a távhőhálózatot, míg sárga a szénhidrogén hálózatot. A két hálózat városszerte jól kiegészíti egymást.

Az alábbi ábrán a gázcsőhálózat hosszának, valamint a gázfogyasztók számának alakulása látható 2010 és 2020 között:

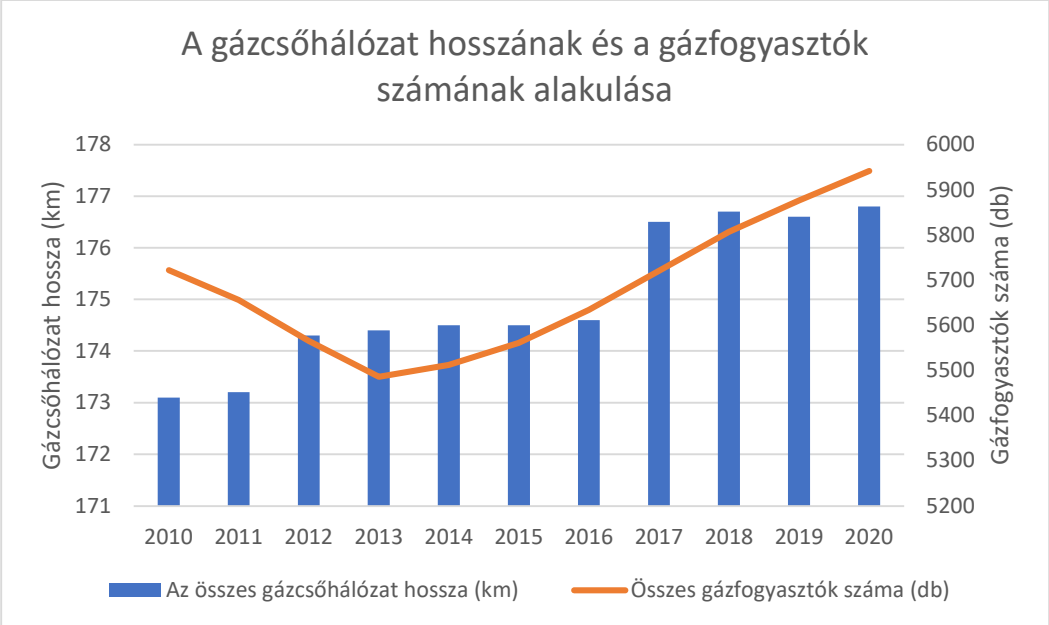

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

2010-ben 173,1 kilométer volt a tatabányai gázcsőhálózat teljes hossza, 10 év a hálózat alatt összesen 3,6 kilométerrel nőtt. A gázfogyasztók száma 2010 és 2013 között 5722 darabról 5486 darabra csökkent, ezt követően azonban évről évre több gázfogyasztó üzemelt a városban, 2020-ra elérve az 5942 darabot. A 2010-es évek folyamán tehát a gáz szerepe egyre nőtt, aminek egyik oka lehet a családi házak számának növekedése, amelyeket nem kapcsolnak be a távhőhálózatba.

Távhőhálózat

Tatabányán kiemelkedően magas a távfűtéses lakások aránya. A távhő- és melegvíz szolgáltatásért a T-Szol Tatabányai Szolgáltató Zrt. felel. A T-Szol mintegy 23 000 lakossági és közel 1000 nem lakossági fogyasztót lát el a városban. A távhőszolgáltatás mellett a T-Szol ingatlangazdálkodással és fejlesztéssel, karbantartással, társasházkezeléssel, közterület-kezeléssel, temetkezési szolgáltatásokkal és létesítményüzemeltetéssel is foglalkozik városszerte. A T-Szol adatai szerint a tatabányai távfűtő vezetékhálózat teljes hossza meghaladja a 200 kilométert, amelynek primer csővezetékeiben télen akár 2200 tonna fűtővíz kering óránként. A hőenergia 449 fogyasztói hőközponton keresztül jut el a felhasználókhoz. Az alábbi ábrán a távfűtésbe és a melegvízhálózatba bekapcsolt lakások arányának alakulása látható 2010 és 2020 között:

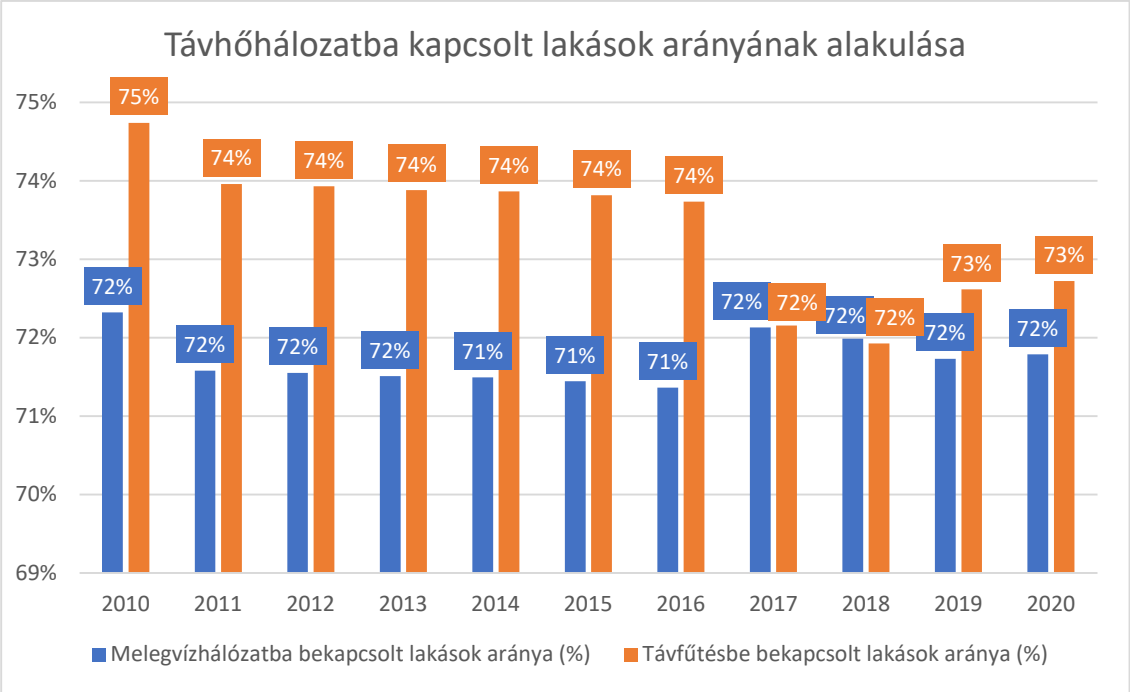

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A tatabányai távhőrendszer kiterjedtsége országos szinten is kiemelkedő. 2010 és 2020 között a több mint 30 000 lakást számláló lakásállománynak évente átlagosan 72%-a volt bekapcsolva a melegvízhálózatba és 74% a távfűtéshálózatba. A kedvező távhő mutatók annak köszönhetőek, hogy a város legsűrűbben lakott városrészeiben a lakások nagy részét bekapcsolták a távhőhálózatba. Ahogy az alábbi ábrákon látható, Óváros, Újváros, Dózsakert, Sárberek városrészeken Kertváros és Bánhida társasházakkal övezett területein kiterjedt távhőhálózat érhető el.

Forrás: E-közmű

Elektronikus hírközlés

Az E-Közmű adatai szerint Tatabányán az alábbi hírközlési szolgáltatók rendelkeznek hálózattal:

- AH NET Zrt.
- DIGI KFT
- Invitech ICT Services Kft.
- KábelszatNet-2002. Kft.
- Magyar Telekom Nyrt.
- Vodafone Magyarország Zrt.

A legnagyobb kiterjedésű hálózatokkal a Telekom, a Vodafone és a DIGI rendelkezik. A hírközlési hálózatok a város belterületének egészét lefedik, még a szegregátumokban is elérhetőek. A városban a kereskedelmi szolgáltatók mellett a város is jelentős hírközlési infrastruktúrával rendelkezik. Az Európai uniós forrásoknak köszönhetően városszerte mintegy 27 wifi hotspotok került telepítésre, amelyet a lakosok díjtalanul használhatnak. A pandémia alatt országszerte távoktatásra álltak át az iskolák, ezt elősegítendő a szegregátumnak minősülő VI-os telepen is 3 hotspotot telepítettek, hogy az előfizetéssel nem rendelkező háztartások gyermekei is részt tudjanak venni az online oktatásban. A város tulajdonában van egy, a város 70-80%-ra kiterjedő saját hírközlési infrastruktúra. A Metropolitan Area Network (MAN) típusú hálózatban rengeteg lehetőség rejlik, amelyet a város mind digitális függetlensége, mind az okos város irányú fejlesztései szempontjából ki kell, hogy használjon.

Az alábbi ábrán az internet előfizetések számának alakulása látható:

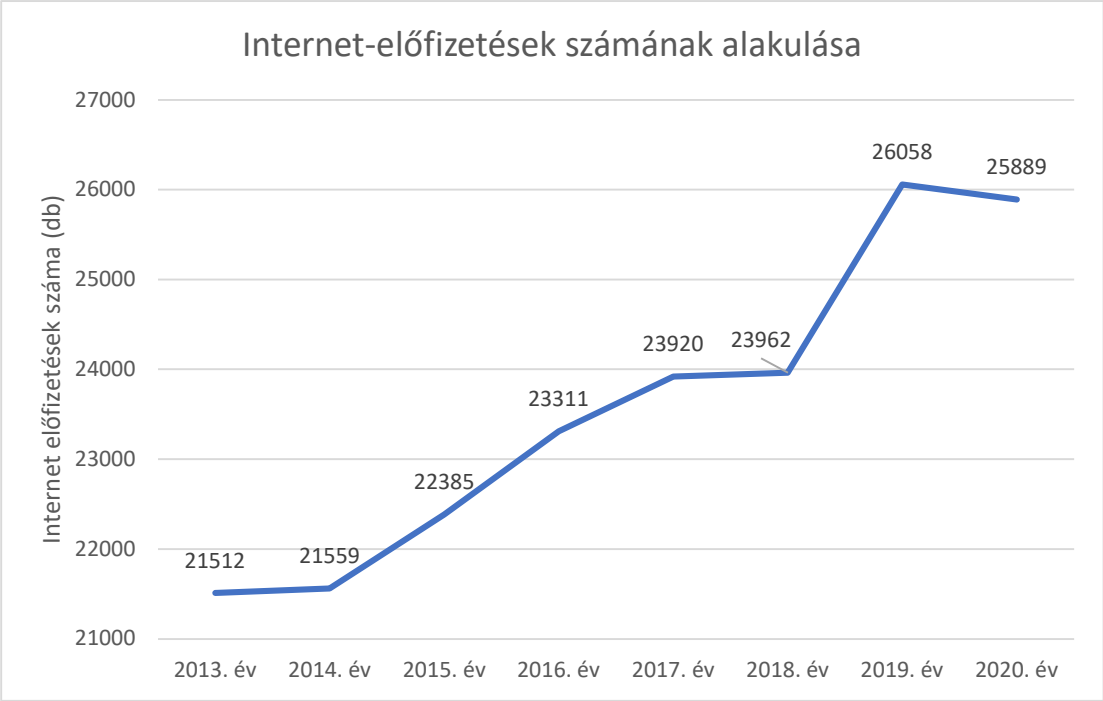

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatai alapján megállapítható, hogy a 2013-2020-as időszakban csak 2020-ban fordult elő csökkenés az internetelőfizetések számában. A lakossági adatokkal összevetve az figyelhető meg, hogy egy internet előfizetésre egyre kevesebb lakos jutott: 2013-ban az egy internet előfizetésre jutó tatabányai lakosok száma 3,27 volt, míg 2020-ban ez az érték már csak 2,60 fő volt. Az előfizetések típusairól az alábbi ábra nyújt betekintést:

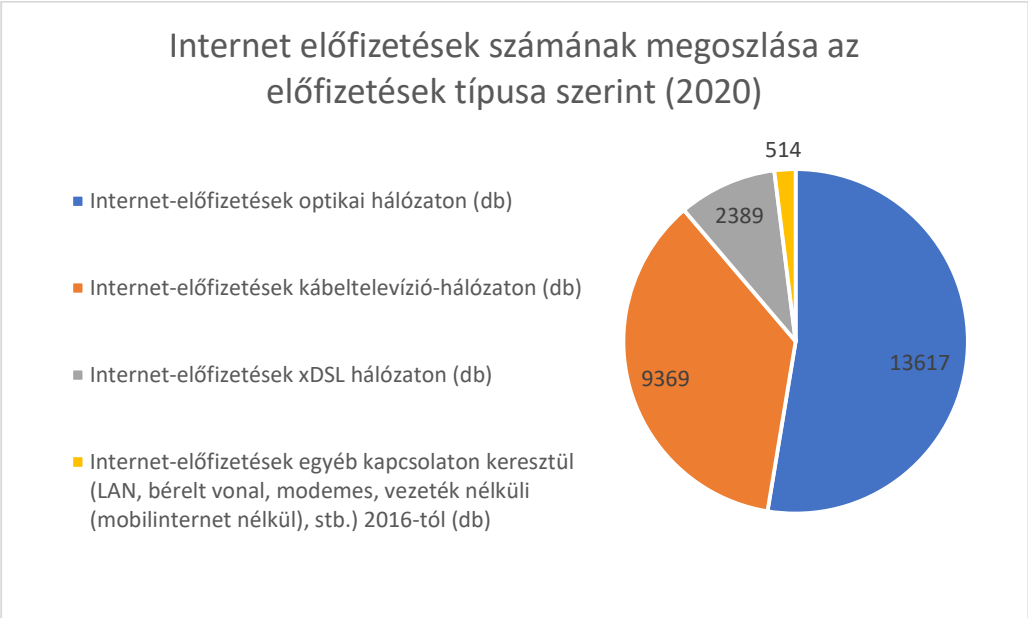

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A KSH adatai alapján a tatabányai internet előfizetések több, mint fele a mai technológiai szinten leggyorsabbnak minősülő optikai hálózaton keresztül jut a háztartásokba. A második leggyakoribb előfizetési forma a kábeltelevízió-hálózaton keresztül érkező internet, amelyből 2020-ban 9369 darab

volt a városban. A DSL és az egyéb kapcsolaton keresztül érkező internetelőfizetések az összes előfizetés 11,2%-át teszik ki.

Környezetvédelem

Talaj

Tatabánya térsége földtani szempontból igen változatos, több földtörténeti kor kőzetei megtalálhatóak itt, az oligocén agyagig. A térség felszínét javarészt negyedidőszaki lösz és futóhomok borítja. A talajtípusokat a domborzati kettősség határozza meg, a Vértes és Gerecse területe, valamint a medencék jellemzői eltérőek.
A Gerecse és a Vértes hegyvidék területén rendzina talajok uralkodnak, kisebb foltokban köves földes kopárok is megjelennek. Ezek gyenge minőségű talajok. Itt jelenik meg továbbá a Ramman féle barna erdőtalaj, illetve kisebb mértékben kovárványos barna erdőtalaj. Az Által-ér nyomvonalát réti öntéstalajok kísérik. A termőréteg vastagsága a kopár-sziklás területeken 0-20 cm, míg a rendzina talajok esetében 20-40 cm. A város területén átlagban a 100 cm feletti értékek jellemzőek. A talaj szervesanyag készlete 100-200 t/ha érték között mozog, az erdővel borított területeken ez az érték 200-300 t/ ha. Legfőbb talajképző kőzetek a mészkő és a dolomit.
A medence területeket a löszös üledék jellemzi, az Által-ér mentén a glaciális, alluviális üledékek jelennek meg.
A hegyvidéki terület sziklás kopárjai ki vannak téve a széleróziónak az uralkodó Észak-nyugati szélirányból fakadó csatornahatás eredményeképpen, mely a Gerecse és Vértes közötti medence csapásirányával azonos.
A vízeróziónak a barna erdőtalajok vannak kitéve a város déli és keleti területein.

Felszíni és felszín alatti vizek

A városban található felszíni és felszín alatti vizek állapotáról részletes elemzést Tatabánya IV. Környezetvédelmi Programja tartalmaz. Tatabánya felszíni vizei között vízfolyások és állóvizek egyaránt megtalálhatóak. Tatabánya két jelentősebb vízfolyása az Által-ér és a Galla-patak. A két vízfolyás vízhozamának mérésére az ÉDU-VIZIG 1-1 db felszíni vízrajz állomást üzemeltet a város területén.

Az Által-ér az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő közel 50 kilométeres vízfolyás. Tatabányát az Által-ér Bokodi-hűtőtó és a Tatai-Öreg-tó közötti szakasza érinti. Az Által-ér Pusztavám közelében a Vértes hegység dél-nyugati szélén a Kopasz-hegy alatt ered. Az Által-ér Tatabányán találkozik legnagyobb mellékvízfolyásával a Galla-patakkal, ahonnan észak-nyugati irányba halad tovább és Tata érintésével Dunaalmásnál torkollik a Dunába. Az Által-ér a térség legfontosabb vízgyűjtő vízfolyása, amely egyfelől elvezeti a környéken összegyűlt vizeket, másfelől kiszolgálja a helyi öntözéssel és a víztestek utánpótlásával kapcsolatos igényeket. 2012-ben az ÉDU-VIZIG megvalósította a Tatai Öreg-tó és az Által-ér vízgyűjtő rehabilitációját, melynek köszönhetően az Által-ér vízelvezető képessége jelentősen javult. A Galla-patak vízhozama mellett a tatabányai szennyvíztisztító által kibocsátott víz teszi ki az Által-ér vízhozamának nagyrészét, de jelentős vízmennyiséget jelent az ÉDV Zrt. fenntartásában lévő karszt ivóvíz termelőkútból származó zsompvíz is, melyet az Által-ér szintén befogad.

A dombvidéki környezet következtében a nyári nagyobb esőzések idején árhullámok jellemzik az Által-eret. Az árhullámokból származó nagy mennyiségű víz a vízgyűjtőn létesült tározókba gyűlik, és a száraz időszakban ezzel pótolják a párolgásból származó vízveszteséget. Az Által-ér mentén több tározó is található, melyek közül a legjelentősebb a vízfolyás egészét tekintve a Tatai Öreg-tó, a tatabányai szakaszt tekintve pedig a 37 hektáros Bánhidai hűtő-tó.

A város másik legfontosabb vízfolyása a teljes hosszában önkormányzati kezelésben lévő Galla-patak, melynek alsó és felső szakasza több, mint 10 kilométeren halad át a város területén. Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervének Második Felülvizsgálatának (VGT3) elkészítése jelenleg is zajlik, a vitaanyag mellékletei alapján azonban elmondható, hogy a Galla-patak vízminősége ökológiai szempontból nem megfelelő, javításra szorul. A patak alsó és felső részében az ipari tevékenység következtében higany és annak vegyületei, valamint egyéb káros anyagok is megtalálhatóak. A VGT3 a Galla-patak és az Által-ér szakaszaira egyaránt javasol környezetvédelmi intézkedéseket. Az Által-ér esetében a króm terhelés visszaszorításához a lakossági eredetű anyagok kibocsátásának szabályozása, az Által-ér és a Galla-patak esetében az ipari kibocsátás szabályozása indokolt.

Tatabányán több állóvíz is megtalálható, melyek az Országos Vízügyi Főigazgatóság adatai alapján főként mesterséges tavak. Ezt szemlélteti az alábbi térképrészlet is:

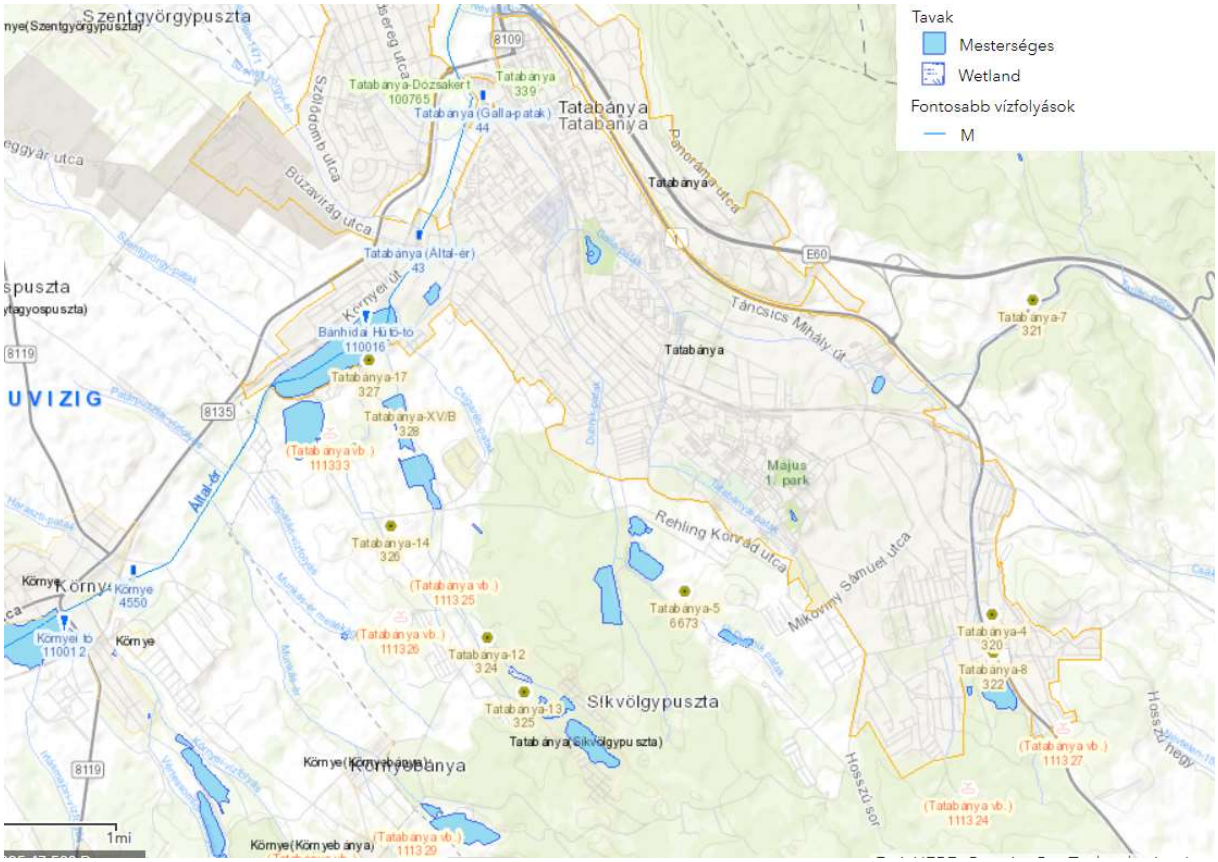

Forrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság – Vízrajzi Atlasz

A város területén található tavak többsége állami, vagy magántulajdonban van és főként horgásztóként funkcionál. A város tavai közül a Csónakázó-tó és a Ligeti-tó van az önkormányzat tulajdonában és kezelésében. A tatabányai Állóvizek közül a legnagyobb a Vértesi Erőmű Zrt. kezelésében lévő Bánhidai hűtőtó, amelyet a ma már nem üzemelő hőerőmű hűtővizének biztosításáért hoztak létre az Által-ér felduzzasztásával. A Bánhidai hűtőtó ma az Által-ér tározójaként, valamint horgásztóként működik. A városközpontban található Csónakázó-tó rekreációs funkciót tölt be, számos városi rendezvény helyszíneként szolgál. A IV. Környezetvédelmi Program szerint a Csónakázó-tó vízpótlása nem megfelelő, az erre kiépített kutak jelenleg nem képesek pótolni az elpárolgó vízmennyiséget, így a tó megőrzéséhez további fejlesztésekre lesz szükség. A városi tavak vízminőségét terheli a horgásztavakban végbemenő halgazdálkodás.

A 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján, valamint az OTrT 3/7. térképi melléklete alapján Tatabánya felszín alatti vizei érzékenynek minősülnek. A felszín alatt található karsztvíz bázis kiemelkedő fontosságú Tatabánya vízellátása szempontjából, így annak megőrzése a város legfontosabb feladatai közé kell, hogy tartozzon. Tatabányán két vízkiemelő akna működik, a XIV/A és a XV/C jelzésű akna, melyek a város és térségének jó minőségű ivóvizét biztosítják. Az itt található karsztvízbázis 84 település 310 ezer lakosa számára teszi elérhetővé a közüzemi vízellátást. A vízbázis naponta mintegy 62,5 ezer m^3 vízkivitelt tesz lehetővé, melyből Tatabánya vízigénye akár 13-15 ezer m^3-t is kitesz.

Levegőtisztaság és védelme

A 4/2004. (X.7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről az országot légszennyezettségi mérték szerinti zónákra osztja fel. Tatabánya a 3. számú Komárom-Tatabánya-Esztergom légszennyezettségi zónában található. A zóna légszennyezettségéről az alábbi táblázat nyújt bővebb információt:

	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM10	Benzol	Talajközeli ózon	PM10 Arzén (As)	PM10 Kadmium (Cd)	PM10 Nikkel (Ni)	PM10 Ólom (Pb)	PM10 benz(a)-pirén (BaP)
Komárom-Tatabánya-Esztergom	E	C	F	D	E	O-I	D	E	F	F	B

Forrás: 4/2004. (X.7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről

A 4/2011. (I. 14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről 5. sz. melléklete a zónák típusait az alábbi módon részletezi:

- B csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tűréshatárt a rendelet mellékletének 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetén a célértéket meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szint meghaladja a határértéket, illetve a rendelet 1. mellékletének 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetén a célértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.
- C csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték és a tűréshatár között van.
- D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, a rendelet 1. mellékletének 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.
- E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

Egy olyan ipari múltra visszatekintő város esetében, mint amilyen Tatabánya, természetes, hogy a légszennyezettség sokáig az egyik legjelentősebb helyi problémát jelentette. Tatabánya IV.

Környezetvédelmi Programja szerint a levegőminőség javulása 2005 után indult meg, elsősorban a Bánhidai erőmű 2004-es leállításának, és a Fűtőerőmű földgáztüzelésűvé alakításának köszönhetően. A Tatabányai Fűtőerőműben 2016 óta biomassza tüzelésű kazánok üzemelnek, melyeknek köszönhetően az erőmű szén-dioxid kibocsátása megfeleződött, tovább javítva a levegő minőségét. A városban észlelhető bűz is javuló tendenciákat mutat. A bűzhatásokat hátterében korábban kén-dioxid és nitrogén-oxidok álltak, mára azonban sokkal jellemzőbbek az szálló por és a közlekedésből eredő ózon okozta bűzök, amik sajnos számos városban jelentenek problémát. Porszennyezést elsősorban a Tatabányán található Vereshegyi kőbánya okoz időszakosan. Bár a bánya üzemeltetője locsolással törekszik a porképződés csökkentésére, a közelben lakók érdekében további óvintézkedések indokoltak.

Zaj- és rezgésterhelés

Tatabányán a zaj- és rezgésterhelésre vonatkozó szabályokat Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 32/2012. (V.25.), 2/2012. (I.28.) önkormányzati rendeletével módosított 20/2011. (V.27.) önkormányzati rendelete a helyi zaj- rezgésvédelemről részletezi. A városban évente viszonylag alacsony a zajterhelésre vonatkozó lakossági bejelentések száma. Jellemző zajforrások a szórakozóhelyek, valamint az ipari és szolgáltató létesítmények közelében általános a közlekedésből származó zaj is. A közlekedési eredetű zajok esetében kiemelendő az 1. számú főút és az M1 autópálya forgalma, valamint a vasútközlekedés mint zajforrás. A helyi üzemek tevékenységéből származó zajkibocsátás jellemzően csak a közelben lakókat érinti és ezek is rendszerint orvosolhatóak a megfelelő hangszigetelési fejlesztésekkel.

Sugárzásvédelem

Tatabánya IV. Környezetvédelmi Programjának 1. számú melléklete a 2015 – 2020 közötti időszakra tervezett programokat, azok megvalósulását, teljesülését tartalmazza. A melléklet alapján 2015-ben célként volt kitűzve a környezetbiztonság növelése érdekében radioaktív sugárzás alapállapot felmérés készítése a város teljes területére, különös tekintettel a lakó- és mezőgazdasági (kert, gyümölcsös, szántó) művelésű területekre, főleg a tájsebeket (ezen belül salak, pernyehányókat) is tartalmazó rekultiválandó, illetve frissen tájrendezett területek környezetében. Ez a célkitűzés csak részben valósult meg, eseti jelleggel készültek felmérések a rekultiválandó, fejlesztendő területeken. Az említett cél megvalósulását a Környezetvédelmi Program csak mérsékelten tartja aktuálisnak, vagyis nem élvez prioritást a megvalósítandó programok között. Nukleáris veszélyforrást a Paksi atomerőmű, valamint Szlovákia, Szlovénia és Csehország atomerőművei jelentenek, amelyek esetleges meghibásodása esetén a sugárzás napokon belül elérheti a térséget. Szállítással kapcsolatos nukleáris baleset nem veszélyezteti a várost.

Hulladékkezelés

Tatabányán a vegyesen gyűjtött települési szilárd hulladékok gyűjtése a város teljes területén megvalósul, a hulladék ártalmatlanítása, köszönhetően annak, hogy Tatabánya tagja a Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társulásnak, hosszú távon megoldott. A hulladékszállítási feladatokat az NHSZ Vértes Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el. Az elszállított települési szilárd hulladék mennyisége 2010 és 2020 között az alábbi ábrán látható módon alakult:

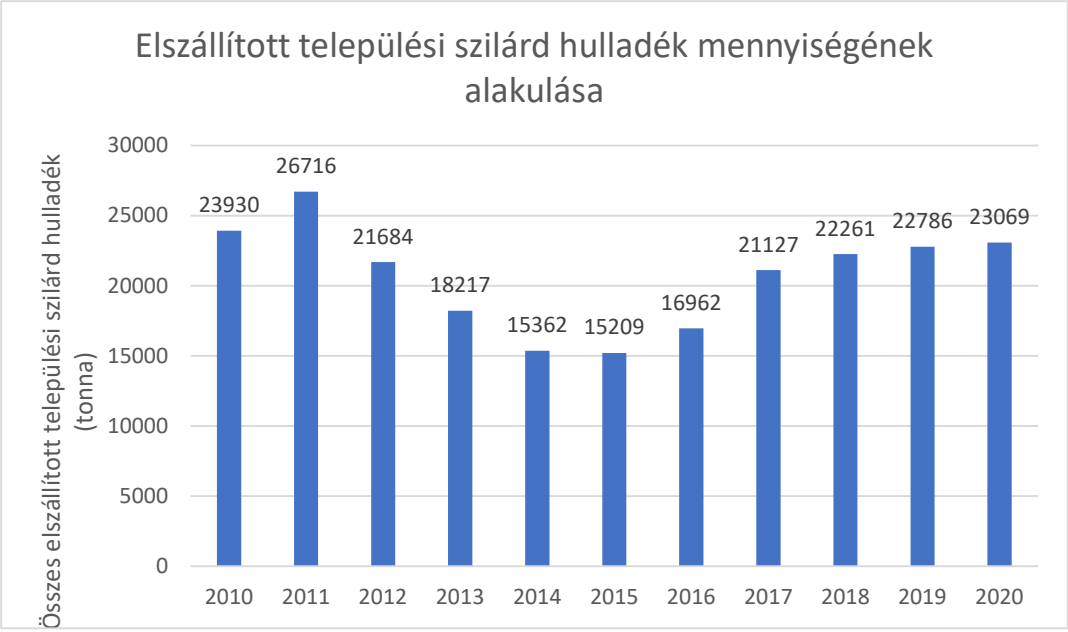

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az elszállított települési szilárd hulladék mennyisége 2011-ben volt a legmagasabb 26,7 ezer tonnával, 2011 és 2015 között azonban jelentősen csökkent a hulladék mennyisége. 2015 óta az elszállított hulladék mennyisége évről évre nőtt, 2020-ban 23 ezer tonna hulladékot szállítottak el. 2021-ben városszerte 30 936 lakásnál volt rendszeres hulladékgyűjtés. A családi házas övezetekben 120, 240 literes hulladékgyűjtő edények érhetőek el, melyek tartalmát heti rendszerességgel szállítják el. A társasházi övezetekben 120, 240, 770 és 1100 literes hulladékgyűjtő edények fordulnak elő, a hulladékszállítás rendszeressége pedig a társasházakkal kötött szerződések függvényében alakul.

A városban szelektív hulladékgyűjtés is megvalósul. 2020-ban az alábbi ábrán látható módon alakult a szelektíven gyűjtött hulladék aránya a hulladék típusai szerint:

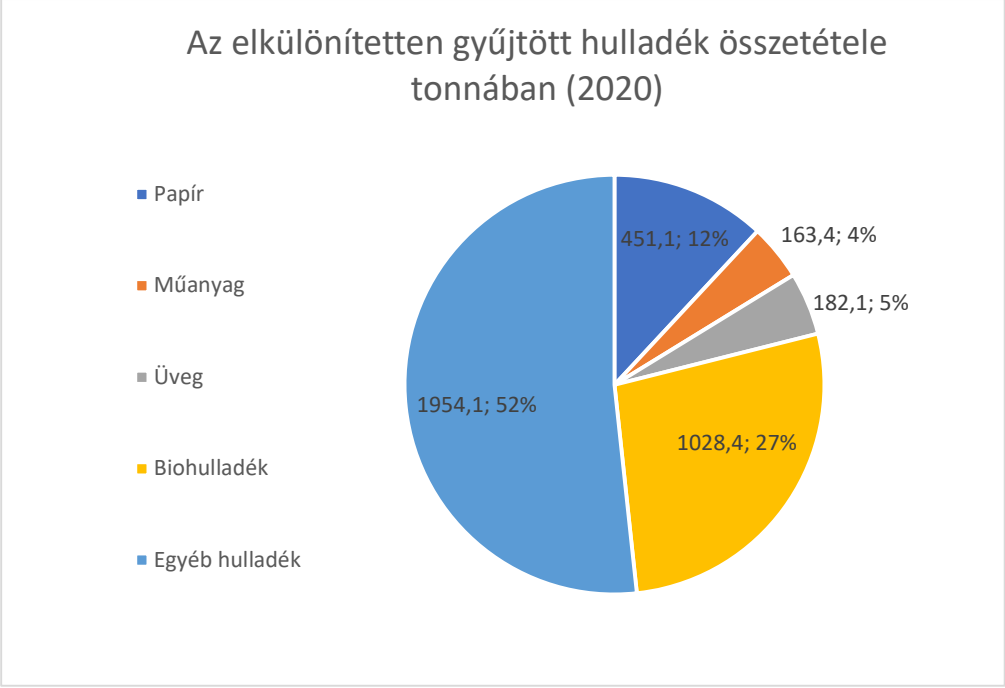

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A társasházak szelektív hulladékgyűjtésének biztosításához városszerte 35 helyszínen kerültek kihelyezésre szelektív hulladékgyűjtő szigetek, ahol az üveg, papír, műanyag és fém eredetű hulladékokat külön lehet gyűjteni. A kertvárosi övezetekben háztartásonként állnak rendelkezésre szelektív hulladékgyűjtő edények, amelyek elszállításához a hulladékkezelő házhoz megy. A kertvárosi háztartásoktól közvetlen üveg elszállításra nincsen lehetőség, ezt az itt lakóknak is a kihelyezett szigeteknél kell megoldaniuk. A kerti és konyhai biológiailag lebomló, zöld hulladékok elszállíttatására városszerte 10 körzetben van lehetőség azokon a helyeken, ahol a hulladékkezelő házhoz megy. A társasházban élők biológiai úton lebomló hulladékaikat a hulladékudvarokban adhatják le, igaz itt helyben egyelőre nem található komposztálótelep, az máshol kerül feldolgozásra. A veszélyes hulladékok, elektronikai hulladék, gumiabroncsok, lom hulladék és építési/bontási hulladék gyűjtése szintén a hulladékudvarokban oldható meg. Tatabányán két hulladékgyűjtő udvar működik: Búzavirág út 7860/40 hrsz.; Dubnik - völgy 0739/13 hrsz.

Vizuális környezetterhelés

Tatabánya bányászati és ipari múltja számos tájsebet hagyott maga után, amelyek rekultivációja továbbra is a város fontos feladatai közé tartozik. A bányászati tevékenység során keletkezett roncsolt, bányakáros területek, bányagödrök, meddőhányók, zagyterek a település közigazgatási területének több, mint 4%-át teszik ki, a rekultivációt igénylő területek aránya azonban ennél némileg magasabb. Bár Tatabányán ma is jelentős ipari tevékenység zajlik, a mai előírások és technológiák mellett a környezetszennyezés kevésbé jelentős, mint korábban. A bányászati tevékenység ugyan veszített korábbi jelentőségéből, de ma is jelen van a városban: Tatabánya I. mészkőbányájában a Lasselsberger Hungária Kft. termel ki cementipari mészkőt 1,62 km^2-en. Tatabánya IV. Környezetvédelmi Programja az alábbi területeket nevezi meg, melyek rekultivációjával a város környezeti állapota jelentősen javulhatna:

- Bánhidai Erőmű pernyehányója: 01028 és 01026/4 hrsz-ú terület tulajdonosa/kármentesítésre kötelezett: MNV Zrt./ VÉRT Zrt. Mérete: kb. 25 ha. A terület – kármentesítés után – ideális helyszínt biztosíthatna egy jelentősebb méretű naperőmű parknak. A kármentesítés kötelezettje nem az önkormányzat, de a város környezeti állapotának javítása és a későbbi megfelelő hasznosítás érdekében javasolt, hogy az önkormányzat figyelemmel kísérje a terület sorsát, esetleg kezdeményezőként segítse elő a kármentesítés folyamatát.
- 01031/68 és 01031/67 hrsz-ú területek, az egykori Biopetrol telephely, jelenleg magántulajdonban van
- 2474/3 hrsz-ú terület és környezete - A volt Alupark területe – Kármentesítésre kötelezett: Gallafield Kft., a terület földtani közege és a talajvíz erősen szennyezett az alumíniumgyártás hulladékaival
- 2488/2 hrsz-ú terület a Tatai út mellett - Kármentesítésre kötelezett: Tatabánya Város Önkormányzata. A terület a régi erőművi kőolaj- és termékeinek (pl. Pakura) beszállítása és átrakodása során szennyeződött. A területen talajcsere indokolt, melynek becsült költsége 50 M Ft.

A város belterületén vizuális környezetterhelést elsősorban a leromlott állapotú, rekultiválandó ipari területek, az elhagyatott, folyamatosan romló állagú épületek, valamint az illegális szemétlerakások jelentik.

Árvízvédelem

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság az Európai Uniós irányelvei alapján elvégzett árvízkockázati értékelése szerint Tatabánya területe nem minősül jelentős kockázatú területnek sem árvízveszély, sem belvízveszély szempontjából. Az Által-ér tatabányai szakasza jelentős kockázatú kisvízfolyásnak minősül, a kockázat mértéke azonban nem indokol sürgős intézkedéseket, továbbá a vízfolyás megvalósult rehabilitációs fejlesztése is javította annak vízelvezetőképességét.

Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Tatabánya város az elmúlt évtizedekben kiemelt figyelmet fordított a környezetvédelmére és mára a nehézipari múltból fakadó környezetterhelés jelentős részét visszaszorította, Tatabánya egy egyre élhetőbb településsé vált. Ennek ellenére jelen vannak még olyan környezeti kihívások, amelyekkel a városnak szembe kell néznie.

Tatabánya területén a múltban és jelenleg is folyik bányászati tevékenység, ami jellemzően a felszíni és felszínközeli bányavagyont hasznosítja külszíni műveléssel. A korábban roncsolt felületek egyrésze már egyéb hasznosítású terület lett, ugyanakkor a rekultiváció folyamatában egy tervezettebb, átgondoltabb folyamat szükséges, mely figyelembe veszi a talaj és talajvízkészletek terhelési állapotát. Jelenleg egy bánya rendelkezik működési engedéllyel, a Lasselsberger Hungária Kft. által üzemeltetett külszíni kőbánya, 1,62 km2-en.
Tatabányán a kivett területek (bánya területek, hulladéklerakó, ipari területek, meddőhányó) aránya rendkívül magas, mely a korábbi és jelenlegi ipari tevékenység eredménye. A művelésbe való visszaállítás nem reális alternatíva, a szennyezés megelőzésére helyezendő a hangsúly.

Jelentős szennyezési faktorok találhatóak a városban, melyek többnyire kármentesítési kötelezettséggel is rendelkeznek. A legjelentősebb területek, melyek nagymértékű javulást eredményeznek rekultivációjuk esetén a városi környezetben:

- Bánhidai Erőmű pernyehányója 25 ha-n, tulajdonosa az MNV Zrt/ VÉRT Zrt. Lehetséges hasznosítása naperőműparkként
- egykori Biopetrol telephely, jelenleg magántulajdonban van
- volt Alupark területe, ahol a talaj és a talajvíz erősen szennyezett az alumíniumgyártás hulladékaival. Kármentesítésre kötelezett a Gallafield Kft.
- Tatai út menti önkormányzati terület (2488/2 hrsz), mely a régi erőművi kőolaj és kőolajtermékek beszállítása és átrakodása során szennyeződött. A területen talajcsere is szükséges.

Város klíma

A klímaváltozás minden településre hatással van valamilyen módon. Ahhoz, hogy a város a kedvezőtlen hatások ellenére élhető maradjon, a változó éghajlati viszonyokhoz való alkalmazkodásra minél előbb fel kell készülni. A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATéR) számos adatot és becslést közöl az ország klímájának alakulásával kapcsolatban, melyek figyelembevétele segíthet a megfelelő felkészülésben. A NATéR-ben a környezeti változások, a klimatikus állapotok várható változása térképen ábrázolt formában érhetőek el. A térképen megjelenített országos klimatikus adatok főként két klímamodell alapján, a RegCM és az ALADIN-Climate klímamodell alapján kerültek meghatározásra.

Az alábbi ábra a módosított Pálfai-féle aszályindex átlagos értékeiben bekövetkező várható változást ábrázolja Magyarországon a 2021–2050 időszakra a RegCM klímamodell projekciója alapján, az 1961–1990 referencia időszakhoz képest:

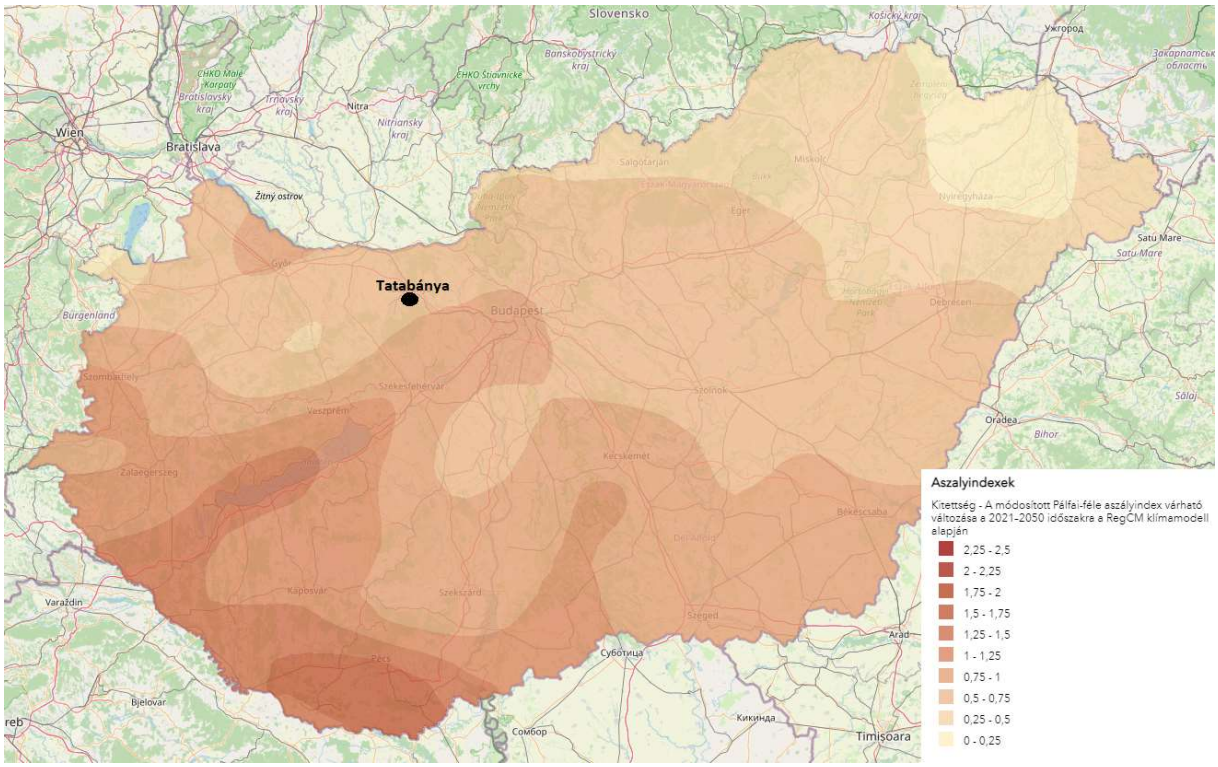

Forrás: NATéR

Az 1961-1990 közötti időszakban a Pálfai-féle aszályindex Tatabánya nagyrészén, ideértve a belterületi városrészeket a 4,25-4,5-ös kategóriába esett, a város dél-keleti külterületein azonban ennél magasabb, 4,5-4,75 közötti érték volt megfigyelhető, előbbi aszály szempontjából közepesen kockázatos, utóbbi nagy mértékben kockázatos zóna részét képezi. Ehhez az állapothoz képest a RegCM klímamodell és az ALADIN-Climate modell alapján is további 0,5-0,75 index értéknek megfelelő növekedés várható 2021 és 2050 között, ami egyaránt okozhat természetvédelmi, vízgazdálkodási nehézségeket a város számára.

Az alábbi ábra az átlagos évi csapadékösszeg várható változásának területi eloszlását ábrázolja Magyarországon a 2021–2050 időszakra a RegCM klímamodell projekciója alapján, az 1961–1990 referencia időszakhoz képest:

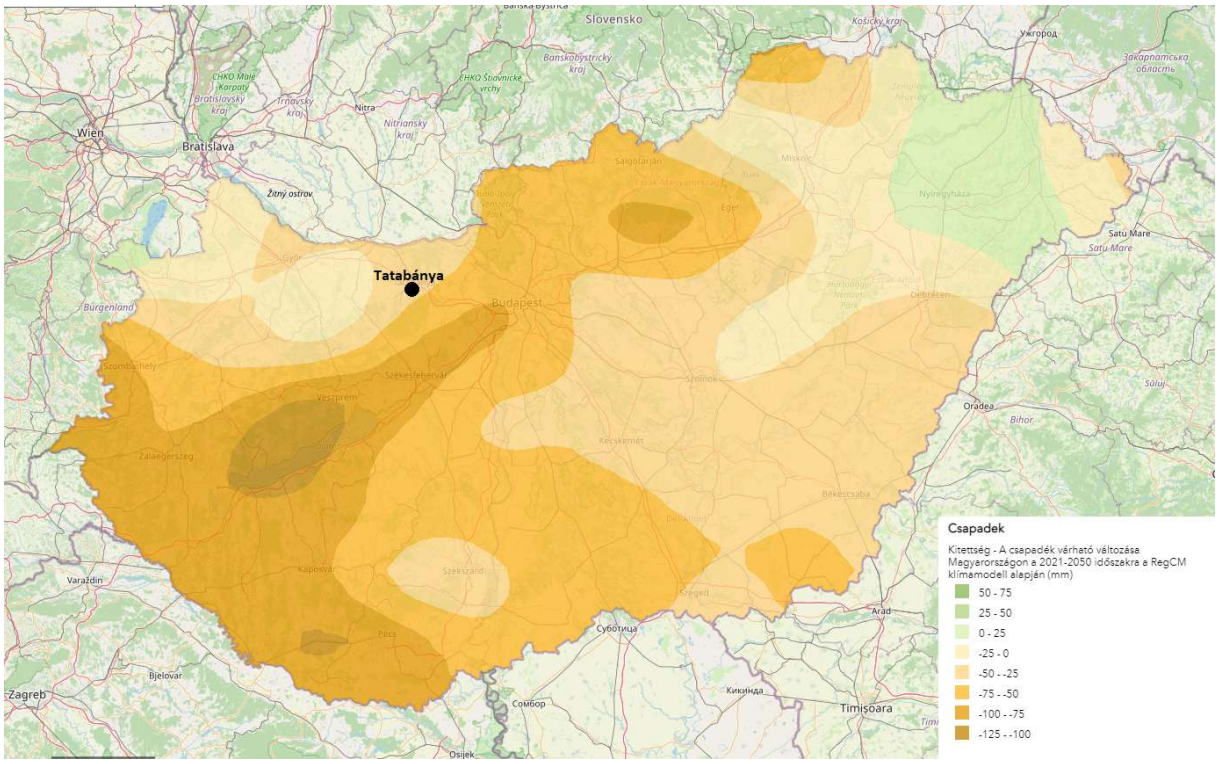

Forrás: NATéR

A NATéR adatai alapján a városnak fel kell készülnie a csökkenő csapadékmennyiségből fakadó kihívásokra. 2021 és 2050 között Tatabánya északabbra eső részein a RegCM klímamodell alapján 25-50 mm, a dél-keleti külterületi részeken 50-75 mm csökkenés várható a csapadékmennyiségben. Az ALADIN-Climate klímamodell alapján végzett becslések ennél némileg kedvezőbb csapadékviszonyokat prognosztizálnak, legfeljebb 25 mm csökkenéssel.

Az alábbi ábra a Magyarország átlaghőmérsékletében bekövetkező várható változás területi eloszlását ábrázolja a 2021-2050 időszakra a RegCM klímamodell projekciója alapján, az 1961-1990 referencia időszakhoz képest:

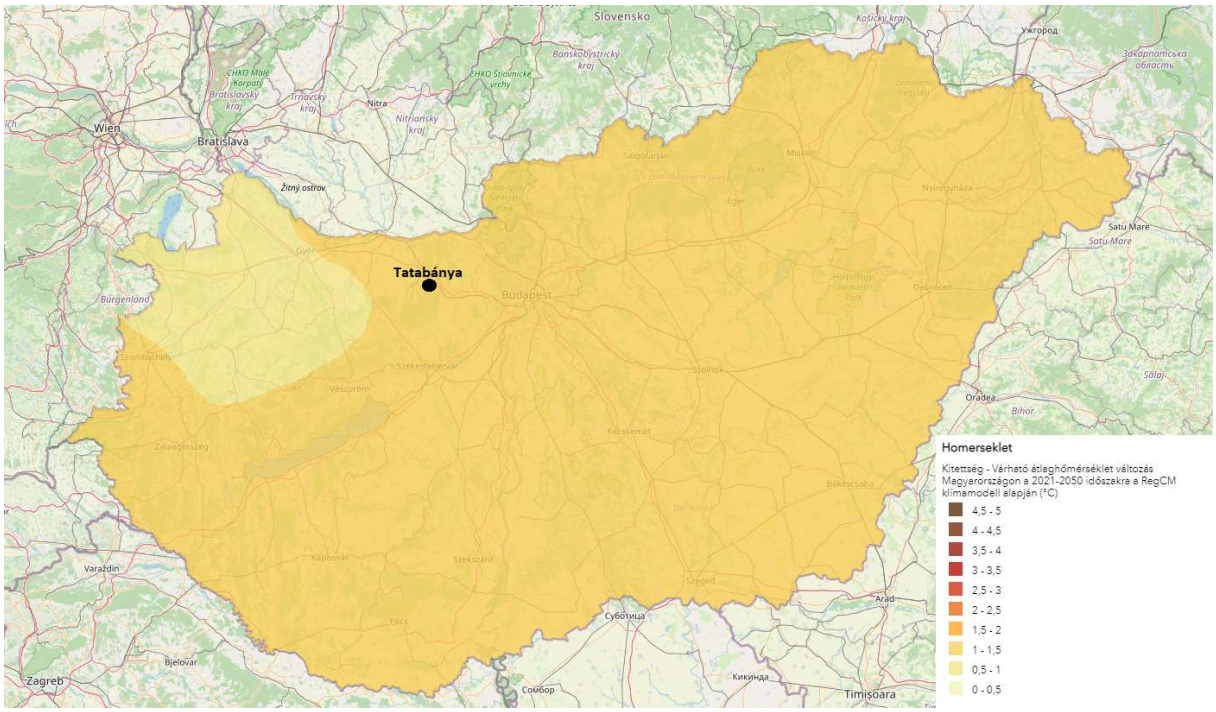

Forrás: NATéR

A RegCM klímamodell 2021 és 2050 között 1-1,5 °C hőmérséklet növekedést prognosztizál az ország nagy részére, ideértve Tatabányát is. Az ALADIN-Climate klímamodell alapján végzett becslések ennél némileg pesszimistább képet festenek, és 1,5 – 2 °C emelkedéssel.

2.2 Területi lehatárolás

2.2.1 A várostérség lehatárolása, bemutatása

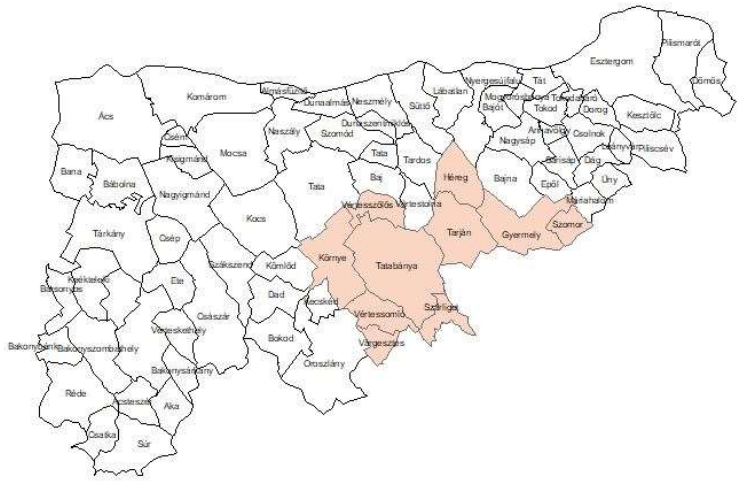	Tatabányai járás települései: • Tatabánya • Környe • Héreg • Tarján • Gyermely • Szomor • Vértesszőlős • Vértessomló • Várgesztes • Szárliget
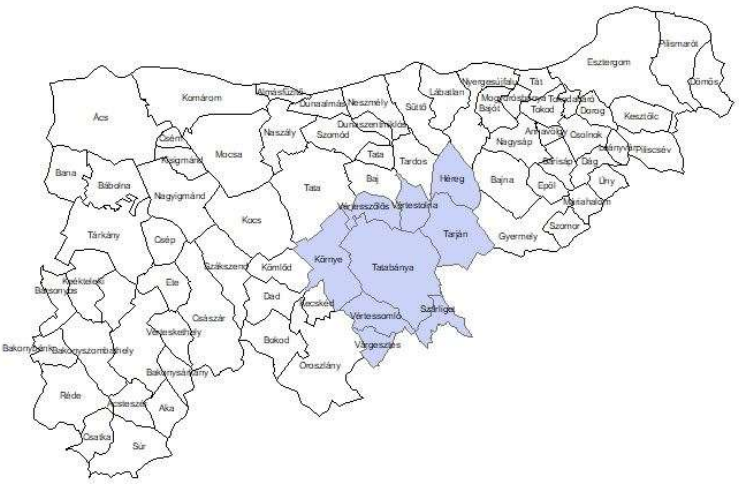	A KSH által lehatárolt tatabányai nagyvárosias településegyüttes települései: • Tatabánya • Környe • Vértesszőlős • Vértestolna • Héreg • Tarján • Vértessomló • Várgesztes • Szárliget
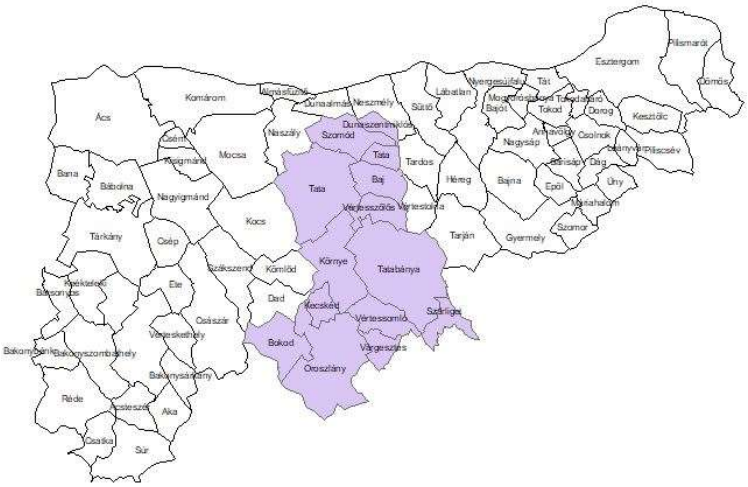	Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve, Térségi Együttműködések Övezetét alkotó települések Tatabánya-Tata-Oroszlány városhármas körül: • Szomód • Dunaszentmiklós • Tata • Baj • Vértesszőlős • Környe • Tatabánya • Kecskéd • Bokod • Oroszlány • Vértessomló • Várgesztes • Szárliget

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	megyeszékhely	megye települései	
		járásközpont	járás települési	Tatabányai járás települései
	körjegyzőség léte	körjegyzőségi központ	a körjegyzőségéhez tartozó települések	
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek	Környe, Vértesszőlős, Vértestolna, Héreg, Szárliget, Tarján, Vértessomló, Várgesztes
	foglalkoztatás	vonzásközpont[2]	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre	Tatabánya, Tata, Oroszlány, Környe
	funkcionális	szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és közép-szintű köz- és piaci szolgáltatásokat napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései	Tatabánya, Tata, Oroszlány
		szolgáltatói hálózati központok (nem szükségszerűen)	bizonyos térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre (társulások pl. szociális gondozás, idősellátás, családsegítés, orvosi ügyelet stb.)	Tatabánya, Tata, Oroszlány, Környe, Vértesszőlős
	fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat (nem feltétlen, hiszen ágazatonként eltérő lehet a központ pl. szennyvízkezelés)	közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, beszállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer)	Tatabánya, Tata, Oroszlány, Környe, Vértesszőlős

2.3 Helyzetértékelés, szintézis

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség gazdasága	P1: **Térségi gazdasági és innovációs ökoszisztéma jellemzői:** Tatabányán a működő vállalkozások száma évről évre nő: míg 2014-ben 3.992, addig 2019-ben már 5.368 darab vállalkozás működött a városban. A vállalkozások fejlődéséhez nagyban hozzájárulhat, ha azok együttműködnek egymással. A tudástranszfer többféleképpen megvalósulhat. Az ipari parkban a vállalatok fizikai közelsége egymáshoz kézenfekvővé teszi az együttműködést. Vállalkozói fórumok megtartásával feltárhatóak lennének a közös igények és lehetőségek, ahol az önkormányzat akár közvetítői szerepet is elláthatna. A jövőben a város egyik kiemelt beruházása egy új könyvtár és tudásközpont lehet, amely hozzájárulna a helyiek szellemi fejlődéséhez és innovatív készségeik kibontakozásához.
	P2: **A humán erőforrás jellemzői:** Tatabánya lakosságát az elöregedés jellemzi. A fiatalok egyre kisebb száma hosszútávon jelentős munkaerőhiányt okozhat, és egyre nagyobb feladat és kiadás hárul a szociális és egészségügyi ellátórendszerre.

[2] Javasolt forrás: KSH Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon c. tanulmány (2017)

Szakági területek	Értékelési szempontok
	2016-os adatok alapján a Tatabányán élők körülbelül harmada naponta ingázik. A 2011-es népszámlálási adatok alapján az iskolázottsági arányokban kedvezőbbek az országos átlagnál. A helyi vállalkozások részéről nagy igény mutatkozik a szakképzett munkaerő iránt, ezt azonban a jelenlegi oktatási feltételek nem képesek maradéktalanul biztosítani. Országos szinten is jellemző tendencia, hogy a diákok egyre nagyobb arányban a gimnáziumot választják, a szakképzések háttérbe szorulnak. Tatabányán szükséges lenne javítani a helyben foglalkoztatás javítása érdekében a képzési rendszert, a végzett szakemberek biztos elhelyezkedése és helyben tartása céljából.
	P3: **Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, oktatási-nevelési intézményrendszer jelenléte:** A szakképzett munkaerő megléte kulcsfontosságú a gazdaság fejlesztésében. A munkaerő akkor lehet hatékony, hogyha az emberek a valós piaci igényeken alapuló tudást sajátítanak el, ehhez azonban egyaránt szükséges a képzési intézmények fejlesztése és a helyi piaci szereplők aktívabb bevonása. A duális oktatás, a gyakornoki programok lehetőséget nyújthatnak arra, hogy a tanulók gyakorlati képességeket sajátíthassanak el és ezáltal a munkaerőpiacon is jobban megállják a helyüket. A helyi vállalkozók törekszenek arra, hogy gyakornokokat alkalmazzanak. A Tatabányai Szakképzési Centrum több duális partnerrel is rendelkezik, ahol a diákok gyakorlati tudást sajátíthatnak el, így már a tanulmányi évek alatt is munkatapasztalatot szerezhetnek. A kisebb létszámú vállalkozások számára gyakran nehézséget jelent a gyakornokok alkalmazása, mivel egy nagyvállalathoz képest kevesebb figyelmet tudnak fordítani a gyakornokok képzésére. A helyi vállalkozások és az oktatási intézmények együttműködése a gyakornoki programokon és duális képzéseken túl a tananyag összeállításában fontos szerepet játszhat.
	P4: **Gazdasági szereplők tőkeereje:** A városban működő vállalkozások tőkeereje megyei és regionális szinten kimagasló.
	P5: **A helyi gazdaság ágazati szerkezete:** Tatabányán évről évre nő a működő vállalkozások száma. A legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműjavítás (829 db); a szakmai tudományos, műszaki tevékenység (903 db); és az építőipar (661 db) nemzetgazdasági ágazatokban folytatja tevékenységét. A bányászatban, feldolgozóiparban és az egyéb szolgáltatások ágban ugyan kevesebb a vállalatok száma, súlyuk azonban annál jelentősebb. A feldolgozóipar kevesebb vállalat mellett is magasabb összárbevételt produkál a városban, mint több másik ágazat.
	P6: **A helyi gazdasági infrastruktúra helyzete:** A helyi gazdaságot kiszolgáló infrastrukturális feltételek kedvezőek. A közúthálózatfejlesztésére további igény mutatkozik, új főúti elkerülő szakasz építésével. A mintegy 800 ha-on elterülő Nyugati Ipari Parkban összesen 27 vállalkozás működik, ami több mint 11 ezer fő munkavállalót foglalkoztat. Az ipari park közvetlen kapcsolatban áll az M1 autópályával, megközelítése igen kedvező. Az ipari park kapcsolódik a város közösségi közlekedési hálózatához is. Az ipari park Településszerkezeti Terv által kijelölt Gksz övezete lehetővé teszi további vállalkozások megtelepedését, jelentős a beépítetlen építési telkek száma.
A város, várostérség szolgáltatási mixe	P7: **A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix jelenléte:** Tatabánya 2012-2020 közötti időszakra készített ITS-e kulcsprojektként határozza meg a kiemelt járműipari központ fejlesztését. Ennek érdekében a város olyan ingatlanokat és

Szakági területek	Értékelési szempontok
	területeket jelöl ki, amelyek ipari-technológiai, feldolgozóipari, szolgáltató és K+F beruházásokra alkalmasak, és amelyeket az ezekben az ágazatokban tevékenykedő vállalatok részére tud bocsátani. A helyi mikro- és kisvállalkozások jellemzően kiszolgáltatottabbak a piac kihívásainak, annak ellenére, hogy számos vállalkozó kiváló minőségű terméket állít elő. A helyi vállalkozók jobb érvényesüléséhez a városnak megfelelő ösztönzőket, képzéseket, tájékoztatást, mentorálást, kapcsolatépítési lehetőségeket kell biztosítania.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	P8: **Önkormányzat településfejlesztési forrásainak összetétele s az elmúlt 5 év tendenciái a saját forrás és a támogatások megoszlását is vizsgálva:** A korábbi időszakhoz képest a város a 2021-2027-es időszakban az operatív programokon keresztül lényegesen kevesebb forráshoz juthat hozzá, épp ezért elengedhetetlen, hogy a város a jövőben gazdaságosabban és hatékonyabban használja fel a forrásait, továbbá keresnie kell az alternatív forrás lehetőségeket (pl. közvetlen EU-s források).
	P9: **Önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések bemutatása:** A város fejlődésében kulcs szerepe van az önkormányzat és a város egyéb szereplői közötti együttműködésének. A városban színes és aktív civil élet van jelen. A helyi civilek tenni akarása egy olyan érték, amellyel a városnak élnie kell, ehhez azonban az önkormányzat és a civil szervezetek szoros együttműködésére lesz szükség. A városfejlesztésben egyre nagyobb szerepet kell, hogy kapjanak az alulról szerveződő kezdeményezések, a döntéshozatalba jobban be kell vonni a lakosságot. Az egyházak számos fontos helyi intézmény működtetői, így velük is fontos az együttműködés. Az egyházak közösségszervező ereje és etikus magatartásról szóló tanai hozzájárulhatnak a szabad, kölcsönös előnyökön alapuló gazdaság szervezéséhez is. A város roma és német nemzetiségi önkormányzatainak fontos kulturális és érdekképviseleti szerepük mellett a helyi gazdaságfejlesztésben is jelentős szerepük van. A roma önkormányzat segít a hátrányos helyzetű romák felzárkóztatásában, hozzájárul ahhoz, hogy ők is érvényesülni tudjanak a munkaerőpiacon.

2.3.1 Zöldülő város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség szolgáltatási mixe	**Z1: Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése** Tatabányán a földgázfogyasztás 2019-ben (a távhőt biztosító vállalatoknak szolgáltatott gázt is beleértve) 66 730 000 m^3 volt. Az ehhez kapcsolódó CO_2-emisszió 127 300 tonna volt, vagyis a teljes városi ÜHG-kibocsátás több mint egyharmada. 2019-ben a település gázfogyasztásának legnagyobb hányadáért az ipar volt felelős, más településekkel összehasonlítva jóval nagyobb arányban. A település összes gázfogyasztásának több mint 50%-a volt az ipari szektorhoz köthető (a nagyipart nem számolva). A fennmaradó 43%-ból a szolgáltató szektor képviselt 28%-ot (melynek több mint felét a távhőszolgáltatásra felhasznált gáz teszi ki), a lakosság 13%-ot, a kommunális szektor pedig 2%-ot. A település gázfogyasztás, 2015-2017 között növekedett jelentős mértékben (közel duplájára). Tatabánya villamosenergia-fogyasztása 2019-ben 392 400 MWh volt, az ehhez köthető CO_2-emisszió pedig 89 000 tonna, a teljes települési ÜHG-kibocsátás negyede. A település áramfogyasztása 2014 és 2019 között évről-évre növekedett.

Szakági területek	Értékelési szempontok
	Ez a növekvő tendencia Magyarországra általánosan is igaz volt. Az áramfogyasztást tekintve még nagyobb az ipar részaránya: 60%. A második a szolgáltató szektor 21%-kal, a lakosság pedig 16%-kal szerepel. Tatabányán az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja a villamosenergia ellátást. Tatabánya 120 kV-os villamosenergia ellátása a tatabányai és az oroszlányi erőműből származó kétrendszerű távvezetékeken történik. A közép és kisfeszültségű hálózat a belterületen általában földkábeles, a külterületen és az utcákban légvezetékes rendszert találunk. A T-Szol Zrt. (Tatabányai Szolgáltató Zrt.) Tatabánya Város lakásállományából mintegy 23000 lakossági fogyasztót lát el távhő- és használati melegvíz szolgáltatással. A város teljes lakásállományának több, mint 2/3-a távfűtéssel ellátott. Tatabányai Erőműben biomassza alapú kazánok működnek, amelynek köszönhetően nagyságrendileg felére csökkent a CO2 kibocsátás. A távfűtésre szolgáló hőenergia így már 80%-ban biomassza alapú. Az erőműben keletkezett pernyét és salakot tovább hasznosítják, ezzel is csökkentve a keletkező hulladékokat. Tatabányán az energiagazdálkodás célja az energiafelhasználás hatékonyságának és gazdaságosságának fokozása a településen, az ellátás színvonalának és biztonságának növelése, környezetbarát energiafelhasználási struktúra kialakítása. A megújuló energiafelhasználás fejlesztése erőműi biomassza kazánokkal, biogáz üzemmel, napkollektorokkal és napcellákkal valósítható meg.
A város, várostérség gazdasága	**Z2: Városi és várostérségi gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai (légszennyezés, talajszennyezés, zaj, szag, teherforgalom stb.)** Vízbázisok érzékenysége: a Tatabánya területén lévő két üzemelő vízakna érzékenynek minősül, elsősorban a nyíltkarsztos vízadó beszivárgási területtel közvetlen kapcsolat, másodsorban a fedett karsztos vízadó beszivárgási területtel közvetlen kapcsolat miatt. Talaj: a hegyvidéki terület sziklás kopárjai ki vannak téve a széleróziónak az uralkodó észak-nyugati szélirányból fakadó csatornahatás eredményeképpen, mely a Gerecse és Vértes közötti medence csapásirányával azonos. A vízeróziónak a barna erdőtalajok vannak kitéve a város déli és keleti területein. Az elmúlt években a szálló por és a közlekedés eredetű ózon, valamint a rendszeresen jelentkező bűzhatások léptek elő fő problémává a levegőminőséget tekintve. A város területén a Vereshegyi Kőbánya időszakosan jelentkező porszennyezést okoz, a meddőhányók, pernyehányók rekultivációja szintén sürgető levegővédelmi szempontból. Az ipari zajkibocsátás a gazdasági szervezetek elhelyezkedéséből fakadóan koncentráltan jelentkezik. A közlekedési eredetű zajok kevésbé határolhatóak be, az M1 autópálya és 1. sz. főút mentén, a vasút és vasúti pályaudvarok környezetében jelentkeznek elsősorban.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	Z3: önkormányzat és intézményeinek energiagazdálkodása (Önkormányzati ingatlan állomány energia tanúsítványa, megvalósult energetikai fejlesztések), Településüzemeltetés: energiahatékonyságot támogató intézkedések bemutatása
Városi és várostérségi közművek	**Z4: Vízgazdálkodás, szennyvízelvezetés rendszere, csapadékvíz hasznosítása** A város területén a csapadékvíz elvezetése elválasztott hálózattal működik az Önkormányzat üzemeltetésében. A régebbi szakaszok tokos beton és azbesztcement csövekből épültek, az újabb szakaszok műanyagcsöves, vagy nyílt árkos elvezetéssel kerültek kialakításra. A régi szakaszokon jelentős probléma a növényzet gyökérzetének elburjánzása és csőhálózatba való bejutása. Több olyan terület található, ahol nincsen csapadékvíz elvezető rendszer, vagy nem megfelelő

Szakági területek	Értékelési szempontok
	az adott vízgyűjtő területen. Egyes településrészeken a telepített víznyelők a szennyvízcsatorna hálózatra csatlakoznak, azok leválasztása szükséges. A hálózat bővítése mellett a kapacitás biztosítása is kihívást jelent annak érdekében, hogy a város felkészülhessen a szélsőséges csapadék eseményekre a jövőben. Ez záportározók kialakításával menedzselhető, mely az Ipari Park területén betelepülő új vállalkozásokkal szemben már elvárásként jelentkezik, de közterületeken való kialakításuk is sürgető feladat.
Városi és várostérségi közlekedés	**Z5: Jellemző közösségi közlekedési módok szolgáltatási oldalon (e-járművek, sharing szolgáltatások stb.)** Tatabányán a közösségi közlekedés elsődleges formáját az autóbuszközlekedés jelenti. A városban Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 263/2015. (XII.17.) számú határozatának megfelelően önkormányzati tulajdonú társaság felel a helyi közlekedésért. Az erre a célra létrejött T-busz Tatabányai Közlekedési Kft. 2015 óta felel a helyi személyszállítási közszolgáltatások ellátásáért. A T-busz központi adminisztratív funkciók kapcsán a T-SZOL Zrt. háttér infrastruktúráján osztozik. A városi buszhálózat a belterület összes városrészére kiterjed, számos járat érhető el a város különböző pontjain, megfelelő összeköttetést biztosítva a lakóövezetek és a város fontosabb intézményei között. A buszállományt korszerű, klimatizált és akadálymentesített buszok alkotják. A buszállomány nagyrésze ugyan dízelüzemű, a 70-es vonalon azonban 2 elektromos meghajtású busz is üzemel már, mellyel a T-Busz kitűzte a társaság fejlődési irányt a fenntarthatóbb közlekedési formák felé.
Környezet- és természetvédelem	**Z6: Zöldfelületi ellátottság** A közhasználatú önkormányzati zöldfelületek nagysága a belterületen 222,3 ha, az egy főre jutó zöldterület nagysága 34 m2 körüli, ami kiválónak mondható (jóval meghaladja a WHO által ajánlott 9 m2/fő mértéket). A település belterületi zöldfelületei többségében megfelelően gondozottak, elhelyezkedésük kedvező. A klimatikus viszonyokat kedvezően befolyásolják a nagy kiterjedésű parkok, illetve tavak (Millenniumi közpark és a Csónakázó tó, Ligeti-tó, Május 1. park, Kéki-tó, stb.). A zöldfelületek 5%-a van ellátva automatikus öntözőrendszerrel (bővítésre szorul), az öntözővizek forrása változatos (esővíz, vezetékes ivóvíz, kút). A város erdősültsége 39,7%, ami jóval meghaladja az országos átlagot. Bár az erdőterületek legjelentősebb összefüggő állományai a Gerecse és a Vértes védett területein találhatók, a város belső területein és környékén is megjelennek az erdőművelési ágba tartozó zöldfelületek. Az önkormányzat közel 55 ha erdőterülettel rendelkezik (több részletben) ezen kívül összesen 225 ha spontán (magától) beerdősült, nem erdő művelési ágú területtel.
	Z7: Természeti ökoszisztémák helyzete Tatabánya területét a Gerecsei Tájvédelmi Körzet érinti. Natura 2000: Tatabánya közigazgatási területén az alábbi különleges madárvédelmi területek találhatók: Gerecse (HUDI10003), Tatai Öreg-tó (HUDI10006) Tatabánya közigazgatási területén az alábbi kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek találhatók: Déli-Gerecse (HUDI20015), Gerecse (HUDI20020), Vértes (HUDI30001). A Vértesi Natúrparkot 2005 októberében 17 település, közöttük Tatabánya alapította meg, kezelője a Pro Vértes Közalapítvány. A Natúrpark teljes területi kiterjedése 35837,7197 ha, amelynek 68,4 %-a természetvédelmi oltalom alatt áll. A Natúrparkhoz Tatabánya közigazgatási területéből 1770,5128 ha terület tartozik, melynek ~82 %-a védett. A Gerecse Natúrparkot 2013 januárjában alapította 29 önkormányzat (közöttük Tatabánya) és 20 civil szervezet. A Natúrparkot az Által-ér Vízgyűjtő Helyreállítási és

Szakági területek	Értékelési szempontok
	Fejlesztési Szövetség képviseli. Teljes területe 79 611 ha, melybe Tatabánya teljes közigazgatási területe beletartozik.

2.3.2 Digitális város

Szakági területek	Értékelési szempontok
Város és térsége gazdasága	**D1: Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte:** A digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte a digitális város alapját képezi. Tatabányán 3 főbb mobil távközlési és 5 internet, IPTV szolgáltatást nyújtó szolgáltató van jelen. Digitális fejlődés akkor lesz elérhető, ha a helyi szolgáltatók is fejlesztik szolgáltatásaikat. A magánszektor digitális technológia-szolgáltatóinak elsődleges célja a profitszerzés, könnyen meglehet, hogy idővel a szolgáltatások ára, a nagyvállalatok által lefektetett hírközlési hálózatok bérleti díja megnő. Ahhoz, hogy a város kevésbé legyen kitéve a kedvezőtlen piaci tendenciáknak, érdemes a saját tulajdonában álló digitális szolgáltatásokat fejlesztenie.
	D2: Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte: Tatabányán főleg a digitális szolgáltatásokat kínáló cégek a legfőbb digitális technológiát is használók egyben, a távközlési cégeken kívül a közműszolgáltatók tartoznak ebbe a körbe.
A város és várostérség társadalma	**D3: A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák, felhasználói szokások:** Az egyre szélesebb körben terjedő és egyre „okosabb” digitális eszközök fejlődésével a város lakosságának is együtt kell fejlődnie. Ez az eszközök meglétével szemben már nagyobb problémát jelenthet, főleg az idős lakosság körében. Az internetet a lakosság elsősorban információszerzésre, kommunikálásra, valamint közösségi oldalak látogatására használja. Az élet egyre több területén válnak szükségessé azonban a megfelelő digitális kompetenciák, és ezt a tendenciát a COVID-19 pandémia tovább gyorsította.
A város, várostérség szolgáltatási mixe	**D4: A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői:** A digitális átálláshoz jó alapként szolgálhat a városban működő, kiépített hálózatot üzemeltető távközlési vállalkozásokkal való együttműködések kiépítése. A város tulajdonában nem található digitális hálózat, ezért a piaci áraknak ki van téve. Hosszabb távon megfontolandó a megtérülési feltételek vizsgálatával saját hálózat kiépítése, amelynek az üzemeltetését várhatóan költséghatékonyabban tudná a város ellátni.
	D5: Digitális ügyintézési lehetőségek a (köz)szolgáltatások területén: A digitális ügyintézés egy kényelmesebb, otthon is elvégezhető alternatívát jelent a hagyományos hivatali ügyintézéssel szemben, ahol nincs szükség utazásra és sorban állásra. Ennek ellenére továbbra is sokan választják a hagyományos, személyes ügyintézést. A lakosság egyes rétegeiben megfigyelhető egyfajta ellenállás az online ügyintézéssel szemben, vélhetően azért, mert az ehhez szükséges digitális képességek elsajátítása sokak számára többlet terhelést jelent. Épp ezért, a városnak a jövőben hatékonyabban fel kell hívnia a figyelmet az e-ügyintézés, valamint az egyéb digitális és okos megoldások pozitív hozadékaira, el kell érnie, hogy ne csak a digitális átállással járó nehézségeket, hanem annak előnyei is tudatosuljanak az emberekben. A város tudatosan törekszik a digitális ügyintézési lehetőségek körének szélesítésére. Városi weboldalak és okostelefonos applikációk teszik lehetővé a

Szakági területek	Értékelési szempontok
	város számos területén a hibabejelentést, ezzel hatékonyabbá téve a városüzemeltetés munkáját. A város internetes oldalán számos formanyomtatvány érhető el, ami megkönnyíti az ügyintézést. Lehetőség van a városban többek között az adóügyletek online intézésére (pl. HIPA bevallás, gépjárműadó, adóegyenleg lekérdezés), szociális támogatási kérelem benyújtására, születési anyakönyvi kivonat igénylésre. Az online ügyintézés ugyanakkor még több területen is bővíthető. Az e-ügyintézés fejlesztésének egyik következő lépése lehet a további online ügyintézési lehetőségek feltérképezése, implementálása.
	D6: Digitális (adat alapú) feladatszervezés helyzete a közfeladat ellátásban: 2014-2020-as időszakban a városi intézmények többsége megvalósított valamilyen típusú informatikai fejlesztést. Az intézmények jelentős részénél jelenleg is folyamatban vannak, és a közel jövőben is terveznek informatikai fejlesztéseket. A korábbi informatikai fejlesztések elsősorban eszközparkfejlesztést és hálózatfejlesztést jelentettek. Az intézmények többsége az alkalmazottak rendelkezésére bocsát valamilyen informatikai eszközt (főként személyi számítógépet és laptopot). Elmondható tehát, hogy a digitális feladatszervezéshez kedvező infrastrukturális háttér áll rendelkezésre a városi intézmények számára. Ezzel szemben viszonylag kevés intézményben tartottak felhasználói képzéseket a dolgozók részére, holott a megfelelő digitális kompetenciák szintén elengedhetetlenek a digitális feladatszervezéshez. Az intézmények a lakosság irányába elsősorban tájékoztatás céljából valósít meg digitális tevékenységeket, kifejezetten digitális szolgáltatást csak az intézmények csekély része nyújt.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	**D7: Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás**: Az önkormányzat digitális adatbázisának kialakítása folyamatos feladat.
Környezetvédelem, városi klíma	**D8: Környezeti szenzorok fajtái, egyéb jellemzői, kapcsolódó adatmenedzsment:** Bár a városban nem működnek környezeti szenzorok, a város fontosnak tartja a környezet védelmét és ennek megfelelően dolgozik a környezeti monitoring módszertanán.
Városi és várostérségi közlekedés	**D9: Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben:** Tatabányán elsősorban a TBusz Tatabányai Közlekedési Kft. egyre több digitális és okos megoldással segíti a helyi közlekedésben résztvevőket. A helyi közösségi közlekedést egyelőre a helyi buszjáratok határozzák meg. A TBusz legfontosabb digitális szolgáltatása a mobiltelefonos online jegyvásárlás és útvonaltervező.
Városi és várostérségi közművek	**D10: Közmű-működtetés szenzoros követése:** A digitalizáció a városi közművek működését is képes hatékonyabbá tenni. Tatabánya több közművét is érintő probléma a kábelek, csövek elavulása. A közüzemi vízhálózat esetében a csövek elavultsága miatt városszerte gyakoriak a csőtörések, szivárgások. Az ilyen meghibásodások jelentős vízveszteséggel járnak a város számára, holott a klíma változásával, az egyre szárazabb időjárással az ivóvíz felértékelődik. Digitális vezérlőegységek és okosmérők telepítése lehetővé tenné, hogy a város pontosan nyomon kövesse a hálózatban folyó vízmennyiséget, valamint azt, hogy a város időben értesüljön az esetleges meghibásodásokról. Az ilyen jellegű digitális és okos megoldások több közmű esetében is alkalmazhatóak, és telepítésükkel költséghatékonyabbá válhat a város üzemeltetése.
	D11: Lakossági digitális megoldások: A városüzemeltetés digitális fejlesztései mellett a lakossági digitális megoldások fejlesztése is fontos lépés egy okos városhoz

Szakági területek	Értékelési szempontok
	vezető úton. Tatabányán egyre több okostelefonos applikáció érhető el a lakosság számára. Ilyen például a MÁV applikáció a vonatutak tervezését segíti, vagy a Nemzeti Mobilfizetési Zrt. applikációja, amelyben immáron a tatabányai parkolási zónák is elérhetőek, de említésre méltó a Tatabánya önkormányzati applikáció is, amelynek köszönhetően a város honlapja okostelefonra optimalizált formában is használható. Az ismert platformokon ezen kívül jelenleg csak a Turul Taxi alkalmazása érhető el, ami a helyi taxirendelést könnyíti meg. A lakosok számára elérhető Tatabánya Kártya. A kártya birtokában ingyenesen lehet használni a városközpont fizető parkolóövezetet, továbbá számos elfogadóhely kedvezményeket biztosít a termékek/szolgáltatások vásárlásakor. Ahogy az új infrastrukturális fejlesztéseknél úgy a digitális fejlesztéseknél is alapvető kell szempont kell, hogy legyen az esélyegyenlőség, vagyis az, hogy a digitális szolgáltatások mindenki számára elérhetőek legyenek. A már meglévő digitális infrastrukturális elemek fejlesztése, újak létrehozása szintén hozzájárulhat a város digitalizációjához. A városban elérhető okoszebrák, wifi hotspotok számának bővítése új fejlesztések (pl. okospadok telepítése) a város digitalizációját szolgálhatják.

2.3.3 Megtartó város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség társadalma	**M1: Demográfiai helyzet:** Tatabánya demográfiai tendenciái a magyarországi városok többségéhez hasonlóan kedvezőtlenek, de a város rendelkezik olyan adottságokkal, amelyek hatékonyabb kiaknázásával kedvezőbbé tehetők a folyamatok. A népesség fogyatkozását egyaránt idézi elő az elvándorlás és az, hogy a halálozások száma évről évre meghaladja az élveszüléseseket, vagyis az elöregedés. A város jövőjének egyik legégetőbb kérdése az, hogy miként lesz képes a népességfogyást megállítani. Ennek egyik kulcsa lehet az, ha olyan szolgáltatásokat képes biztosítani a városban, ami a fiatalabb korosztályok számára is vonzó lehet. Tatabánya az M1 autópálya, a vasútvonal adottságaiból adódóan Budapest vonzáskörzetében található. Az elvándorlást megkönnyítik az intenzív közlekedési kapcsolatok. A városnak törekednie kell arra, hogy a helyi fiatalok a városon belül is megtalálják azokat a kikapcsolódási lehetőségeket, amik egyfajta kötődést alakíthatnak ki a város iránt és amik a közösségteremtés színterei lehetnek. Tatabánya azok számára a fiatalok számára is alkalmas hely lehet, akik a családalapításon gondolkodnak Ehhez hozzájárul a nyugodt mégis városias közeg, ugyanakkor Tatabányán kevés az eladó és a kiadó ingatlan, az ingatlanárak igen magasak. Nem elhanyagolható a népességmegtartás szempontjából a szociális infrastruktúra színvonala. A valós igényeken alapuló fejlesztések úgy az oktatási, nevelési, mint az egészségügyi intézmények esetében cél, hogy Tatabánya egy olyan város legyen, ahova örömmel költöznek a családok.
	M2: Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi /térségi közösség alakításában: Tatabányán fontos az emberek számára a helyi identitás. A helyi

Szakági területek	Értékelési szempontok
	identitás ismérve, fontos alapja a lokálpatriotizmus, amely a város iránti elköteleződés mellett egy mindenki számára nyitott és befogadó hozzáállást is magában hordoz. A helyi identitás megőrzésének legkézzelfoghatóbb feladatát a helyi épített örökség és művészeti értékek megőrzése jelenti. Ehhez a szakrális és védett épületek, valamint az emlékművek állagmegóvására, felújítására is szükség van. A város céljai között van a helyi kulturális élet újbóli fellendítése is, amely szintén közösségteremtő erővel bír. A kulturális élet fellendítéséhez a város olyan szolgáltatásokat és rendezvényeket szervez, amelyek nem csupán a lakosság kulturális, művészeti és tudományos fejlődéséhez járulnak hozzá, de akár a nemzetközi szintéren is elismert szereplőket is rendszeresen Tatabányára vonzhatnak. A kultúra mellett a sport közösségkovácsoló ereje is hozzájárulhat a helyi identitás erősítéséhez, így a város a jövőben a sportfejlesztésekre nagy hangsúlyt fog fektetni. Bár a kulturális örökségek és a hagyományok fontos részét képezik a helyi identitásnak, megtartó erejük azonban csak egy olyan környezetben képes érvényesülni, amelyben a lakosok megélhetése sem jelent problémát. A városvezetés számos olyan kezdeményezést valósított meg, amely hozzájárul a helyiek helyben tartásához, és amely a város iránti elköteleződést hivatott megerősíteni és támogatni. A városkártya rendszer (Tatabánya Kártya) a helyiek számára ingyenes városközponti parkolást és számos kedvezményt nyújt az elfogadóhelyeken. A helyi identitás megerősítése különösen fontos a fiatalok körében, hiszen csak így érhető el, hogy a helyi kötődés, lokálpatriotizmus a jövőben is fennmaradjon. A város vezetése több olyan intézkedést is meg tervez valósítani a jövőben, amely kifejezetten a fiatalok helyben tartását, életkörülményeik javítását célozza meg. Ilyen a Bursa Hungarica felsőoktatási ösztöndíj pályázat folytatása, amely segíti a diákok iskoláztatását. Az idősebb generációk tudásának átadása alapvető fontosságú lehet a helyi identitás megőrzésében. A városban egyébként is jellemző elöregedés mellett az időseket aktívabban be kell vonni a város fejlesztéseibe és jövőjének tervezésébe. Ehhez olyan eszközökre van szükség, amely az ő számukra is vonzó és ösztönzőleg hat.
	M3: Térségi mobilitási trendek (várostérségi ingázás): A jelenleg elérhető 2011-es népszámlálási adatok szerint a tatabányai munkaerő valamivel több, mint 26,7%-a napi szinten eljárt más településre dolgozni. Az azóta eltelt 10 évben ez az arány vélhetően tovább nőtt. Az ingázás legnépszerűbb célpontja a könnyen és gyorsan megközelíthető Budapest és a budapesti agglomeráció települései. Budapest és Tatabánya között autópálya, főút, kötöttpályás közlekedést nyújtó vasút található, az átlagos utazási idő 30-40 perc. Tatabányának ebben a relációban újra kell értelmeznie szerepét: a helyi szolgáltatások erősítésével, a városrészek ütemezett fejlesztésével – a kompakt város elvének figyelembe vételével - építenie kell a saját erősségeire, elsősorban azokra a tulajdonságaira, amelyek Tatabányát egy élhető városság teszik, és amelyek ily módon ösztönözhetik városba történő odavándorlást, helyben maradást.
	M4: Társadalmi rétegződés, konfliktusok: Tatabányán található szegregátum, amelyek évtizedekre visszavezethető problémákra hívják fel a figyelmet, és újabb társadalmi csoportok leszakadásához vezethetnek. Az elöregedés és a fiatalok elvándorlása sebezhetőbbé teszi az idősebb rétegeket. Az egyre nagyobb számú

Szakági területek	Értékelési szempontok
	idősekre különösen nagy figyelmet kell fordítani a jövőben. Az elöregedés ellensúlyozására a fiatalok megtartását támogató programokat is indítani kell, például egy fecskeház-programot. A városban több száz olyan család van, akik rendszeres segítségre szorulnak a város részéről. A leszakadó, segítségre szoruló és mélyszegénységben élő rétegeket segítő programok esetében a jövőben lényegesen nagyobb hangsúlyt kell fektetni a fenntarthatóságra, hiszen a múltbéli tapasztalatok azt mutatták, hogy a programok eredményei rövid életűek voltak.
Város és térsége humán infrastruktúrája	**M5: Civil tevékenység jelenléte, szerepvállalása a közfeladatok ellátásában:** Tatabányán a lakosság város iránti elkötelezettségének köszönhetően civil szervezetek széles és aktív köre alakult kis az évtizedek során. A város céljai között szerepel a civilek aktívabb bevonása a településfejlesztésbe, valamint az önkéntesség és az alulról szerveződő kezdeményezések erősítése. Az önkormányzat a jövőben több olyan lépést is tesz, amely hozzájárul a civil szervezetek sikereihez, az civilek és a város közti kapcsolat erősítéséhez. Ilyen lépés a civil szervezetek megsegítése a pályázati források felkutatásában és megszerzésében, vagy a kommunikáció és a nyilvánosság biztosítása. A civil szervezetek egyik legnagyobb kihívását az utánpótlás biztosítása jelenti. Egyre kevesebb fiatal érdeklődik az iránt, hogy csatlakozzon a civil szervezetekbe, így mind ezeknek a szervezeteknek, mind a városnak meg kell találnia a módját, hogy miként tehetné a helyi civil életet ismét vonzóvá a fiatalabb generációk számára. A városban figyelmet kell fordítani továbbá az egyházak fontos szerepére is. Az egyházak amellett, hogy több városi intézmény fenntartói, tevékenységük hozzájárulhat a közösségteremtéshez, valamint a társadalom etikus viselkedésének formálásához.
	M6: Esélyegyenlőség biztosítása és a humán közszolgáltatások elérhetősége: Tatabánya 2014-ben fogadta el Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiáját, 2013-ban pedig megalkotta Helyi Esélyegyenlőségi Programját. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia a város közösségi életének megerősítését tűzte ki célul, a gyengébb közösségi funkciókat felmutató településrészi fejlesztésekkel (Felsőgalla, Újváros, Kertváros, Bánhida). A HEP külön kitér a mélyszegénységben élők és romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők helyzetére és az esélyegyenlőségük biztosításához szükséges szempontokra. A HEP értelmében biztosítani szükséges az idősek hozzáférését az egészségügyi és szociális, valamint a kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz. A közszolgáltatásokat a fogyatékkal élők számára jogszabályi kötelezettség elérhetővé tenni, a város ezek szerint jár el. A közszolgáltatást nyújtó intézményeknél, a közlekedésben és a virtuális térben is folyamatos az akadálymentesítés a fogyatékkal élők számára.
	M7: A leszakadó / veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkózást biztosító városi és térségi akciók, projektek, szervezetek: Tatabányán a szegregátumokban élők mellett előfordulnak rendszeres segítségre szoruló egyének és családok, akik felzárkóztatásáért a városnak a következő években is felelősséget kell vállalnia. Bár az évek során számos felzárkóztatást célzó projekt valósult meg Uniós forrásokból, a tapasztalat azt mutatta, hogy ezek rendszerint nem bizonyultak fenntarthatónak. A munkaerőpiaci integrációt elősegítő projektek esetében jellemzőek voltak a rövid távú sikerek, gyakran előfordult, hogy a résztvevők a megvalósítás ideje alatt sikeresen munkához jutottak.

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség szolgáltatási mixe	**M8: A szolgáltatások elérhetőségének elemzése a lakossági hozzáférés oldaláról, elégedettség:** A lakosság körében végzett felmérés rámutatott, hogy a helyiek alapvetően meg vannak elégedve a helyi szolgáltatások minőségével és azok elérhetőségével, ugyanakkor az is kiderült, hogy egyes területeken még van fejlődési potenciál. Az egyik legtöbbet hiányolt szolgáltatás Tatabányán a nagyobb kereskedelmi egységek hiánya, amely miatt sokan Budapestre kényszerülnek járni. Noha nem mondható teljeskörűnek az elégedettség, a lakosok többnyire megfelelőnek tartják az oktatási, nevelési intézmények és egészségügyi intézmények elérhetőségét a városban. Az alapvető szolgáltatások biztosításán felül fel kell mérni, hogy milyen speciális igények jelennek meg a városban, vagy akár a várostérségben. Az igények ismeretében a szolgáltatások fejlesztésének következő lépése lehet például a szakkellátás fejlesztése.
A város, várostérség gazdasága	**M9: Társadalmi vállalkozások helyzete:** A gazdasági vállalkozások célja jellemzően a profit maximalizálása. A társadalmi vállalkozások ezzel szemben egy társadalmi kihívás megoldására jönnek létre. Működésük alapelve, hogy a vállalkozás bevétele elsősorban nem az osztalékok növelését szolgálja. A társadalmi vállalkozások bevételét a kitűzött cél megvalósítására, a kedvezményezettekre, valamint magának a vállalkozásnak a fenntartására fordítják. Noha több szociális kezdeményezés is megvalósult már a városban, társadalmi vállalkozások jelenleg nem működnek Tatabányán. A társadalmi vállalkozások alapítása hozzájárulhatna a hátrányos helyzetűek, például fogyatékkal élők, tartósan munkanélküliek helyzetét. Bár a társadalmi vállalkozások bizonyos társadalmi célokkal jönnek létre, a tevékenység közvetlen célja a bevételszerzés kell, hogy legyen, hiszen ezekből lehet fedezni célok megvalósításához szükséges költségeket. Ezért egy társadalmi vállalkozás létrehozását megelőzően azonosítani kell azokat a területeket, ahol a valós igények lehetővé teszik a bevétel termelését.

2.3.4 Kiszolgáló város

Szakági területek	Értékelési szempontok
Településfejlesztési és rendezési tervi összefüggések	**K1: A magasabb szintű területfejlesztési dokumentumokkal való tervezési összhang:** A várost érintő területfejlesztési dokumentumok elkészítése során alapvető szempont a célok közötti összhang biztosítása. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia magasabb szintű területfejlesztési dokumentumokkal való összhangja a 3.5. „A stratégia összhangja más stratégiákkal” című fejezetben kerül részletezésre.
	K2: A várost és várostérséget érintő területfelhasználási kategóriák és a műszaki infrastruktúra hálózatok főbb elemeinek bemutatása: Tatabánya MJV Településszerkezeti tervében az alábbi területfelhasználási kategóriák jelennek meg: 7. Lakóterület (nagyvárosias, kisvárosias, kertvárosias, falusias) 8. Településközpont vegyes terület 9. Intézményi vegyes terület 10. Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

Szakági területek	Értékelési szempontok
	11. Ipari gazdasági terület 12. Hétvégiházas üdülőterület 13. Különleges beépítésre szánt terület (egészségügyi, sport és szabadidős rendeltetésű, strand, kemping, kirándulóközpont, lovasközpont, malom, skanzen, hulladékgazdálkodási központ, biogáz-hasznosító üzem, garázs, mezőgazdasági üzemi terület, szennyvíztisztító telep, adóállomás, vízmű, kamionparkoló, intermodális csomópont, turisztikai terület, Által-ér menti turisztikai és rekreációs terület, rekreációs központ) 14. Közúti közlekedési terület 15. Kötöttpályás közlekedési terület (vasút) 16. Erdőterület 17. Zöldterület 18. Mezőgazdasági terület (általános, kertes, korlátozott használatú) 19. Vízgazdálkodási terület 20. Természetközeli terület 21. Különleges beépítésre nem szánt terület (sport és szabadidő, rekreációs, fogadóközpont, temető, kegyeleti park, tájgazdálkodási központ, horgásztelep, zagytározó, bánya, napelempark, lovasturisztikai terület) Az ország szerkezeti terve alapján Tatabánya közigazgatási területén meglévő termékvezeték és földgázszállító vezeték érinti.
	K3: Városi és városkörnyéki települések településfejlesztési és rendezési tervi összhangja a településhatáron érintkező beruházások terén kiemelten: Tatabánya és a vele szomszédos települések közigazgatási határainak mentén főként gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató területek, kertvárosias lakóterületek, általános mezőgazdasági területek és erdőterületek találhatóak. A Nyugati Ipari Parkban további beruházásokra a közeljövőben számítani lehet.
A város, várostérség társadalma	**K4: Társadalmi konfliktusok által érintett városrészek műszaki-infrastrukturális érintettsége:** Tatabányán súlyos társadalmi konfliktusok által érintett területek találhatók, amelyeket a KSH a szegregációs mutató alapján szegregátumnak vagy szegregációval veszélyeztetett területnek határozott meg. A 2011-es népszámlálás alapján Tatabányán három szegregátum (VI-os telep I., VI-os telep II. (Barackos), Mésztelep) és egy veszélyetetett terület található. Az alacsony komfortokozatú lakások vagy lakásnak nem minősülő építmények leromlott környezetben találhatóak. Az itt élő lakosság alacsony életszínvonalon él, az alacsony iskolázottság mellett magas a tartós munkanélküliek aránya.
A város, várostérség szolgáltatási mixe	**K5: A városi/várostérségi közmű szolgáltatási lefedettsége, infrastrukturális háttere:** A helyzetfeltárás rámutatott, hogy bár Tatabányán alapvetően jók a városi közmű lefedettségi arányok, szükség van további fejlesztésekre is. A villamosenergiahálózat a város teljes területét lefedi, az áramellátás azonban gyakran légvezetéken keresztül valósul meg, ami egyfelől esztétikai aggályokat vet föl, másfelől pedig a fásítást (klímavédelmi szempontokat) is megnehezíti. A fásítás kérdését a vezetékek föld alá vitele önmagában nem képes megoldani, hiszen a fák gyökérzete a föld alatt vezetett közműhálózattal sem férne össze. A városnak a jövőben egy oly módon kell biztosítania az áramellátást, hogy az ne ártson se a városképnek, sem pedig a környezetnek. A városban az utóbbi években jelentősen megnőtt a kereslet az alapvetően fenntarthatóbb napelemek iránt. A

Szakági területek	Értékelési szempontok
	megújuló energiákra történő átállás fontos lépés a klímaváltozás elleni küzdelemben, mindezt azonban úgy kell megtenni, hogy az átállás ne menjen a városi ellátásbiztonság rovására. Egy másik klímabarát energiaforrást a távhő hálózat jelent, amit a T-Szol Zrt. üzemeltet. A távhőhálózatba kapcsolt lakások aránya jelentős: 2019-ben 22464 db lakás (~73%). Ez az arány az utóbbi években nem mutatott jelentős változást. Elsősorban a lakótelepeken, nagyobb társasházakban, panelházakban jellemző. A belterületen az ivóvízhálózat teljesen ki van építve, a vízelvezetés azonban nem mindenhol megoldott. A csatornázás jellemzően olyan területeken nem megoldott, ahol 2000 főnél kevesebben élnek, vagyis ahol az nem is kötelező. A városnak a jövőben mérlegelnie kell ezeken a területeken a csatornázás hiányának társadalmi és gazdasági vonzatait és ahol szükséges ott megteremteni az infrastrukturális feltételeket. A villamosenergia hálózat a városban teljes lefedettségű. A kertvárosias lakóterületeken jellemző a légvezetékek alkalmazása. A hírközlési hálózatok lefedettsége igen magas, valamennyi településrészen elérhetőek a szolgáltatások. A belterület csatornázottsága nagyrészt megoldott, az egységesített szennyvíz és csapadékvíz elvezető hálózat a csapadékvíz hasznosítását nem teszi közvetlenül lehetővé. A közüzemi vízvezeték hálózat közel teljes lefedettséget mutat a városban, a régi vezetékek cseréje több városrészben indokolt.
	K6: A városi hősziget jelenség a városban vagy térségében: A városi hősziget jelenséget elsősorban a zöldfelületek növelésével, az árnyékolást biztosító fák ültetésével lehet mérsékelni. A fásítást nagyban nehezítik a meglévő közműhálózati infrastruktúrához tartozó elemek, például a légvezetékek vagy a földfelszín alatt futó kábelek, csövek. A klímaváltozással a hirtelen lezúduló nagy esőzések egyre jellemzőbbek lesznek, így a flash flood-ok (villámárvizek) modellezésének fontossága is felértékelődik. A víz felszín alatti elvezetése ugyan segíti a városban a csapadékvíz levezetését, azonban a nyári félév hőhullámai során kevésbé hasznosítható, hozzájárul a szárazság növekedéséhez. A városnak olyan módon kell tehát gondoskodnia a csapadékvíz elvezetéséről, amely nem jár a hősziget jelenség erősítésével.
A város, várostérség gazdasága	**K7: A gazdasági területek fekvése, kihasználtsága, közlekedési kapcsolatai, ingatlanpiaci viszonyok alakulása:** A város meghatározó gazdasági területeinek számít a Nyugati Ipari Park, valamint a Galla Ipari Övezet. Mindkét ipari terület jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik. A Nyugati Ipari Park az M1 autópályáról közvetlenül a 8119 sz. főútról érhető el, míg a Galla Ipari Övezet a 1-es főút mellett található. Az ipari gazdasági területek után nagy kereslet mutatkozik a városban. A város településszerkezeti terve elsősorban a Nyugati Ipari Park további beépülésére biztosít lehetőséget. Galla Ipari Övezet esetében a lakóterület, és az erdőterületek szabnak gátat a terjeszkedésnek.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	**K8: Ingatlan gazdálkodás, kereslet-kínálat elemzés, önkormányzati vagyonkataszter szerkezete, intézményfenntartás meghatározó pozitív és negatív műszaki feltételek:** Tatabányán általánosan a lakás- és albérlethiány jelei mutatkoznak. A központi ingatlanokkal szemben egyre inkább a külvárosi területeken található kertes telkek és zártkerti övezeti ingatlanok iránt nőtt a kereslet. Mivel a volt zártkerti övezet nem belterület, nincs megoldva többek

Szakági területek	Értékelési szempontok
	között a hulladékszállítás, a tömegközlekedés, az összközművesítés, a megfelelő szélességű utak szabályozása. A megnövekedett ingatlanárak miatt azonban ezeken a területeken is jellemzővé vált az állandó jellegű lakhatás. Az önkormányzat nem tervezi ezen területek belterületbe vonását, helyette a piaci és szociális alapú lakhatás feltételeinek javítását célozza. A tatabányai fiatalok jelentős része a jobb lehetőségek reményében elhagyja a várost. A városnak szándékában áll egy fecskeházprogram megvalósítása, amely bérbe adható lakásokkal segítené az önállósodni vágyó fiatalokat. A szociális bérlakások nagyban segíthetik a rászoruló rétegeket és a kérdőíves felmérés alapján egyértelmű igény mutatkozik ezek fejlesztésére és elérhetővé tételére. A városnak tehát keresnie kell a megoldásokat a kijelölt, vagy másik lakások kiadásához.
Városi és várostérségi közlekedés	**K9: Közlekedési infrastruktúra általános állapota:** A város belterületi útjainak minősége folyamatos felújítást, fejlesztést igényel. Az elmúlt években rendkívül kevés út újult meg (~3 km). Az utak állapotának javítása mellett új utak építése (kiszabályozása és megvalósítása) is szükségessé vált egyes területek megközelíthetőségének javítása érdekében. A városon belüli elsődleges közösségi közlekedési formát az autóbuszos közlekedés jelenti. A városvezetés az elmúlt években új közlekedési koncepció kidolgozását kezdte meg, ennek részeként megreformálta a helyi buszközlekedést, javítva ezzel számos településrész városközponti elérhetőségét. A közösségi közlekedés új eleme lesz a tervek szerint Tatabánya vasútállomáson megvalósuló intermodális csomópont, amely nem csak a vasútállomás új épületét, hanem a járműváltás lehetőségét is megteremti. Bár töltési lehetőség van a városban, az e-járművek aránya egyelőre alacsony. Bár bérlési lehetőségek (például kerékpárbérlés) jelen vannak Tatabányán és a környező településeken, sharing rendszerek egyelőre nem jelentek meg. 2021-ben jelent meg a térségben a KOMBI határon átnyúló kerékpárkölcsönző rendszer, de Tatabánya egyelőre nem került a gyűjtőállomások közé. 2022-ben Tatabánya a LIFE projekt keretében bevezeti a közösségi kerékpáros rendszert (TaBi) pilot projektként 6 állomással, állomásonként 10-10 kerékpárral. A sharing rendszerek jelenléte mellett az emberek kevésbé szorulnának rá a saját tulajdonú járművek tartására, így pénzt spórolhatnának meg. Kerékpár és e-roller sharing rendszerek egyre több nagyvárosban jelennek meg, érdemes lehet megvizsgálni az ilyen sharing rendszerek indokoltságát Tatabányán is. A város belterületén található kerékpárút hálózat, amely azonban fejlesztésre, további településrészek irányába történő bővítésre szorul. A városi kerékpáros közlekedés mellett a regionális (településközi) hivatáscélú és turisztikai kerékpáros infrastruktúra-hálózat fejlesztésében is érdekelt a város (Által-ér völgyi kerékpárút fejlesztés).
Városi és várostérségi közműhálózat	**K10: Közművesítettség mértéke, állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek, közműellátottság kapacitási helyzete, bővítési lehetőségei:** Tatabányán a közműhálózatok a belterület nagy részét lefedik, egyes városrészeken felfedezhetőek azonban kisebb-nagyobb hiányosságok. A közműhálózatok hiányosságai részben a város eltérő városrészi adottságaiból fakadnak. A családi házas övezetekbe költözők növekedésével, az új házak megépülésével egyre több háztartást kellett becsatolni a közműhálózatba, ami időt és anyagi forrásokat vett igénybe. A város egyéb belterületein jellemzőek közműhálózati hiányosságok, elsősorban a vízelvezetés helyzete megoldatlan ezeken a területeken. A

Szakági területek	Értékelési szempontok
	vízelvezetés kapcsán fontos fejlesztés lenne a jelenleg egységes csapadékvíz és szennyvíz külön választása, a csapadékvíz hasznosításának javítása, záportározók létesítése.
Zöldfelületi rendszer vizsgálata	**K11: Zöld infrastruktúra hálózat nagysága, betöltött szerepe:** A zöld infrastruktúra az elkövetkező években egyre fontosabb szerepet kell, hogy betöltsön a város életében. A klímaváltozás következtében Magyarországon (és így Tatabányán) az átlaghőmérséklet várhatóan nőni, a csapadékos és csapadékszegény időszakok, az éves csapadékeloszlás szélsőségesebbé fog válni. Ahhoz, hogy a város a változó klimatikus feltételek mellett is élhető maradhasson, kulcsfontosságú a zöldfelületek megóvása és fejlesztése. Tatabánya – Magyarországon elsőként – 2007-ben fogadta el Települési Klímastratégiáját, amelynek felülvizsgálata 2021-ben kezdődött meg. A stratégia felsorolja a városban megvalósítandó hatásmérséklő-, és alkalmazkodási intézkedéseket, melyek közül több is a zöldfelület fejlesztését tűzi ki célul. A zöld infrastruktúra hozzájárul az üvegházhatású gázok semlegesítéséhez épp ezért a jövőben fontos a meglévő zöldfelületek, fás területek megóvása, újabb területek fásítása (Pl. a város útjai mentén). A város területének jelentős része erdőgazdasági, illetve mezőgazdasági művelés alatt áll. A mezőgazdasági tevékenység magas CO^2 kibocsátással jár együtt, épp ezért a mezőgazdaság adaptálása mellett a zöldfelületet is fejleszteni szükséges, például mezővédő erdősávok telepítésével. Az alkalmazkodási intézkedések keretében adaptálni kell a növénytermesztést és az erdőgazdaságot a melegebb éghajlathoz, valamint a zöldfelületek átfogó megújítására is szükség van. Ahhoz, hogy a zöldfelületet ellenállóvá lehessen tenni, először is szükség van zöld infrastruktúra átfogó felmérésére, növénykataszterek létrehozására. Ez alapján azonosítani lehetne, a klímaváltozásnak különösen kitett növények által borított területeket, a melegebb klímának jobban ellenálló alternatív fajok telepítésének lehetőségeit, de az invazív és tájidegen növényfajok visszaszorítására is törekedni kell.
Az épített környezet vizsgálata	**K12: Területhasználat elemzése**: A városban alkalmazott területfelhasználási kategóriákat Tatabánya Megyei Jogú Város Közgyűlésének Tatabánya Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 8/2018. (IV. 19.) önkormányzati rendelete rögzíti. A város belterületének jelentős része kertvárosias lakóterület, Kertváros, Bánhida, Alsógalla, Sárberek városrészek területének többsége ebbe a területhasználati kategóriába esik. Nagyvárosias lakóterületek Dózsakert, Újváros, Sárberek, Kertváros és Óváros városrészekben találhatóak, itt azonban legalább ennyire hangsúlyosak a településközpont vegyes területek és az intézményi vegyes területek. Kisvárosias lakóterületek Kertvárosban, Bánhidán, Alsógallán, Felsőgallán is megtalálhatóak. A város belterületét délnyugaton (Nyugati Ipari Park) és délkeleten (Galla Ipari Övezet) gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató és gazdasági-ipari területek határolják. A városban számos beépítésre szánt különleges területet is található. A beépítésre nem szánt különleges területek között temetők, bányák, horgászterületek, rekreációs célú sport-, strand- és szabadidőközpont területek lettek kijelölve. A külterület túlnyomó része erdő-és mezőgazdasági terület.
	K13: Települési identitást meghatározó épített-művi környezeti elemek: Tatabánya épített környezetében számos olyan elem van, amely a helyi identitás

Szakági területek	Értékelési szempontok
	fontos részét képezi. A városképet meghatározó építmények (turul-szobor, bányászathoz kapcsolódó építmények, erőmű víztorony, katolikus templom, kórház épülete stb.) részét kell, hogy képezze a város jövőjének. A város helyi védettséget élvező épülete közül több meghatározó épület is magántulajdonban van, így ezek állapotán a város önmagában legfeljebb egy visszavásárlást követően tud segíteni. A műemléki épületek és területek száma ugyan várhatóan nem nő a közeljövőben, azonban a helyi védettségű épületek számának növelésével a város hozzájárul a város építészeti örökségének, és ily módon a helyi identitás megőrzéséhez.
A táji és természeti adottságok vizsgálata	**K14: Tájhasználat értékelése, tájhasználati konfliktusok kezelése:** A természetvédelem és a gazdasági fejlődés két gyakran konfliktusos, egymással szemben ellenérdekelt terület. A klímaváltozás elleni küzdelemben a környezet megóvása és fejlesztése kiemelt feladat kell, hogy legyen ugyanakkor a város prosperálásához a gazdasági előrelépések rendkívül fontosak. A gazdasági célú területek arányának további növelése, további területek beépítése környezetvédelmi szempontból aggályokat vethet fel.

2.4 A város irányítási és működési modellje

2.4.1 Irányítási modell

Az irányítási modell az 5. sz. fejezetben került bemutatásra.

2.4.2 Működési modell

A működési modell az 5. sz. fejezetben került bemutatásra.

2.4.3 Várostérségi koordináció

Tatabánya MJV Önkormányzata számára a legfontosabb stratégiai együttműködési partnere Tata Város Önkormányzata, Oroszlány Város Önkormányzata, valamint a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat.

Tatabánya legfontosabb feladatai a térségi koordinációban:

- Az együttműködés elmélyítésének lehetséges területei:
  - közös beszerzések
  - rendszeres intézményi találkozók a városok között
  - közös üzemeltetés: pl. városi informatikai hálózat, hivatalok üzemeltetése
  - befektetésösztönzés: regionális szinten működő vállalkozások invitálása gazdasági döntések meghozatala előtt
  - képzések, munkaerőpótlás folyamatos szervezése

- szakosodás középiskolai és felsőoktatási szinten (elsősorban agrár- és ipari képzések területén)

2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése

2.5.1 Prosperáló város

Tatabánya **megyei jogú városi pozicíójának megerősítése** szükséges. A város Budapest-Győr-Bécs tengelyen helyezkedik el, mely a gazdaságfejlesztés kulcsa lehet, a Tata-Tatabánya tengely, a Közép-Dunántúli régió egyik legfontosabb gazdasági-oktatási-kulturális központjává nőheti ki magát. Ennek megvalósulása kulcsa Tatabánya számára pozíciójának megerősítésére, megyei jogú városi státuszának pozicionálására, gazdasági fejlődési pályára állásának. Kockázatot jelent a **város lakosságának vásárlóereje, a gazdaság tőkereje**, a nagyvárosok közti kapcsolatok (Győr, Budapest) intenzitása. Tatabánya az ipari park jelenleg kihasználatlan kapacitásában jelentős potenciállal rendelkezik, mely területek kihasználásával és az együttműködések kialakításával gazdasági térszervező ereje tovább növekedhet.

Tatabánya kiemelkedése nagymértékben függ a közeli meghatározó nagyvárossal, **Tatával való együttműködési kapcsolatának alakulásától**. A két város (részben kiegészülve Oroszlánnyal) együttműködésének erősítése, **gazdasági – foglalkoztatási – innovációs agglomeráció kialakítása** jelenti a fejlődési potenciált. Az együttműködés elmaradása esetén Tatabánya, Győr és Budapest tengely menti pozíciójának stagnálása, kedvezőtlenebb esetben visszaszorulása várható. Kockázatot jelent a városi **munkaerő elszívása** a szomszédos munkaerő-vonzáskörzet által, az ingázók száma folyamatosan növekszik, elsősorban Budapest irányába.

Tatabányán egy felsőoktatási intézmény működik, az Edutus Egyetem. Kockázati tényezőt jelent, ha a **felsőoktatási intézményben nem alakul ki a várost erősítő szakosított képzés,** mellyel hozzájárulhat a képzett népesség megtartásához és helyi gazdaságának fejlesztéséhez. A jelenlegi képzések nem szolgálják ki Tatabánya munkaerőpiacát, a különböző mérnök, mérnök-informatikus mesterképzések és egyéb műszaki képzések hiánya alapvető problémát jelent a térségben működő húzóágazatok szempontjából, mivel más városokban végző szakemberekre kell hogy építsenek. A képzési rendszer reformja megágyazhat a népességnövekedésnek, a fiatalok helyben tartásának, további vállalkozások letelepedésének és így a település élhetőségének. A város jövedelemszintje magasabb a megye járásközpont településeinek jövedelmi szintjénél, azonban alacsonyabb Győrnél és Budapestnél, ami tovább indukálhatja az ingázó munkavállalók számának növekedését. Kockázati tényező, amennyiben az oktatási, képzési szerkezet nem szolgálja a város gazdasági igényeit, fejlődését.

A város gazdasági fejlődésének akadályaként jelentkezik, amennyiben nem valósul meg a meglévő munkahelyek minőségi javítása, a strukturális foglalkoztatási problémák enyhítése, a munkaerőpiacon belüli mobilitás növelése, amennyiben a vállalkozói, fejlesztési együttműködések nem jönnek létre, és nem erősödik meg a helyi vállalkozói ökoszisztéma.

Magas a városban az ipari területek iránti kereslet, a rendelkezésre álló iparterület kiszolgálja az igényeket.

A városban számos üresen álló, funkcióját veszített ingatlan áll kihasználatlanul, ezek felújításának elmaradása a városba vonzani kívánt szolgáltató, technológiai és K+F tevékenységet folytató kis- és középvállalkozások számára biztosítandó feltételek hiányát eredményezheti.

A város különleges településszerkezetének köszönhetően nem történt meg a mai napig maradéktalanul a városrészek integrációja, Tatabánya magán hordozza a létrejötte óta fennálló jelentős különbségeket a városrészek funkciói, korábbi adottságai között. Kockázati tényezőként jelentkezik a jövőben, ha nem indul meg a kompakt város modellje szerint a városrészek alközponti funkcióinak erősítése.

2.5.2 Zöldülő város

Az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodásban kockázati tényezőként jelentkezik, hogy a város kitett a villámárvíznek és a talajvízszint-süllyedés következményeinek. A hőség, és a városi hőszigetek kialakulása veszélyt jelent az emberi egészségre, valamint a biológiailag aktív felületekre. Az évszakok megszűnése hatással bír mind a természetes növényborítottság minőségére, mind a lakosság egészségi állapotára.

Megújuló potenciált hordoz a napenergia. Kockázati tényező, ha a megújuló energiaforrások városi energiaellátásba való bevonása nem valósul meg, és a kitűzött emisszió csökkentési célok kisebb mértékben teljesülnek a tervezettnél, ha az erőmű biomassza ellátása a jövőben nehézségekbe ütközne.

Jelenleg a körforgásos gazdaságra történő átállás még csak egyedi lépésekkel valósul meg. A városi fenntartható gazdasági fejlődés kulcsa a klímaalkalmazkodás folyamatában a körforgásos gazdaság felé való nyitás.

Kockázati tényező, ha nem indul meg a csapadékvíz és szennyvíz hálózat elválasztása, mellyel nagymennyiségű csapadékvíz hasznosulási lehetősége veszik el, miközben a klíma erdők öntözésére nincsen elegendő vízforrás. A vízkészlet fenntartható és felelős gazdálkodásának, a belvíz és árvízveszély enyhítésének kulcsa a városi szennyvízhálózat, és záportározó hálózat fejlesztése.

Környezetbiztonság szempontjából a nyári felhőszakadások egyre nagyobb gyakorisága kockázati tényezőként jelentkezik.

A városi emisszió 10-15%-a a közlekedési kibocsátásból származik, a szükséges intézkedések elmaradása a közlekedési terhelésből fakadó szennyezési folyamatok erősödését hozza magával.

A város közigazgatási területének erdősültsége viszonylag magas, de a biológiailag aktív felületek zsugorodása és a térszint mesterséges anyagokkal (beton, kő, aszfalt, üveg, stb.) történő lefedése megváltoztatja a felületek sugárzási és hőtárolási tulajdonságait, ezáltal hőszigetek kialakulása várható.

A közlekedési rendszer felülvizsgálatának elmaradása, elhúzódása esetén a közlekedésből fakadó CO2 kibocsátás csökkentése kisebb mértékű lehet, nem valósulna meg maradéktalanul a közösségi közlekedés karbonsemlegességét szolgáló eszközparkfejlesztés.

A városi zöldfelületi rendszer fejlesztésének elmaradása negatívan hat a karbon megkötőképességre, valamint a lakossági rekreációs igények kielégítésére, valamint a funkció nélküli zöldfelületek hasznosítására.

2.5.3 Digitális város

Az önkormányzatnak élen kell járnia abban, hogy a digitális technológiák terjedése sikeres legyen, összefogja az érdekeket, olyan megegyezéseket kössön, ami a platformokat megalapozza a következő évtizedre. Amennyiben az önkormányzat nem tud katalizátor szerepet betölteni, úgy a digitalizáció részelemekben tud megvalósulni csupán.

A városi intézmények körében még mindig nem jellemzőek az okos megoldások, az átfogó digitális szolgáltatásrendszer kialakítása a város előtt álló feladat.

Kockázati tényezőként jelentkezik, hogy a digitális infrastruktúra fejlődése csak lassú ütemben tud haladni, mert nem áll rendelkezésre elegendő forrás, vagy az infrastruktúra tulajdonosok fejlesztési stratégiája eltér a város számára kedvező feltételektől. Kockázati tényezőként jelentkezik az infokommunikációs hálózat és szolgáltatások tulajdonjoga, az mennyiben marad az önkormányzatnál, vagy piaci szolgáltatóknál.

A digitalizáció sikere attól függ, a város a folyamat élére tud-e állni, és a közszolgáltatások terén tud-e katalizátor szerepet betölteni, hogy alakul a digitális közszolgáltatások fejlődési üteme és elérhetősége.

A digitális átállás kulcsa az azt használókkal történő elfogadtatása, az érintett csoportokkal a digitalizáció előnyeinek, és alkalmazhatóságának elfogadtatása, nyitottságának biztosítása.

A digitális szolgáltatások elérhetősége mellett a felhasználói alkalmazkodás, a digitális kompetenciák kialakulása előfeltétele a sikeres digitális átállásnak. A digitális kompetenciák különböző szegmensekben való jelenléte, illetve jelen nem léte meghatározó azok alkalmazásában és elterjedésében, ezért kockázati tényezőként jelentkezik a lakossági felhasználási készség, a munkavállalói felkészültség.

A gazdasági szereplők digitális átállása, különös tekintettel a mikro- és kisvállalkozásokra, meghatározza a gazdasági versenyképességet.

2.5.4 Megtartó város

Tatabánya folyamatos népességcsökkenéssel és az öregedési index növekedésével szembesül, mely nagyobb arányú, mint a járási, a megyei és az országos átlag. Egyedül a regionális átlagnál kedvezőbb.

A várost jellemzi a fiatalok elvándorlása. A havi nettó jövedelem magasabb az országos, a regionális és a megyei átlagnál. A vándorlási egyenleg 2015 óta folyamatosan negatív. Alacsony a felsőfokú végzettséggel (12,5%) és magas a kizárólag érettségivel rendelkezők aránya (28,9%), mely korlátot szab a magas gazdasági hozzáadott értéket képviselő vállalkozások működésének.

Városi szinten az álláskeresők száma alacsony, 2019-ben mindössze 1078 fő (1,6%) volt a nyilvántartott álláskeresők száma. 2020-ra, a COVID-19 járvány következtében ismét megnőtt az álláskeresők száma 1227 főre.

A digitális szolgáltatások elérhetősége a fiatal képzett munkaerő helyben tartására is jelentős hatást gyakorol.

A városban megtalálható szegregátumokban jellemző a tartós munkanélküliség, az alacsony iskolai végzettség és ennek következtében a szocializáció hiánya, elmaradottsága, ami az integrálódást segíthetné.

2.5.5 Kiszolgáló város

A beruházási területek befogadóképessége korlátozott, a meglévő Nyugati Ipari Park jelentős tartalékokkal rendelkezik.

Kellő forrás ráfordítása nélkül a műemlékvédelem és helyi értékmegőrzés sérül.

Fontos feladat az alulhasznosított épületek gazdasági hasznosítása, vérkeringésbe becsatornázása, a homlokzati felújítások önkormányzati támogatása. Ezek hasznosítása akár lakhatás (fecskeház vagy szociális bérlakás), akár egyéb célból (start-up vállalkozások számára bérlemény) kívánatos lenne, hiszen így nem kéne új területeket bevonni, illetve tovább bővíteni a közműhálózatot.

Az ivóvízhálózat korszerűsítésének elmaradása a vízellátás biztonságát veszélyeztetheti. A régi ólomcsövek cseréje, műszaki megújítása megoldandó. A gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató területeken az ivóvíz és szennyvízkapacitás folyamatos bővítésének igénye jelentkezik újabb gazdasági szereplők megjelenése esetén.

Az árvízvédelem jelentősége növekszik a klímaalkalmazkodásra való felkészülésben, melyhez szorosan kapcsolódik a felszíni csapadékvíz elvezetési, illetve megtartási rendszerének kialakítása a talaj túlterhelésének elkerülésével.

3 Stratégiai munkarész

3.1 Forgatókönyv elemzés

Kockázat	Prognózist, trendet megalapozó mutató
Tatabánya-Tata és Oroszlány agglomerálódásának elmaradása	Közszolgáltatások összehangolása, komparatív előnyök kihasználásának elmaradása
Budapest és Győr tengelyen stagnálás, gazdaságfejlesztés lehetőségének elvesztése	Munkaerőingázás céges együttműködések, beszállítói, együttműködési kapcsolatok
Felsőoktatási intézmények pozícióvesztése	A város oktatási intézményei által nyújtott képzések, szakképzési feltételek, adottságok
Helyi vállalkozói ökoszisztéma megerősödésének elmaradása	Ingázás, nem lesz kvalifikált munkaerő
Technológiai és K+F cégek városba vonzásának elmaradása	A rendelkezésre álló barna és zöldmezős fejlesztési területek rendelkezésre állása, a gazdasági területek közművesítettsége
Primer szektor technológiai fejlesztésének elmaradása	Vállalkozások felkészültsége
Éghajlatváltozás negatív hatásainak való kitettség: villámárvizeknek, az aszálynak és a talajvízszint-süllyedésnek, hőségnek, évszakok átalakulásának negatív hatásaira való rugalmas alkalmazkodás elmaradása	Környezetszennyező tevékenységek (levegő, talaj, víz, zajterhelés) környezeti terhelési értékei,
Napenergia ellátásba történő bevezetése elmarad	Karbonlábnyom kisebb mértékben csökken
Városi energiatermelés és tárolás rendszerének kialakítása elmarad	Energiatermelés összetétele, energiatárolási kapacitások
Körforgásos gazdaságra történő átállás elmarad	Vállalkozások felkészültsége
Csapadékvíz és szennyvíz rendszerszintű elválasztásának elmaradása	a nyári hónapokban, hőségnapokon rendelkezésre állása
Nem valósul meg átfogó digitális szolgáltatásrendszer kialakulása a városban	Elvándorlás Gazdasági szerkezet eltolódása nagy energiát igénylő ágazatok felé, szolgáltatási szektor szűkülése
Digitális infrastruktúra nem kellő ütemben épül ki	GDP csökkenése
Infokommunikációs hálózat és szolgáltatások tulajdonjoga	Piaci áraknak történő kiszolgáltatottsága, árak elszállása
A város a digitalizáció élére tud-e állni, a közszolgáltatások digitalizációja terén tud-e katalizátorrá válni	Piaci áraknak történő kiszolgáltatottsága
A célcsoportok befogadóképessége és nyitottsága a digitális szolgáltatásokra	Szolgáltatás elterjedésének üteme – alkalmazások használati statisztikája
A célcsoportok digitális felkészültsége	Alkalmazások használati statisztikája
Gazdasági szereplők digitális átállása	Teljesítménycsökkenés
Turizmus és a primer szektor digitalizációjának elmaradása	GDP hozzáadott érték csökkenése
Folyamatos népességcsökkenés	Népességcsökkenés
Vándorlási egyenleg negatív, fiatalok elvándorlása	Vándorlási egyenleg

Kockázat	Prognózist, trendet megalapozó mutató
Budapest és Győr munkaerőelszívó hatása	Munkaerő ingázása
Magasan képzett munkaerőt foglalkoztató állások száma viszonylag alacsony	Megfelelően kvalifikált munkaerő jelenléte az egyes gazdasági ágakban, a helyben lévő munkaerő foglalkoztatottsági viszonyai
Munkaerőpiac strukturális problémája	Megfelelően kvalifikált munkaerő jelenléte az egyes gazdasági ágakban, a helyben lévő munkaerő foglalkoztatottsági viszonyai
Közlekedési rendszer felülvizsgálatának elmaradása	Bizonyos területeken forgalomnövekedés, túl sok parkoló autó, zajterhelés
Városi zöldfelületi rendszer fejlesztésének elmaradása	Megkötőképesség

Kitettségi mátrix

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása?	Milyen gyakoriságú a hatás?	Mekkora a várható hatás mértéke?
Tatabánya-Tata és Oroszlány agglomerálódásának elmaradása	5	5	5
Budapest és Győr tengelyen stagnálás, gazdaságfejlesztés lehetőségének elvesztése	4	5	5
Felsőoktatási intézmények pozícióvesztése	4	5	5
Helyi vállalkozói ökoszisztéma megerősödésének elmaradása	4	5	5
Technológiai és K+F cégek városba vonzásának elmaradása	3	5	3
Primer szektor technológiai fejlesztésének elmaradása	3	5	3
Éghajlatváltozás negatív hatásainak való kitettség: villámárvizeknek, az aszálynak és a talajvízszint-süllyedésnek, hőségnek, évszakok átalakulásának negatív hatásaira való rugalmas alkalmazkodás elmaradása	3	5	3
Napenergia ellátásba történő bevezetése elmarad	3	5	3
Városi energiatermelés és tárolás rendszerének kialakítása elmarad	3	5	3
Körforgásos gazdaságra történő átállás elmarad	5	5	5
Csapadékvíz és szennyvíz rendszerszintű elválasztásának elmaradása	5	5	5
Nem valósul meg átfogó digitális szolgáltatásrendszer kialakulása a városban	5	5	5
Digitális infrastruktúra nem kellő ütemben épül ki	5	5	5
Infokommunikációs hálózat és szolgáltatások tulajdonjoga	5	5	5
A város a digitalizáció élére tud-e állni, a közszolgáltatások digitalizációja terén tud-e katalizátorrá válni	4	5	5
A célcsoportok befogadóképessége és nyitottsága a digitális szolgáltatásokra	5	5	5
A célcsoportok digitális felkészültsége	5	5	5
Gazdasági szereplők digitális átállása	4	5	5
Turizmus és a primer szektor digitalizációjának elmaradása	4	5	5
Folyamatos népességcsökkenés	5	5	5
Vándorlási egyenleg negatív, fiatalok elvándorlása	5	5	5
Budapest és Győr munkaerőelszívó hatása	5	5	3
Magasan képzett munkaerőt foglalkoztató állások száma viszonylag alacsony	4	5	3
Munkaerőpiac strukturális problémája	3	5	5

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása?	Milyen gyakoriságú a hatás?	Mekkora a várható hatás mértéke?
Közlekedési rendszer felülvizsgálatának elmaradása	4	5	3
Városi zöldfelületi rendszer fejlesztésének elmaradása	3	5	3

Felkészültségi mátrix

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége?	Milyen a város adaptációs képessége?	Milyen a város transzformációs képessége?
Tatabánya-Tata és Oroszlány agglomerálódásának elmaradása	3	2	1
Budapest és Győr tengelyen stagnálás, gazdaságfejlesztés lehetőségének elvesztése	2	2	1
Felsőoktatási intézmények pozícióvesztése	3	3	3
Helyi vállalkozói ökoszisztéma megerősödésének elmaradása	2	2	2
Technológiai és K+F cégek városba vonzásának elmaradása	3	3	3
Primer szektor technológiai fejlesztésének elmaradása	3	3	3
Éghajlatváltozás negatív hatásainak való kitettség: villámárvizeknek, az aszálynak és a talajvízszint-süllyedésnek, hőségnek, évszakok átalakulásának negatív hatásaira való rugalmas alkalmazkodás elmaradása	3	3	3
Napenergia ellátásba történő bevezetése elmarad	3	3	3
Városi energiatermelés és tárolás rendszerének kialakítása elmarad	3	3	3
Körforgásos gazdaságra történő átállás elmarad	3	3	3
Csapadékvíz és szennyvíz rendszerszintű elválasztásának elmaradása	3	3	3
Nem valósul meg átfogó digitális szolgáltatásrendszer kialakulása a városban	4	4	4
Digitális infrastruktúra nem kellő ütemben épül ki	3	3	3
Infokommunikációs hálózat és szolgáltatások tulajdonjoga	3	3	3
A város a digitalizáció élére tud-e állni, a közszolgáltatások digitalizációja terén tud-e katalizátorrá válni	2	2	2
A célcsoportok befogadóképessége és nyitottsága a digitális szolgáltatásokra	3	3	3
A célcsoportok digitális felkészültsége	2	2	2
Gazdasági szereplők digitális átállása	3	3	3
Turizmus és a primer szektor digitalizációjának elmaradása	3	3	3
Folyamatos népességcsökkenés	3	3	3
Vándorlási egyenleg negatív, fiatalok elvándorlása	3	3	3
Budapest és Győr munkaerőelszívó hatása	3	3	3
Magasan képzett munkaerőt foglalkoztató állások száma viszonylag alacsony	3	3	3
Munkaerőpiac strukturális problémája	4	4	4
Közlekedési rendszer felülvizsgálatának elmaradása	4	4	4
Városi zöldfelületi rendszer fejlesztésének elmaradása	3	3	3

Adaptív forgatókönyv

A külső hatások a helyzetfeltárás során feltárt trendekre a városi alkalmazkodóképesség figyelembevételével fejtik ki hatásukat, vagyis a város által megvalósított intézkedések semlegesítik, vagy legalábbis csökkentik hatását.

A gazdasági bővülést, versenyképességet befolyásoló tényező a Tatával és Oroszlánnyal való agglomerálódás megvalósulása, valamint Komárom-Esztergom megye oktatási – kulturális központjának erősödése.

Az aggomerálódás intenzitásának növekedése a munkaerő helyben tartását elősegíti, Tatabánya irányába történő ingázása is elindul.

A tatabányai Edutus Egyetemen a város és térsége munkaerőpiaca számára hasznosítható (mérnök, mérnök-informatikus mesterképzések stb.) képzések (indulnak, melyek hatékonyabban támogatják a megtelepedett iparágak technológiai, digitális átállását, körforgásos gazdaságba történő bekapcsolódását és megteremtik az alapot új, magasabb hozzáadott értékű K+F+I ágazatok megtelepedésének.

A tatai, tatabányai és oroszlányi vállalkozások közötti együttműködések, beszállítói kapcsolatok erősödnek.

A megyében számos gazdasági és oktatási közös projekt valósul meg, mely erősíti a térségi kapcsolatokat.

A tatabányai vállalkozások körforgásos gazdaságra történő átállása, zöld gazdaság területén való bővülése, a vállalkozások digitális átállása széleskörben megvalósul, beleértve a turizmus és a primer szektor digitalizációját is.

Megvalósul magas hozzáadott értékű vállalkozások vonzása, technológiai és KFI cégek városba települése, a digitalizáció révén távmunka lehetőségek köre bővül, ami vonzó lehetőség a fiatalok számára a városban történő életpálya kezdésre.

A város klímaalkalmazkodási tervét ütemezetten megvalósítja, melybe bevonja az önkormányzati szektoron túl a további közszféra szereplőket, a vállalkozási szektort és a lakosságot is. Az átfogó zöld átállás menetrendnek köszönhetően fejleszti zöldfelületi rendszerét mind a városban, mind a város körüli zöld folyosó megteremtésével, kiépíti záportározó és csapadékvíz megtartó és elvezető rendszerét, mellyel biztosított a klímaerdők öntözése, és a villámárvizek megfelelő kezelése. Az intézkedések részeként megvalósul a szennyvíz és csapadékvíz rendszerének szétválasztása.

A város kialakítja energiatermelési és tárolási rendszerét a napenergia ellátásba történő bevezetésével és a távhőrendszer bővítésével, a szükséges beruházások megvalósításával.

A város digitális átállás menetrendjét kialakítja, és azt ütemezetten végrehajtja, a város a digitális átállás élére áll, és a közszolgáltatások digitális átalakításának hátterét, infrastrukturális feltételeit biztosítja, a célcsoportok szemléletformálását és felkészítését ösztönzi.

Standard forgatókönyv

A külső hatások begyűrűzésével lehet számolni, melyre a város korlátozottan tud intézkedést hozni.

Az agglomerálódás lehetőségének elvesztése, felsőoktatási intézmények pozícióvesztése, a Budapest-Győr tengelyen a központi szerep gyengülése, vándorlási egyenleg negatív, fiatalok elvándorlása.

A város elsősorban a helyben működő vállalkozások tudására, erőforrásaira és kapacitásaira támaszkodva növeli a helyi gazdaság versenyképességét, beruházásokat és befektetőket vonz a városba biztosítja a vállalkozások számára az ingatlanok elérhetőségét mind a szolgáltató szektor, mind a termelő szektor számára.

A város nem tudja megfelelően kezelni az éghajlatváltozásból fakadó kitettségét: a villámárvizeknek, az aszálynak és a talajvízszint-süllyedésnek, hőségnek, évszakok átalakulásának negatív hatásaira való rugalmas alkalmazkodás elmaradása.

Nem valósul meg a zöld átállás: városi energiatermelés és tárolás rendszerének kialakítása elmarad.

A zöld átállás elmaradása esetén a város nem tudja kellő mértékben csökkenteni karbonlábnyomát, mely az erőforrásokkal történő hosszú távú visszaéléshez vezet.

Nem valósul meg a digitális átállás: digitális infrastruktúra nem kellő ütemben épül ki.

A digitális átállás elmaradása a helyi gazdaság versenyképességének gyengülését, a fiatal képzett lakosság megtartó képességét, és a város hosszú távú életminőségének csökkenését eredményezheti.

3.2 Jövőkép

Tatabánya élhető, otthonos, dinamikusan fejlődő város, képes a fiatal generációk számára megfelelő életszínvonalat biztosítani, az oktatási rendszer megújulásával hosszabb távon biztosítja a piaci igényeknek megfelelő képzési struktúrát, a közép-és felsőoktatási intézményekben végzettek képesek a városban elhelyezkedni. A város a megtermelt javakból képes magas színvonalú egészségügyi és szociális intézményrendszert működtetni. Tatabánya térszerkezeti nehézségei enyhülnek a közösségi közlekedés fejlesztésével és az alközponti funkciók erősítésével, a gépjármű-használati kényszer mérséklődik, mellyel csökken a város közlekedési terheltsége.

3.3 A stratégia célrendszere

(szöveges és táblázatos feldolgozás

Horizontális cél 1: A város zöld átállása

Horizontális cél 2: A digitális (okos) technológiák elterjedésének elősegítése

Annak érdekében, hogy a jövőkép megvalósulhasson, három horizontális cél húzódik végig a stratégián, melyek érvényesülnek a stratégiai célok, és részcélok megvalósítása során is. A városi életminőség, a zöld és digitális átállás a város fejlődésének, modernizálódásának és megyei jogú városi pozíciójának megőrzésének záloga. Az elöregedő korstruktúra, a fiatalok nagyvárosokba való elköltözésének tendenciája miatt a városok versengenek egymással a lakosság megtartása érdekében, melynek legfőbb eszközét jelenti az adott település életminősége, élhetősége, magas minőségű települési környezet biztosítása foglalkoztatási, szabadidős és rekreációs lehetőségekkel, a helyi közösségek erősítésével. Az éghajlatváltozásra adott válaszok, a környezeti hatások vizsgálata a városfejlesztési, beruházási folyamatokban, a környezeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás a hosszú távú fenntarthatóság és prosperálás előfeltételei, melyekre a város stratégiájának megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít. A környezeti hatások mellett a digitális átállás jelenik meg transzformációs hatásként, a digitalizáció támogatása, az adatbiztonság szavatolása a digitális közszolgáltatások minél szélesebb körű elterjesztése előfeltétele Tatabánya hosszú távú versenyképességének fenntartásának. A digitalizáció áthatja a gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatokat is, ahol fő szempont, hogy a városban élők életminőségének szolgálatába álljon az új technológia.

Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése

Tatabánya újrapozicionálása révén, a Tatabánya-Tata-Oroszlány városhármas erősítésével, agglomerálódó térséggé fejlődésében kívánja helyi gazdaságát erősíteni, melyben helyi erőforrásaira, értékeire, vállalkozásaira támaszkodva kívánja definiálni magát, és kölcsönös előnyökön alapuló együttműködést kialakítani térségében. Tágabb kitekintésben a Komárom-Esztergom megyei gazdasági, közlekedési előnyeire építkezve kívánja megerősíteni gazdasági, oktatási és kulturális szerepkörét. Ennek a célnak az elérése érdekében a helyi gazdaság hálózatosodásának támogatása, a vállalkozói ökoszisztéma fejlesztése, befektetők és beruházók városba vonzása valósul meg. Cél az ipari vállalkozások mellett a szolgáltatások, innovatív és K+F-re épülő vállalkozások arányának növelése, valamint a primer szektor modernizálása, technológiai megújítása. A gazdaságfejlesztésben hangsúlyt

kap a körforgásos gazdaság és tág értelemben vett zöld gazdaság ösztönzése, és a vállalkozások, termelési és szolgáltatási folyamatok digitalizációjának támogatása.

A stratégiai cél megvalósítását szolgáló részcélok:

R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása

R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése

R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása

R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata

R7: Beszállítói tevékenység bővítése – gazdasági szereplők közötti párbeszéd növelése

R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése

R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés

R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése

Stratégiai cél 2: A város klímatudatosságának javítása és karbonsemlegességének biztosítása

A klímaváltozásra való rugalmas reagáló képesség erősítése érdekében a város nagy területet kíván a klímaváltozással és extrém időjárási hatásokkal szemben ellenállóvá fejleszteni 2030-ig, a fenntartható energiaellátás biztosítása érdekében a megújuló energia részarányának növelését, a fosszilis energiahordozók arányának fokozatos csökkentését kívánja megvalósítani. A kibocsátás csökkentés érdekében kidolgozza zöld átállás menetrendjét, melynek tervezésébe és megvalósításába bevonja az összes városi kibocsátót, a közszféra intézményei mellett a vállalkozói szektort és a lakosságot is. Kialakítja hosszú távú energiamenedzsment tervét, melynek meghatározó elemét jelenti a napenergiára épülő energiaellátás széleskörűvé tétele. A zöld átállás fontos elemeként komplex módon fejleszti zöldfelületi rendszerét mind a belterületi zöldterületek gondozása révén, mind a város körüli erdőgazdasági területek, klímaerdők kialakítása és fenntartható művelése révén, melyhez hasznosítja a csapadékvíz által biztosított vízmennyiséget.

A stratégiai cél megvalósítását szolgáló részcélok:

R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása

R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése

R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata

R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése

R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés

R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése

Stratégiai cél 3: Vonzó városi környezet megteremtése

A leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása, a társadalmi befogadás erősítése érdekében az összetartó városi közösség erősítése, a helyi identitás, megőrzése fogalmazódik meg célként. A város fejlődésének meghatározó eleme az értékeit és tudását kamatoztató közösség fejlesztése és megerősítése. A stratégiai cél az itt élő emberek testi és szellemi fejlődését szolgáló fejlesztéseket, a közösség és a helyi identitás megerősítését, illetve a civil önkéntességnek és részvételnek az ösztönzését valósítja meg. A lakosság, mint a különböző életkorú, képességű és élethelyzetű egyének sokszínű csoportja számára rendelkezésre állnak az egészségük megőrzését, fejlesztését szolgáló, valamint szellemi gyarapodásukat elősegítő szolgáltatások és közösségépítő-fejlesztő lehetőségek, terek.

A befogadás mellett a fiatal lakosság megtartása, számukra vonzó életpálya és életminőség biztosítása kiemelt cél, lehetőséget teremtve számukra vállalkozásindításra, vállalkozói ökoszisztémába való bekapcsolódásra vagy magas hozzáadott értékű munkahelyeken való elhelyezkedésre ezáltal megállítva a lakosság csökkenési tendenciáját. A digitális szolgáltatások elérhetősége a fiatal képzett munkaerő helyben tartására is jelentős hatást gyakorol.

A város évtizedek óta létező szegregátumainak (VI-os telep, Mésztelep) hosszú távon történő rendezése – a lakosság megfelelő életkörülményeinek biztosítása, a szegregátumok felszámolása, a települési környezet javítása a város pozitív megítélését és a városrészek felértékelését célozza.

A stratégiai cél megvalósítását szolgáló részcélok:

R1: Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése

R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése

R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása

R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata

R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés

R10: A város egészségügyi, szociális, sport és rekreációs intézményrendszerének fejlesztése

R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése

Dimenzió kapcsolódás	1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél
	A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése	**A város klímatudatosságának javítása és karbonsemlegességének biztosítása**	**Vonzó városi környezet megteremtése**
	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok
Megtartó Kiszolgáló			R1: Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése
Megtartó Kiszolgáló			R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése
Zöldülő	R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása	R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása	
Zöldülő Kiszolgáló	R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése	R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése	
Prosperáló Megtartó Kiszolgáló	R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása		R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása
Prosperáló Megtartó	R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata	R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata	R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata
Prosperáló	R7: Beszállítói tevékenység bővítése – gazdasági szereplők közötti párbeszéd növelése		
Prosperáló Kiszolgáló	R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése	R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése	
Prosperáló Megtartó Digitális Zöldülő	R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés	R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés	R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés
Megtartó			R10: A város egészségügyi, szociális, sport és rekreációs intézményrendszerének fejlesztése
Digitális Zöldülő Prosperáló Megtartó	R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztés	R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése	R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése

3.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
Nem valósul meg Tatával és Oroszlánnyal való agglomerálódás	Együttműködési fórum fenntartása, folyamatos egyeztetés, együttműködési lehetőségek azonosítása, komplementer gazdasági, oktatási, kulturális lehetőségek erősítése		
Felsőoktatási intézmény pozícióvesztése	Folyamatos egyeztetés, együttműködési mintaprojektek megvalósítása, felsőoktatási karok specializációjának erősítése		
Éghajlatváltozás negatív hatásainak való kitettség: (villám)árvíznek, a belvíznek, az aszálynak és a talajvízszint-süllyedésnek, hőségnek, évszakok átalakulásának negatív hatásaira való rugalmas alkalmazkodás elmaradása	Hőszigetek azonosítása és intézkedések megtervezése záportározók, vízmegtartó felületek kialakítása, öntözéses rendszer továbbfejlesztése Városi zöld gyűrű fejlesztése		
Napenergia ellátásba történő bevezetése elmarad	Egyeztetés energiatársaságokkal a betáplálásról Energiaközösségek kialakításának ösztönzése		
Városi energiatermelés és tárolás rendszerének kialakítása elmarad	jogszabályi lehetőségek figyelemmel kísérése napelemrendszerek kiépítésének megvalósítása, a zöld átállás menetrend keretében részletes feladat, ütem és forrásterv kialakítása		
ÍKörforgásos gazdaságra történő átállás elmarad	Körforgásos gazdaság önkormányzati rendszerben történő adaptációjának felmérése, ütemterv kialakítása Vállalkozások felmérése az átállás aktuális helyzetéről, rendszeres egyeztetések Vállalkozások bevonása karboncélok megvalósításába		
Csapadékvíz és szennyvíz rendszerszintű elválasztásának elmaradása	Megfelelő tervek előkészítése, forrás bevonás megvalósítása, komplex beruházás megvalósítása		
Klímaerdők meghonosítása, kialakítása elmarad	Részletes ütemterv megkötő képesség azonosításával a zöld átállás menetrend részeként		
Nem valósul meg átfogó digitális szolgáltatásrendszer a városban	Digitális készségek, digitális nyitottság érdekében szemléletformálás, oktatás		
Digitális infrastruktúra nem kellő ütemben épül ki	Megfelelő források feltérképezése és bevonása		
Infokommunikációs hálózat és szolgáltatások tulajdonjoga	Egyeztetések a megfelelő szervekkel		
A város a digitalizáció élére tud-e állni, a közszolgáltatások digitalizációja terén tud-e katalizátorrá válni	Digitális átállás menetrend gondos megtervezése és végrehajtása, stratégiai döntés meghozatala Érintett közszolgáltatókkal való rendszeres egyeztetés Mintaprojektek megvalósítása		

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
A célcsoportok befogadóképessége és nyitottsága a digitális szolgáltatásokra	Szemléletformáló eszközök alkalmazása Digitális szolgáltatások igénybevétele érdekében ösztönzők kidolgozása		
A célcoportok digitális felkészültsége	Képzések, tréningek szervezése		
Gazdasági szereplők digitális átállása	Vállalkozói ökoszisztéma erősítése, mentorálás, tanácsadás, vállalkozások digitális átállásba történő bevonása		
Turizmus és a primer szektor digitalizációjának elmaradása	Mintaprojektek megvalósítása Uniós fejlesztési források bevonásával		
Vándorlási egyenleg negatív, fiatalok elvándorlása	Digitalizáció mértékének erősítése, rekreációs, szabadidős szolgáltatások körének növelése, magas képzettséget igénylő munkahelyek létrehozása		

3.4.1 Prosperáló város

A prosperáló város dimenzióját közvetlenül az 1. stratégiai cél szolgálja a helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése révén, melyet számos stratégiai részcél egészít ki (R5, R6, R7, R8).

Tatabánya gazdaságfejlesztési célja kettős, egyrészről erősíteni kívánja pozícióját a Budapest—Győr tengelyen, valamint ki akarja jelölni az együttműködési területeket és ezzel fokozni az agglomerálódás folyamatát a Tata-Tatabánya-Oroszlány várostérségben.

A Tatával és Oroszlánnyal történő agglomerálódás folyamatának elősegítése érdekében szükséges a városok közötti együttműködések és hálózatosodások kereteit megteremteni és folyamatos egyeztetések révén bővíteni a kooperációs lehetőségeket.

Ennek érdekében szükséges Tatabányának saját gazdasági potenciálját erősíteni, és a helyi gazdaságfejlesztés céljait meghatározni és megvalósítani. A gazdaságfejlesztésben kiemelt figyelem hárul a helyi/térségi vállalkozásokra. Fontos pillérei a város gazdaságának, versenyképességük javítása kulcskérdés. A fejlesztés fókuszában a helyi termékek piacra juttatása, a helyi alapítású, városban tevékenykedő, helyi termékeket előállító kkv-k jövedelmezőségének javítása, technológiai megújítása, piacuk bővítése jelentik a legfontosabb feladatokat a következő években. Jelenleg az együttműködési, támogató szolgáltatások, ökoszisztémák hiányosak, ezek erősítése szükséges. Az önkormányzat ösztönző szerepe mellett az ökoszisztéma fejlődése és együttműködési bázisok megerősödése tud megfelelő kereteket biztosítani a helyi vállalkozások hálózatosodásának. Mintaprojektek megvalósítása szolgál megfelelő eszközként a helyi gazdaságfejlesztési megközelítés átstrukturálásához, melyek az együttműködések révén tudnak megfogalmazódni és megvalósulásukat követően beépülni a helyi versenyképességi folyamatokba. Mindezen gazdaságfejlesztési intézkedéseket az oktatási klaszterek, együttműködések kialakítása tudja megerősíteni a városi munkaerő helyben foglalkoztatása, megtartása érdekében. Cél az ügyfélbarát vállalkozói és lakossági digitális szolgáltatások fejlesztése, a vállalkozások ösztönzése a digitális technológia alkalmazására, hiszen azok időbeli adaptációja és mértéke meghatározó alakítója a helyi gazdaság versenyképességének.

A helyi vállalkozások támogatása és a város pozicionálása érdekében szükséges a helyi gazdasági infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése. A sikeres befektetésvonzás érdekében az önkormányzatra háruló feladat a megfelelő ingatlan elérhetőségének a biztosítása mind az ipari, mind a szolgáltató, különösen a magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások számára. A zöldmezős beruházások számára korlátozott az elérhető iparterület, ugyanakkor az egyes városrészekben felhagyott ingatlanok rehabilitációjával biztosíthatók megfelelő ingatlanok az ipari-technológiai, feldolgozóipari, szolgáltató és K+F beruházások számára. Ennek részeként cél a városközpont negyed gazdasági, szolgáltatási és kulturális revitalizálása, városban nyújtott szolgáltatások színvonalának fejlesztése.

A város gazdaságának versenyképességét jelentős mértékben elősegíti a zöld gazdaság arányának növelése, körforgásos gazdaságra történő átállás ösztönzése, melynek részeként meghonosodik a klíma-ipar, a környezetbarát, energia- és klímatudatos zöld gazdaság és az ökológiai innovációk. Ennek kialakítása a következő évek célja összhangban a város karbonlábnyom csökkentési tervével. A zöld gazdaság kiépítésében a város katalizátor szerep felvállalásával tudja támogatni a helyi vállalkozói ökoszisztémát a klímabarát és zöld megoldások, technológiák adaptációs lehetőségeinek bemutatásával, zöld gazdaság platform működtetésével.

Tatabánya hagyományosan ipari terület ugyan, de kiemelt feladat a fenntartható, technológiai fejlesztéseket megvalósító erdőgazdaság fejlesztése is; a primer szektor dekarbonizációja és fenntarthatóvá tétele, a termelés folyamatosságát elősegítő talajadottságok fenntartása és a talajok elhasználódásának csökkentése.

A város térségi vonzerejének növelése érdekében a turisztikai adottságok tudatosabb, célzottabb kihasználása is hozzájárul a helyi gazdaságfejlesztési célok megvalósításához. Az öko- és aktív turizmus fejlesztése a kerékpárutak hálózatának bővítése, beleértve egyes barnamezős területeket (pl. Bánhidai erőmű kihasználatlan területe, ökoturisztikai fejlesztések, tanösvény stb.) a térség turisztikai vonzerejének fejlesztése a jelenleg kiaknázatlan lehetőségeket rejt magában. A magánegészségügyi szolgáltatások összehangolt fejlesztése, a Gyémánt Fürdő fejlesztése, szolgáltatási portfóliójának újrapozicionálása jelent további kiegészítő, egészségturisztikai terméket a város turizmusában.

3.4.2 Zöldülő város

A zöldülő város dimenzióját a Horizontális cél 1., illetve közvetlenül a 3. stratégiai cél szolgálja a város klímaalkalmazkodásának elősegítése karbonlábnyomának csökkentése révén, melyet számos stratégiai részcél egészít ki (R3, R4, R9).

A stratégiai célok és részcélok az alábbiak szerint járulnak hozzá a Taxonómia céljainak megvalósulásához:

Az éghajlatváltozás mérséklése cél a fosszilis alapú városi fűtési rendszer (többségében földgáz alapú) kiváltása elsősorban a napenergiára támaszkodva. A legnagyobb kibocsátók az épületek, létesítmények és az ipar energiafogyasztása, a legfőbb fosszilis energiahordozó kibocsátók a földgáz-fogyasztás és a fatüzelés.

Az éghajlatváltozás mérséklését szolgálják a klímasemleges közlekedési fejlesztések, a közösségi közlekedési módok zöldítése, kerékpárutak fejlesztése, elektromos töltők bővítése, városi elektromos közlekedés ösztönzése kisbuszok beszerzésével, jelenlegi busz park energiahatékonyabbra cserélése, ingyenes tömegközlekedés, e-töltőoszlopok telepítése.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás keretében a várost érő klímahatások mérséklése, így a hőhatás, évszakok átalakulása, az árvíz és belvízveszély csökkentése jelentik a fő stratégiai irányt. Az alkalmazkodás részeként valósul meg a karbon kibocsátást megkötni képes zöldfelületi rendszer fejlesztése, egy helyi viszonyokhoz alkalmazkodó erdőgazdaság. Cél az összes települési zöldterület, zöldfelület, erdőterület, vízgazdálkodási terület, természetvédelmi terület klímaalkalmazkodóvá tétele, a hőség zónák azonosítása és kezelése.

A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme keretében cél a felszíni és felszín alatti víztestek stratégiai szintű védelme, a települési és ipari szennyvíz problémák kezelése, a vízgazdálkodás hatékonyságának növelése, a felszín alatti vízkészlet menedzsmentje. A lakosság ivóvíz-ellátás biztonság érdekében szükséges az elavult ivóvíz-hálózatok fejlesztése, a kitermelt és felhasznált víz hatékony hasznosítása, a hálózati veszteség és csőtörések számának csökkentése, vízhálózat fejlesztési beruházások megvalósítása.

A körforgásos gazdaságra való áttérés fontos hangsúlyt képvisel a város zöld gazdaságra történő átállásának megvalósításában Tatabánya versenyképességének növelése érdekében. A városban működő vállalkozásokkal való együttműködés keretében megtörténik a kapacitások felmérése és akcióterv kidolgozása.

A szennyezés megelőzése és csökkentése keretében cél az egyesített csapadék és szennyvízrendszer szétválasztása, a tisztított szennyvíz, és összegyűjtött csapadékvíz „klíma erdők” öntözésére történő felhasználása, záportározó kapacitás bővítése, öntözőrendszerek kapacitásának kihasználása. A város levegőszennyezettségének csökkentését szolgálják a fenntartható közlekedésfejlesztési célok.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása keretében cél a fenntartható földhasználat és területgazdálkodás, valamint a fenntartható primer szektor (elsősorban erdőgazdálkodás), hatékonyabb szénmegkötéssel járó művelési módok bevezetése.

3.4.3 Digitális város

A digitalizáció bevezetése, és a városi szolgáltatásstruktúra átgondolt adaptálása a modern kor technológiai kihívásaihoz megjelenik Tatabánya átfogó céljában, mely a digitális átállást a város fenntartható fejlesztésének előfeltételeként definiálja:

A digitális (okos) technológiák elterjedésének elősegítése horizontális célként vonul végig a stratégián, jelezve, hogy mind a gazdasági, mind a társadalmi, mind a zöld átállás területén támogató tényezőként jelenik meg. A horizontális jelleg mellett a 11. részcél nevesíti a digitális szolgáltatások kialakításának feladatát: R11: Ügyfélbarát (vállalkozói és lakossági) digitális szolgáltatások fejlesztése.

Tatabányán még nem készült egységes rendszerben az infrastrukturális és szoftveres háttér, a meglevő kezdeményezések biztosítják az első tapasztalatokat, amire építve az Önkormányzat modul rendszerben ki tudja alakítani a digitális szolgáltatások rendszerét.

A jelen dokumentumban kidolgozandó digitális menetrend adja az alapját a digitális átállásnak, melyre alapozva kidolgozásra kerül a digitális akcióterv és Smart City Programdokumentum. Ez a dokumentum tud kiindulási pontként szolgálni a városi digitalizációhoz.

A komplex térinformatikai rendszer továbbfejlesztése új modulokkal bővül a következő évek során, ezek részeként kialakításra kerül adatvagyon hasznosító portál, épületenergetikai kataszter,

városüzemeltetési hibabejelentő applikáció, GreenCity ingatlan-minőségbiztosítási rendszer, kamerarendszer fejlesztése AI megoldásokkal (forgalomszámlálás, rendszámfelismerés, arcfelismerés stb.). A további modulok kidolgozása az akcióterv kidolgozásának részeként kerül majd azonosításra.

Cél azonban, hogy a digitalizáció ne csak az önkormányzat által működtetett közszolgáltatások esetében valósuljon meg, hanem a vállalkozói szektor is egyre inkább használjon és kínáljon digitális szolgáltatásokat, valamint valósuljon meg a turizmus digitalizációja is célzottan, az ipari és szolgáltatói szektor mellett. A turisztikai szolgáltatások digitalizációja (Pl. turisztikai igényeket kielégítő sharing rendszerek, szállodaipari automatizálás) a szektor üzemeltetésében Ennek azonban előfeltétele, hogy a digitális infrastruktúra kellő ütemben épüljön ki, valamint a célcsoportok, elsősorban a lakosság és a gazdasági szféra szereplői nyitottak legyenek a digitális alkalmazások igénybevételére és érzékeljék annak hozzáadott értékét. Növelni szükséges a célcsoportok digitális felkészültségét, melynek eszköze egyrészt a szemléletformálás, másrészt a különböző oktatási és tréning programok megvalósítása.

3.4.4 Megtartó város

A megtartó város dimenzióját legerősebben a 2. stratégiai cél támogatja: Vonzó városi környezet megteremtése. Ugyanakkor a cél már a horizontális célok szintjén is megjelenik, mely az élhető város további erősítését definiálja. Minél élhetőbb, magasabb színvonalú és teljesebb körű szolgáltatásokat nyújt egy város, annál vonzóbb lakói számára. Közvetlenül az R1, R2 és R6 és R9 részcélok kapcsolódnak a Megtartó város fejlesztésének dimenziójához.

Tatabánya lakossága az ország általános tendenciájához hasonlóan csökken, a város egyik legfontosabb feladata, hogy ezt a folyamatot megállítsa, megfordítsa és a fiataloknak vonzó életpályát nyújtson a városban. Ehhez szükséges a megfelelő humán infrastruktúra és a kapcsolódó szolgáltatások biztosítása, beleértve ezen szolgáltatások részbeni digitalizációját annak érdekében, hogy a városi igényeket megfelelő minőségben elláthassa. Ennek keretében cél az oktatási intézmények fejlesztése, valamint az egészségügyi ellátások terén az orvosi rendelőintézet hálózat korszerűsítése.

A humán infrastruktúra mellett a hagyományos erős helyi közösségi identitás további erősítése jelentheti azt a helyi tőkét, mely részben megalapozza a város megtartó képességét. A helyi lakosság tudásának, értékeinek és közösségeinek fejlesztése révén erősödik a város gazdasága, társadalma és a társadalom összetartó képessége. A kulturális élet fellendítéséhez a város olyan szolgáltatásokat és rendezvényeket szervez, amelyek nem csupán a lakosság kulturális, művészeti és tudományos fejlődéséhez járulnak hozzá, de akár a nemzetközi szintéren is elismert szereplőket is rendszeresen Tatabányára vonzhatnak. A kultúra mellett a sport közösségkovácsoló ereje is hozzájárulhat a helyi identitás erősítéséhez, így a város a jövőben a sportfejlesztésekre (Pl. uszoda létesítése, lőtér fejlesztése, görkorcsolyapálya építése, Földi Imre Sportcsarnok felújítása) nagy hangsúlyt fog fektetni.

A lakosság megtartóképességének növeléséhez szükséges a magasan képzett munkaerőt foglalkoztató állások számának növelése, vonzó munkalehetőségek biztosítása, a vállalkozóvá válás ösztönzése és mentorálás biztosítása, a munkaerőpiac strukturális problémájának feloldása.

Amellett, hogy Tatabánya megtartó város, egyben befogadó város is. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a közösségnek minden polgára tagja legyen, és a hátrányos helyzetűek számára is elérhetőek legyenek a szolgáltatások. Ennek érdekében bérlakásfelújítási programot és szociális célú városrehabilitációs intézkedéseket valósít meg. A leszakadó, segítségre szoruló és mélyszegénységben

élő rétegeket segítő programok esetében a jövőben lényegesen nagyobb hangsúlyt kell fektetni a fenntarthatóságra.

3.4.5 Kiszolgáló város

A kiszolgáló város dimenziója biztosítja a fizikai infrastruktúrát a város fejlődéséhez, az élhető város koncepciójának megvalósításához. Legkonkrétabban a város élhetőségének növelése horizontális célhoz kapcsolódik, ugyanakkor áthatja a teljes célrendszert.

A szerethető, élhető város megfelelő elérhetőséget, megközelíthetőséget biztosít, a lassú város koncepciójához igazodva a gépkocsival való közlekedést nem priorizálja, de modernizálja a tömegközlekedési rendszerét, elektromos buszokat helyez forgalomba, és biztosítja a gyalogos és kerékpáros közlekedés biztonságát és megfelelő infrastruktúráját. Ennek érdekében megvalósítja a tömegközlekedési koncepció újragondolását, és folytatja a kerékpárutak kiépítését.

Az úthálózat fejlesztése érdekében a hiányzó kapcsolatokat biztosítja, tehermentesítve a belvárost, de a városi szolgáltatások elérhetőségét, megközelíthetőségét.

A klímaalkalmazkodást, a rekreációt és a helyi lakosság egészségét egyszerre támogatva fejleszti a város zöldfelületi rendszerét, igyekszik az egységes, összefüggő rendszer létrehozására, miközben a kompakt város koncepcióját előtérbe helyezve valósítja meg a lakókörnyezetben helyben elérhető szabadidős és rekreációs célú parkok, zöldfelületek fejlesztését. Egészségparkok, több generációs pihenőparkok kialakítása valósul meg. A város körüli erdőtelepítés, a zöld gyűrű létrehozása egyszerre növeli a rekreációs teret és a városi CO2 kibocsátás megkötését.

A helyi identitás megőrzésének legkézzelfoghatóbb feladatát a helyi épített örökség és művészeti értékek megőrzése jelenti. Ehhez a szakrális és védett épületek, valamint az emlékművek állagmegóvására, felújítására is szükség van (Pl. volt tisztikaszinó épülete, óvárosi egykori kórházépület, erőmű víztorony).

Bár Tatabányán alapvetően jók a városi közmű lefedettségi arányok, szükség van további fejlesztésekre is. A városnak oda kell figyelnie, hogy a fenntartható energiafogyasztás feltételeit környezetbarát módon teremtse meg, és a megújuló energiákra történő átállás ne menjen a városi ellátásbiztonság rovására. A távhő hálózat működtetésében cél a távhőre kötött lakások és intézmények számának növelése. A csapadékvíz megtartás és elvezetése megfelelő vízmenedzsment és talajmenedzsment megoldások alkalmazásával valósítható meg, mely többek között hozzájárul a klímaváltozással együtt megjelenő hősziget jelenség kezeléséhez is.

A hatékony ingatlan gazdálkodás, kereslet-kínálat elemzés, önkormányzati vagyonkataszter szerkezetének vizsgálata ugyancsak meghatározó cél a kiszolgáló város dimenziója alatt. A belvárosban megjelenő, növekvő számú üresen álló, kihasználatlan ingatlanok vonzóvá tétele, funkciójának biztosítása a belváros vonzerejét is növeli.

3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal

Széchenyi Terv Plusz

A 2021-es év kezdetével új Európai Uniós tervezési időszak vette kezdetét. A 2021-2027-es tervezési időszakban az Uniós és hazai fejlesztési hangsúlyok megváltoztak. A Széchenyi 2020 programot követő Széchenyi Terv Plusz, Magyarország Partnerségi Megállapodásán keresztül, az Unió kohéziós politikájában lefektetett 5 szakpolitikai célkitűzés végrehajtásáért felel, melyek az alábbiak:

1) egy intelligensebb Európa az innováció, a digitalizálás, a gazdasági átalakulás, valamint a kis- és középvállalkozások támogatása révén;
2) egy olyan, zöldebb, karbonmentes Európa, amely végrehajtja a Párizsi Megállapodást, valamint beruház a tiszta energiaforrásokra való átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe;
3) egy jobban összekapcsolt Európa, amely stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal rendelkezik;
4) egy szociálisabb Európa, amely megvalósítja a szociális jogok európai pillérét, valamint támogatja a minőségi foglalkoztatást, az oktatást, a készségeket, a társadalmi befogadást és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférést;
5) egy, a polgáraihoz közelebb álló Európa, amely szerte az EU-ban támogatja a helyileg irányított fejlesztési stratégiákat és fenntartható városi fejlődést.

Az FVS tervezése során a szakpolitikai célokhoz igazodva kerülnek meghatározásra a 2021-2027-es tervezési időszakra vonatozó középtávú fejlesztési elképzelések Tatabányára.

Széchenyi Terv Plusz tematikus célkitűzései	**FVS részcélok**									**Horizontális célok**		
	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	H1	H2	H3
Egy intelligensebb Európa	++	+++	+++	+++	+++	++	+++	++	+++	+++	+++	+++
Egy zöldebb, karbonmentes Európa	+++	+	+++	+++	+	+++	+	+	++	+++	+++	+++
Egy jobban összekapcsolt Európa	++	+++	++	++	++	+++	+	+	+++	+++	+++	+++
Egy szociálisabb Európa	+++	+++	++	+++	+++	++	+++	+++	++	+++	+++	+++
Egy, a polgáraihoz közelebb álló Európa	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++

+++ - erős kapcsolat

++ - közepes kapcsolat

+ - gyenge kapcsolat

Fejlesztési típusú tervekhez való illeszkedés

Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozatával elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK) hazánk társadalmi, gazdasági és területi fejlődése, valamint környezetminőségének javítása érdekében. Az OFTK egy hosszútávú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg, időtávja 2030-ig szól. A Koncepció a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozóan fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg. Az alábbiakban ezeket vetettük össze Tatabánya MJV FVS részcéljaival. A Koncepció megfogalmaz területpolitikai irányokat is, mint például makroregionális térkapcsolatok feltárása, többközpontú fejlődés, természeti erőforrásainkat védő térszerkezet, melyekkel összhangban vannak Tatabánya FVS stratégiai céljaival és azok részcéljaival.

OFTK prioritásai	FVS részcélok
Patrióta gazdaság, kis-és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben	R2, R5, R7, R9
Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé	R2, R5, R7, R8, R9
Útban az erőforrás-és energiahatékonyság illetve az energiafüggetlenség felé	R1, R3, R4, R6
Népesedési és közösségi fordulat	R1, R7, R8, R9
Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán	R2, R5, R9

sd

OFTK specifikus céljai	ITS operatív célok
Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	R2
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság	R8
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	
Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	R7

Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma-integráció	R7, R8
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	R7, R8
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	R1, R3, R4, R6
Az ország makro-regionális szerepének erősítése	
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	R2, R7, R8
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	R2, R5, R7, R9
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	R6

A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megyei bontásban határozza meg a fejlesztési irányokat. Komárom-Esztergom megyére vonatkozóan a Koncepció az alábbi fejlesztési irányokat fogalmazza meg:

- Oroszlány-Tatabánya-Tata-Komárom városhálózati csomópont fejlesztése: Tatabánya gazdasági központi szerepének megőrzése-további megerősítése mellett versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát urbanizált táj kialakítása, az elért eredmények megtartásához szükséges infrastrukturális és gazdasági célú fejlesztések folytatása, az Által-ér völgyének fenntartható vízgazdálkodási, ökológiai, rekreációs fejlesztése.
- Esztergom-Párkány és Komárom-Komarno várospárok központszerepének fejlesztésére építve a Duna mente struktúraváltása: az észak-déli kapcsolatok megerősítése-kiépítése, a nemzetközi térszervező funkciók, összehangolt logisztikai kapacitások, meglévő gazdasági potenciálok hasznosítása, az árvízvédelem és az intermodális közlekedésfejlesztés összehangolása, diverzifikált, nem szállításigényes gazdaság; a Duna, a dombvidék, a világörökség várományos területek turisztikai potenciáljainak kihasználása).
- A megyei vidéki tájak új egyensúlyának kialakítása (kisalföldi agrárvertikum nagytérségi integrációja; integrált fenntartható vízgazdálkodás infrastruktúrája, kooperáló erős vidéki közösségek innovatív kezdeményezéseinek támogatása; a munkaerő-piaci központok elérhetőségének javítása, központi szerepű települések funkciójának megerősítése; élhetőség, rekreációs funkció és a dombvidéki mozaikos táj adottságaira épülő helyi gazdaság együttműködésre épülő fejlesztése).
- Rozsdaterületek, barnamezős területek, tájsebek, meglévő, de nem használt falusi feldolgozó-kapacitások differenciált újrahasznosítása, rehabilitációja, kezelése, fenntartható területgazdálkodás, településüzemeltetés, környezeti veszélyforrások felszámolása, tájgondnokság megszervezése, kooperációra

épülő tájfejlesztés.

- A megye energiaipari pozíciójának megerősítése az energiaszektor struktúraváltására építve (a táji, környezeti, térszerkezeti adottságok, az európai (Duna régiós) és az országos energiastratégia és a befektetői szándékok összehangolt figyelembe vételével).
- Kvaterner szektor, K+F, felsőoktatás és középfokú szakképzés megerősítése, az együttműködési kultúra és a vállalkozási hajlandóság erősítése, a leszakadó településrészek és társadalmi csoportok integrálódásának, felzárkózásának, befogadásának ösztönzése.

Összességében megállapítható, hogy Tatabánya FVS célrendszere és beavatkozási területei, prioritásai összhangban vannak az OFTK-ban rögzített prioritásokkal és fejlesztési irányokkal.

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciójának felülvizsgálatát Komárom-Esztergom Megye Közgyűlése 2021-ben fogadta el.

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó és stratégiai céljai	FVS részcélok
Á1: LÉPÉSTARTÁS A TUDÁSALAPÚ TÁRSADALOM ÉS AZ IT VEZÉRELT GAZDASÁG FEJLŐDÉSÉVEL	
Á2: VÁROSOK - VÁROSEGYÜTTESEK - URBANIZÁLT TÁJ FEJLESZTÉSE	
Á3: A VIDÉKI TÁJAK ÚJ EGYENSÚLYÁNAK ELÉRÉSE	
S1: Gazdasági fókuszok, a gazdaság diverzifikációja	
S2: Válaszok az éghajlatváltozás kihívásaira	
S3: Kisvárosok átfogó modernizációja	
S4: Emberkincs óvása és erősítése: Képzés-Egészség-Szociális gondoskodás	

Gazdasági Program 2020-2024

A Gazdasági Program céljai	FVS részcélok
Gazdaságfejlesztés	
Közszolgáltatások	
Településfejlesztés és városüzemeltetés	

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Tatabánya MJV Önkormányzata 2018-ban vizsgálta felül a 2013-ban készített Helyi Esélyegyenlőségi Programját, amely az alábbi célcsoportokat azonosítja:

- Mélyszegénységben élők és/vagy romák
- Gyermekek
- Nők
- Időskorúak
- Fogyatékkal élők

Tatabánya FVS-ének valamennyi stratégiai, operatív és horizontális célja figyelembe veszi a Helyi Esélyegyenlőségi Programban érintett célcsoportok számára az esélyegyenlőség biztosítását.

4 Monitoring, kontrolling, indikátorok

4.1 FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

Értékelések

A stratégiai menedzsmentciklus nyolcadik lépése a projekt és stratégiai szintű monitoring, amely a város tudatosan és rendszerezetten felépített monitoring rendszerére támaszkodva segíti elő az elért eredmények kiértékelését, és teszi lehetővé a visszacsatolást a döntéshozók számára. Újabb tervezési ciklus indításakor az adatok célzott értékelése nagymértékben meg tudja könnyíteni a város koncepció- és stratégiaalkotási feladatait, mivel sok olyan adatra is tud támaszkodni általa a helyzetértékelésben, amelyhez esetlegesen nemzeti szintű adatszolgáltatóktól nem férne hozzá, mivel mérésre sem kerülnek ilyen mutatók.

Tatabánya MJV Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának értékelésére a stratégia időtartam alatt kétszer kerül sor, 2024-ben és 2030-ban.

Értékelési irányelvek:

Célrendszerre gyakorolt hatás vizsgálata, indikátor értékek vizsgálata, visszacsatolás.

Forgatókönyv intézkedéseinek vizsgálata.

A célkitűzések megvalósításának előrehaladása, ahol a megvalósítás késlekedik, felülvizsgálni annak okát, és felülvizsgálni, vajon megfelelő-e a célkitűzés.

Elérendő indikátorértékek vizsgálata, szükség esetén felülvizsgálata.

Összefüggések azonosítása: a célkitűzések koherens összehangolásának biztosítása.

Az egyes célkitűzések tartalmaznak-e közvetlen utalást a többire, ez erősíti azt a folyamatot, hogy az egyes témakörök optimálisan járuljanak hozzá a fő célkitűzések eléréséhez. A célkitűzések közötti összefüggésekből eredő szinergiák és lehetőségek az integrált megközelítés révén felerősíthetők.

Ellentétes célkitűzések azonosítása, megvitatása és rangsorolása A nyomon követési folyamat során az egyes célkitűzések között konfliktusok merülhetnek fel, melyek akadályozzák az intézkedések végrehajtását, pl. növekedés vs erőforrások megőrzése, lakhatás vs zöldterületek, megfizethető lakhatás vs magas ökológiai színvonal, tetőfelületek zöldítése vs napkollektorok.

Új tematikus területek azonosítása és kezelése, valamint a vonatkozó célkitűzések meghatározása A nyomon követési folyamat olyan tematikus területeket is felvethet, amelyek eddig nem kaptak kellő hangsúlyt és/vagy amelyeket még nem kapcsoltak konkrét célkitűzésekhez. pl. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a társadalmi innováció, a digitalizáció.

Egy átfogó elemzés megmutathatja, hogy az FVS milyen mértékben tükröződik más ágazati politikákban és stratégiai dokumentumokban. Az FVS jövőbeli felülvizsgálatakor a célkitűzéseket úgy kell meghatározni, hogy azok ernyőstratégiaként működjenek, azaz olyan módon, hogy stratégiai keretet nyújtsanak az ágazati stratégiákban és programokban történő részletes meghatározáshoz és operacionalizáláshoz.

4.2 Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

Tatabánya Fenntartható Városfejlesztési stratégiáját a többi ágazati stratégia mellett keretstratégiaként tekinti, mely megalapozza a város következő 7-8 éves fejlesztési időszakát. Annak érdekében, hogy a stratégiában foglalt megállapítások, célok, vállalások megfelelően teljesülhessenek, fontos a folyamatos visszacsatolás és az eredmények mérése.

A stratégiai menedzsment ciklus módszer alkalmazásával az Önkormányzat a stratégiai célokhoz indikátorokat rendel, amivel biztosíthatóvá válik azok megvalósulásának mérhetősége.

Fontos emellett az adaptív forgatókönyv kockázati elemeinek, és azokra hozott intézkedések megvalósulásának nyomon követése.

Az adaptív forgatókönyv tartalmazza azokat a kockázati tényezőket, melyekre az Önkormányzat nem minden esetben tud teljeskörű intézkedést hozni, az rajta kívül álló tényezőkön is múlik.

A monitoring rendszer másik modulja éppen ezért folyamatosan figyelemmel kíséri az adaptív forgatókönyv kockázati tényezőinek alakulását, és folyamatosan figyeli a hozott intézkedések megvalósulását, azokat további szükséges intézkedésekkel egészíti ki. Éves szinten elemzi az adatokat és az intézkedések megvalósításáról státuszt készít, melyet tájékoztatásul előterjeszt a Közgyűlésnek, szükség esetén további intézkedésekre felhatalmazást kérve.

A rendszeres, időről időre megvalósuló monitoring folyamat megalapozott, adatokkal alátámasztott információkat biztosít, és megfelelő döntés előkészítő eszköz a döntéshozók számára, így támogatja a kontroll funkciót, és az erőforrások koordinációját, felfedi a trendeket a város számára fontos szakpolitikai területeken, és így lehetővé teszi az intézkedések objektív előkészítését, a város szakpolitikai területeire nagyobb rálátást biztosít, rámutat az egyes területek közötti összefüggésekre, és lehetőséget nyújt a különböző érintettek közötti intézményes együttműködés kialakítására.

Fentiek alapján egyértelműen szükséges egy olyan monitorig rendszert működtetni, amely alkalmas erre az időközi visszacsatolásra, azaz megállapítható a stratégiában kitűzött célok elérhetősége, illetve megfelelő korrekciók kezdeményezhetők.

A monitoring nem csak szigorúan az eredmények elérését nyomonkövető rendszer, hanem annál összetettebb feladata van, így folyamatosan része a stratégiai menedzsmentnek. Lényege, hogy minél konkrétabban megfogható célokat tudjon meghatározni a város.

A segítségével:

- megállapítható a város jövőképe és céljai,
- vizsgálhatók a kockázatok,
- számszerűsíthetők az eredmények,
- mérhetők a teljesítések,
- megállapítható a kitűzött célok elérésének realitása,
- kiértékelhetők az elért eredmények és az oda vezető út.

A monitoring relevanciái a stratégiai menedzsment ciklus egyes fázisaiban:

- kiinduló információk kiértékelése (eddig gyűjtött, jelenleg hozzáférhető adatok, ezek relevanciája, mérhetősége, alkalmassága)
- forgatókönyvek felmérése

- célok (átfogó és stratégiai célok, stratégiai dimenziók szerint) és az azokhoz rendelt indikátorok meghatározása majd számszerűsítése,
- konkrét beruházások outputjainak értékelése aszerint, milyen mutatók értékeinek változásához járul hozzá
- folyamatos visszacsatolások megalapozásaként kétévente felülvizsgálat: mit sikerült elérni, elsődlegesen a számszerű célok módosítása nélkül

A mutatók kiválasztása

Az indikátorok minden esetben specifikusak, mérhetőek, az adatok elérhetőek, megbízhatóak és a behatárolt időszakra vonatkozóak.

Összefoglaló indikátor táblázat

	indikátor	mértékegység	bázisérték	célérték 2027	mérés módszere
Stratégiai cél 1. Lakossági jólét, társadalmi befogadás és közösségfejlesztés	*Állandó lakónépesség száma adott év végén*	fő	65145	67000	
KSH adatok alapján					
Stratégiai cél 2 Vonzó városi környezet megteremtése	*Klímareziliens zöldfelületek arányának növekedése*	ha	11	22	
Klímareziliens zöldfelület nagysága/ összes zöldfelület nagysága Klímareziliens zöldfelület: figyelembe vették a zöld felületi megújítás során a zöldfelületi megkötőképesség növelését, pl. klímaalkalmazkodó növényzet ültetése, többszintű növényzetültetés, vízmegtartó funkció erősítése, talajmenedzsment alkalmazása, stb.					
Stratégiai cél 3. Klímatudatosság és karbonsemlegesség	*Karbon kibocsátás éves értéke*	t/CO2e	369 160	221 450	
Városi ÜHG kibocsátás számítása (SECAP módszertan alapján): A városi ÜHG kibocsátásba bele kell számolni az alábbi szereplők ÜHG kibocsátását: közszféra, lakosság, szolgáltató szektor. Az ÜGH kibocsátásba az alábbi tevékenységeket kell beleszámolni: épületek, berendezések/létesítmények, ipar (önkormányzati épületek, szolgáltató szektor épületei, lakóépületek, közvilágítás, ipar); közlekedés (önkormányzati flotta, tömegközlekedés, magáncélú és kereskedelmi közlekedés); egyéb (hulladékgazdálkodás, szennyvízgazdálkodás). Cél a fajlagos kibocsátási érték évről évre történő csökkenése.					
Részcél 1. Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése	*Foglalkoztatottak számának növekedése*	fő	29613	29800	
A munkaerőpiacra visszatérő, bekapcsolódó munkavállalók száma					

	indikátor	mértékegység	bázisérték	célérték 2027	mérés módszere
Részcél 2. Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése	*Segélyben részesülők számának változása*	fő	1078	1000	
Rendszeres álláskeresési segélyben részesülő személyek számának változása					
Részcél 3. A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása	*Megújuló energia részarányának növekedése*	%	74,27	76	
A város területén a megújuló energiaforrással ellátott lakások (fűtés vagy elektromos energia) arányának növekedése					
Részcél 4. Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése	*Energiahatékonysági felújítással érintett városi ingatlanok aránya*	%	5	20	
Az adott évben energiahatékonysági felújítással érintett ingatlanok száma az előző évihez képest					
Részcél 5. Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása	*Barnamezős fejlesztések nagysága*	ha	0	11	
Beruházással érintett barnamezős területek nagysága.					
Részcél 6. Oktatási rendszer felülvizsgálata	*Megújult humán szolgáltatások száma*	db	0	6	
A város területén működő, megújulással érintett oktatási szolgáltatások száma					
Részcél 7. Beszállítói tevékenység bővítése – gazdasági szereplők közötti párbeszéd növelése	*Termelési és értékláncokban kapcsolódó vállalkozások száma*	db	0	25	
A tatabányai székhelyű és/vagy telephelyű vállalkozások között fennálló szerződéses beszállítói, termelési, értékesítési vagy egyéb gazdasági együttműködés vállalati adatszolgáltatás alapján. Cél az évek közötti értékek növekedése.					
Részcél 8. Gazdasági infrastruktúra fejlesztése	*Működő vállalkozások számának növekedése*	db	5287	5400	
Tatabányán székhellyel vagy telephellyel rendelkező működő vállalkozások növekedésének száma					
Részcél 9. Fenntartható városi közlekedésfejlesztés	*Közlekedés CO2 kibocsátásának csökkenése*	t/CO2e	60800	36480	
ÜHG kibocsátás számítása (SECAP módszertan alapján): közlekedés (önkormányzati flotta, tömegközlekedés, magáncélú és kereskedelmi közlekedés) kibocsátási értéke. Cél a fajlagos kibocsátási érték évről évre történő csökkenése.					

	indikátor	mértékegység	bázisérték	célérték 2027	mérés módszere
Részcél 10. A város egészségügyi és szociális intézményrendszerének fejlesztése	*Megújult humán szolgáltatások száma*	db	0	5	
A város területén működő, megújulással érintett egészségügyi, szociális szolgáltatások száma					
Részcél 11. Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése	*Új digitális szolgáltatások száma*	db	0	10	
Az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatások közül újonnan digitálisan is intézhető ügytípusok száma.					

FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok:

	indikátor	mérték-egység	bázisérték 2021	célérték 2027
Reziliencia: a gazdaság több lábon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	%		25
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energia termelés arányának növekedése	MWh	74,27	76
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya	%		50
Reziliencia: megtartó város	az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség	%		35
Reziliencia: zöldfelületek	zöld- és vízfelületek arányának változása	ha	11	22
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	Ft	0	22,250
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO_2/t)	CO_2/t	369 160	221 450
Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma		0	5
Megtartó város	vándorlási egyenleg	fő	-470	50
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	nm		11000

4.3 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

Az adatok minden esetben hitelesített adatforrásból származnak, akár saját önkormányzati adatgyűjtésről, akár külső forrásból bevont adatokról van szó. A monitoring rendszer kialakítása során minden egyes adat esetén az Önkormányzat azonosítja az adatforrást, és annak rendszeres rendelkezésre állását, külső adatforrás esetén egyeztet a forrásgazdával, hogy az adott adat rendszeresen, minden évben azonos módszertan szerint szolgáltatható egyen.

Az adatok hitelességével összefüggő kiemelt szempont, hogy az évek során az adott adatok azonos tartalommal és módszertannal kerüljenek meghatározásra, biztosítva azok összehasonlíthatóságát, összemérhetőségét. A gyűjtött és felhasznált adatok során az Önkormányzat figyelemmel van az adatvédelmi szabályokra. A személyi szintről származó adatok esetében gondoskodik a begyűjtött adatok felhasználása előtt azok anonimizálásáról. Adatmenedzsment keretében meghatározó szempont az adatvédelmi szabályok betartása, a biztonságos adattárolás, és az adatbázishoz való jogosultságok kiosztásának körültekintő meghatározása.

Az adatbázis meghatározott időközönként aktualizálásra kerül friss adatokkal (ez lehet folyamatos frissülés is az adatok gyűjtési módszerének függvényében). Az Önkormányzat ezt rögzíti minden mutató esetében, függetlenül attól, hogy saját adatgyűjtés vagy adatszolgáltatásból származik a mutató aktuális értéke.

5 Az irányítási és működési modell

Tatabánya Megyei Jogú város esetében a korábbi tapasztalatokra építve a rendszer az alábbi szervezeti pillérekre kíván támaszkodni a megvalósítás kapcsán:

- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Stratégiai és Monitoring Irodája, mely a 2007-2013 és 2014-2020 időszakban a projekt előkészítések, megvalósítások (projektmenedzsment), elszámolások, ellenőrzések területén szerzett jelentős tapasztalatokat – koordináló szerepköre megerősödött a 2014-2020-as programozási cikluselindulásával, az országos rendszer függvényében,
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának szakirodái, melyek a 2014-2020-as időszakban előtérbe kerültek a projektek előkészítése (tervezési és engedélyezési eljárás lefolytatása, szakmai koncepciók készítése) kapcsán. Továbbá a megvalósítás szakmai (műszaki, oktatási, egészségügyi, stb.) lebonyolításába is aktívan részt fog venni a szakiroda pl. teljesítések jóváhagyása, monitoring feladatok stb.
- A harmadik pillér Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdaságfejlesztő Szervezete Nonprofit Kft. (GFSZ), mely a városrehabilitációs projektek lebonyolítása kapcsán a városfejlesztő társaság szerepét is betöltötte A szervezet által megszerzett tapasztalatok a jövőbeni működés kapcsán nélkülözhetetlenek. Megállapítható továbbá, hogy működése rugalmasabb, mint a hivatali szervezeti egységeké, így a jövőben szerepe biztosan megmarad a város tervezett városrehabilitációs témájú projektjei kapcsán, illetve más projektek kapcsán is felhasználhatóak a végső rendszer kialakítása során. – A cég a jövőben várhatóan a tapasztalatokra építve valóságos Városfejlesztő Társasággá növi ki magát, melynek egy része lesz a gazdaságfejlesztő tevékenység. A 2021-2027-es programozási időszakban a szervezet a gazdaságfejlesztési tárgyú projektek koordinálását is betölti.

5.1 A városirányítási modell indokolt módosításai

5.1.1 Az átfogó városirányítási rendszer változásai

Az irányítási és döntéshozatali mechanizmusban a városfejlesztési, illetve a későbbiekben a zöld és digitális átállással kapcsolatos döntési kompetenciák a Közgyűlésnél jelennek meg, a javaslattételi, döntés-előkészítési és ellenőrzési kompetenciák pedig az önkormányzat által létrehozott bizottságokban. A szakirodák az érintett külső intézményi és szakértői körrel, míg a Stratégiai és Monitoring Iroda, valamint a szakmai bizottságok a releváns döntéshozói és vezetői szinttel tartják a közvetlen kapcsolatot.
A Közgyűlés elnöke a polgármester, aki összehívja és vezeti az üléseket, Tatabányán tagjainak száma, a polgármesterrel együtt, 18 fő. A Közgyűlésnek 7 bizottsága van.
Az FVS tervezése során – a módszertani iránymutatásoknak és a Pénzügyminisztérium által küldött szakmai háttér információknak megfelelően a tervezési-módszertani folyamatokban érintett partnerek bevonásának módja aktualizálásra került. A felülvizsgált partnerségi tervben leírtak szerint ennek megfelelően a részvételi tervezés módszertani követelményeinek megfelelve ismételten intézkedéscsoportok felállítására került sor, melyek elsődleges célja a folyamatos tájékoztatás mellett a tervezési folyamatban való aktív közreműködés támogatása. Az inkluzív tervezési folyamat egy megfelelően strukturált belső véleményezési mechanizmus kialakítását teszi szükségessé. Az intézkedéscsoportok közreműködése az integrált településfejlesztési stratégia felülvizsgálatának része, így hatékony működésüket rendszer szinten szükséges biztosítani.

Az FVS előkészítése és megvalósítása kapcsán a két intézkedéscsoportra eltérő feladat hárul. Az FVS tervezési intézkedéscsoport munkája az FVS Közgyűlés általi elfogadásával lezárul. A digitális- és zöld átállást támogató intézkedéscsoport közreműködik a tervezés és a megvalósítás folyamatában. A stratégia megvalósítása, végrehajtása során az intézkedéscsoport tagjainak köre változhat, mivel indokolt lehet okos / digitális város szakértők, adatmenedzserek, speciális ágazati technológiai stb. ismeretekkel rendelkező szakértők bevonása is.

Az önkormányzati bizottságok kibővítése a FVS megvalósítása során felmerülő feladatokkal várhatóan bővítésre fog kerülni. A bizottsági feladatkörök a digitális és zöld átállás menetrendek megvalósítása során további bővülésre kerülhetnek.

5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

Tatabánya MJV Önkormányzata számára a legfontosabb stratégiai együttműködési partnere Tata Város Önkormányzata és Oroszlány Város Önkormányzata.

Tatabánya legfontosabb feladatai a térségi koordinációban:

- Az együttműködés elmélyítésének lehetséges területei:
    - közös beszerzések
    - rendszeres intézményi találkozók a városok között
    - közös üzemeltetés: pl. városi informatikai hálózat, hivatalok üzemeltetése
    - befektetésösztönzés: regionális szinten működő vállalkozások invitálása gazdasági döntések meghozatala előtt
    - képzések, munkaerőpótlás folyamatos szervezése

- szakosodás középiskolai és felsőoktatási szinten (elsősorban agrár- és ipai képzések területén)

5.1.3 Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

Az FVS megvalósítása az önkormányzat és Tatabánya egyéb intézményeinek, cégeinek, továbbá a nem városi fenntartásban működő intézmények, köztestületek, civil szervezetek, egyházak, gazdasági vállalkozások és a helyi lakosság bevonásával lehetséges. Az egyes szereplők bevonása a megfelelő kompetenciák megléte szerint beavatkozási területenként változó lehet.
A stratégia sikerességének meghatározója, hogy milyen mértékben sikerül a városi szereplőket a projektmegvalósítás különböző szakaszaiba bevonni.

Kiemelt feladat Tatabánya MJV Önkormányzata számára új belső munkamegosztási és külső, koordináló szerepének megerősítése, elköteleződése a stratégia sikeres megvalósítása mellett, és egy olyan új szemlélet meghonosítása, amelyben a rendszeres partnertalálkozók, döntés-előkészítő értekezletek és szakmai kerekasztal beszélgetések megfelelő rendszerességgel megrendezésre kerülnek. Összefoglalva a legfontosabb megteremtenie az Önkormányzatnak az új kommunikációs csatornáit a város különböző szereplőivel.

5.2 A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

Tatabánya MJV Önkormányzata a 2021-2027-es tervezési időszakot a következő évtizedre történő hatékony felkészülési időszaknak tekinti, amelyben az önkormányzat nagy hangsúlyt kíván fektetni a város működtetésének Smart (Okos) rendszerek és döntési mechanizmusok kialakítása és hatékonyabbá tétele érdekében.
A végrehajtási tevékenység meghatározó szereplője a Városházán belül a Stratégiai és Monitoring Iroda, továbbá a Polgármesteri Kabinet Iroda és az önkormányzat 100% tulajdonában működő GFSZ Nonprofit Kft.

6 Cselekvési terv

6.1 Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

Intézkedések						
Prosperáló város beavatkozások	A város kereskedelmi funkciójának erősítése, helyi termékek piacra jutásának elősegítése	Turisztikai kínálat fejlesztése	Ipari Park fejlesztése	Barnamezős területek rehabilitációja		
Megtartó város beavatkozások	Egyetemi képzési struktúra fejlesztése, munkaerőpiaci igények alapján	Szegregált területek fejlesztése: VI-os telep, Paradicsom-kert, Barackos, Mésztelep	Társadalmi megújulást elősegítő beavatkozások	Bérlakásépítés – szociális városrehabilitáció (Mésztelep, Kertváros)		
Zöldülő város beavatkozások	Megújuló energiaforrások nagyobb arányú használata	Környezetterhelés csökkentése	Vízgazdálkodás infrastrukturális megújítása	Intézményrendszer energetikai korszerűsítése	Városi zöldfelületi rendszer fejlesztése	Közlekedési rendszer fejlesztése
Digitális város beavatkozások	Okos városirányítási és működési struktúra kialakítása	Városi közlekedési rendszer digitális fejlesztése	Városi közműrendszer digitális fejlesztése	Lakossági és intézményi digitális szolgáltatások platformjának kialakítása		
Kiszolgáló város beavatkozások	Belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Országos főutak fejlesztése, elkerülőutak létesítése	Kötöttpályás infrastruktúrael emek fejlesztése	Kerékpáros hálózat fejlesztése	Önkormányzati és városi középületek komplex fejlesztése	

6.2 Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

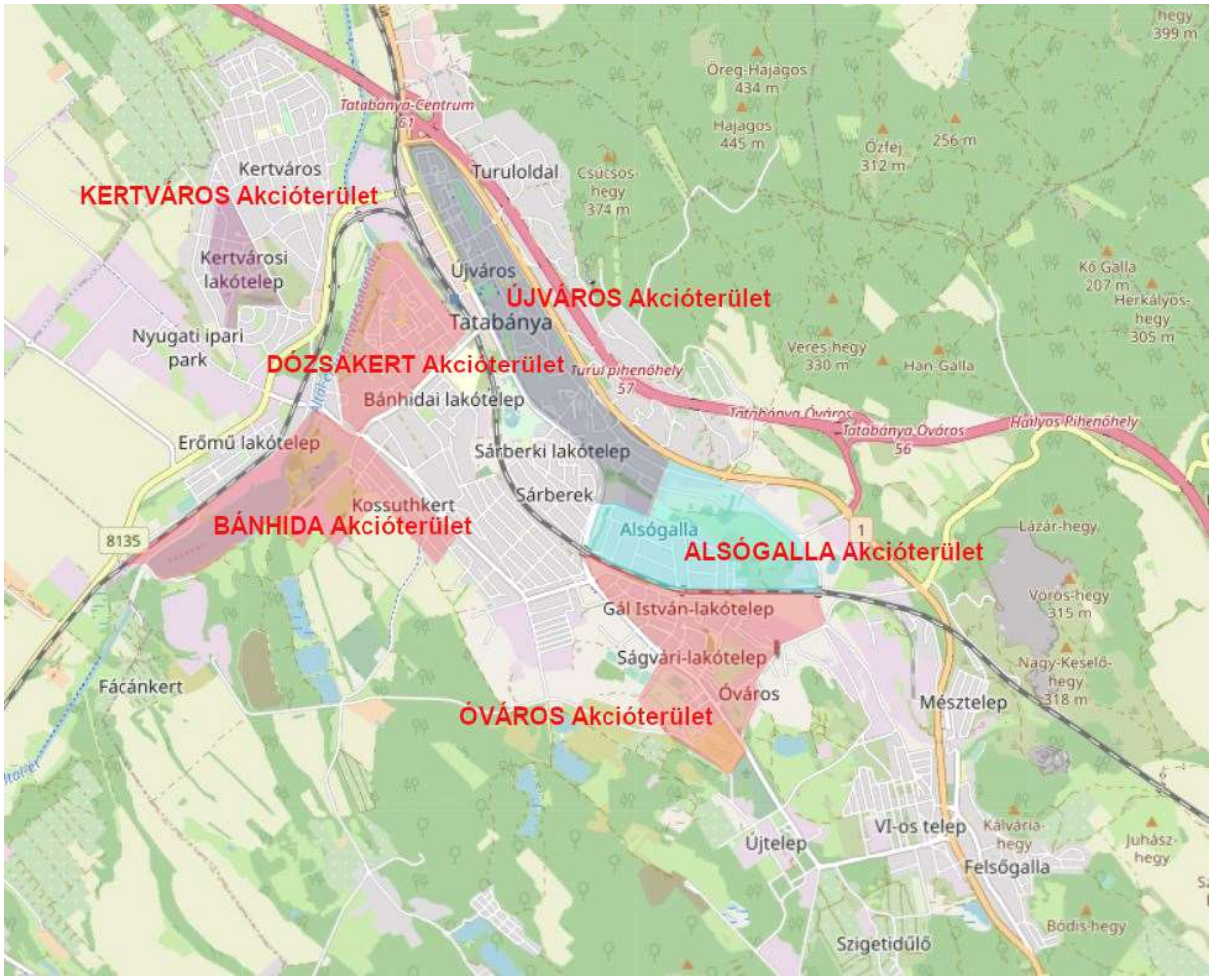

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása
Újváros Akcióterület	1-es főút – vasút – Jedlik Á. u. – Ifjúság u. – Köztársaság útja – Március 15. út – Táncsics M. u. – Kertalja u.
Bánhida Akcióterület	Rákóczi F. u. – Erőmű-tó – Fürdő u. – Fűzfa u. – Síkvölgyi u. – Mannhercz A. u.
Óváros Akcióterület	Szent Borbála út – Népház u. – Aradi u.
Alsógalla Akcióterület	Összekötő út – vasútvonal – Tatai út – Kormos út – Táncsics M. u. – Március 15. út
Dózsakert Akcióterület	Galla-patak – Által-ér – Dózsa György út
Kertváros Akcióterület	Dr. Vitális I. u. – Domb u. – Petőfi S. u. – Szent Erzsébet u. – Cseresznyefa u.

6.3 Városi szintű beavatkozási területek részletezése

6.3.1 Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Környezetterhelés csökkentése, lég és talajszennyezés csökkentése, levegőminőség javítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Környezetterhelés csökkentése, lég és talajszennyezés csökkentése, levegőminőség javítása
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Hangterhelés csökkentése, kiemelten MÁV és autópálya használatából eredő zajcsökkentés (fásítás, zajvédő fal kiépítése)
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R9: Fenntartható városi közlekedésfejlesztés
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Hangterhelés csökkentése, kiemelten MÁV és autópálya használatából eredő zajcsökkentés (fásítás, zajvédő fal kiépítése)
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Szállodaépítés Tatabányán
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi	Kapcsolódó stratégiai részcél: R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése

kérdés		kifejtés
	indokolja az egyedi beavatkozást?	
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	4 csillagos szálloda építése Tatabányán. Jelenleg Tatabányán kettő, alacsony minőségű szálloda található.
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe
	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Átfogó turizmusfejlesztési koncepció elkészítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	a. átfogó fejlesztési koncepció elkészítése a bánhidai erőmű területének multifunkcionális hasznosításához b. bánhidai kaszinó és víztorony épület megvásárlása és turisztikai célú hasznosítása c. Ipari örökséghez kapcsolódó ingatlanok felújítása, turisztikai célú hasznosítása d. Folyóvizek parti területeinek turisztikai célú hasznosítása
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Balatonakali Ifjúsági tábor teljes felújítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A fiatalok helyben tartása kiemelt célja a városnak. Kapcsolódó stratégiai részcél: R1: Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Balatonakali Ifjúsági tábor teljes felújítása
6.	városrészi leképeződése	Nem érinti Tatabánya MJV városrészeit

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város

kérdés		kifejtés
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Napelempark létesítése alulhasznosított területeken (biomassza és fosszilis tüzelőanyagok arányának csökkentése)
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A városban felhasznált fosszilis tüzelőanyagok arányának csökkentése. Kapcsolódó stratégiai részcél: R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Napelempark létesítése alulhasznosított területeken (biomassza és fosszilis tüzelőanyagok arányának csökkentése)
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Szennyvíztisztító telep bővítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város szennyvíztisztító kapacitásának növelése. Kapcsolódó stratégiai részcél: R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Szennyvíztisztító telep bővítése
6.	városrészi leképeződése	Újváros

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Tatabányai Ipari örökség turisztikai célú hasznosítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Tatabányai Ipari örökség turisztikai célú hasznosítása
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Ökoturisztikai fejlesztések folyóvizek mentén
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A települést átszelő folyóvizek (patakok, ér) mentén futó/gyalogos/kerékpáros utak építése, rekreációs felületek kialakítása, pihenőkkel, közterületi sportolási lehetőségl. A Köztársaság út mentén a távhővezeték földbe süllyesztésével energiamegtakarítás is elérhető. A patakba mesterséges csobogók, látványelemek telepítése.
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Belterületi, ipari parki csapadékvíz rendszer fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A klímaalkalmazkodás részeként a csapadékvíz elvezetése vagy megtartása kiemelt jelentőségűvé válik. Kapcsolódó stratégiai részcél: R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Belterületi, ipari parki csapadékvíz rendszer fejlesztése
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV belterülete

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Által-ér kotrása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség

	kérdés	kifejtés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A klímaalkalmazkodás részeként a csapadékvíz elvezetése vagy megtartása kiemelt jelentőségűvé válik. Kapcsolódó stratégiai részcél: R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Által-ér kotrása
6.	városrészi leképeződése	Bánhida, Dózsakert, Kertváros

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Turizmusfejlesztés (tanösvény, Vértes, Gerecse túrautak, Gyémánt Fürdő, kerékpáros turizmus, szálláshelyfejlesztés stb.)
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város turisztikai potenciáljai kihasználatlanok. Kapcsolódó stratégiai részcél: R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Turizmusfejlesztés (tanösvény, Vértes, Gerecse túrautak, Gyémánt Fürdő, kerékpáros turizmus, szálláshelyfejlesztés stb.)
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Munkásszálló létesítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Alulhasznosított (kihasználatlan) ingatlan – kapcsolódó stratégiai részcél: R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Munkásszálló létesítése
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV kijelölt városrésze

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város

kérdés		kifejtés
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Füzes u 40. kollégium átalakítása szociális bérlakássá
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Alulhasznosított (kihasználatlan) épület – kapcsolódó stratégiai részcél: R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Füzes u 40. kollégium átalakítása szociális bérlakássá
6.	városrészi leképeződése	VI-os Telep

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Volt OEP székház hasznosítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Alulhasznosított (kihasználatlan) épület – kapcsolódó stratégiai részcél: R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Volt OEP székház hasznosítása
6.	városrészi leképeződése	Óváros

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Edutus Egyetem konzorciumban történő fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város felsőoktatási képzési rendszerének munkaerőpiaci igények szerinti felülvizsgálata. Kapcsolódó stratégiai részcél: R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Edutus Egyetem konzorciumban történő fejlesztése
6.	városrészi leképeződése	Újváros

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Társadalmi megújulás
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város felsőoktatási képzési rendszerének munkaerőpiaci igények szerinti felülvizsgálata. Kapcsolódó stratégiai részcél: R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Komplex reintegrációs projekt Tatabánya városrészeiben az üresen álló állami- és önkormányzati tulajdonú épületek átalakításával, szociális felzárkóztatás, munka világába visszavezetés mentorrendszer kialakításával.
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Napközis táborok fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A fiatalok helyben tartásának elősegítése. Kapcsolódó stratégiai részcél: R1: Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Az Önkormányzat tulajdonában, kezelésében lévő ingatlanokon napközis táborok kialakítása
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Turul szobor felújítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése

kérdés		kifejtés
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A Turul Tatabánya legismertebb jelképe, a város kiemelt turisztikai célpontja. A szobor restaurálásra szorul, ezzel egyidejűleg a talapzat és közvetlen környezete megújítása is szükséges.
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Városüzemeltetés korszerűsítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R1: Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A zöldterületek fenntartására, a közutak, járdák tisztán tartására új, nagy teljesítményű eszközök beszerzése
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Tatabánya mobilapplikáció fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Kapcsolódó stratégiai részcél: R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Egységes mobilapplikáció fejlesztése a város lakosai számára a különböző ügyeik intézéséhez (pl. számlabefizetés - akár lakbér is -, jegyvásárlás a különböző rendezvényekre, eseményekre, időpontfoglalások intézése, közérdekű információk megjelentetése, Tatabánya kártya, parkolás stb.)
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

6.3.2 Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások (táblázatos feldolgozás projektenként)

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Ipari Skanzenben látogatóközpont kialakítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	Bánhida turisztikai célú fejlesztése. Kapcsolódó stratégiai részcél: R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Ipari Skanzenben látogatóközpont kialakítása
6.	városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Erőmű és környezete turisztikai hasznosítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	Az erőmű és területe alulhasznosított barnamezős terület, amelynek hasznosítása kulcsfeladat. Kapcsolódó stratégiai részcél: R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Erőmű és környezete turisztikai hasznosítása
6.	városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Volt bányászkórház melletti rendelőintézet hasznosítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	Óváros egészségügyi, szociális, sport és rekreációs infrastruktúrájának fejlesztése
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Volt bányászkórház melletti rendelőintézet hasznosítása
6.	városrészi leképeződése	Óváros

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Sport és Kerékpáros Centrum megvalósítása az Olimpikon park közelében
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	Óváros egészségügyi, szociális, sport és rekreációs infrastruktúrájának fejlesztése
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A KDOP-2.1.1-B projekt keretében elkészített koncpecióterv és költségvetés, megvalósíthatósági tanulmány alapján a tervezett létesítménykomplexum megvalósítása
6.	városrészi leképeződése	Óváros

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Új vasútállomás építése (nem városi beruházás)
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	Újváros középületállományának fejlesztése
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Új vasútállomás építése
6.	városrészi leképeződése	Újváros

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város; Kiszolgáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Rozsdaövezeti akcióterületek lehatárolása és hasznosítása (társasházas vagy családiházas övezet kialakítása)
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	A város lakásállományának bővítése, lakhatási feltételek javítása. Kapcsolódó stratégiai részcél: R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Rozsdaövezeti akcióterületek lehatárolása és hasznosítása (társasházas vagy családiházas övezet kialakítása)
6.	városrészi leképeződése	Tatabánya MJV rozsdaövezetekkel érintett városrészei

6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)

(táblázatos feldolgozás beavatkozásonként, külön szerepeltetve a fizikai vonalas infrastruktúra fejlesztéseket és a hálózatba szervezett szolgáltatási beavatkozásokat)

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	A város népességvonzó és megtartó képességének fenntartása, illetve fejlesztésének támogatása.
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város népességmegtartó funkcióinak erősítése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Közösségi helyek és terek további fejlesztése, akár városrehabilitációs programok keretében. A Fő tér és Megyeháza tér projektek folytatása, valamint a már meglévő turisztikai attrakciók tovább bővítése és összefűzése a térségben található egyéb turisztikai célú látványosságok rendszerben kezelése érdekében.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Ingatlanfejlesztés új lakóterületek feltárása érdekében
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város lakásállományának növelése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A szabályozási tervben szereplő lakóövezeti besorolásban lévő fejlesztés előtt álló területek fejlesztésének megkezdése (ingatlanvásárlás az Önkormányzat részéről későbbi kedvezményes értékesítés céljából, valamint infrastuktúra fejlesztés).
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Gazdaságfejlesztés
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város gazdasági infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Inkubátorház létesítése, amely az induló vállalkozások létrehozását és mikro-vállalkozások növekedését segíti elő a tevékenységükhöz elengedhetetlenül szükséges fizikai infrastruktúra (energia, víz, telefon, szennyvíztisztító stb.) biztosításával, és olyan szolgáltatások nyújtásával, amelyek ma már nélkülözhetetlen részei a sikeres üzletvitelnek (ügyvitelszervezés; pénzügyi, számviteli ügyintézés, PR; marketing; logisztika; külkereskedelem bonyolítása; hitelügyintézés; beruházási, fejlesztési, jogi tanácsadás stb.).
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Oktatásfejleszése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város képzési rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Duális képzés bevezetése és kiterjesztése Tatabányán projekt folytatása, további ágazatok fejlesztése, eszközök beszerzésével, épületek felújításával, átalakításával. Államilag finanszírozott műszaki felsőoktatási képzés biztosítása Tatabányán
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város Megtartó város

kérdés		kifejtés
2.	beavatkozás munkacíme	Munkanélküliség csökkentése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város képzési rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Tatabányai Foglalkoztatási Paktum II. (TOP-6.8.2-16-TB1-2018-00001) folytatása. A tatabányai lakóhellyel rendelkező, hátrányos helyzetű és inaktív személyek munkaerő-piacon való elhelyezkedésének támogatása, ezzel együtt a munkaerőhiány csökkentése foglalkoztatási és képzési programok megvalósításával Tatabányán és a tatabányai Ipari Park területén. Befektetés ösztönzés.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Parkoló felújítások városrészenként
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Parkoló felújítások városrészenként
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Járda felújítások városrészenként
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése

kérdés		kifejtés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Járda felújítások városrészenként
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	M1 autópálya 2x3 sávra történő bővítése (beruházó: NIF Zrt.)
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Országos közlekedési infrastruktúra fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	M1 autópálya 2x3 sávra történő bővítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Tatabánya déli elkerülő út, 1. számú főút új nyomvonalra helyezése (beruházó: Magyar Közút Nonprofit Zrt.
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Országos közlekedési infrastruktúra fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Tatabánya déli elkerülő út, 1. számú főút új nyomvonalra helyezése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város kerékpáros infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Egyesített csatornarendszer felszámolása (ütemezéssel)
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közműhálózatának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Egyesített csatornarendszer felszámolása (ütemezéssel)
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Csapadékvíz elvezetés városi szinten
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közműhálózatának fejlesztése

kérdés		kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Csapadékvíz elvezetés városi szinten
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV városrészei

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Szent Borbála kórház melletti területen parkoló építése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Szent Borbála kórház melletti területen parkoló építése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Csomópontok átépítése (Sárberki, Vágóhídi, Bánhidai)
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Csomópontok átépítése (Sárberki, Vágóhídi, Bánhidai)
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Sárberek, Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Közlekedésbiztonság területén Sárberek - Bánhida aluljáróhoz kapcsolódó beruházások elvégzése, mint Turul utca felújítása, valamint az Ifjúság u - Köztársaság u - Sárberki ltp kereszteződésének átalakítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Közlekedésbiztonság területén Sárberek - Bánhida aluljáróhoz kapcsolódó beruházások elvégzése, mint Turul utca felújítása, valamint az Ifjúság u - Köztársaság u - Sárberki ltp kereszteződésének átalakítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Sárberek, Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Síkvölgyi út felújítása körforgalmú csomóponttól a Rudolf utcáig
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Síkvölgyi út felújítása körforgalmú csomóponttól a Rudolf utcáig
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Jegenye utca bevezető szakaszában kétirányú közlekedés kialakítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése

kérdés		kifejtés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Jegenye utca bevezető szakaszában kétirányú közlekedés kialakítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Mátyás Király út felújítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város belterületi úthálózatának felújítása
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Mátyás Király út felújítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Alsógalla

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Bécsi út 8135 kereszteződésében jelzőlámpás csomópont kialakítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Bécsi út 8135 kereszteződésében jelzőlámpás csomópont kialakítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya-Környe Ipari Park

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Károlyi Mihály út felújítása, körforgalom építése Vágóhíd - Árpád úti részére
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Károlyi Mihály út felújítása, körforgalom építése Vágóhíd - Árpád úti részére
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Árpád és Kossuth Lajos utcai gyalogos átkelőnél jelzőlámpás csomópont kialakítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Árpád és Kossuth Lajos utcai gyalogos átkelőnél jelzőlámpás csomópont kialakítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Kenyérgyári kereszteződés csomópont fejlesztés
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése

kérdés		kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Kenyérgyári kereszteződés csomópont fejlesztés
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Bánhida

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Szőlődomb út felújítás
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város belterületi úthálózatának felújítása
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Szőlődomb út felújítás
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Kertváros

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Hadsereg út felújítás
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város belterületi úthálózatának felújítása
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Hadsereg út felújítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Kertváros

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Réhling Konrád u. fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város belterületi úthálózatának felújítása
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Réhling Konrád u. felújítása és összekötése a Környe-Tatabánya országos közúttal - esetleg csatlakozás a Környe déli elkerülő úthoz
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Óváros

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Dózsakerti felüljáró (híd) felújítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Dózsakerti felüljáró (híd) felújítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Dózsakert

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Dózsakert Erdész út vasútállomás letalpalási területének fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése

kérdés		kifejtés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az Erdész úti vasútállomás letalpalási területének fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Dózsakert

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	József Attila művelődési ház komplex fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város kulturális intézményrendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A művelődési ház komplex fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Alsógalla

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Okos (smart) városirányítási és működési modell megalkotása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város informatikai rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A város irányítási (döntéselőkészítő) és működtetési mechanizmusának digitális technológiára történő átállásának elősegítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Informatikai háttér fejlesztés
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város informatikai rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A meglévő városi informatikai alapinfrastruktúra fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Intelligens közösségi közlekedés + közösségi közlekedés felülvizsgálat
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési rendszerének fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A közösségi közlekedés digitális infrastruktúrájának fejlesztése és a közösségi közlekedés rendszerének felülvizsgálata
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Városi térinformatikai rendszer fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város informatikai rendszerének fejlesztése

kérdés		kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A meglévő városi térinformatikai rendszer moduláris, funkcionális bővítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	József Attila Általános Iskola energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Intézményrendszer energetikai korszerűsítése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az iskolaépület energetikai korszerűsítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Gál István Lakótelep

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Fellner Jakab Technikum és Szak-iskola energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Intézményrendszer energetikai korszerűsítése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az iskolaépület energetikai korszerűsítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Sárberek

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Dózsakerti Váci Mihály Általános Iskola energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Intézményrendszer energetikai korszerűsítése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az iskolaépület energetikai korszerűsítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Dózsakert

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	PH épületei szociális szakellátó intézmények energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Intézményrendszer energetikai korszerűsítése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A város szociális szakellátó intézménye épületeinek energetikai korszerűsítése.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A szociális szakellátó intézményrendszer épületeinek elhelyezkedése szerinti településrészek: Újváros, Óváros, Kertváros, Alsógalla, Bánhida, Gál István Lakótelep

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Városi közműhálózat fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közműhálózatának fejlesztése

kérdés		kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A város csapadékvíz-, szennyvíz- és vízhálózata korszerűsítése, fejlesztése, belterületi utak. Ipari Park csapadékvízelvezetés komplex felülvizsgálata és kiépítése..
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Közintézmények energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közintézményeinek energetikai korszerűsítése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A tatabányai közintézmények, különösen a város kötelező és önként vállalt feladatait ellátó intézmények energetikai korszerűsítése, megújuló energiaforrások telepítése (napelemes és hőszivattyús rendszer).
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Belterületi utak felújítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Tatabánya belterületi utak felújítása, valamint az ipari és kereskedelmi területek (például: VII-es telep, VI-os telep, Cementgyári út, Ipari Park feltáró útjai kiépítésének folytatása, Szent Borbála út és a Réhling Konrád út közötti terület útfejlesztés stb.) ehhez kapcsolódó infrastruktúrájának megújítása.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Belterületi járdák felújítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Tatabánya belterületi járdái sok helyen balesetveszélyesek, teljes felújítás indokolt.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Tatabányai Bérlakásépítési Program
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Óriási igény mutatkozik megfelelő színvonalú és könnyen kigazdálkodható áru bérleményekre, amelyet a piac a mai építő ipari árak miatt nem tud biztosítani, ezért az Önkormányzat alakíthatna ki 300 lakás számhoz közeli bérlakás állományt, amely így biztosítja az itt lévő cégeknek is a munkaerőállományuk megfelelő elhelyezését, valamint vonzó lehet a városba betelepedni vágyó magánszemélyeknek is.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Közlekedési csomópontok átépítése

kérdés		kifejtés
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Tatabánya kiemelt csomopontjainak átépítése, korszerűsítése, körforgalmak kialakítása, közlekedési jelzőlámpa rendszer korszerűsítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Közvilágítás korszerűsítése, bővítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közműinfrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A közvilágítás elavult lámpatestjeinek cseréje korszerű, nagy fényerejű, szabályozható ledes lámpatestekre, a hiányzó területeken bővítés
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Elektromos autózás lehetőségeinek javítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Elektromos töltőállomások, energiatároló akkumulátorok telepítése, ehhez kapcsolódó smart megoldások (pl. okosmérők), napelemes fejlesztéssel kombinált töltőkapacitások kiépítése
6.	a hálózat beavatkozásban	Tatabánya MJV közigazgatási területe

kérdés		kifejtés
	érintett részének városrészi leképeződése	

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Volt bányaterületek és elhagyott gyárterületek rehabilitációja
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Stratégiai cél 1: A helyi gazdasági ökoszisztéma fejlesztése, hálózati kapcsolatok erősítése Stratégiai cél 2: Vonzó városi környezet megteremtése Stratégiai cél 3: Klímatudatosság és karbonsemlegesség
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város környezeti állapotának fejlesztése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Tatabánya számos olyan területtel rendelkezik, amelyek a bányászat felhagyása miatt elhagyatott vidék látszatát keltik, ilyenek a felhagyott bányaterületek, valamint az elhagyott gyárépületek. A projekt keretében a bányaterületek és a felhagyott gyárépületek megfelelő átalakítással alkalmasak lennének turisztikai és szórakoztató ipari attrakciók, valamint innovációs és technológiai központok létrehozására
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Tatabánya MJV közigazgatási területe

6.4 Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése

Várostérségi szintű beavatkozási területek jelen stratégiában nem kerültek kijelölésre.

6.5 Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

6.5.1 Zöld átállás menetrend

A városi zöld átállás megtervezésének első lépéseként elkészül a stratégia kidolgozásának menetrendje, mely megalapozza a későbbi zöld finanszírozási keretrendszer kialakítását.

A jelenlegi zöld állapot

Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése

Tatabányán az EON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt biztosítja a villamosenergia ellátást, mely a tatabányai és oroszlányi erőműből származó kétrendszerű távvezetéken át történik. Belterületen általában földkábeles, külterületen légkábeles megoldással valósul meg az energiaellátás. A szolgáltatott energia mennyisége 1/5-del nőtt az elmúlt 5 év során. Az energiaellátásban a villamosenergiát a földgáz és távhő egészíti ki.

A városi közvilágítás biztosítása az Önkormányzat feladata, az energiaellátást és üzemeltetést a EON Hungária Zrt végzi.

2016-ban történt meg a tatabányai fűtőerőmű fejlesztése. A fejlesztéssel a faapríték tüzelőanyag részaránya közel 90 % lett, a gázfelhasználás ennek megfelelően csökkent. Az átalakítás évente 60 millió köbméter gáz felhasználását kerüli el, az üvegház hatású gázok kibocsátása 64 ezer tonnával csökkent. A beruházás során egy új magas hatékonyságú forrózvizes kazánt építettek és két 37 megawatt teljesítményű gőzkazánt alakítottak át faapríték elégetésére, összesen 92 megawatt megújuló hőenergia teljesítménnyel. A Tatabánya Erőmű Kft. jelenleg 23 ezer lakás és számos intézmény fűtés- és melegvíz ellátását biztosítja, valamint kapcsoltan villamos energiát is termel.

A város elkötelezett az éghajlatváltozáshoz való adaptáció folyamatában, az energia tárolás és termelés helyi rendszerének kialakítása azonban még nem került napirendre.

Napelempark működik Környe és Tatabánya között a magyar tulajdonú Eurotrade Zrt. projektjeként, 1,6 milliárd forintból 5 MW teljesítménnyel 2019. óta. Évi 6-7000 ezer kilowattóra termelésére képes erőmű 2500 átlagos magyar háztartás energia-felhasználását biztosítja. Napelemes háztartási kiserőműveket telepítettek több intézmény és magántulajdonú építmény tetőszerkezetére. Komoly lehetőségek vannak a megújuló energiaforrások hasznosítása terén.

Közel 50 ezer m2 alapterületű biogázüzem épült Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata, az NHSZ Tatabánya Zrt. AVE Tatabánya Hulladékhasznosító Kft. beruházásában. A Kft-t az AVE Tatabánya Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt., valamint Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata alapította, hogy a Zrt. feladata a Dubnik-völgyi hulladéklerakó térségében biogáz-termelésre, kapcsolt hő- és villamosenergiaelőállításra alkalmas hasznosítási rendszert kiépítésesenek ki, miután a térségben keletkező, jelentős mennyiségű rothasztható anyagokból biogáz előállításán keresztül történő energiatermelés valósítható meg. Az NHSZ Biogáz Tatabánya Zrt. biogázüzem működése során a térségben keletkező feldolgozóipari melléktermékekből, kommunális szennyvíziszapból és a szükséges mennyiségű silókukoricából állít elő fermentálással biogázt, majd abból villamosenergiát. A zárt rendszerű, szaghatást nem eredményező létesítményben 2014. óta évente közel 100 ezer tonna melléktermék hasznosítása válik lehetővé, ezzel majdnem 13 ezer MWh zöld villamosenergia termelése és országos hálózatra juttatása. Az üzemben évi 17.444 GJ hőenergia keletkezik, valamint 15 ezer tonna szilárd és 65 ezer tonna hígfázisú végtermék, amely a termőföldekre való visszajuttatással hasznosítható. A biogázüzem működésével kb. 80.712 t/év CO2 egyenértékben csökken az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

A legfontosabb problémakörök a klímaváltozás extern hatásaival kapcsolatosan: árvíz általi veszélyeztetettség, villámárvizek, ivóvízbázisok veszélyeztetettsége, természeti értékek veszélyeztetettsége, erdőtüzek, hőhullámok.

A középhőmérséklet emelkedése káros hatással lehet a megye jelentős erdővagyonának és NATURA 2000 területeinek őshonos növényvilágára, mely a biodiverzitás csökkenéséhez vezet. Az erdők ritkulása, a növényzet minőségi változása már középtávon is magával húzza az őshonos állatfajok

életterének szűkülését, s egyes fajok veszélyeztetettségét, esetleges kihalását. A hőingás és az aszály veszély a legmagasabb. A nagy stresszt jelentő harmadfokú hőségriadós napok gyakorisága a következő évtizedekben kisebb, országos átlagban évi 2–9 napos növekedést mutat.

A KSH éves mezőgazdasági elemzéseit visszaolvasva látható, hogy szaporodnak az aszályos időszakok, amelyek az erdészeti vagyont és a biodiverzitást is veszélyeztetik.

A prognózis szerint a villámárvíz veszélyeztetettség középtávon nő a megyében, s továbbra is korrelál a csapadékos napok számával. A fokozottan veszélyeztetett települések a megyében elszórtan, a hegységekkel borított területén találhatóak, azon belül is a hegylábaknál.

A térségben a nagy bányászati vízkiemelések megszűnésével az 1990-es évek eleje óta a fő karsztvíztároló régióban a víznyomás emelkedése jellemző, s több mint 20 méterrel emelkedett az átlagos vízszint. A karsztvíz készletre települt vízbázisok közül a Tatabányai XV/c és a XIV/a vízbázisok sérülékenyek.

A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme

A jelenleg működő bányaterületek felhagyását követően átgondolt rekultivációs folyamatokra lesz szükség a talaj és talajvíz további terhelésének megelőzése érdekében. Jelenleg egy engedéllyel rendelkező bányaterület működik Tatabányán, amit a Lasselsberger Hungária Kft üzemeltet.

A vízminőség problémákat az ipari kibocsátások okozzák, ld. Erőmű, Keréktárcsagyár, mely a Galla patak alsó szakaszát és az Által-ér középső szakaszát érinti elsősorban. Az Által-érbe becsatlakozó önkormányzati vízfolyások jellemzően feliszapolódtak, a Marasztok árok vízlevezető képessége nagy csapadékok esetén nem megfelelő. Mederkotrás és csapadékcsatorna bővítés megvalósítása jelentkezik intézkedésként záportározással kiegészítve.

A város területén a csapadékvíz elvezetése elválasztott hálózattal működik az Önkormányzat üzemeltetésében. A régi, betonból és azbesztcement csövekből épült szakaszokon probléma a növények gyökérzete által okozott dugulások. Több olyan terület van, ahol nincsen még kiépített csatornavíz elvezető rendszer. A Liliom utcában a telepített víznyelők a szennyvízcsatorna hálózatra csatlakoznak. A meglevő hálózatot bővíteni és a jelentkező kapacitáshiányokat mérsékelni szükséges.

Az Által-éren létesült tározók, tavak árvízcsökkentő hatást fejtenek ki, a legjelentősebbek a Bokodi-hűtőtó, a Tatai Öregtó és a Bánhidai hűtőtó.

A szennyezés megelőzése és csökkentése

A közlekedési eredetű kibocsátás elsősorban a nagy forgalmat lebonyolító M1 autópálya forgalmából, a főutak átmenő forgalmából fakad. A két főút a település szélén helyezkedik el, a forgalom így nem halad át a városi belső téren, azt a helyi, kis távolságú utazások határozzák meg. A főbb közlekedési szennyezéssel érintett, azonosított útszakaszok a következők: M1 autópálya: Csém - Kisigmánd - Tatabánya mellett elvezetett szakaszokon, 1-es főút: Komárom - Almásfüzitő - Tata – Vértesszőlős - Tatabánya melletti és átvezető szakaszokon, 1119. sz. út: Tatabánya és Esztergom közötti út túlterhelt szakasza.

A Tatabányai Erőmű Kft. 2004 óta gázmotorral, valamint biomassza tüzelésű forróvízkazánnal üzemel, mely jelentősen lecsökkentette a légszennyező anyagok kibocsátási értékét.

Az elmúlt években a szálló por, a közlekedési eredetű ózon és a rendszeresen jelentkező bűzhatások léptek elő fő problémává. A vértesszőlősi iszapkezelő telep szaghatása lakott területet nem érint.

A levegő szálló-portartalma a természetföldrajzi adottságok miatt magas. Már napjainkban is súlyos egészségügyi problémákat okoz az allergén növények pollenszórása (pl. parlagfű), de ez a trend a klímaváltozás hatására növekedni fog.

A város területén üzemelő Vereshegyi Kőbánya időszakosan jelentős porszennyezést okoz a városban, ennek kezelése fontos feladat. A városban található meddőhányók, pernyehányók rekultivációja szintén fontos feladat levegővédelmi szempontból.

Egykori iparterületek komoly szennyezési tényezőként jelentkeznek, ezek: Bánhidai Erőmű pernyehányója, az egykori Biopetrol telephelye, a volt Alupark telephelye, a régi erőművi kőolaj és termékeinek beszállítására és átadására szolgáló jelenleg Önkormányzati tulajdonban levő ingatlan. Mindegyik tulajdonos kármentesítésre kötelezett.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása

A zöldfelület területi aránya közel az országos átlagnak megfelelő a városban, az erdők aránya pedig jelentősen magasabb az országos átlagnál.

Környezeti szempontból a bánya területek, hulladéklerakó, ipari területek, meddőhányók nagy aránya jelent problémát, mely a korábbi és jelenlegi ipari tevékenység következménye. A művelésbe visszaállítás már nem reális alternatíva, de a szennyezés megelőzése érdekében a területek folyamatos monitorozása fontos feladat. Mezőgazdasági művelésre alkalmas területek szűken állnak rendelkezésre, de az ipari tevékenység mellett a nagyüzemi mezőgazdasági tevékenység is jelentős terhelést jelent a talajra, illetve a felszíni és felszín alatti vizekre.

A talajdegradációt Tatabányán mind a természeti folyamatok, mind az emberi tevékenység elősegíti. A szélerózió a Gerecse és Vértes közötti medence ÉNy-i széliránnyal megegyező iránya csatornahatásként felerősödik, és negatív hatást fejt ki. A vízerózió a nagy lejtő energiával rendelkező hegyi területeken fejti ki legnagyobb hatását, a város déli és keleti területei a leginkább kitettek ennek.

Jelentős állóvizekkel rendelkezik a város, a Csónakázó-tó a város központi helyszínén helyezkedik el, jelentős zöldfelület veszi körbe, a tó rekreációs szerepet tölt be a város életében. A korábbi Bánhidai hűtőtó jelenleg horgásztóként üzemel, mára feliszapolódott. Komplex projektként valósítandó meg a Bánhidai Erőmű közvetlen környezetének rehabilitációja, ami az Erőmű tó rekreációs fejlesztését is magában foglalja. A fejlesztést össze kell hangolni az Által-éren megjelenő árvizek biztonságos levezetésével.

Tatabánya közigazgatási területén számos tó található, ahol a vízminőséget jelentősen rontja a horgászegyesületek halgazdálkodási tevékenysége.

Tatabánya a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen fekvő város. A területen két üzemelő vízkiemelő akna üzemel, melyek kiemelten védendőek. Az NHSZ Tatabánya Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt. a Dubnik-völgyi regionális hulladéklerakónál rendszeres monitoringot végez, mely megállapítja, hogy Tatabánya talajvize a felsőgallai, alsógallai, bánhidai és kertvárosi részeken erősen szennyezett. A nitrát-koncentráció magas szintje csak évtizedek intézkedéseivel csökkenthető.

A város jellegzetes energetikai, klímaalkalmazkodási kihívásai

- Közúti forgalom által generált szennyezés (levegő, zaj, stb.)
- Tájsebek, roncsolt területek
- Vízbázisok védelme, települési csapadékvízelvezetés és visszatartás hiányosságai
- Ipari kibocsátás magas aránya
- Korszerűtlen és környezetszennyező lakossági fűtés modernizálásának ösztönzése
- Magas a régi építésű, rosszabb energiahatékonyságú lakóházak aránya
- Elavult helyi autóbuszpark, elavulófélben lévő gépjárműállomány

Az elmúlt 5-7 évben történt zöld, energetikai, klímaalkalmazkodást segítő intézkedések és beavatkozások:

Elkészült Tatabánya 2021-26 időszakra szóló Környezetvédelmi Programja

Jelenleg készül Tatabánya Városi Klímastratégiája

2019-2026 között fut a LIFE IP Hungary projekt az Európai Unió Life Programjának támogatásával, melynek fő célja 8 régiót lefedve 10 magyar településen, köztük Tatabányán komplex levegőtisztasági integrált projekt megvalósítása. A projekt keretében levegőtisztaságvédelmi tanácsadó ökomenedzser hálózat épül ki, akik részt vesznek településeiken szemléletformáló akciókban, közreműködnek a helyi mobilitási tervek kidolgozásában, és levegőminőséget javító pályázati tanácsadást végeznek. A projekt részeként egy térinformatikai adatbázist és egy levegőminőségmodellező eszközt fejlesztenek, amely a települések levegőminőségi terveinek kétévente vállalt felülvizsgálatát támogatja. A lakossági tüzelés által okozott légszennyezés csökkentése érdekében helyi kísérleti akciók a távfűtés, a komposztálás támogatására, a szilárd tüzelőanyag ellátás optimalizálására és a belvárosi zöldfelületek fejlesztésére.

Tatabányán a projekt keretében a Mozdony utcai csomópontban, illetve a Károlyi Mihály utcai csomópontban levegőtisztasági adatokat mérő kapuk kerülnek felállításra, elkészül a Közbringa rendszer kialakításának terve, melynek keretében az Újvárosi Vasútállomáson, Dózsakertben és a Milleneumi Közparkban alakítanak ki álláshelyeket.

Az ivóvíz hálózat rekonstrukciója folyamatosan történik, közműhálózat bővítés, elosztóvezeték meghosszabbítás, az ipari park vízellátó hálózatának fejlesztése valósult meg többek között. Ugyancsak előrelépések történtek a szennyvízhálózat fejlesztésében, megvalósult az ipari park szennyvízelvezető hálózatának fejlesztése, közműhálózat bővítés, szennyvízelvezetés, szennyvízhálózat meghosszabbítása.

Önkormányzati beruházások a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében:

TOP-3.2.1-15-KO1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
Energiahatékony önkormányzatok - Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv vidékfejlesztési közösségeknek, 26 093 793 Ft

TOP-6.4.1-15-TB1-Fenntartható városi közlekedésfejlesztés
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Fenntartható Városi Mobilitási Terv készítése, 39 999 920 Ft

TOP-6.4.1-15-TB1-Fenntartható városi közlekedésfejlesztés
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Bánhida és Dózsakert komplex kerékpáros közlekedésfejlesztése, 408 911 110 Ft

TOP-6.3.2-16-TB1-Zöld város kialakítása
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Tatabányai Millenniumi Közpark fejlesztése, 606 410 000 Ft

TOP-6.3.2-15-TB1-Zöld város kialakítása
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A városközpont és Dózsakert közösségi tereinek rekonstrukciója, 2 420 718 149 Ft

TOP-6.5.1-16-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Tatabányai közintézmények napelemes fejlesztése I., 111 125 528 Ft

TOP-6.5.1-16-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Óvodák energetikai korszerűsítése Tatabányán, 211 251 613 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Dózsa Iskola energetikai korszerűsítése, 232 695 579 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Széchenyi Iskola energetikai korszerűsítése, 113 880 138 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Turul Óvoda energetikai korszerűsítése, 63 335 998 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Kodály Zoltán Óvoda energetikai korszerűsítése, 52 322 969 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Kertvárosi Általános Iskola Verebély Utcai telephely energetikai korszerűsítése, 179 758 294 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Bányász Művelődési Otthon energetikai korszerűsítése, 83 792 884 Ft

TOP-6.5.1-15-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
A Puskin Művelődési Ház energetikai korszerűsítése, 36 488 388 Ft

TOP-6.4.1-16-TB1-Fenntartható városi közlekedésfejlesztés
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Általér-völgyi kerékpárút II. ütem - a tatabányai szakasz és csatlakozások kiépítése, 733 272 730 Ft

TOP-6.5.1-19-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Éltes Mátyás Iskola energetikai korszerűsítése, 162 999 997 Ft

TOP-6.5.1-16-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Óvodák energetikai korszerűsítése Tatabányán, 211 251 613 Ft

TOP-6.5.1-16-TB1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata
Tatabányai közintézmények napelemes fejlesztése II., 77 291 552 Ft

Környezetvédelmi és Operatív Program keretében elnyert beruházások:

KEHOP-5.3.1-17-Távhő-szektor energetikai korszerűsítése
NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
Tatabányai távhőrendszer korszerűsítése 2018, 147 659 687 Ft

KEHOP-5.2.2-16-Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései
KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KORMÁNYHIVATAL
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal épületeinek energetikai fejlesztése, 999 782 000 Ft

KEHOP-5.2.2-16-Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései
Nemzeti Fejlesztési és Stratégiai Intézet Korlátolt Felelősségű Társaság
Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság épületeinek energetikai fejlesztése,
478 832 646 Ft

KEHOP-5.2.11-16-Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére
KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
Komárom-Esztergom Megyei épületeinek villamos energiaellátása fotovoltaikus rendszerekkel I.,
103 681 883 Ft

KEHOP-1.2.1-18-Helyi klímastratégiák kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás
TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Klímatudatosság erősítése Tatabányán, 20 000 000 Ft

A városi zöld átállást meghatározó hatályban levő stratégiai és akciótervi dokumentumok, céljai, legfőbb vállalásai:

Tatabánya Városi Klímastratégia

Komárom-Esztergom Megyei Klímastratégia

Az egyik legnagyobb ÜHG kibocsátási tényező a tranzit forgalom, a kibocsátás mitigációja nehezen megoldható, a lokális forgalom azonban jól kezelhető

A megye lakossága alapszinten már informált a klímaproblémákkal kapcsolatban, specializáltabb kampány is megvalósítható a megyében

Az ipar és a szolgáltató szektor is jelentős kibocsátók, a háztartások mellett, ezen szereplő kmegszólítása kulcsfontosságú.

A megye jelentős természeti értékekkel rendelkezik (kiemelkedő számú NATURA 2000 terület, karsztvízvagyon, erdők) ezek aszály és villámárvíz kitettsége is jelentős.

Komárom-Esztergom Megye 2030-ig szóló klíma alkalmazkodási jövőképe:

Komárom-Esztergom megye rugalmasan, innovatívan reagál a klímaváltozás kihívásaira, társadalmi, gazdasági és természeti adottságait fenntartható módon hasznosítja a klímavédelmi célkitűzések figyelembevételével, széles társadalmi együttműködés és munkamegosztás mellett.

Cél, hogy innovatív megoldásokkal, a lakosság és a piaci stakeholderek széles körét bevonva, fenntartható módon valósuljanak meg a klímastratégia célkitűzései. A klíma adaptációs és mitigációs intézkedéseknél fenntartható megoldásokat kell keresni, melyek nem hátráltatják a megye fejlődését sem a társadalmi, sem gazdasági szemszögből. Ezáltal egyensúlyban tartható a fejlődés ezen három oldala (környezet, gazdaság, társadalom). A költséghatékonyságon túl figyelembe kell venni a megye

adottságait, s a célokat és akciókat a lehető legkisebb, még hatékony cselekvésre képes megyei egységekig lebontani.

Megyei átfogó célok:

ÁC-1: A megye sérülékenységének csökkentése 2030-ig, klímakitettségének mérséklése adaptációs intézkedések által.

ÁC-2: A megye klímaadaptációs felkészülésének növelése rendszeres kampányok, szemléletformálási intézkedések lefolytatásával, 2025-ig éves rendszerességgel.

Megyei dekarbonizációs célok és részcéljaik

	t CO2 Bázisidőszak (átfogó céloknál összesített)	t CO2 2020	t CO2 2030	t CO2 2050	%-os célérték
ME A megye energiafelhasználásból adódó ÜHG kibocsátásának csökkentése	1 034 985	983 235	931 486	776 238	75%
M-1 Lakossági villamosáram eredetű ÜHG kibocsátás csökkentése	123 132,24	119 438,27	104 662,4	92 349,8	75%
M-2 Nagyipari szereplők villamosáram eredetű ÜHG kibocsátás csökkentése	1071143	1039008,71	964 028,7	749800,1	70%
MK- Közlekedési eredetű ÜHG kibocsátás csökkentése	256 813,89	251 677,61	243 973,2	236 268,78	92%
M-3 Személygépjárművek járműkm mutatójának csökkentése	1 823 591 járműkm/nap	1 732 411 járműkm/nap	1 641 231 járműkm/nap	1 550 052 járműkm/nap	85%
MM- Primer szektor eredetű ÜHG kibocsátás Hol van itt a csökkenés?	40 124,94	40 124,94	40 124,94	40 124,94	100%
M-4 Szarvasmarhák ÜHG kibocsátásának stabilizálása	5 195, 12	5 195, 12	5 195, 12	5 195, 12	100%
MH- Hulladék eredetű ÜHG kibocsátás	18 591,85	17 662,3	16 732,7	15 803,1	85%
M-5 Lerakott települési hulladék csökkentése	61 633 t	58 551,3 t	55 469 t	50 000 t	81%
M-6 Települési folyékony hulladék csökkentése	11 607	11 000	9 500	8 000	69%

Adaptációs célkitűzések:

Aá-1. célkitűzés: Az alkalmazkodási tervezésbe 2030-ig a lakosság széles rétegeit be kell vonni

Aá-2. célkitűzés: 2025-ig a városok és nagyközségek területfejlesztési terveinek minimum 50%-ában szerepeljen a klímatudatosság kritériumrendszere, ezen felül környezettudatos forgalomszervezés

Aá-3. célkitűzés: 2025-ig a városok és nagyközségek területfejlesztési terveinek minimum 50 %-ában szerepeljen az ivóvíz védelem lokális terve

Aá-4. célkitűzés: NATURA-2000 területek és természeti értékek védelmére vonatkozó terv kidolgozása, kistérségi- városi szinten- 2030-ig

Aá-5. célkitűzés: Lokális, városi- kistérségi zöldfelület és erdővagyon vagyon védelmére szóló intézkedések a városi/kistérségi területfejlesztési dokumentumok minimum 50 %-ában szerepeljenek. (aszállyal, erdőtűzzel és egyéb klímakockázati károkkal szemben)

Aá-6. célkitűzés: 2020-ig a villámárvizek elöntéseitől védett területeket arányának 25 %-kal történő növelése

Aá-7. célkitűzés: a megyében hőségriadó tervvel rendelkező települések arányának 25 %-kal való növelése

Aá-8. célkitűzés: 2030-ig a megyei épületállomány (középületek) klímairányú sérülékenységének felmérése

Aá-9 célkitűzés: 2025-ig az árvízi védelem fokozása, elöntések csökkentése

Aá-10 célkitűzés: 2025-ig az aszálykárok csökkentése, kompenzáció növelése

Szemléletformáló célok:

elsősorban kommunikációs célú átfogó célkitűzések a következők:

SZá-1: Elektromos és alternatív hajtásláncú közlekedés ismereteinek terjesztése a lakosság körében

SZá-2: A megyei klímaplatform taglétszámának fenntartása valós, promoter osztályú stakeholderek bevonásával, rendszeres, célzott ismeretbővítő találkozókkal (minimum évente 1), hálózatosodás növelése, klímaadaptáció és szemléletformálás szempontjából érintett, nagy szervezetek és azok lokális egységeinek bevonása (pl. Magyar Közút, természetvédelmi közösségek, stb.)

SZá-3: A lakossági energiafogyasztásban aktuális állapothoz képest legalább 5% ÜHG kibocsátás csökkenés a villamosáram és „egyéb energiahordozók” oldalon- illetve ezen célt támogató energiatudatossági kampány létrehozása

SZá-4: A hőhullámok elleni védekezés alapvető módszereit a megyei lakosság legalább 50%-a ismeri és használja 2020-ig. (igazolása legalább passzív eléréssel)

SZá-5: A megyei általános- és középiskolákban minden évben egy alalommal klímaszempontú oktatásban is részesülnek a diákok, illetve amennyiben tehetik részt vesznek az év diák-energiamenedzsere, illetve energiatudatos iskolák programokban, vagy az energiahatékonysági témahét rendezvényeiben.

SZá-6: Az ésszerű közlekedésszervezés, s energiahatékony forgalommenedzsment gondolkodás, valamint az alacsony energiaszükségletű háztartások és –ipar gondolatának beépítése a városi és településfejlesztési stratégiákba 2025-ig

Célok megfogalmazása és rendszerezése

Jövőkép: Tatabánya 21. századi, fejlett humán közszolgáltatásokat nyújtó, élhető város, amely felkészült a klímaváltozás okozta kihívásokra, összemisszióját jelentősen csökkentette, gazdaságát a magas helyi foglalkoztatottság, magas innovációs képesség jellemzi.

Horizontális cél 1: A város zöld átállása

Horizontális cél 2: A digitális (okos) technológiák elterjedésének elősegítése		
1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél
Lakossági jólét, társadalmi befogadás és közösségfejlesztés	Vonzó városi környezet megteremtése	**Klímatudatosság és karbonsemlegesség**
R1: Társadalmi felzárkóztatás, a hátrányos helyzetű lakosság arányának csökkentése		
R2: Társadalmi befogadás erősítése, a helyi identitástudat erősítése		
R3: A város klímaalkalmazkodó-képességének javítása		
R4: Energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások arányának növelése		
R5: Barnamezős városrehabilitáció, alulhasznosított városi terek revitalizálása		
R6: Oktatási rendszer felülvizsgálata		
R7: Beszállítói tevékenység bővítése – gazdasági szereplők közötti párbeszéd növelése		
R8: Gazdasági infrastruktúra fejlesztése		
R9: **Fenntartható városi közlekedésfejlesztés**		
R10: A város egészségügyi, szociális, sport és rekreációs intézményrendszerének fejlesztése		
R11: Felhasználó- és környezetbarát (digitális) szolgáltatások fejlesztése		

Átfogó stratégiai cél:

Az FVS célrendszere nagy hangsúlyt fektet a klíma-alkalmazkodásra, és a város zöld átállását horizontális célként vezeti végig. A város egyik fő stratégiai célja **A város klímaalkalmazkodásának elősegítése karbonlábnyomának csökkentése révén, melyet további részcélok révén tud megvalósítani:**

A városi zöld átállás komplex célrendszere a városi karbonsemlegességi cél elérését szolgálja. A zöld átállás menetrend céljai a CO2 kibocsátási érték csökkentését és a városi zöldfelületek klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességének erősítését, megkötő képességének növelését szolgálja.

A városi zöld átállás menetrend célrendszere:

- Az ÜHG kibocsátások 40%-os csökkentése – az otthonok, a munkahelyek és a közlekedés karbonkibocsátásának rendszerszerű csökkentésével
- Klíma adaptáció és rezíliencia erősítése a városi épületek, létesítmények, infrastruktúra, beleértve a komplex zöldfelületi struktúrát, valamint a természetes környezet alkalmazkodóképességének erősítésével
- Élhető város – egészséges emberek: a város lakóinak egészségmegőrzéséhez való hozzájárulás a kibocsátás és szennyezés csökkentés, a klímaadaptáció és szemléletformáló intézkedések révén
- Klíma alkalmazkodó zöld gazdaság megerősítése: a gazdasági szektorral, az ipari és szolgáltatási szektor szereplőivel történő együttműködésben a vállalati szektor kibocsátásainak csökkentése 40%-kal 2030-ig, a körforgásos gazdaság lehetőségeinek kiaknázása, és zöld gazdaságot képviselő vállalkozások letelepedésének ösztönzése

Klímaalkalmazkodás:

Tatabánya az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése érdekében 2030-ra 40%-kal kívánja csökkenteni CO2 kibocsátási értékét. Az üvegházhatást okozó gázok legjelentősebb forrásai az épületek, az ipar és a közlekedés. A kibocsátási értékek nagy részéért nem közvetlenül az önkormányzat, hanem a lakosság, illetve a gazdasági szektor felelős, így a csökkentés is csupán együttműködés és közös cselekvés eredményeképpen valósítható meg.

A karbonsemlegesség azt jelenti, hogy az üvegházhatást okozó gázkibocsátás megegyezik vagy alacsonyabb, mint a város területén megkötött üvegházhatású gázok hosszú távon, amikor a kibocsátás és a szén-dioxid-nyelők egyensúlyban vannak, a nettó kibocsátás nulla.

A CO2 kibocsátás csökkentés kétféleképpen valósítható meg:

1. Az energiafelhasználás hatékonyságának növelésével.

2. A CO2 kibocsátással járó energiahordozók CO2 semleges megújuló energiahordozókkal történő kiváltásával.

A kibocsátások csökkentésének ösztönzése és szabályozása többféle módon történhet:

- a vállalatokkal az ipari és szolgáltatószektorral való együttműködés révén
- átfogó mérési rendszerek és monitoring rendszerek kialakításával
- pilot programok, projektek megvalósításával, tesztelési platformok működtetésével, melyek új alacsony kibocsátású megoldásokat vizsgálnak
- a korszerű talajmenedzsment és táji öntözés és víztárolás módszerének adaptációjával
- a forgalomtervezés révén, a kerékpározás és a gyaloglás feltételeinek megteremtésével
- az építkezések irányításával
- a tömegközlekedés ösztönzésével
- az alacsony kibocsátású járművek támogatásával
- beszerzések és beruházások révén.

A zöld fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Prioritások

A stratégiai célok érdekében meghatározott prioritási területek:

- Épületállomány energetikai megújítása
- Megújuló energia részarányának növelése
- Közlekedés karbonsemlegességének elérése
- Zöldfelület és természetalapú megoldások
- Felelős fogyasztói magatartás elterjesztése

1. Épületállomány

A tatabányai ingatlanok átlagos életkora magas, vagyis építésük során az éghajlatváltozás és az energiával kapcsolatos megfontolások kevésbé voltak prioritások, mint ma. Az épületek energiateljesítményét jelentősen növelni kell a kitűzött célok eléréséhez. Az önkormányzat saját tulajdonú ingatlanjain folyamatos energiahatékonysági beavatkozásokat végez, jelentősen növelve a hatékonysági mutatókat. A városban jelenleg alacsony a lakóépületek utólagos energetikai korszerűsítése, melynek oka a finanszírozáshoz való alacsony hozzáférés. Az önkormányzat a lakosság számára történő információ átadás, szemléletformáló workshopok és pályázati lehetőségek elérhetőségéről szóló tájékoztatóval tud hozzájárulni a magántulajdonú lakóépületek megújításához.

Az épületek energiahatékonysági és megújuló energia beruházásokat tartalmazó elemek kombinációjával újíthatók fel a legnagyobb energia fogyasztási csökkentés elérését célozva, kondenzációs kazán, termosztatikus szelepek beépítése, szabályozható fűtés kialakítása, homlokzati hőszigetelés, tetőszigetelés, pincefödém szigetelés, nyílászáró csere, megújuló energia - fűtés, - villamos energia (napelem), - használati melegvíz (napkollektor) bevezetésével, demonstrációs alacsony/zéró kibocsátású épületek megvalósításával.

A teljes tatabányai épületállomány felmérése szükséges energiafogyasztási szempontból, amely lehetőséget ad arra, hogy elsőként azoknak az épületeknek a felújítására kerüljön sor, ahol a legmagasabb a fajlagos energiafogyasztással és magas fajlagos energiafogyasztás csökkentési potenciál. Az épületek felújításán kívül az épületek energiatudatos használatával is jelentős energia-megtakarítást lehet elérni.

Tatabánya folytatja az épületenergetikai beruházásokat együttműködésben a lakossággal, ipari, szolgáltató szektorral.

2. Megújuló energia

Tatabánya jelenleg jelentős mértékben támaszkodik a biomassza energiára elsősorban az Erőmű energiabiztosításának révén.

Ezt kiegészítően az 5 MW teljesítményű napelempark 2500 lakást lát el energiával, ennek további bővítése szükséges.

A megújuló energia forrását növelni tervezi a város, ami magában foglalja a gázfűtés, valamint egyéni tüzelési megoldások kiküszöbölését, a villamos energia megújuló energia forrásól történő biztosítását.

Távhőre kapcsolt lakások aránya

A városon belül előállított saját megújuló energia a köz és lakóépületeken elhelyezett napelemekből származik. A magántulajdonban levő napelemekből származó megújuló energia mennyiségről a

városnak nincsen információja, ennek felmérése szükséges. A napelemes (PV) panelekből előállított mennyiség jelentős növelésére van lehetőség.

A város teljes energia ellátása biztosítható 2050-ig megújuló forrásból a biogáz, biomassza és napenergiára támaszkodva. Ehhez szükséges előkészíteni az energiatermelés, ellátás koncepcióját, és energiaközösségek kialakítását.

3. Közlekedés

Az M1 és 1-es főút által generált forgalomterhelés és kapcsolódó zaj és levegőszennyezés fontos kihívás Tatabánya számára. A város szerkezetét tekintve a motorizált közlekedés rövid távon nem kiküszöbölhető, ugyanakkor átfogó koncepció kialakítása szükséges a tömegközlekedés újra tervezésének és zöldítésének, elektromos hajtásláncú buszok bevezethetőségének vizsgálatának. A közlekedés által kibocsátott üvegházhatásúgáz mennyiség csökkentésének az egyik eszköze lehet, ha az egyéni motorizált közlekedést közösségi járművekre tereljük. Az intézkedés elemei lehetnek forgalomszervezési lépések, a járműpark és a kiszolgáló infrastruktúra (töltők, megállók) korszerűsítése – lehetőség szerint elektromos vagy hibrid buszok beszerzése.

Az alternatív hajtásláncú járművek (hibrid és elektromos személygépkocsik, kerékpárok, rollerek) elterjedése egyre gyorsabb. Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb igény mutatkozik a gyorstöltésre is alkalmas e-töltő oszlopok telepítésére. Lehetőség szerint érdemes volna az ilyen kapacitások mellé napelemes rendszereket telepíteni.

A vasúti közlekedésben kedvezőtlen adottság az intermodális kapcsolatok hiánya. Új vasútállomás építése van napirenden.

4. Zöld infrastruktúra és természetalapú megoldások

Zöldfelületek jelentősége többrétű, mitigációs szempontból a levegőminőség javításában vesznek részt, megkötik a szén-dioxidot, adaptációs szempontból pedig a városi hősziget hatását csökkentik. Attól függően, hogy mekkora a kiterjedésük, befolyásolják a környezetük mikro- és mezoklímáját. Ezen felül heves esőzések esetén, jelentősen nagyobb mennyiségű csapadékot képes elnyelni, mint a burkolt felületek. A parkok, kertek, fasorok és a város zöld infrastruktúrájának egyéb elemei alapvető szerepet játszanak abban, hogy Tatabánya elérje az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzéseit. Ez mind Tatabánya változó éghajlathoz való alkalmazkodását (hőstressz kezelésének segítésével), mind pedig a CO2-kibocsátás csökkentését (ahhoz, hogy a szén-dioxid-kibocsátásunk a szén-dioxid-kibocsátáson belül maradjon, földjeinknek nettó szén-dioxid-elvonóvá kell válniuk) jelenti. Ugyanakkor számtalan egyéb előnyt is biztosít, mint például az egészség javítását, a biológiai sokféleség növelését, a munkahelyek támogatását, vonzó városrészek létrehozását.

Ennek érdekében szükséges egy komplex zöldfelületi rendszer fejlesztése, melynek első lépése a teljes várost lefedő zöldfelületi koncepció kialakítása a zöldfelület komplex, rekreációs, közösségi, vízmegtartó és kibocsátás megkötő képességének figyelembe vételével. Erre alapozva jelölhetőek ki a zöldfelületi akcióterületek. A zöldfelületi rendszer felmérésének alapját egy térinformatikai rendszer kialakítása jelenti, mely jelenleg csak a külterületre áll rendelkezésre, belterület kiterjesztése szükséges. Ez alapozza meg a zöldfelületi kataszter kialakítását. A fásítások, növényzetültetések során fontos a biodiverzitás fokozása, fák ültetése megkötő képesség figyelembevételével, évelő növények arányának növelése, cserjezóna kialakítása. A zöldhulladék helyben történő hasznosítása, talajba való

visszajuttatása, humuszgazdálkodás jelentősen hozzájárul a talaj és a növényzet vízmegtartó képességének erősödéséhez, és ezáltal karbon megkötőképességéhez.

Lakossági zöldfelület fejlesztés érdekében szemléletformáló workshopok – házi kerti komposztálás, zöldfelület vízmegtartó képességének növelése, vízkörforgás bemutatása, lakossági, civil projektek támogatása szükséges.

Kiemelkedő fontosságú feladat a NATURA 2000 övezet védelme, mely a CO2 megkötőképesség miatt is figyelmet érdemel. A tájsebek, roncsolt területek kezelése, a vízfolyások, tavak jókarba helyezése, karsztforrások visszatérésből eredő problémáinak a kezelése, a települési csapadékvízelvezetés és visszatartás fejlesztése a város előtt álló feladatok.

4. Felelős fogyasztói magatartás

Az élelmiszerrendszer jelentős kibocsátó, de képes arra, hogy szénforrásból szén-dioxid-nyelővé váljon, a szén-dioxid megkötésére a termékenység, a talaj egészségének, a vízkészletnek és végső soron az élelmezésbiztonságnak a növelése érdekében. A mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-előkészítés, az élelmiszerfogyasztás és a pazarlás terén jelentős változásokra van szükség, amelyekhez egyéni, családi, közösségi és városi szintű pozitív intézkedések társulnak. Úgy kell termeszteni, vásárolni, eladni, hogy az egészséges és környezeti szempontból fenntartható módon támogassa a helyi gazdaságot.

Ez magában foglalja a következőket:

- Kevesebb élelmiszert pazaroljunk el, mind egyénileg, mind a kereskedelemben.
- Vásároljunk szezonális, helyi termékeket; ideális esetben biotermékeket, fenntarthatóbb gazdaságokból származó termékeket
- Kerüljük a feldolgozott élelmiszereket, vásároljunk friss vagy minimálisan feldolgozott élelmiszereket.
- Ha húst vagy más állati eredetű terméket választ, vásároljon jobb minőséget. A biotermékek, a szabad tartás, a szabad tartás vagy a legeltetéses tartás mind annak a jelei, hogy az állati termékek fenntarthatóbb forrásból származnak, jobb minőségűek és egészségesebbek lesznek.
- Termeljünk saját magunknak, segítsünk közösségi termesztési projekteket
- Vásároljunk/eladjunk olyan élelmiszereket, amelyeknek minimális a csomagolása, így elkerüljük az egyszer használatos műanyagokat.

Bár lehet, hogy Tatabánya határain kívül gyártják és ártalmatlanítják őket, felelősséggel tartozunk a megvásárolt és kidobott dolgok szénlábnyomáért. Ezek a "fogyasztásalapú" vagy "közvetett" kibocsátásként is ismert kibocsátások jelentős tételt képviselnek.

- Kevesebbet kell vásárolnunk: mielőtt megvásárolnánk dolgokat, mint polgároknak és mint szervezeteknek, fel kell tennünk magunknak a kérdést: "Tényleg szükségem van erre?".
- Vásároljunk jobbat: ha új termékre, anyagra vagy szolgáltatásra van szükségünk, akkor azokat kell kiválasztanunk, amelyek a legalacsonyabb szén-dioxid-kibocsátással és egyéb pozitív környezeti és társadalmi jellemzőkkel rendelkeznek. Ez jelentheti a korábban használt áruk újrafelhasználását vagy újrahasznosítását is.
- Helyi vállalkozások: A zöldebb termékek iránti kereslet növelése mellett a kínálatot is növelnünk kell. Ez azt jelenti, hogy támogatni kell az olyan helyi vállalkozások növekedését, amelyek újrafelhasználható, újrahasznosított, újrahasznosított és bérbe adott termékeket és anyagokat kínálnak.

- Javítás: a termékek élettartamának meghosszabbítása, upcycling műhelyek támogatása.
- Újrahasznosítás: amikor egy termék vagy anyag végül eléri jelenlegi élettartama végét, gondoskodnunk kell az újrahasznosításáról.

Beavatkozások

Taxonómia cél	Éghajlati hatások mérséklése
Beavatkozás/ projekt	Környezetkímélő közösségi közlekedés fejlesztése
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	Éghajlati hatások mérséklése
Beavatkozás/ projekt	Hibrid/elektromos buszok beszerzése és az üzemeltetéshez szükséges infrastruktúra kialakítása
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Igen
Előkészítettség állapota	Koncepcióterv

Taxonómia cél	Éghajlati hatások mérséklése
Beavatkozás/ projekt	Komplex épületenergetikai fejlesztési program, panelépületek korszerűsítése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Igen
Előkészítettség állapota	Egy-két esetben kiviteli terv, többi esetben nincs előkészítve

Taxonómia cél	Éghajlati hatások mérséklése
Beavatkozás/ projekt	Önkormányzati üzemeltetésű létesítmények zöld energetikai korszerűsítése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Igen
Előkészítettség állapota	Egy-két esetben kiviteli terv, többi esetben nincs előkészítve

Taxonómia cél	Éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás

Beavatkozás/ projekt	A zöldfelületi rendszer és kezelési módszereinek komplex, klímaadaptív fejlesztése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	Éghajlati hatások mérséklése
Beavatkozás/ projekt	Távhő szolgáltatás optimalizálása, energia hatékonyságának növelése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Igen
Előkészítettség állapota	Koncepcióterv

Taxonómia cél	Éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás
Beavatkozás/ projekt	Városi hősziget csökkentése: zöldfelületek átalakítása, zöldtetők kialakítása, víztakarékos szökőkutak, városi mikroklíma javítása vízvisszatartással
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Igen
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	Éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás
Beavatkozás/ projekt	Erdész úti automata légszennyező állomás újjáépítése
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Igen
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	Éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás
Beavatkozás/ projekt	hőség, UV riadó terv, füstköd riadó terv folyamatos frissítése, nyomonkövetése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Ötlet

Taxonómia cél	A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme
Beavatkozás/ projekt	Szennyvíztisztító telep fejlesztése: keletkező tisztított szennyvíz hasznosítása
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Tervezésre, kivitelezésre közbeszerzés kiírása

Taxonómia cél	A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme
Beavatkozás/ projekt	Vízbázisok védelme, illegális szennyvízbevezetések felderítése, monitoring
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Tervezésre, kivitelezésre közbeszerzés kiírása

Taxonómia cél	A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme
Beavatkozás/ projekt	Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv kidolgozása
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Tervezésre, kivitelezésre közbeszerzés kiírása

Taxonómia cél	A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme
Beavatkozás/ projekt	Belterületi csapadékvízhálózat fejlesztése, víz visszatartása tározók kialakításával
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Tervezésre, kivitelezésre közbeszerzés kiírása

Taxonómia cél	A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme
Beavatkozás/ projekt	Városi záportározók létesítése
Környezeti hatás	Semleges
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Tervezésre, kivitelezésre közbeszerzés kiírása

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	Zaj-és rezgésvédelmi mérések
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	Bánhidai Erőmű pernyehányójának kármentesítése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	Egykori Biopetrol telephely kármentesítése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	2474/3 hrsz és 2488/2 ingatlan kármentesítése kármentesítése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	Vereshegyi kőbánya rekultivációja
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	Komposztáló telep létesítése (4000 t/év kapacitás)
Környezeti hatás	Pozitív

Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	Csurgalékvíz-tisztító üzem
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	**A szennyezés megelőzése és csökkentése**
Beavatkozás/ projekt	3. hulladékudvar építése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

Taxonómia cél	Biodiverzitás megőrzése
Beavatkozás/ projekt	Belterületi fakataszter, zöldfelületi kataszter készítése, zöldfelületgazdálkodási terv készítése
Környezeti hatás	Pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	Nem
Előkészítettség állapota	Nincs előkészítve

A zöld átállás kidolgozásának szervezeti kérdései és ütemezése

A zöld átállás rendszerszintű feladat, mely az érintett szereplők széleskörű egyeztetésére épül. Annak érdekében, hogy a beavatkozási irányok, egyedi projektek rendszerbe szerveződve járulhassanak hozzá a nettó zéró karbonkibocsátási cél eléréséhez, a klímaalkalmazkodási célok megvalósításához, számos megalapozó, előkészítő tevékenység szükséges:

- Karbonkibocsátási leltár szektoronként
- Zöldkataszter, tetőkataszter létrehozása
- Megkötési kapacitás felmérés és monitorozás
- Körforgásos gazdaság kapacitás felmérés, hulladékhő hasznosítási lehetőség
- Zöld átállást támogató projektcsatorna generálás és működtetés
- Az energia tárolás és termelés helyi rendszerének kialakítása
- Városi, városrészi energiatervek tervezésének támogatása
- CO2 mérési módszertan elkészítése és pilotolása a városra
- Intelligens létesítményüzemeltetési rendszer bevezetése (energiafogyasztás, adatelemzés), energiagazdálkodási nyilvántartási rendszer fejlesztése okosmérő rendszerrel
- Információ átadás, szemléletformálás, edukáció a települési zöld átállás támogatása érdekében
- Épületenergetikai kataszter létrehozása, épületek energia auditja

- GreenCity ingatlan-minőségbiztosítási rendszer fejlesztése és bevezetése
- Vállalati beruházási szándékok egyeztetése Gazdaságfejlesztési Egyesület bevonásával
- Ipari hulladékhő felmérése és visszatáplálásának ösztönzése

Városi közbeszerzések

Az önkormányzatnak közvetlenül lehetősége van a kibocsátás csökkentésére a beszerzései során, melyek lehetnek építőanyagok, élelmiszeripari szolgáltatások és IKT-berendezések. Fenntartható beszerzések révén az energia- és anyagfogyasztás és a negatív környezeti hatások csökkenthetőek a termék, szolgáltatás, illetve épület teljes életciklusa során. A városnak meg kell határoznia a beszerzéseket, amelyek a kibocsátás szempontjából jelentősek, és kidolgozni a kibocsátási számításokat, az életciklusra vonatkozó modelleket és az éghajlati hatások értékelését.

Annak érdekében, hogy a prioritási területeken történő beavatkozások révén a zöld átállás megvalósulhasson, szükséges

- Az Önkormányzatnál felelősségi kör delegálása
- A kommunikáció és elkötelezettség
- A koordináció, monitoring és értékelés
- A klímavédelmi munka.

A zöld átállás menetrend és a városi zöld keretrendszer kidolgozásáért felelős szervezeti rendszer létrehozása:

A legfontosabb döntéseket a klímavédelemben is a Közgyűlés hozza, a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság döntéselőkészítő szerepe mellett. A végrehajtásért a Polgármesteri Hivatal felel, mivel a klímavédelem egy interdiszciplináris terület, ezért ezen belül is több egység, illetve iroda együttes munkájára van szükség.

A hivatalon belül a Stratégiai és Monitoring Iroda a fő felelős, de bekapcsolódik a munkába a Főépítészi Iroda, Gazdálkodási Iroda, Ingatlangazdálkodási Iroda, Intézményfenntartási Iroda, Polgármesteri Kabinet, Stratégiai és Monitoring Iroda, Városrendészeti Iroda, Városüzemeltetési Iroda is. A koordináció egy ilyen szakterületen elsődleges fontosságú, ezért az irodák közötti együttműködés optimalizálására egy ún. klíma menedzser kinevezése szükséges és egy általa koordinált klímavédelmi csoport működtetése szükséges.

A megkeresendő partnerek:

- Az egyes kiemelt klímastratégiai tématerületekhez kapcsolódó közintézmények
- Társadalmi és non-profit szervezetek, egyesületek
- Oktatási intézmények
- Kisebb települések önkormányzatai
- Szakmai szervezetek
- Nagyvállalatok

Bevonandó érintetti kör:

- Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Stratégiai és Monitoring Iroda
- Volánbusz Zrt.

- Tatabánya Megyei Jogú Város Gazdaságfejlesztő Nonprofit Kft.
- Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara KEM Szervezete
- Nemzeti Pedagógus Kar
- Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottsága
- EDUTUS Egyetem
- Komárom-Esztergom Megyei Iparszövetség
- Által-ér Vízgyűjtő Helyreállítási és Fejlesztési Szövetség
- Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
- ÉFOÉSZ - Értelmi Sérültek és Segítőik Egyesülete Komárom-Esztergom Megye
- Esőemberekért Egyesület
- MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Egyesület
- Pilisi Parkerdő Zrt.
- Tatabányai Szakképzési Centrum
- Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Vértesi Erőmű Zrt.
- Vértesi Erdő Zrt.
- T-Szol Zrt.
- TKKN Kft. (Tatabányai Közszolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.)
- T-Busz Kft.
- Tatabányai Erőmű Kft.

Az alábbi almunkacsoportok működtetése javasolt:

Szemléletformálási munkacsoport: Feladata a szemléletformáló kampányok kidolgozása, a stakeholderek bevonásának erősítése, különös tekintettel a széles társadalmi rétegeket elérő akciók bevezetésére

Energiatermelés és ellátás, megújuló energia munkacsoport

Épületenergetikai és lakossági munkacsoport: Az épületenergetikai célokat érintő felmérések és akciók tervezése

Zöldfelület munkacsoport: Az erdő és zöldfelületet érintő akciók tervezésében és végrehajtásában vesz részt.

Ipari és energiaipari munkacsoport: mitigációs feladatok kidolgozásában és megvalósításában vesz részt.

Fenntartható közlekedés munkacsoport: Alternatív hajtáslánc és fenntartható közlekedésszervezési feladatok megvalósítása.

A lakossági javaslatok összegyűjtése fontos feladat a klímapolitika végrehajtásához. A zöld átállás munkacsoporthoz kapcsolódóan szükséges biztosítani a lakossági és civil bevonásokat, vélemények becsatornázását, és egyúttal figyelmet fordítani a tudományos és technológiai fejlődésre is. Ezen keresztül inspirálja az embereket és cégeket az ötletek megvalósítására. A szervezet működtetésében az önkormányzat mellett a felsőoktatás és a gazdasági szereplők, valamint a civil szervezetek is részt vesznek.

A cselekvési terv sikeréhez szükséges az aktív és folyamatosan nyomonkövetés. A zöld átállás menetrend egy első lépése Tatabánya energetikai átállásának, így a folyamatos iterálás révén fejlődik, és alakul ki a város végső koncepciója. A város egy munkacsoportot működtet annak érdekében, hogy a környezetvédelmi célok megvalósítását támogassák, irányítsák, és folyamatosan tájékoztassák a városvezetést a kibocsátáscsökkentéssel kapcsolatos munkáról.

A munkacsoport éves áttekintést ad a városfejlesztési program előrehaladásáról, a megvalósított és tervezett intézkedésekről. A folyamat az érintettek bevonására épül, így széleskörű részvétellel zajlik.

A zöld finanszírozási keretrendszer kialakítása érdekében szükséges előkészítő lépések 2022-2024 során:

Felmérések:

A teljes tatabányai épületállomány felmérése szükséges energiafogyasztási szempontból, melynek részeként meghatározásra kerül, a jelenlegi épületállomány mely részei bontandók és új építéssel kiváltandók, a lakótelepi ingatlanok energiahatékonysági felújításának mekkora része a város előtt álló feladat, az önkormányzati és közszféra tulajdonú ingatlanállományon hol szükséges még energiahatékonysági felújítás, milyen sztenderdek várhatóak el. Kihasználatlan és alulhasznosított ingatlanok felmérése, mind önkormányzati, mind egyéb tulajdon vonatkozásában, és hasznosítási koncepció kidolgozása. Új építésekre meghatározható sztenderdek köre.

Együttműködés az iparral és a szolgáltatószektorral, átfogó felmérés végzése a gazdasági szereplők körében:

- ipari és szolgáltatói ingatlanvagyon energiafogyasztási jellemzői, energiahatékonysági mutatói
- bevont megújuló energia nagysága és módja, további zöld energiafelhasználási célok, saját felhasználású megújuló energia mértéke (napelempark, hulladékhő újrahasznosítás, biogázerőmű, stb.)
- a gazdasági szereplők által vállalt karbonkibocsátási célok, további környezetvédelmi célok
- körforgásos gazdaság jelenléte a gazdasági szereplő tevékenységében, hulladék újrahasznosítás mértéke

Megújuló energia:

A város teljes energia ellátása biztosítható 2050-ig megújuló forrásból elsősorban napenergiára támaszkodva. Ehhez szükséges előkészíteni az energiatermelés, ellátás koncepcióját, és energiaközösségek kialakításának koncepcióját modell projekt megvalósításával.

A város jövőbeni energiaellátási koncepciójának kidolgozása: a napenergia és távhő használat jelenlegi mértéke és jövőbeni lehetőségei, ehhez kapcsolódóan városi tetőkataszter elkészítése, és a lakossági, önkormányzati és vállalati megújuló energiatermelés és fogyasztás nyilvántartása. Energiatermelés és tárolás lehetőségeinek felmérése, koncepció kialakítása. Kiegészítő megújuló források helyi alkalmazása, ld. további biogáz és biomassza erőművek telepítése, lakossági és vállalati biogáz erőművek alkalmazása. Lakossági fatüzelés mértékének felmérése, kiváltási lehetőségének vizsgálata

Közlekedés zöldítésének és újraszervezésének koncepciója:

Akcióterv kidolgozása a város egészére kiterjedő alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési megoldásokra, a 15 perces város koncepciójára, melynek részét képezik alacsony forgalmú területek, valamint helyi kerékpáros és gyalogos infrastruktúra-terv, amely minden iskolát és parkot összeköt.

Ennek részét képezi, hogyan valósítható meg a személygépkocsik eltávolítása a városközpontból, a város érzékeny részeiből. A tömegközlekedés karboncsökkentési terve.

A városi zöldfelületi rendszer egységes koncepciója:

Zöldfelületi rendszer átfogó felmérése: a teljes várost lefedő zöldfelületi koncepció kialakítása a zöldfelület komplex, rekreációs, közösségi, vízmegtartó és kibocsátás megkötő képességének figyelembevételével. Térinformatika alapú zöldfelületi és fakataszter fejlesztése és fenntartása, táji víztárolás rendszerének kialakítása. Hőség zónák azonosítása és kezelési terve. Talajmenedzsment intézkedések azonosítása.

A fenti felmérésekre alapozva részletes karbonsemlegességi akcióterv kidolgozása: éves adatfrissítéssel karbonkibocsátási leltár alkalmazása, mely részletes ütemtervet dolgoz ki az egyes szektorokra vonatkozó karboncsökkentési célok megvalósítására. A karbonkibocsátási leltár részletezi az adott szektor kibocsátási értékét, melyek a legnagyobb kibocsátási tételek, mely tételek csökkenthetőek, mely tételek nem csökkenthetőek és ezért kompenzációs intézkedések alkalmazandóak.

Zöld közbeszerzési politika és útmutató kidolgozása

A zöld finanszírozási keretrendszer kialakítása érdekében szükséges előkészítő lépések 2022-2024 során:

	2022				2023				2024			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Felmérések, előkészítő munkák elvégzése												
koncepciók kidolgozása az érintett területeken: energiatermelés, ellátás, megújuló energia, zöld közlekedés, zöldfelületek, iparral, szolgáltatószektorral együttműködés												
Aktorok felkeresése, önkormányzati együttműködések kialakítása												
A zöld finanszírozási keretrendszer felállítása												
Tájékoztató és szemléletformáló programok												

6.5.2 Digitális átállás menetrend

A városi digitális átállás megtervezésének első lépéseként elkészül a stratégia kidolgozásának menetrendje, mely megalapozza a későbbi digitális finanszírozási keretrendszer kialakítását

I. Előkészítés

A digitalizáció jelenlegi állapota

A közműhálózat működtetésének hatékonyabbá tételére léteznek olyan informatikai megoldások, amelyeket érdemes lenne fejleszteni. Ilyenek például a digitális vezérlőegységek és az okosmérők. A digitális mérőrendszerek beszerelése hasznos lenne a meghibásodások észrevételében is.

Tatabányán elégséges a térfigyelő kamerák száma, ezek képminősége azonban nem megfelelő. A szervezeti háttér megfelelő a működtetéséhez.

Tatabánya területén 247 kamera telepítésére került sor eddig, de ez a szám folyamatosan bővül és mind a város önkormányzata, képviselő testülete, mind a városi rendőrkapitányság részéről további igényként lép fel a kamera hálózat bővítése. A hálózat kameráinak minősége, képminősége változó, vannak még olyan kamerák, melyek több, mint 5 évesek, ezek képminősége már nem felel meg az új kihívásoknak. A bővítés folyamán törekedünk az eddigieknél modernebb, jobb képminőségű kamerák telepítésére. Ennek feltétele a mai kornak megfelelő informatikai háttér (software, hardware) biztosítása. A 247 kamera képeit 2 fő operátor figyeli folyamatos 0-24 órában, a megnövekedett igények, a kamerák száma megköveteli a kezelő személyzet, az operátori létszám bővítését is. A felvételek tárolása, az események visszanézése a jelenlegi létszámmal biztosítható, viszont a folyamatos kamerás megfigyelés lehetősége már nem. A térfigyelő a Városrendészeti Irodán belül, mint önálló csoport illeszkedik a hivatal szervezetébe és ez a szervezeti felállás megfelelően biztosítja a csoport stabil működését.

Tatabánya MJV Önkormányzata működtet okostelefonos városi applikációt (alapfokú térinformatikai rendszert), amit szükséges bejelentő felületekkel interaktívvá tenni, mert jelenlegi formájában a városi honlap egyirányú tájékoztatását látja el.

Digitális kompetenciák

Jelen felmérések alapján elmondható, hogy alacsony a lakosság hajlandósága a digitális megoldások, online ügyintézés használatában. Ugyanakkor a digitális kompetenciák fejlesztése egyre inkább egy felzárkóztatási törekvéssé alakul. A fokozatosság, a régi technológiákról való ütemezett, következetes átállás és egyben a digitális esélyegyenlőség biztosításának fontos feltétele.

II. Célok megfogalmazása és rendszerezése

A digitális átállás az FVS célrendszerében egy horizontális cél, amelynek lényege, hogy ahol lehetséges történjen meg a digitális technológiai megoldások alkalmazása a város társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásainak kezelése, illetve a helyi lakosság elégedettségének, életminőségének növelése érdekében. A digitális átállás ennek megfelelően a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia a stratégiai

célokhoz és a részcélokhoz egyaránt kapcsolódik. Hosszútávú cél az okos várossá válás**,** amely folyamat alapfeltétele a digitális átállás elérése, és a digitális alrendszerek integráltságának megteremtése.

A folyamat végcélja az okos társadalom kialakulása, a technológiai fejlődés vívmányainak lehető leghatékonyabb és legszélesebbkörű kihasználása.

Az okos társadalom alrendszerei a városi/települési szerkezetben:

Az okos közigazgatás a város lakosságának és valamennyi szereplőjének számára nyújtott szolgáltatások optimális kialakítására törekszik. A köztulajdonban lévő javak hatékony és fenntartható gazdálkodása révén a város élhetőségének javítása a cél.

Az okos kommunikáció (IKT-technológiák, mobilitás) a szellemi és anyagi javak leghatékonyabb továbbítási módjainak meghatározása, az egyes távközlési és közlekedési módok közötti rendszerszintű kapcsolatok kialakítására a legújabb technológiákban rejlő lehetőségek kiaknázása révén, előnyben részesítve a minél alacsonyabb energiaigényű és kibocsátási értékű megoldásokat.

Az okos környezet a város természeti és épített környezetének harmonikus integrációja, fenntartható megteremtése.

Az okos gazdaság valamennyi alrendszer közötti hatékony együttműködés az anyagi javak és szükségletek fenntartható megteremtése érdekében, a technológiai fejlődéshez történő folyamatos alkalmazkodással.

Az okos lakosság a várost összetett módon szemlélve érzékeli az alrendszerek kölcsönös együttműködését, képes hatékonyan reagálni a megfelelő csatornákon keresztül az igényeinek megfelelőbb kielégítésére, az alrendszerekben történő változásokat figyelemmel kíséri, és az alrendszerek közötti harmónia megteremtését elsődlegesnek tekinti.

III. A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Prioritások

A stratégiai célok érdekében meghatározott prioritási területek:

- Közigazgatás
- Kommunikáció (távközlési rendszerek és közlekedés)
- Természeti és épített környezet
- Gazdaság
- Lakosság

Beavatkozások

Városi cél	Digitális adatvagyon létrehozása
Beavatkozás/ projekt	Adatvagyon hasznosító portál létrehozása
Várható hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	igen
Előkészítettség állapota	Az önkormányzati adatvagyon rendelkezésre áll

Városi cél	A helyi gazdaság támogatása, vásárlói csoportok kialakítása
Beavatkozás/ projekt	Tatabánya Kártya funkcióinak fejlesztése
Várható hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	igen
Előkészítettség állapota	Tatabánya Kártya már működik és weboldala is van Hibabejelentést lehet tenni a weboldalon

Városi cél	Lakossági digitális szolgáltatások elterjedése
Beavatkozás/ projekt	Digitális utastájékoztató rendszer létrehozása a helyi tömegközlekedésben
Várható hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	nem
Előkészítettség állapota	nincs előkészítve

Városi cél	Digitális adatvagyon létrehozása
Beavatkozás/ projekt	Épületenergetikai kataszter létrehozása
Várható hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	igen
Előkészítettség állapota	nincs előkészítve

Városi cél	Éghajlati hatások mérséklése
Beavatkozás/ projekt	GreenCity ingatlan-minőségbiztosítási rendszer fejlesztése és bevezetése
Várható hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	nem releváns
Előkészítettség állapota	nincs előkészítve

Városi cél	Közbiztonsági szolgáltatások fejlesztése
Beavatkozás/ projekt	Kamerarendszer fejlesztése AI megoldásokkal
Várható hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	nem releváns
Előkészítettség állapota	koncepcióterv

Városi cél	Biztonságos (Smart) közlekedési rendszer kialakítása

Beavatkozás/ projekt	Okos zebrák kialakítása
Környezeti hatás	pozitív
Képez-e a projekt megtakarítást/ megtérülő elemet?	nem
Előkészítettség állapota	koncepcióterv

A digitális átállás kidolgozásának szervezeti kérdései és ütemezése

A digitális átállás rendszerszintű feladat, mely az érintett szereplők széleskörű egyeztetésére épül. Annak érdekében, hogy a beavatkozási irányok, egyedi projektek rendszerbe szerveződve járulhassanak hozzá az okos várossá válás eléréséhez, az okos társadalom megvalósításához, számos megalapozó, előkészítő tevékenység szükséges:

- Önkormányzati Smart City stratégia kidolgozása – az önkormányzati irányításban és működtetésben a smart rendszerszemlélet fokozatos kiépítése
- Önkormányzati digitális adatvagyon létrehozása
- Önkormányzati partnerségi együttműködések kialakítása a jelenlegi szereplőkkel
- A városi szereplők igényeinek pontos megismerése
- Folyamatos monitoring a szolgáltatások elérhetőségéről
- Digitális felzárkóztató programok, a digitális esélyegyenlőség biztosítása

A zöld átállás menetrend és a városi zöld keretrendszer kidolgozásáért felelős szervezeti rendszer létrehozása:

A legfontosabb döntéseket a digitalizáció kérdésében is a Közgyűlés hozza, a Gazdasági, Lakásügyi és Turisztikai Bizottság, az Ifjúsági, Sport, Civil és Nemzetiségi Bizottság, a Jogi és Közbeszerzési Bizottság, a Népjóléti Bizottság, az Oktatási és Kulturális Bizottság, a Pénzügyi Bizottság és a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság döntéselőkészítő szerepe mellett. A végrehajtásért a Polgármesteri Hivatal felel, mivel a digitális átállás egy interdiszciplináris terület, ezért ezen belül is több egység, illetve iroda együttes munkájára van szükség. A hivatalon belül a Polgármester Kabinet Iroda a fő irányító, a szakmai munka vezetője a Stratégiai és Monitoring Iroda, amelynek munkáját segíti a Főépítészi Iroda, a Városüzemeltetési Iroda, az Ingatlangazdálkodási Iroda, a Jogi Iroda és a Gazdálkodási Iroda is. A koordináció egy ilyen szakterületen elsődleges fontosságú, ezért az irodák közötti együttműködés optimalizálására a Kabinetben egy általa koordinált digitális munkacsoport működtetése szükséges.

Bevonandó érintetti kör:

- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Stratégiai és Monitoring Iroda
- Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Polgármester Kabinet Iroda
- Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdaságfejlesztő Szervezete Nonprofit Kft. (GFSZ)
- Edutus Egyetem vezetősége
- TBusz Zrt.
- T-Szol Zrt.
- Volánbusz Zrt.
- MÁV Zrt.
- Ipari Projekt Hungária Kft.
- ÉDV Zrt.
- NKM Nemzeti Közművek Zrt.

- Magyar Telekom Nyrt.
- Vodafone Magyarország Zrt.
- Telenor Magyarország Kft.
- DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.
- Tatabánya Erőmű Kft.
- Vérteserdő Zrt.

A lakossági javaslatok összegyűjtése fontos feladat a klímapolitika végrehajtásához. A zöld átállás munkacsoporthoz kapcsolódóan szükséges biztosítani a lakossági és civil bevonásokat, vélemények becsatornázását, és egyúttal figyelmet fordítani a tudományos és technológiai fejlődésre is. Ezen keresztül inspirálja az embereket és cégeket az ötletek megvalósítására. A szervezet működtetésében az önkormányzat mellett a felsőoktatás és a gazdasági szereplők, valamint a civil szervezetek is részt vesznek.

A cselekvési terv sikeréhez szükséges az aktív és folyamatosan nyomonkövetés. A város egy munkacsoportot működtet annak érdekében, hogy a digitális célok megvalósítását támogassák, irányítsák, és folyamatosan tájékoztassák a városvezetést a kibocsátáscsökkentéssel kapcsolatos munkáról.

A munkacsoport éves áttekintést ad a városfejlesztési program előrehaladásáról, a megvalósított és tervezett intézkedésekről. A folyamat az érintettek bevonására épül, így széleskörű részvétellel zajlik.

A digitális finanszírozási keretrendszer kialakítása érdekében szükséges előkészítő lépések 2022-2024 során:

	2022				2023				2024			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
A városi, illetve várostérségi lakosság digitális kompetenciáinak átfogó felmérése, szokásainak megismerése												
Smart City stratégia kidolgozása												
Aktorok felkeresése, önkormányzati együttműködések kialakítása												
Az akcióterv célrendszerének kidolgozása és a projekttervének megalkotása												
Tájékoztató és szemléletformáló programok												

7 Finanszírozási terv

7.1 Elérhető és bevonható források számbavétele

Az alábbi fejezetben Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának városfejlesztés finanszírozási stratégiájának feltételrendszerét mutatjuk be, mely az üzleti modell megalapozásául szolgál. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia céljainak elérése érdekében szükséges egy komplex, programszintű finanszírozási modell kialakítása, mely számba veszi mid az önkormányzat által közvetlenül elérhető támogatási forrásokat, mind az egyéb finanszírozási eszközöket, mind ösztönzi a város fejlesztésében érdekelt többi partnert a saját beruházások, fejlesztések megvalósítására, ezáltal közös erővel hozzájárulva a városi célok megvalósulásához.

Forrástérkép:

Vissza nem térítendő támogatások:

Tatabánya MJV számára a TOP Plusz keretében elérhető forráskeret: 11,000459 mrd Ft

További operatív programok keretében elérhető támogatási források: Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz, Infrastruktúra és Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz, Környezetvédelmi és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz, Interreg VIA Szlovákia - Magyarország Határmenti Operatív Program, Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz forrásai

Közvetlen brüsszeli források bevonása: Horizon Europe forrásai

Innovatív finanszírozási eszközök alkalmazása:

A finanszírozási eszközök bevonhatóságát az Önkormányzat vizsgálja, ezek elvi lehetőségét nyitva tartja, ugyanakkor további elemzések szükségesek annak érdekében, hogy a város mely eszközzel tud hatékonyan élni. Az átfogó előkészítés érdekében számba vesszük ezeket az eszközöket is, bevonásukról szóló döntés a végleges üzleti tervben kerül kidolgozásra 2024. végéig.

Megvizsgálandó eszközök:

- ESCO finanszírozás
- PPP konstrukció
- Hitelkonstrukciók: EIB hitel, hitelfelvétel, zöld hitel, zöldkötvény lehetőségei
- tőkebevonás a projektfinanszírozásba megtérülő projekttartalom esetében vállalkozói és városi projektek esetében is
- Önkormányzati költségvetés terhére alapok, támogatási konstrukciók kialakítása: pl. beruházás ösztönzési források, ingatlanalap Önkormányzati kivásárlás érdekében, környezetvédelmi alap

Nem finanszírozási eszközök:

Iroda működtetése lakossági energetikai pályázatokról tájékoztatás nyújtás érdekében

Vállalkozói pályázás támogatása, információ nyújtás, mentorálási támogatás

A 2021-27-es Európai Uniós források keretében elérhető fejlesztési források:

A 2021-27 során Magyarország számára elérhető források közül az alábbiakban felsorolt források pályázatos rendszerben érhetőek el különböző célcsoportok számára: önkormányzatok, mikro- kis- és

középvállalkozások, állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények, kamarák számára.

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz

Vállalkozásfejlesztés:

- A kkv-k növekedés és versenyképesség előmozdítása

Kutatás, fejlesztés, innováció

- A kutatási és innovációs kapacitások megerősítése, valamint előrehaladott technológiák bevezetése
- Készségfejlesztés az intelligens szakosodáshoz, ipari átalakuláshoz és vállalkozáshoz

Fenntartható munkaerőpiac

- A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot
- A nők munkaerőpiaci részvételének előmozdítása, a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlya, ideértve a gyermekgondozás igénybevételét, az egészségügyi kockázatokra is figyelmet fordító, egészséges és megfelelően kiigazított munkakörnyezetet, a munkavállalók, a vállalkozások és a vállalkozók változáshoz való alkalmazkodását, valamint az aktív és egészséges öregedést

Ifjúsági garancia

- A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot

Felsőoktatás, szakképzés

- Az oktatási és képzési rendszerek minőségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának fejlesztése, a kulcskompetenciák – többek között a digitális készségek – elsajátításának támogatása céljából
- A minőségi és befogadó oktatásba és képzésbe való egyenlő bejutás és ezek elvégzése, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára, a kisgyermekkori oktatástól és gondozástól az általános és a szakmai oktatáson és képzésen keresztül a felsőoktatásig, valamint felnőttoktatás és -tanulás, ideértve a tanulási mobilitás előmozdítását mindenki számára
- A minőségi és befogadó oktatásba és képzésbe való egyenlő bejutás és ezek elvégzése, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára, a kisgyermekkori oktatástól és gondozástól az általános és a szakmai oktatáson és képzésen keresztül a felsőoktatásig, valamint felnőttoktatás és -tanulás, ideértve a tanulási mobilitás előmozdítását mindenki számára

Turizmus, örökségvédelem

- Integrált helyi társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fejlődés, kulturális örökség és biztonság előmozdítása, többek között vidéki és part menti területeken, közösség vezérelt helyi fejlesztés révén is

Környezetvédelmi és Operatív Program Plusz

Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés

- Víz és település (VÉT)
- Vízkár, aszálykár, vízvédelem (VAV)

Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság

- Szennyvíz+
- Ivóvízminőség
- Víztakarékosság és az éghajlatváltozás kihívásai
- Zöld-kék infrastruktúra
- Körforgásos hulladékgazdálkodás
- Körforgásos gazdaság fejlesztése

Környezet- és természetvédelem

- Szennyezett ipari és barnamezős területek kármentesítése
- A környezeti elemek védelmét szolgáló intézkedések és korszerű technológiák
- A Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzéséhez és kezeléséhez szükséges ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése
- A biológiai sokféleség és a Natura 2000 hálózat által nyújtott kulturális és rekreációs ökoszisztéma szolgáltatások fenntartható hasznosításához szükséges feltételek megteremtése
- A biológiai sokféleség megőrzését, az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartható hasznosítását és a zöldinfrastruktúra fejlesztését megalapozó információs rendszerek fejlesztése

Megújuló energiagazdaság

- Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása és szemléletformálás
- Távfűtési és -hűtési rendszerek hatékonyságának javítása
- Megújuló energiák ösztönzése a villamosenergia-termelésben és a fűtés-hűtés terén
- Hidrogéntermelés megújuló alapjainak biztosítása

Közlekedési és Infrastruktúra Operatív Program Plusz

Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése

- Vidéki városi villamos szerelvények beszerzése önállóan vagy az infrastruktúra-fejlesztési projekt részeként.
- Alternatív üzemanyagtöltő infrastruktúra (pl. e-töltők) fejlesztése vidéki városokban.
- Kapcsolódó zöld infrastruktúra fejlesztés.
- A közösségi közlekedést előnyben részesítő alkalmazások, adatbázisok fejlesztése és bevezetése – (pl. igényvezérelt közlekedési rendszert támogató alkalmazások, esélyegyenlőséget elősegítő utazási alkalmazások)
- TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése
- Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás
- Az országhatárokig történő eljutáshoz, a megyeközpontok, jelentős városok, regionális központok, térségi elérhetőségének javításához vagy tehermentesítéséhez szükséges hiányzó szakaszok gyorsforgalmi vagy főútként történő kiépítése
- A torlódásoktól és a forgalmi igényektől függően a közúthálózat kapacitásának bővítése
- A közúti infrastruktúra környezeti, műszaki fenntarthatóságát és ezáltal a jelenlegi szolgáltatási szintet növelő beavatkozások
- Közlekedésbiztonságot növelő beavatkozások

Digitális Megújulás Operatív Program Plusz

Intelligensebb Magyarország

- A kutatási és innovációs kapacitások fejlesztése és fokozása, valamint a fejlett technológiák elterjedése
- a vállalati KFI kapacitások erősítése
- magasan fejlett digitalizációs megoldások elérhetőségének javítása az állampolgárok, vállalatok és kormányzat számára;
- az infokommunikációs és digitális KFI tevékenyégekhez szükséges kutatási infrastruktúrák fejlesztése, vállalati felhasználásuk erősítése
- digitális kutatás-fejlesztést és/vagy innovációt megvalósító vállalkozások számának növelése

Közvetlen célcsoport:

- célzottan a vállalkozások számára elérhető támogatás esetén azon mikro-, kis- és középvállalkozások, amelyek szoftverkiadás, távközlés, információ-technológiai szolgáltatás vagy adatfeldolgozás, web-hoszting, világháló-portál szolgáltatás területén hajtanak végre innovációs beruházást
- állami intézmények, háttérszervezetek, állami gazdasági társaságok - felsőoktatási intézmények

A digitalizáció előnyeinek a polgárok, a vállalkozások, a kutatóhelyek és a közjogi hatóságok javára fordítása

- A vállalkozások digitális transzformációja
- A közszolgáltatások digitalizálása
-

Közvetlen célcsoport:

- célzottan a vállalkozások számára elérhető támogatás esetén a mikro- kis- és középvállalkozások - állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények, kamarák - elektronikus ügyintézést biztosító szervek

Az energiahatékonyság előmozdítása és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése

energiamenedzsment rendszerek fejlesztése

Közvetlen célcsoport: - biomassza tüzelésű erőművek - állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - önkormányzatok, - felsőoktatási intézmények - mikro-, kis- és középvállalkozások - energiaközösségek - energiakereskedők - aggregátorok (az aktívvá váló fogyasztókat összefogó és piacra lépésüket elősegítő vállalkozások) - EU ETS létesítményeken kívüli KKV-k - villamosenergia-elosztók

A transzeurópai energiahálózaton (TEN-E) kívüli intelligens energiarendszerek, -hálózatok és -tárolás fejlesztése

Közvetlen célcsoport: - a villamos energia elosztórendszer irányításáért és üzemeltetéséért felelős szervezetek - állami és önkormányzati intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - az állami intézményeket és/vagy önkormányzati intézményeket, illetve kisfogyasztókat összefogó aggregátorok (az aktívvá váló fogyasztókat összefogó és piacra lépésüket elősegítő vállalkozások) - oktatási intézmények - az időjárásfüggő megújuló energiatermelést ellátó szervezetek (termelői engedélyesek) - energiatároló eszközöket üzemeltető szervezetek - a megújuló termelőket

összefogó aggregátorok (az aktívvá váló fogyasztókat összefogó és piacra lépésüket elősegítő vállalkozások) - mikro-, kis- és középvállalkozások

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok megelőzése, valamint a reziliencia előmozdítása, figyelembe véve az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket

- Korszerű infokommunikációs megoldások alkalmazása és fejlesztése,
- Előrejelző, komplementer és smart vízmennyiségi és vízminőségi monitoring fejlesztése
- Digitális infokommunikációs megoldások fejlesztése, amelyek a korszerű technológiákkal segítik a szennyező anyagok hatékony és pontos azonosítását
- Komplex térinformatikai és környezeti adatbázisok megteremtése korszerű adatfelvételezési és mérési megoldásokkal
- Térinformatikai és környezeti adatbázisokra épülő elemző és előrejelző rendszerek létrehozása, amelyek képesek a klímaváltozás közvetlen és közvetett hatásainak és kockázatainak elemzésére,
- Térinformatikai és környezeti adatbázisokra épülő elemző és modellező rendszerek, amelyek segítik a katasztrófakockázatok azonosítását és értékelését,

Közvetlen célcsoport: - igazgatási szervezetek - állami és önkormányzati intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - önkormányzatok - hatóságok, ezen belül különösen: környezetvédelmi hatóságok, vízvédelmi hatóságok és szervek) - katasztrófavédelemben részt vevő állami szervezetek - tudományos és szakmai szervezetek, felsőoktatási intézmények - szakmai érdekképviseleti szervek

A körforgásos és erőforrás-hatékony gazdaságra való átállás előmozdítása

- A háztartási (pl. csomagolási) hulladékok nyomonkövetéséhez, ellenőrzéséhez, az EU számára küldhető adatszolgáltatás összeállításához szükséges támogató hardver- és szoftverkörnyezet kialakítása
- A hulladékkezelés digitalizációja
- Távérzékelési és térinformatikai megoldások megvalósítása, valamint az ehhez szükséges földi és légi megfigyelőközpontok hardver és szoftverkörnyezetének kialakítása, amely elősegíti az egységes, integrált adatgyűjtés megvalósulását

Közvetlen célcsoport: - állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok

A digitális összekapcsoltság fokozása

- Az oktatási és képzési rendszerek színvonalának, befogadókészségének, eredményességének és munkaerőpiaci relevanciájának javítása

Közvetlen célcsoport: - állami intézmények, háttérszervezetek, állami tulajdonú gazdasági társaságok - köznevelési, szakképzési és felsőoktatási intézmények - az oktatási és képzési rendszer működtetésében és fejlesztésében résztvevő intézmények

Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz keretében rendelkezésre álló források:

Demográfia és köznevelés 21. századi technológiai környezetre épülő, versenyképes köznevelés

- Korai nevelés feltételeinek bővítése a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére és a szülők foglalkoztatási esélyeinek növelésére- Kisgyermekkori bölcsődei nevelési intézmények kapacitásfejlesztése
- Digitális oktatáshoz való egyenlő hozzáférés feltételeinek biztosítása a tanulók és a pedagógusok számára, célcsoport: köznevelési intézmények
- Digitális oktatási megoldások beépítése a mindennapi nevelés-oktatási gyakorlatba

Magasan képzett, versenyképes munkaerő, felsőoktatási képzések ágazati modernizációja

- Gyakorlatorientált felsőfokú képzés infrastrukturális- és készségfejlesztése
- A felsőoktatási képzések és a felsőoktatási intézmény alaptevékenységéhez igazodó szolgáltatások intézményi innovációja és a felsőoktatás felnőttképzési tevékenységének erősítése
- 21. századi szakképző intézményfejlesztési program
- Szakképzési digitális tananyagfejlesztés
- Nemzeti Laboratóriumok létrehozása és komplex fejlesztése

Felzárkózó települések Közösségi megújuló energia termelés és felhasználás

- Folyamatos jelenléten alapuló szociális munka és a közösségek megerősítése
- Első 1000 nap, kora gyermekkori fejlesztések
- Szociális lakások építése, felújítása, lakhatási körülmények javítása
- Közösségi megújuló energiatermelés és felhasználás

Regionális közlekedési hálózatok fejlesztése

- Beruházás Vasúthálózat szűk keresztmetszet kiváltás TEN-T korridoron
- Beruházás Zéró emissziós buszközlekedés fejlesztése
- Beruházás Kerékpárút fejlesztések Beavatkozási terület
- Közlekedés digitalizációja
- Beruházás Központi forgalomirányítás kiépítése TEN-T vasútvonalakon

Energetika (zöld átállás)

- Lakossági napelemes rendszerek támogatása és fűtési rendszerek elektrifikálása napelemes rendszerekkel kombinálva

Átállás a körforgásos gazdaságra

- Hulladékgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése
- Intelligens, innovatív és fenntartható ipar és másodnyersanyag piac erősítése

Egészségügy: A XXI. századi egészségügy feltételeinek kialakítása

- Alapellátás fejlesztése a háziorvosok szerepének erősítésére, a lakóhelyközeli szolgáltatások bővítésére és a szakellátás tehermentesítésére
- Az önellátásra korlátozottan képes emberek biztonságát és életvédelmét szolgáló digitalizációs program

A Horizont Európa az EU kutatási és innovációs keretprogramja, a kutatásban rendszerszintű változásokat indukálja. Társadalmi kihívások kezelésére irányuló kutatási és innovációs projekteket támogat, különös tekintettel az EU ipari vezető szerepére, a gazdaságélénkítésre, valamint a zöld és a

digitális átmenetre (pl. nagy teljesítményű számítástechnika, mesterséges intelligencia). Támogatott témák: intelligencia, adat- és robotika, akkumulátorok, intelligens városok, rák és ritka betegségek, szén-dioxid-semleges és szén-dioxid-kibocsátásmentes technológiák, valamint körforgásos ipar, kék gazdaság stb.)

Közvetlen célcsoport: kutatóintézetek, egyetemek, ipar, kis- és középvállalkozások.

Tevékenység típusa: hálózatépítés és koordináció, kutatás, innováció, kísérleti tevékenységek, piaci bevezetési tevékenységek, képzési és mobilitási tevékenységek, az eredmények terjesztése és hasznosítása stb.

Pénzügyi eszközök

Zöld kötvény kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank által meghirdetett zöld program keretében ösztönözni kívánja a hazai kötvénypiac fejlődését és a zöld források felhasználását. A vállalatok számára meghirdetett zöld kötvény kibocsátási program mellett önkormányzatok számára is elérhetővé válhatnak a zöld kötvény kibocsátás révén plusz finanszírozási eszközök. Ennek jelenleg még jogszabályi gátját jelenti a 2011. évi CXCIV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény.

A kiemelt környezetvédelmi témák finanszírozásának egy speciális területe a zöld kötvény. Céljuk a fenntarthatóság szorgalmazása, pozitív környezeti-, klímavédelmi hatással is járó beruházások finanszírozása. Zöld kötvények jellemzően energiahatékonysági-, tiszta közlekedési-, tiszta és fenntartható vízgazdálkodási-, fenntartható mezőgazdasági projektek megvalósítását támogatják.

A zöld kötvény a tőke fenntarthatóbb befektetésekbe terelésének egyik pénzügyi eszköze.

Zöld hitel felvétel, hitel felvétel

A beruházások finanszírozását, különös tekintettel a zöld és digitális átállásra, a város kizárólag támogatási forrásból nem tudja megvalósítani, szükséges pénzügyi eszközöket is igénybe venni, melynek egyik lehetősége a hitelfelvétel. Az önkormányzatok hitelfelvételét a 2011. évi CXCIV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény korlátok közé szorítja, a hitelfelvételi plafont az önkormányzatok jellemzően kihasználják.

A hitelintézetek a zöld finanszírozási eszközök portfólióját bővítve már megjelentek zöld hiteltermékekkel, melyeknek köre a következő években folyamatosan bővülni fog, ami az önkormányzati, vagy a város területén megvalósítandó beruházások finanszírozásának fontos eszközévé fog válni.

Városi tőkealap

A tőkealap révén tudnak a városok leghatékonyabban a vissza nem térítendő támogatások mellé további forrásbevonást biztosítani. A városi projektportfóliókhoz az előkészítési projekt eredményeként megszülető üzleti terveknek megfelelő forráskombinációt szükséges biztosítani, melyben megjelenhet a tőkebefektetés mellett vissza nem térítendő támogatás és hitel igény is.

A tőkealap, mint pénzügyi termék olyan visszatérítendő típusú támogatás, amely a piacinál kedvezőbb feltételek mellett nyújt forrást projektek részére. A városi tőkealap olyan projekteket finanszíroz, mely az Önkormányzat számára prioritást jelentenek, megtérüléssel bíró projektek, de a megtérülés mértéke nem éri el a piac által elvárt hozamokat, így a piacról történő megfinanszírozásuk nem tud megtörténni, jellemzően 3-7%-os megtérülést biztosítanak. Bizonyos projekttípusok esetében (energetikai fejlesztések, jelentősebb gazdaságfejlesztési beruházások, városfejlesztési célú ingatlanfejlesztések stb.) feltételezhető, hogy valamilyen mértékű vissza nem térítendő forrás is allokálható a projektekhez.

Állami támogatási szabályoknak való megfelelés

Az Alap kizárólag abban az esetben fektethet be, ha a Befektetés a Bizottság 651/2014/EU rendeletének 6. cikkében meghatározott ösztönző hatással bír.

Az általános csoportmentességi rendelet (ÁCsR.) határozza meg azokat a támogatási kategóriákat, amelyek alapján nyújtott támogatások összeegyeztethetőnek minősülnek az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal. A rendeletben közös szabályok kerültek meghatározásra a kizáró feltételek, a támogatástartalom, támogatáshalmozódás szabályai, a bejelentési határértékek, illetve a közzététel, információszolgáltatás tekintetében.

Releváns támogatási jogcímek:

Regionális városfejlesztési támogatás (ÁCsR. 16. cikk)

Regionális beruházási támogatás (ÁCsR. 14. cikk)

Energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás (ÁCsR. 38. cikk): Kifejezetten vállalkozások energiahatékonysági intézkedéseit szolgáló támogatási kategória.

Megújuló energia termeléséhez nyújtott beruházási támogatás (ÁCsR. 41. cikk): A megújuló energia termeléséhez nyújtott beruházási támogatás kizárólag új berendezéshez nyújtható.

Nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelésre irányuló beruházási támogatás (ÁCsR. 40. cikk): Kizárólag újonnan létrehozott vagy felújított kapacitásokhoz nyújtható.

7.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők

Ebben az alfejezetben azokat az aktorok kerülnek azonosításra, amelyek a városi projektek finanszírozásába bekapcsolódhatnak. A kormányzati és a társ-önkormányzati szereplők elsősorban a költségvetési, uniós források elosztási mechanizmusában töltenek be olyan szerepkört, amely meghatározza a fejlesztési források bevonását. A helyi gazdasági élet szereplői bizonyos típusú fejlesztéseknél társfinanszírozóként, piaci befektetőként, vagy akár az üzemeltetés során vonhatók be.

Tatabánya MJV Önkormányzata részéről a Polgármesteri Hivatalon belül a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megvalósítása a Stratégiai és Monitoring Iroda feladata, az Iroda felelős a Stratégia elkészítéséért, megvalósításának nyomonkövetéséért, a monitoring rendszer felállításáért és működtetéséért, valamint a projektcsatorna kialakításáért és naprakész működtetéséért. Így az egyes projektek finanszírozási mixének kialakítása is az Irodánál jelentkező feladat, ide futnak be a

finanszírozással kapcsolatos lehetőségek és elvárások. A zöld és digitális átállás megtervezése a kijelölt menedzserek koordinációjában valósul meg.

A Stratégiai és Monitoring Iroda folyamatos kapcsolatot tart az egyes operatív programok és RRF Irányító Hatóságokkal, a Nemzeti Kutatásfejlesztési és Innovációs Hivatal munkatársaival a Horizon Europe forrásai tekintetében.

További érintett szereplők a megfelelő projektfinanszírozás érdekében:

Európai Beruházási Bank, kereskedelmi bankok zöld hitel konstrukciók és egyéb finanszírozási eszközök tekintetében

Tőkealapok: bár a város nem rendelkezik tőkealappal, országosan elérhető tematikus tőkealapok elérhetőek mind a város, mind a városban működő vállalkozások számára.

7.1.2 Kitekintés

Az önkormányzat fő fejlesztési céljai az öt dimenzió mentén:

Prosperáló város

- gazdasági bázis megerősítése az ipari területek fejlesztésével, üzleti környezetbe történő beruházásokkal
- Szolgáltatói szféra fejlesztései
- Helyi ellátási láncok fejlesztése
- Turizmus fejlesztése a városi turisztikai infrastruktúrára és a környező természeti értékekre alapozva
    - Szelíd turizmus
    - Fürdőturizmus,
    - Egészségturizmus,
    - Kerékpáros turizmus feltételeinek javítása,
    - Szálláshelyek létesítésének elősegítése

Megtartó város:

- Helyi oktatási infrastruktúra fejlesztése
- Helyi egészségügyi infrastruktúra fejlesztése
- Helyi szociális infrastruktúra fejlesztése
- Bérlakás felújítási program
- Szociális város-rehabilitáció

Zöldülő város:

- komplex épületenergetikai beruházások
- megújuló energia részarányát növelő beruházások, pl. naperőműpark kialakításával
- A zöldfelületi rendszer és kezelési módszereinek komplex, klímaadaptív fejlesztése
- Csapadékvíz megtartás, elvezetés komplex megoldása

Digitális város

- Okos Város Programdokumentum kidolgozása
- komplex térinformatikai rendszer továbbfejlesztése, folyamatosan bővülő modul rendszerrel,
- Informatikai háttér
- Intelligens közlekedés fejlesztése

Kiszolgáló város

- belterületi utak, járdák fejlesztése
- külterületi úthálózat fejlesztése
- parkolók, közösségi terek fejlesztése
- kihasználatlan és alulhasznosított ingatlanok fejlesztése
- értékőrző homlokzati megújítások
- Településüzemeltetéshez szükséges géppark megújítása, fejlesztése
- Bel és külterületi kerékpárutak építése

7.1.3 Egyéb kötöttségek és lehetőségek

A projektek finanszírozását számos további, a fenti kategóriákba esetleg nem besorolható egyéb lehetőség teheti könnyebbé vagy gördíthet akadályt a jövőben tervezett fejlesztések finanszírozása elé.

A beruházások finanszírozásával kapcsolatosan a legnagyobb mozgásteret az Önkormányzat számára a közhatalmi bevételek jelentik, melyek közül a legnagyobb tételt az iparűzési adó teszi ki, melynek összege 2021-ben 6,4 Mrd Ft volt.

A projektfinanszírozás mozgásterét befolyásolja, hogy az egyes operatív programok keretében elérhető támogatási források milyen ütemezésben érhetőek el, milyen lehetőségek nyílnak az egyes fejlesztések egymásra építésében, a jelentkező szinergiák kihasználásában.

Megnyílnak olyan támogatási konstrukciók is, melyek önerőt igényelnek, itt a városi saját források, elsősorban iparűzési adó források biztosíthatják a szükséges fedezetet.

A hitelfelvételi és kötvénykibocsátási lehetőségeket jogszabályi kötöttségek is befolyásolják, az önkormányzatok hitelfelvételi lehetőségeit a Stabilitási törvény (Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény) határozza meg. További külső kötöttség, hogy milyen kondíciókkal érhetőek el a banki hitelek, illetve tőkebefektetési konstrukciók, illetve a jövőben milyen zöld termékek jelennek meg a finanszírozási piacokon. Ezeket folyamatosan figyelemmel kíséri az önkormányzat.

7.2 Az üzleti modell bemutatása

7.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenziónként összegezve

Az Önkormányzat támogatja a folyamatos projektfejlesztést, és projektjavaslatok gyűjtését, mely a későbbi megalapozott fejlesztések alapjává válik. A város vezetése hangsúlyt fektet a lakossági, civil szervezetek, vállalkozások, intézmények által megfogalmazott fejlesztési igények összehangolására, becsatornázására és lehetőség szerinti megvalósítására. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezése során az érintett felek által megfogalmazott projektjavaslatokat az alábbiak szerint összegezzük:

1. Táblázat Beavatkozások – Prosperáló város

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	*8 250 000 000 Ft*
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	*A projektek többségének van megtérülést biztosító eleme, az ipari park fejlesztésnek és szállodafejlesztésnek pedig bevétele is lesz a fejlesztés eredményeképpen. A több esetben vizsgálni szükséges, hogy a bevétel mértéke mekkora, meghaladja-e a beruházási és üzemeltetési költségeket, mi a megtérülési periódus.* *Az ökoszisztémát erősítő projektek támogatással valósulhatnak meg, de további gazdasági tevékenység tervezése is lehetséges.*
Források	*Többségében támogatástartalom és egyéb finanszírozási eszköz kombinációjával valósulhatnak meg a projektek, önkormányzati önerő bevonása is szükséges. Fejlesztési hitel, tőkealap konstrukció megvizsgálandó.*
Finanszírozás elemek aránya	*További üzleti tervezés szükséges az arány megállapításához.*
Várható vagy elvárt eredmények	*Az iparterület fejlesztése eredményeképpen új munkahelyek létesülnek, növekszik a városi iparűzési adó bevétele, erősödik a vállalkozói ökoszisztéma. A turisztikai fejlesztések eredményeképpen megnő a helyi és térségi lakosság számára a szabadidő minőségi eltöltésének lehetősége. Javul a város infrastruktúrájának helyzete, a szolgáltatói ingatlanok vonzóbbá válnak, az épületállomány kihasználtsága nő.*
Kockázatok	*Költségek emelkedése, elhúzódó közbeszerzés, elhúzódó megvalósítás külső forrásbevonás lehetőségei kevésbé ismertek, termékek folyamatosan alakulnak, jogszabályi korlátok állnak a hitelfelvétel előtt, tőkeforrás bevonásával nincs tapasztalat*
Érdekeltek	*Önkormányzat, gazdasági szereplők, magánbefektetők, tőkealapok, kereskedelmi bankok, kamarák*

2. Táblázat Beavatkozások – Megtartó város

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	*6 500 000 000 Ft*
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	*Nincsen bevételtermelő elem, a városi humán közszolgáltatási infrastruktúra megújítása szerepel a projektek között, mely közfeladat ellátást jelent.*
Források	*vissza nem térítendő támogatás, önkormányzati önerő, további intézményi források*
Finanszírozás elemek aránya	*100% vissza nem térítendő támogatás, költségnövekmény esetén plusz önkormányzati önerő bevonásával*
Várható vagy elvárt eredmények	*A humán infrastruktúra fejlesztésénél elsősorban társadalmi hasznok nevesíthetőek, emelkedik a városi szolgáltatások színvonala, az itt élők komfortfokozata. Csökkennek a fenntartási költségek, alacsonyabbak lesznek a fenntartási, karbantartási költségek, nő az önkormányzati tulajdon értéke*

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Kockázatok	*A kivitelezési időszakban akadályoztatottá válhat a szolgáltatások biztosítása.* *Költségek emelkedése, elhúzódó közbeszerzés, elhúzódó megvalósítás*
Érdekeltek	*Önkormányzat, oktatási, szociális és egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó intézmények, lakosság*

3. Táblázat Beavatkozások – Zöldülő város

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	*6 600 000 000 Ft*
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	*A fejlesztések egy részénél jelentkezik megtérülést, és egyes esetekben bevételt termelő projektelem, elsősorban a megújuló energia termelésre irányuló beruházások esetében.* *A zöldfelületi fejlesztéseket érintő projektek esetében költségmegtakarítás tervezhető, bevételt termelő elem kevésbé reális.*
Források	*Vissza nem térítendő támogatás, önkormányzati önerő, ESCO konstrukció, tőkealap, zöldhitel, hitelkonstrukciók, lakossági magánerő*
Finanszírozás elemek aránya	*További üzleti tervezés szükséges az arány megállapításához.*
Várható vagy elvárt eredmények	*A város épületeinek kibocsátási értéke csökken, nő az energiahatékonyság, az energiafogyasztásban kimutatható a csökkenés. A városi zöldfelületek megkötőképessége nő, ezzel párhuzamosan a városi minőségi rekreáció lehetőségei bővülnek, hozzájárulnak az életminőség javulásához.*
Kockázatok	*A beruházások nem hozzák a kívánt energiamegtakarítást, illetve nem tudják a megtakarítást érvényesíteni a költségstruktúrában. A megtermelt megújuló energia mennyiséget nem sikerül helyben felhasználni szabályozási akadályok miatt.*
Érdekeltek	*Önkormányzat, gazdasági szereplők, ESCO társaságok, hitelintézetek, tőkealapok, lakosság, áramszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok*

4. Táblázat Beavatkozások – Digitális város

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	*3 500 000 000 Ft*
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	*A tervezett projektelemek megalapozzák a városi digitális szolgáltatásokat, jelenleg nincs bevételtermelő elem, de ezek további vizsgálata szükséges.*
Források	*vissza nem térítendő támogatás, önkormányzati önerő*
Finanszírozás elemek aránya	*100% vissza nem térítendő támogatás*
Várható vagy elvárt eredmények	*Az önkormányzati szolgáltatások minősége és elérhetősége javul, az intézményi és lakossági digitális kompetenciák fejlődnek, egyes városi szolgáltatások ellátása hatékonyabbá válik, ami költségmegtakarítást eredményezhet.*

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Kockázatok	*Elhúzódó fejlesztések, nem sikerül egységes, integrált rendszert megvalósítani, programozási hibák jelentkezése. Nem sikerül a digitális szolgáltatás használatot a lakossággal elfogadtatni, alacsony szinten maradnak a digitális készségek, a digitális szolgáltatásokat nem sikerül kellőképpen integrálni az önkormányzati szolgáltatásrendszerbe.*
Érdekeltek	*Önkormányzat, vállalkozások, lakosság, civil szervezetek*

5. Táblázat Beavatkozások – Kiszolgáló város

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	*8 400 000 000 Ft*
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	*Jelenleg nem tervezett bevételt termelő elem, költségmegtakarítás azonban jelentkezik. Ennek további vizsgálata szükséges.*
Források	*vissza nem térítendő támogatás, önkormányzati önerő*
Finanszírozás elemek aránya	*100% vissza nem térítendő támogatás*
Várható vagy elvárt eredmények	*Városi elérhetőség javul, városi közlekedés klímaadaptációja megvalósul, a kerékpárutak hosszának növekedése hozzájárul az egészséges életmódhoz, fejlődik a városi infrastruktúra, nő a lakossági és vállalkozói elégedettség*
Kockázatok	*Párhuzamosan megvalósuló beruházások a kivitelezés ideje alatt kellemetlenséget okoznak a helyi lakosságnak, költségnövekmény várható, elhúzódó közbeszerzés, önkormányzati plusz erőforrás bevonása válhat szükségessé*
Érdekeltek	*Önkormányzat, vállalkozások, lakosság*

2. táblázat Összesítő pénzügyi tábla

Megvizsgálandó szempontok	*Tervezett beruházási költség (eFt)*
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
FVS összesített tervezett beruházási költsége	

A projektek előzetes vizsgálatához üzleti tervezésre van szükség. Amennyiben a releváns bevonható forrás valamilyen piaci forrás, úgy ennek előkészítése további vizsgálat tárgya. Ezen belül, ha a forrásbevonás a Gst.[3] alapján adósságot keletkeztető ügyletet eredményezhet, pénzügyi szakértő előzetes felkérése mindenképp indokolt (hitel, kötvény, zöld kötvény, ESCO, városfejlesztési alap, vállalkozásfejlesztési alap stb.)

[3] Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény.

7.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója

Prosperáló város beruházásai:

Balatonakali Ifjúsági tábor teljes felújítása

Ipari Skanzenben látogatóközpont kialakítása

Erőmű és környezete turisztikai hasznosítása

volt OEP székház hasznosítása

Turizmusfejlesztés (tanösvény, Vértes, Gerecse túrautak, Gyémánt Fürdő, kerékpáros turizmus, szálláshelyfejlesztés stb.)

Megtartó város beruházásai:

Volt bányászkórház melletti rendelőintézet hasznosítása

Edutus Egyetem konzorciumban történő fejlesztése

Szegregált területek fejlesztése: VI-os telep, Paradicsom-kert, Barackos, Mésztelep

Rozsdaövezeti akcióterületek lehatárolása és hasznosítása (társasházas vagy családiházas övezet kialakítása)

- betonelemgyár területe
- óvárosi salakhányó
- falurét
- faraguna telekcsoport
- VI-os telepi MÁV terület
- üvegtörő
- bányásztelep

Társadalmi megújulás: közösségfejlesztő, sport és ifjúsági programok

Munkásszálló létesítése

Füzes u 40. kollégium átalakítása szociális bérlakássá

Zöldülő város beruházásai:

Napelempark létesítése alulhasznosított területeken (biomassza és fosszilis tüzelőanyagok arányának csökkentése)

Környezetterhelés csökkentése, lég és talajszennyezés csökkentése, levegőminőség javítása

Hangterhelés csökkentése, kiemelten MÁV és autópálya használatából eredő zajcsökkentés (fásítás, zajvédő fal kiépítése)

Belterületi, ipari parki csapadékvíz rendszer fejlesztése

Által-ér kotrása

Egyesített csatornarendszer felszámolása (ütemezéssel)

Csapadékvíz elvezetés városi szinten

József Attila Általános Iskola energetikai korszerűsítése

Erkel Ferenc Zeneiskola energetikai korszerűsítése

Kodály Zoltán Általános Iskola energetikai korszerűsítése

Fellner Jakab Technikum és Szakiskola energetikai korszerűsítése

Dózsakerti Váci Mihály Általános Iskola energetikai korszerűsítése

PH épületei szociális ellátó intézmények energetikai korszerűsítése

A zöldfelületi rendszer és kezelési módszereinek komplex, klímaadaptív fejlesztése (ZIFFA, zöldfelületi kataszter létrehozása)

Rekreációs célú közösségi tér, sportolásra, pihenésre alkalmas funkciókkal. (futópálya, pihenőfelületek, rendezett zöldfelületek, sétautak):

Buszmegállók modernizációja és zöldítése

Hibrid/elektromos buszok beszerzése és az üzemeltetéshez szükséges infrastruktúra kialakítása

Digitális város beruházásai:

Okos város koncepció

Informatikai hátter fejlesztés

Intelligens közösségi közlekedés + közösségi közlekedés felülvizsgálat

Városi térinformatikai rendszer fejlesztése, adatvagyon hasznosító portál létrehozása: adatvagyon felmérés és konszolidáció (adatkörök, adatgazdák, adatkezelők, gyűjtési módszerek, formátumok, protokollok összeírása, metaadat rendezés), adathasznosítás (feldolgozás, adatbázis fejlesztés és portál létrehozás)

Tatabánya Kártya funkcióinak fejlesztése, mobilalkalmazás fejlesztése a városkártyához, digitális városkártya létrehozása, hibabejelentő létrehozása

Épületenergetikai kataszter létrehozása: A városi épületek felmérése

Okos zebrák kialakítása

Kiszolgáló város beruházásai:

Kerékpáros hálózatfejlesztés és forgalomirányítás javítása: új infrastruktúra építése nélküli fejlesztések, kerékpársávok, kerékpáros nyomok létrehozása, kerékpáros közlekedésre felhívó forgalmi jelzések kihelyezése városszerte.

Kerékpártárolók számának bővítése intézményeknél, buszmegállóknál, kereskedelmi egységeknél.

Új vasútállomás építése

Parkoló felújítások városrészenként

Járda felújítások városrészenként

M1 autópálya 2x3 sávra történő bővítése

Tatabánya déli elkerülő út, 1. számú főút új nyomvonalra helyezése

Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

Szent Borbála kórház melletti területen parkoló építése

Csomópontok átépítése (Sárberki, Vágóhidi, Bánhidai)

Közlekedésbiztonság területén a Vágóhíd utca - Árpád utca - Károlyi Mihály úti kereszteződésben körforgalom kialakítása

Közlekedésbiztonság területén a Dózsa György út - Dankó Pista út- Kossuth utca - Fürdő utcai kereszteződésben körforgalom kialakítása

Közlekedésbiztonság területén Sárberek - Bánhida aluljáróhoz kapcsolódó beruházások elvégzése, mint Turul utca felújítása, valamint az Ifjúság u - Köztársaság u - Sárberki ltp kereszteződésének átalakítása

Síkvölgyi út felújítása körforgalmú csomóponttól a Rudolf utcáig

Jegenye utcabevezető szakaszában kétirányú közlekedés kialakítása

Szent István út rekonstrukció II. ütem

Táncsics út felújításának folytatása a Tolnai utcától a Kóta József útig

Mátyás király út felújítása

Bécsi út 8135 kereszteződésében jelzőlámpás csomópont kialakítása

Károlyi Mihály út felújítása, körforgalom építése Vágóhíd - Árpád úti részére

Árpád és Kossuth Lajos utcai gyalogos átkelőnél jelzőlámpás csomópont kialakítása

Kenyérgyári kereszteződés csomópont fejlesztése

Szőlődomb út felújítása

Hadsereg út felújítása

Dózsakerti felüljáró (híd) felújítása

Dózsakert Erdész út vasútállomás letalpalási területének fejlesztése

Kertvárosi Óvoda (Bakony utcai óvoda) funkcióbővítő fejlesztése

József Attila művelődési ház komplex fejlesztése

7.3 Fenntartható üzemeltetés

Prosperáló város		
volt OEP székház hasznosítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	Ingatlan üzemeltetés költségei
Turizmusfejlesztés (tanösvény, Vértes, Gerecse túrautak, Gyémánt Fürdő, kerékpáros turizmus, szálláshelyfejlesztés stb.)	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Balatonakali Ifjúsági tábor teljes felújítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Ipari Skanzenben látogatóközpont kialakítása		
Erőmű és környezete turisztikai hasznosítása		

Megtartó város		
Volt bányászkórház melletti rendelőintézet hasznosítása	Tatabánya MJV Önkormányzati intézmény	
Edutus Egyetem konzorciumban történő fejlesztése	Edutus Egyetem	
Szegregált területek fejlesztése: VI-os telep, Paradicsom-kert, Barackos, Mésztelep	Tatabánya MJV Önkormányzat	
Rozsdaövezeti akcióterületek lehatárolása és hasznosítása (társasházas vagy családiházas övezet kialakítása)	Tatabánya MJV Önkormányzat	
Társadalmi megújulás: közösségfejlesztő, sport és ifjúsági programok	Tatabánya MJV Önkormányzat	
Munkásszálló létesítése	Tatabánya MJV Önkormányzat	
Füzes u 40. kollégium átalakítása szociális bérlakássá	Tatabánya MJV Önkormányzat	

Zöldülő város		
Napelempark létesítése alulhasznosított területeken (biomassza és fosszilis tüzelőanyagok arányának csökkentése)	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Környezetterhelés csökkentése, lég és talajszennyezés csökkentése, levegőminőség javítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Hangterhelés csökkentése, kiemelten MÁV és autópálya használatából eredő zajcsökkentés (fásítás, zajvédő fal kiépítése)	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Belterületi, ipari parki csapadékvíz rendszer fejlesztése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Által-ér kotrása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Egyesített csatornarendszer felszámolása (ütemezéssel)	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Csapadékvíz elvezetés városi szinten	Tatabánya MJV Önkormányzata	
József Attila Általános Iskola energetikai korszerűsítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Erkel Ferenc Zeneiskola energetikai korszerűsítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Kodály Zoltán Általános Iskola energetikai korszerűsítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Fellner Jakab Technikum és Szakiskola energetikai korszerűsítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Dózsakerti Váci Mihály Általános Iskola energetikai korszerűsítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
PH épületei szociális ellátó intézmények energetikai korszerűsítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	

A zöldfelületi rendszer és kezelési módszereinek komplex, klímaadaptív fejlesztése (ZIFFA, zöldfelületi kataszter létrehozása)	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Rekreációs célú közösségi tér, sportolásra, pihenésre alkalmas funkciókkal. (futópálya, pihenőfelületek, rendezett zöldfelületek, sétautak):	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Buszmegállók modernizációja és zöldítése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Hibrid/elektromos buszok beszerzése és az üzemeltetéshez szükséges infrastruktúra kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	

Digitális város		
Okos város koncepció	Tatabánya MJV Önkormányzata	Support éves díja Tárhely költsége Humán erőforrás költségek
Informatikai háttér fejlesztés	Tatabánya MJV Önkormányzata	Support éves díja Tárhely költsége
Intelligens közösségi közlekedés + közösségi közlekedés felülvizsgálat	Tatabánya MJV Önkormányzata	Support éves díja Tárhely költsége Humán erőforrás költségek
Városi térinformatikai rendszer fejlesztése, adatvagyon hasznosító portál létrehozása: adatvagyon felmérés és konszolidáció (adatkörök, adatgazdák, adatkezelők, gyűjtési módszerek, formátumok, protokollok összeírása, metaadat rendezés), adathasznosítás (feldolgozás, adatbázis fejlesztés és portál létrehozás)	Tatabánya MJV Önkormányzata	Humán erőforrás költsége, aki a programot kezeli Eszközök költsége
Tatabánya funkcióinak fejlesztése, mobilalkalmazás fejlesztése a városkártyához, digitális városkártya létrehozása, hibabejelentő létrehozása	Tatabánya MJV Önkormányzata	Humán erőforrás költsége, aki a programot kezeli Support költsége
Épületenergetikai kataszter létrehozása: A városi épületek felmérése	Tatabánya MJV Önkormányzata	éves szoftverdíj
Okos zebrák kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	

Kiszolgáló város		
Kerékpáros hálózatfejlesztés és forgalomirányítás javítása: új infrastruktúra építése nélküli fejlesztések, kerékpársávok, kerékpáros nyomok létrehozása, kerékpáros közlekedésre felhívó forgalmi jelzések kihelyezése városszerte.	Tatabánya MJV Önkormányzata	útfenntartás
Kerékpártárolók számának bővítése intézményeknél, buszmegállóknál, kereskedelmi egységeknél.	Tatabánya MJV Önkormányzata	útfenntartás
Új vasútállomás építése	Tatabánya MJV Önkormányzata	útfenntartás
Parkoló felújítások városrészenként	Tatabánya MJV Önkormányzata	útfenntartás

Járda felújítások városrészenként	Tatabánya MJV Önkormányzata	útfenntartás
M1 autópálya 2x3 sávra történő bővítése	NIF Zrt.	útfenntartás
Tatabánya déli elkerülő út, 1. számú főút új nyomvonalra helyezése	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	zöldfelület fenntartása
Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Tatabánya MJV Önkormányzata	Útfenntartás költségei, meghibásodások, rongálások miatti cserék
Szent Borbála kórház melletti területen parkoló építése	Tatabánya MJV Önkormányzata	útfenntartás
Csomópontok átépítése (Sárberki, Vágóhidi, Bánhidai)	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Közlekedésbiztonság területén a Vágóhíd utca - Árpád utca - Károlyi Mihály úti kereszteződésben körforgalom kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Közlekedésbiztonság területén a Dózsa György út - Dankó Pista út- Kossuth utca - Fürdő utcai kereszteződésben körforgalom kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Közlekedésbiztonság területén Sárberek - Bánhida aluljáróhoz kapcsolódó beruházások elvégzése, mint Turul utca felújítása, valamint az Ifjúság u - Köztársaság u - Sárberki ltp kereszteződésének átalakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Síkvölgyi út felújítása körforgalmú csomóponttól a Rudolf utcáig	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Jegenye utcabevezető szakaszában kétirányú közlekedés kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Szent István út rekonstrukció II. ütem	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Táncsics út felújításának folytatása a Tolnai utcától a Kóta József útig	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Mátyás király út felújítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Bécsi út 8135 kereszteződésében jelzőlámpás csomópont kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Károlyi Mihály út felújítása, körforgalom építése Vágóhíd - Árpád úti részére	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Árpád és Kossuth Lajos utcai gyalogos átkelőnél jelzőlámpás csomópont kialakítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Kenyérgyári kereszteződés csomópont fejlesztés	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Szőlődomb út felújítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Hadsereg út felújítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Dózsakerti felüljáró (híd) felújítása	Tatabánya MJV Önkormányzata	
Dózsakert Erdész út vasútállomás letalpalási területének fejlesztése	Tatabánya MJV Önkormányzata	

Kertvárosi Óvoda (Bakony utcai óvoda) funkcióbővítő fejlesztése	Tatabánya MJV Önkormányzata	
József Attila művelődési ház komplex fejlesztése	Tatabánya MJV Önkormányzata	

7.4 Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

Ebben a fejezetben a projektgyűjtéssel és projektfejlesztéssel kapcsolatos feladatok intézményi modelljét szükséges bemutatni.

7.4.1 Ellátandó funkciók

Projektgyűjtés
- lakossági fórumok tartása,
- on-line kérdőíves felmérések
- egyeztetés vállalkozókkal,
- egyeztetés civil szervezetekkel,
- egyeztetés hatóságokkal
- egyeztetés döntéshozókkal
- projektek társadalmasítása

Finanszírozási források felkutatása
- pályázati támogatási lehetőségek figyelemmel kísérése,
- vállalkozói vagy lakossági forrásbevonás önkormányzati kiegészítéssel,
- potenciális befektetők felkutatása,
- önkormányzati saját forrás hozzárendelése
- hitellehetőségek és tőkebefektetések felkutatása

Projektek előkészítési feladatai
- engedélyes és kiviteli tervek elkészítése, engedélyek beszerzése,
- ingatlan tulajdonviszonyainak rendezése,
- megvalósíthatósági tanulmányok, megalapozó dokumentumok elkészítése,
- pályázatok elkészítése,
- közbeszerzési, beszerzési eljárások lefolytatása

7.4.2 Kulcsszereplők nevesítése

- Lakosság
- Intézmények
- Vállalkozások
- Civil szervezetek

Projektgenerálásért felelős szerv: Stratégiai és Monitoring Iroda

- szelektálásra javaslat
- döntéselőkészítés, előterjesztések
- külső szakértőkkel együttműködés
- projektlista összeállítása
- finanszírozási lehetőségek felkutatása, tárgyalás, javaslat finanszírozási mixre
- projektek társadalmasítása

Tatabánya MJV Önkormányzatának Képviselő-Testülete

- projektlista jóváhagyása, prioritások megállapítása
- önkormányzati kötelezettségvállalás engedélyezése
- önkormányzati önerő rendelkezésre bocsátása

Tatabánya MJV Önkormányzatának polgármestere

- finanszírozási források tárgyalása
- szerződések aláírása
- projekttársaság alapítása

7.4.3 Intézményi modell bemutatása

Az intézményi keret leírása, folyamat bemutatása, mely legalább a 6. ábrán összefoglalt lépésekre kitér.

8 Mellékletek

8.1 Antiszegregációs Terv

Az Antiszegregációs Terv a feltárt horizontális (társadalmi, gazdasági, környezeti) és térbeli jelenségeinek (szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek) mérséklését, illetve felszámolását hivatott megvalósítani

8.1.1 mésztelep

8.1.2 Helyzetelemzés és értékelés

Tatabánya MJV a 2014-ben elkészült és 2016-ban felülvizsgált Integrált Településfejlesztési Stratégia 3. fejezetében határozta meg Antiszegregációs Tervét.
A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott egységes módszertan alapján történt. Ennek értelmében azokat az egybefüggő területeket tekintették szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aktív korúakon (15-59 év) belüli aránya alapján számított szegregációs index elérte vagy meghaladta az adott településtípusra vonatkozó határértéket (35%). További fontos kritérium, hogy szegregátumnak csak az a terület nevezhető, ahol az érintett lakosság száma legalább 50 fő.
Tatabányán, a KSH 2011-es népszámlálási adatai az alábbi szegregátumokat mutatta ki.

a. Mésztelep: az 1. sz. főút és Gyár utca által közrefogott terület (Kőbányaaljai u. - Pálya u. - belterületi határ- Térmester u. - Iskola u. - Gyár u.- Széchenyi u. - 1. sz. főút)
b. VI-os telep I.: Iparos u. - Faraguna u. - Hentes u. - Csarnok u. - Nívó u. - Borbély u. - Tatai út - Deák Ferenc u.
c. VI-os telep II. (Barackos): Bartók Béla út - Rezeda u- Fő út - Baross Gábor út - Virág u. - Egység u. - Galamb u. - Réce u. - Holló u. - Szigeti dűlő - Óvoda sor - Hosszú sor

Szegregációval veszélyeztetett területek:

- VI-os telep I.: Mester u.- Bányász u. – Iparos u. – Kassai u. által határolt terület

8.1.2.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése

Tatabányán az elmúlt Európai Uniós tervezési időszakban számos beavatkozás történt a szegregációs jelenségek mérséklése érdekében. Megvalósult a kertvárosi lakótelep szociális városrehabilitációja (megtörtént a lakások a felújítása), felújításra került a Lila Óvoda. Tatabánya Gazdaságfejlesztő Szervezet Nonprofit Kft. által koordinált mini szoft projektek hozzájárultak egyes családok integrációjához, szemléletváltáshoz, valamint a Lila Óvoda udvarának fejlesztéséhez. A tapasztalatok alapján csökkentek a rongálások, vandalizmus.

Megtörtént a Védőnői Szolgálat és a Családsegítő Szolgálat bővítése, fejlesztésre került egy játszótér, roma családok számára célzott programok valósultak meg. Az intézményvezetői tapasztalak alapján a

gyermekek körében egyre kevesebb a hiányzások száma, a családok körében a munkanélküliség jelentősen csökkent.

8.1.2.2 A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése

Az Önkormányzat céljai között szerepel hosszabb távon a szegregált területek felszámolása, ugyanis mind a Mésztelep Gksz (Gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató) övezet, tehát nem lakóterület. A területen álló építmények nem lakások. VI-os telep kisvárosias lakóterület besorolású.

A város számára legnagyobb probléma a lakhatási probléma megoldása, amely önerőből nem megoldható, legalább 1000 db szociális bérlakásra lenne szükség. A lakásprogram megindításától függetlenül szükséges a szociális munkások jelenléte, mert a családok életmódja nehezen teszik lehetővé a beköltözést.

Az Önkormányzat 2021 őszén terjesztette elő a Közgyűlés elé a Felsőgalla 25 házakra vonatkozó bérleti jogviszony rendezése előterjesztést. A kidolgozást megelőzően kérdőíves felmérés készült a mésztelepi lakókról. A bértelkeken a felmérések szerint 33 család él, akiket azonnal el kéne költöztetni a lakhatási és gyermekvédelmi szempontok betartása és érvényesítése érdekében. A város a lakásfoglalók érkezésének megakadályozásra jelzőrendszeres kapcsolattartást alakítottak ki, de így is problémát jelent az ország távoli megyéiből érkezők nagy száma. A családok átköltöztetése a lakáshiány miatt egyelőre nem megoldható. (A kertes mezőgazdasági – volt zártkerti területeken – is jellemzővé vált a magas lakásárak és az albérlethiány miatt az állandó lakhatás, ami számos problémát felvet: alapinfrastruktúra hiánya, hulladékszállítási és közlekedési nehézségek stb, amivel a városnak a jövőben számolnia kell.)

Az Önkormányzat adatai alapján a szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek egy részének a helyzete jelenleg kedvezőbb, azonban egyes településrészek továbbra is szegregációval veszélyeztetettnek tekinthetőek.
A szegregált és veszélyeztetett, leromlott területeken élők a lakáskörülményeiket, munkaerő-piaci esélyeiket és így alapvető megélhetésüket tekintve napjainkban is kedvezőtlen helyzetben vannak.

A romák számáról nincsenek adatok. Egyre több a vegyes házasság, így a probléma nem szűkíthető a roma kisebbségre. A körbetartozások és az adósok nagy száma miatt a feketegazdaság jellemző, hosszú távon a „gazdaság kifehérítése” fontos cél.

A civil szereplők tevékenysége látványos eredményekkel jár. A szakképző intézményekben többféle program segíti a rászorulókat (dobbantó program, műhelyek stb.), amelyek mellett intézményi felújítások segíthetik ezeket a programokat.

A megvalósult felzárkóztató programok kapcsán elmondható, hogy a szegregációval veszélyeztetettek irányába a kapcsolatrendszer kialakítása és a felülről érkező támogatás jelentős sikereket ért el. Kedvező tendenciák mutatkoznak: a szegregátumban lévő óvoda kihasználtsága nő, az általános iskolát egyre többen végzik el. Ugyanakkor a gimnáziumi mutatók még nem változtak; a lemorzsolódás ellen szükséges csökkenteni a hiányzással töltött napok számát (szigorúbb egészségügyi rendszer stb.) A Máltai Szeretetszolgálat jóvoltából a tanórán túli foglalkozások, szakkörök és sportlehetőségek száma nőtt. A nyári tanszüneti programok tovább erősítették a közösséghez tartozás és a felzárkóztatás folyamatát. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a családok bevonásával a közösségi integráció mértéke sikeresebb.

A Tatabányai Tankerületi Központ az önkormányzattal együtt dolgozza ki a szegregátumban található iskolák körzeteit. A rászoruló gyerekek számára ingyenes buszközlekedés biztosított az iskolákba. Az

iskolakörzetek határait évente felülvizsgálják. Mésztelep és VI-os telep lakossága viszályok miatt más-más óvodába járatják a gyerekeket, ami egyenlőtlenséget okozott az óvodai létszámban.

Az óvodai nevelésben az intézmények a sajátos nevelési igényű gyermekek mindegyik intézményben befogadják, de szükség lenne a probléma külön kezelésére is, gyógypedagógusok felvétele szükséges (Tatán gyógypedagógia képzés folyik), hogy a speciális nevelési igények biztosítva legyenek. A SNI-s gyermekek száma növekedett az elmúlt években. A szociális hátrányok csökkentésére már bölcsődei, óvodai szinten is mérsékelni szükséges, hogy beiskolázásnál a lehető.

8.1.3 Antiszegregációs terv

8.1.3.1 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

A 2021-2027-es időszakra vonatkozó Antiszegregációs terv céljai és a tervezett beavatkozások esetében Tatabánya MJV a fentebb jelzett területi folyamatoknak és megvalósult fejlesztéseknek köszönhetően speciális területi, szegregátumra vonatkozó és horizontális célokat is meghatározott az alábbi táblázatban foglaltak szerint.

Horizontális antiszegregációs célok és beavatkozások

	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
	A fejlesztések céljának meghatározása az adott horizontális szempont vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra.	*a korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamatok*	*A beavatkozások becsült költségének bemutatása*
1.	Közösségfejlesztő programok		
2.	Speciális felzárkóztató programok bővítése, gyermekvédelem		
3.	Civil szervezetekkel történő munkamegosztás speciális területeken		
4.	Az önkormányzati szociális intézményrendszer további fejlesztése		
5.	Szociális bérlakásfejlesztés		

Területi fókuszú antiszegregációs célok és beavatkozások

Szegre-gátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
	A fejlesztések céljának meghatározása a szegregátum vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. *Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!*	*tovább vitt folyamatok* • *egyéni fejlesztések* • *közösségépítés* • *lakókörnyezet/ infrastruktúra* • *lakhatás* *2021-ben kezdeményezett beavatkozások* • *egyéni fejlesztések* • *közösségépítés* • *lakókörnyezet / infrastruktúra* • *lakhatás*	*Az egyes konkrét fejlesztési elemek becsült költségének bemutatása.*

Szegre-gátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
1.	Gyógypedagógiai funkciók erősítése a szegregátum óvodáiban (Mésztelepi Óvoda, Réti utcai Óvoda)		
2.	Szociális városrehabilitáció Mésztelep		
3.	Szociális városrehabilitáció Kertváros		
4.	Telep rehabilitációs program a VI-os telepen		

8.1.3.2 *A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása (amennyiben releváns)*

Szociális városrehabilitáció akcióterületei	
Mésztelep	A KSH által lehatárolt szegregátum, amelynek megszütetése cél, a program keretében területen lakók gazdasági aktivitásának növelése, kulcsképességek megteremtése szükséges
Kertvárosi lakótelep	Nem valódi szegregátum, ugyanakkor I. ütemben sikeresen megvalósult szociális városrehabilitációs program folytatása szükséges.

8.1.3.3 *A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata*

Szegregátum	Mésztelep	VI-os Telep
Átfogó beavatkozás		
1. Közösségfejlesztő programok	x	x
2. Speciális felzárkóztató programok bővítése, gyermekvédelem	x	x
3. Civil szervezetekkel történő munkamegosztás speciális területeken	x	x
4. Az önkormányzati szociális intézményrendszer további fejlesztése	x	x
5. Szociális bérlakásfejlesztés	városi szinten	
6. Gyógypedagógiai funkciók erősítése a szegregátum óvodáiban (Mésztelepi Óvoda, Réti utcai Óvoda)	x	
7. Szociális városrehabilitáció Mésztelep	x	
8. Szociális városrehabilitáció Kertváros		
9. Telep rehabilitációs program a VI-os telepen		x

8.1.3.4 *A beavatkozások ütemezése*

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2.	2022 1.	2022 2.	2023 1.	2023 2.	2024 1.	2024 2.	2025 1.	2025 2.	2026 1.	2026 2.	2027 1.	2027 2.
horizontális													

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2.	2022 1.	2022 2.	2023 1.	2023 2.	2024 1.	2024 2.	2025 1.	2025 2.	2026 1.	2026 2.	2027 1.	2027 2.
Közösségfejlesztő programok													
Speciális felzárkóztató programok bővítése, gyermekvédelem													
Civil szervezetekkel történő munkamegosztás speciális területeken													
Az önkormányzati szociális intézményrendszer további fejlesztése													
Szociális bérlakásfejlesztés													
szegregátumonként													
Gyógypedagógiai funkciók erősítése a szegregátum óvodáiban (Mésztelepi Óvoda, Réti utcai Óvoda)													
Szociális városrehabilitáció Mésztelep													
Szociális városrehabilitáció Kertváros													
Telep rehabilitációs program a VI-os telepen													

8.1.3.5 Az antiszegregációs terv pénzügyi terve

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költés	tervezett forrás	
horizontális			
Közösségfejlesztő programok		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Speciális felzárkóztató programok bővítése, gyermekvédelem		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Civil szervezetekkel történő munkamegosztás speciális területeken		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Az önkormányzati szociális intézményrendszer további fejlesztése		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Szociális bérlakásfejlesztés		TOP Plusz / EFOP Plusz	
szegregátumonként			
Gyógypedagógiai funkciók erősítése a szegregátum óvodáiban (Mésztelepi Óvoda, Réti utcai Óvoda)		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Szociális városrehabilitáció Mésztelep		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Szociális városrehabilitáció Kertváros		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Telep rehabilitációs program a VI-os telepen		TOP Plusz / EFOP Plusz	
Összesített költés:			

8.2 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

8.2.1 Lakossági felmérés

A kérdőívek eredményei

A kérdőív 2021.04.16. és 2021.05.25. közötti időszakban volt kitölthető. Ebben a bő hónapban a lakossági kérdőívet 1083 fő töltötte ki.

Reprezentativitás

A kérdőíves felmérés megvalósítása során fontos szempont volt a reprezentativitás kérdése. A felmérés több szempontból is reprezentatívnak minősül. A felmérés nemekre tekintettel reprezentatív, mivel a válaszadók adatai, és Tatabánya lakossági adatai esetében is hasonlóan alakult a nemek aránya: a kérdőíves felmérésben a férfiak és nők aránya rendre 40%-60% volt, addig a lakossági adatok alapján 48%-52% ez az arány.

A kérdőívre érkezett válaszok és a lakossági adatok összehasonlításával megállapítható, hogy a kérdőív az egyes településrészeken lakók számát tekintve is reprezentatív. Ezt az alábbi ábra is jól tanúsítja:

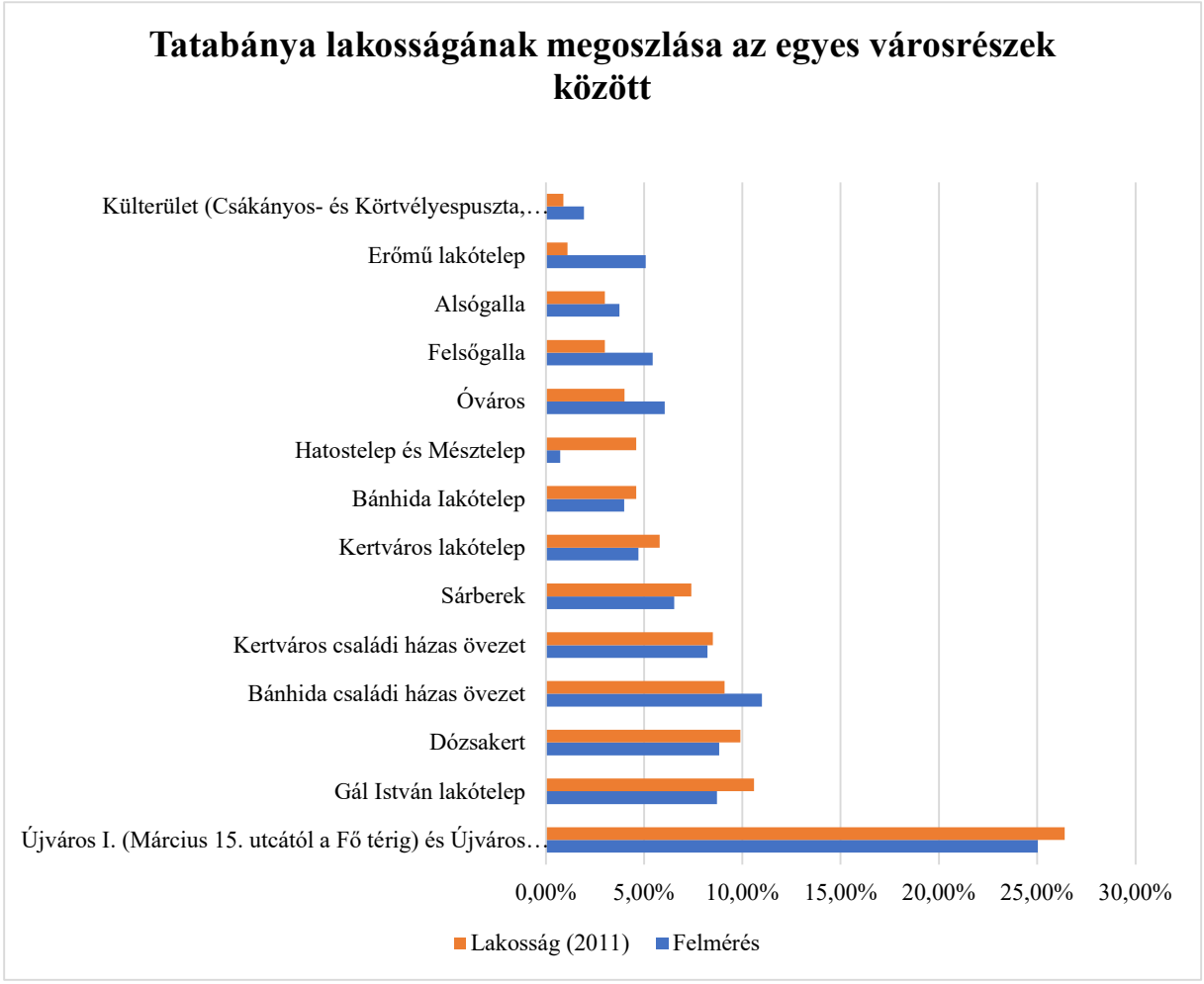

Az ábrán jól látható, hogy az egyes településrészek esetében a felmérésben résztvevők adatai hasonlóan alakultak a teljes lakosságéhoz. Az adatok közti eltérés minden esetben 5%-on aluli volt.

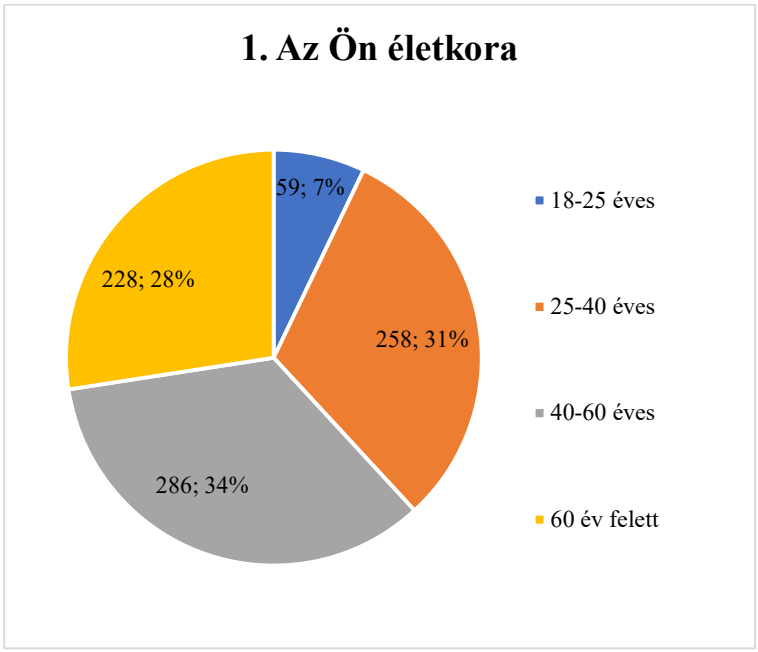

A kérdőívet 831 fő töltötte ki. A válaszadók kor szerinti megoszlása a következő:

1. 18-25 éves: 59 fő (7%)
2. 25-40 éves: 258 fő (31%)
3. 40-60 éves: 286 (34%)
4. 60 év felett: 228 (27%)

A kitöltők 40%-a férfi volt (330 fő), míg a maradék 60% nő (501 fő).

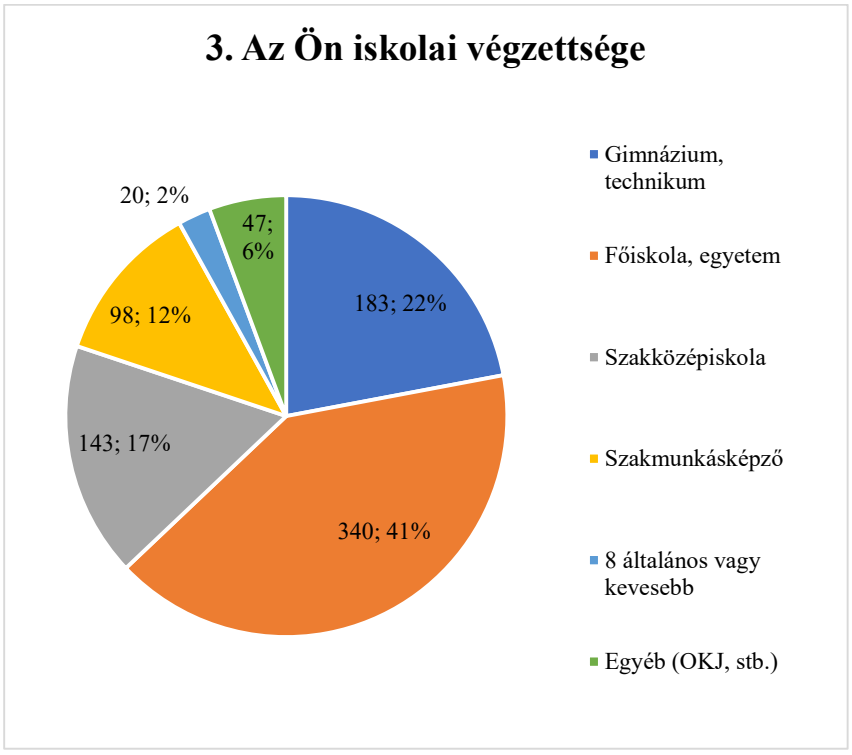

A válaszadók nagy része főiskolát vagy egyetemet végzett. Több mint ötöde gimnáziumot vagy technikumot. A válaszadók végzettség szerint a következőképpen alakultak:

a. 8 általános vagy kevesebb: 20 fő (2%)
b. Szakmunkásképző: 98 fő (12%)
c. Szakközépiskola: 143 fő (17 %)
d. Gimnázium, technikum: 183 fő (22%)
e. Főiskola, egyetem: 340 fő (41%)
f. Egyéb (OKJ, stb.): 47 fő (6%)

A **4. kérdés** arra vonatkozott, hogy a kérdőívet kitöltő **Tatabánya melyik településrészén él**. 1081 fő töltötte ki a kérdést erre vonatkozóan. A legtöbben az Újváros I. (Március 15. utcától a Fő térig) városrészben laknak (123 fő), valamint a Bánhida családi házas övezetben (91 fő). A kérdésre válaszolók alapján a következő eredmények születtek:

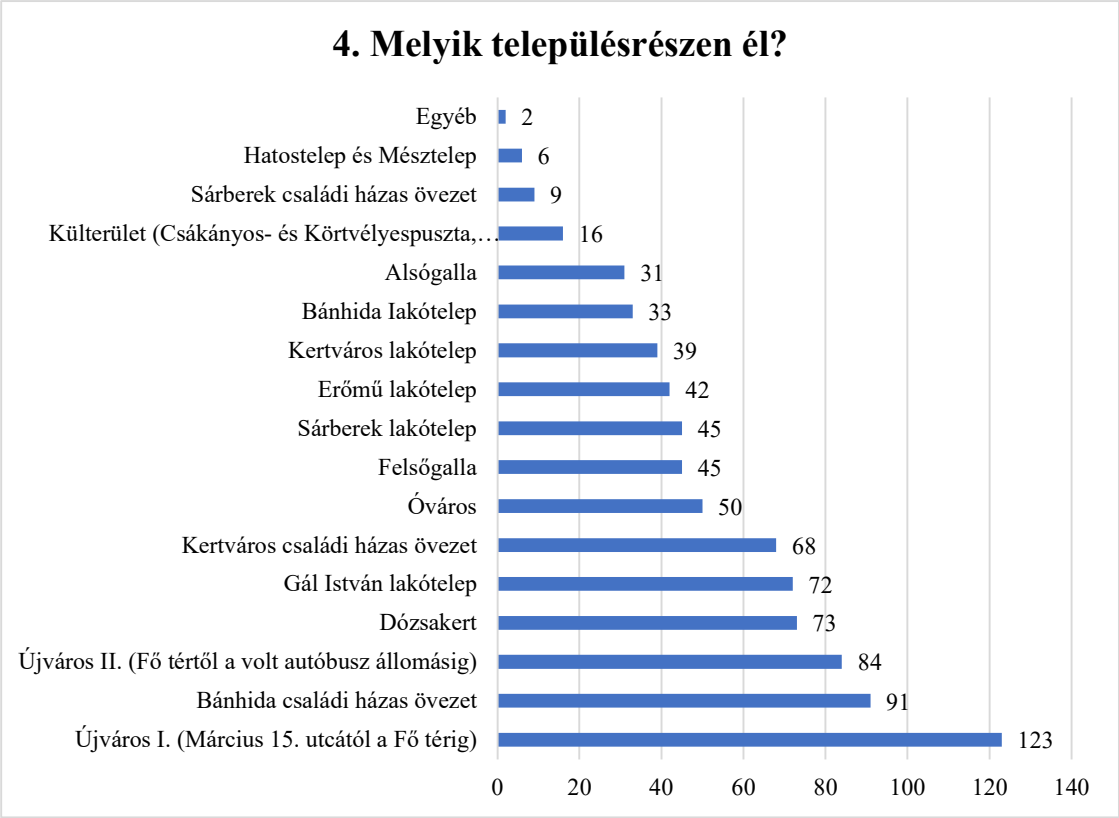

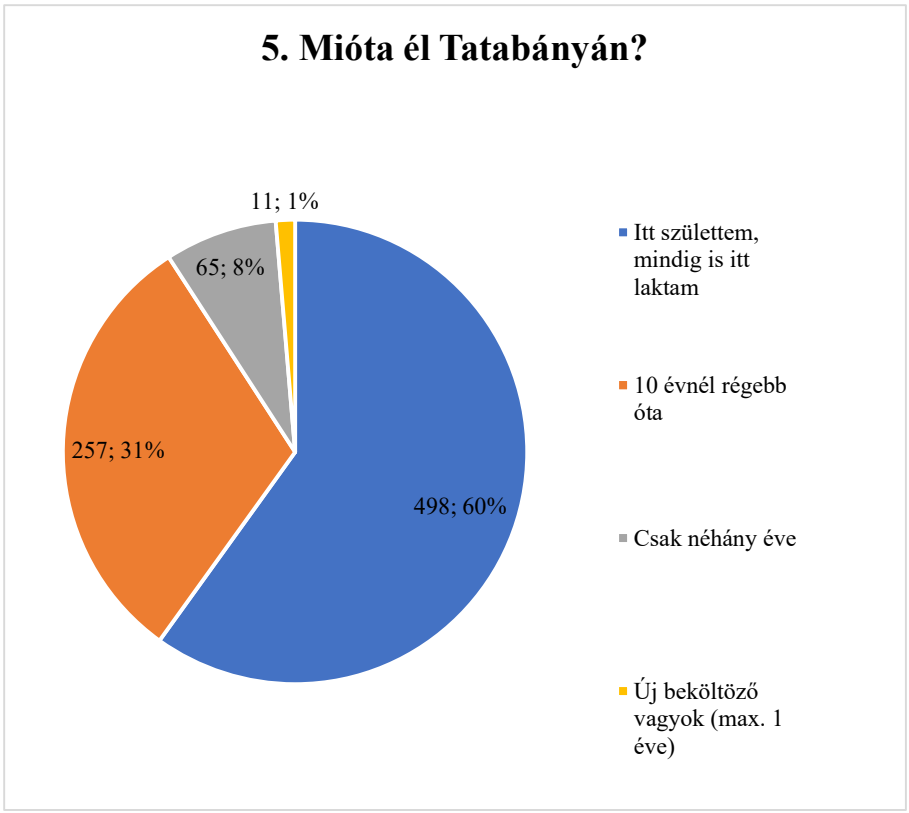

A válaszadók 60%-a Tatabányán született és mindig is ott lakott és több mint negyede már több mint 10 éve a városban lakik. A válaszadók megoszlása:

1. Tatabányán született és mindig is ott lakott: 498 fő (60%)
2. 10 évnél régebb óta lakik a városban: 257 fő (31%)
3. Néhány éve lakik a városban: 65 fő (8%)
4. Új beköltöző (max. 1 éve): 11 fő (1%)

A kérdésre összesen 248 válasz érkezett be. A legtöbb válaszadó (42%) más városból költözött be, azonban a Tatabányán belüli költözők aránya is megüti a válaszadók negyedét. Az eredmények a következőképpen alakultak:

1. Külföldről költözők: 8 fő (3%)
2. Más kistelepülésről: 58 fő (23%)
3. Tatabánya más városrészéből költözők: 79 fő (32%)
4. Más városból költözők: 103 fő (42%)

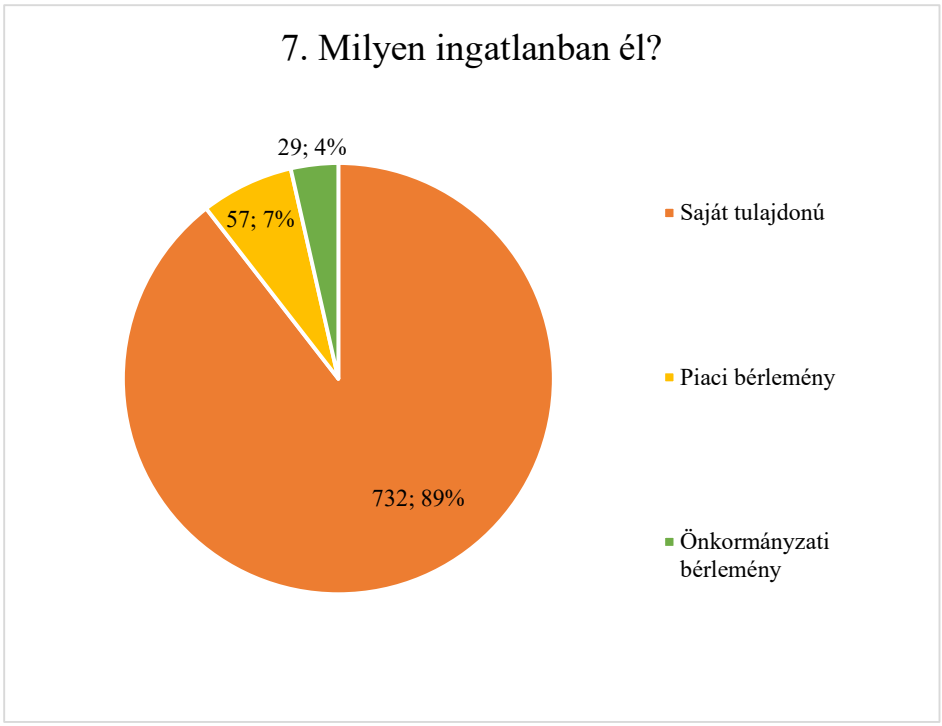

A kérdésre 818 válasz érkezett. A válaszadók legnagyobb része saját tulajdonú lakásban él. Az eredmények a következőképp alakultak:

13. Önkormányzati bérlemény: 29 fő (4%)
14. Piaci bérlemény: 57 fő (7%)
15. Saját tulajdonú: 732 fő (89%)

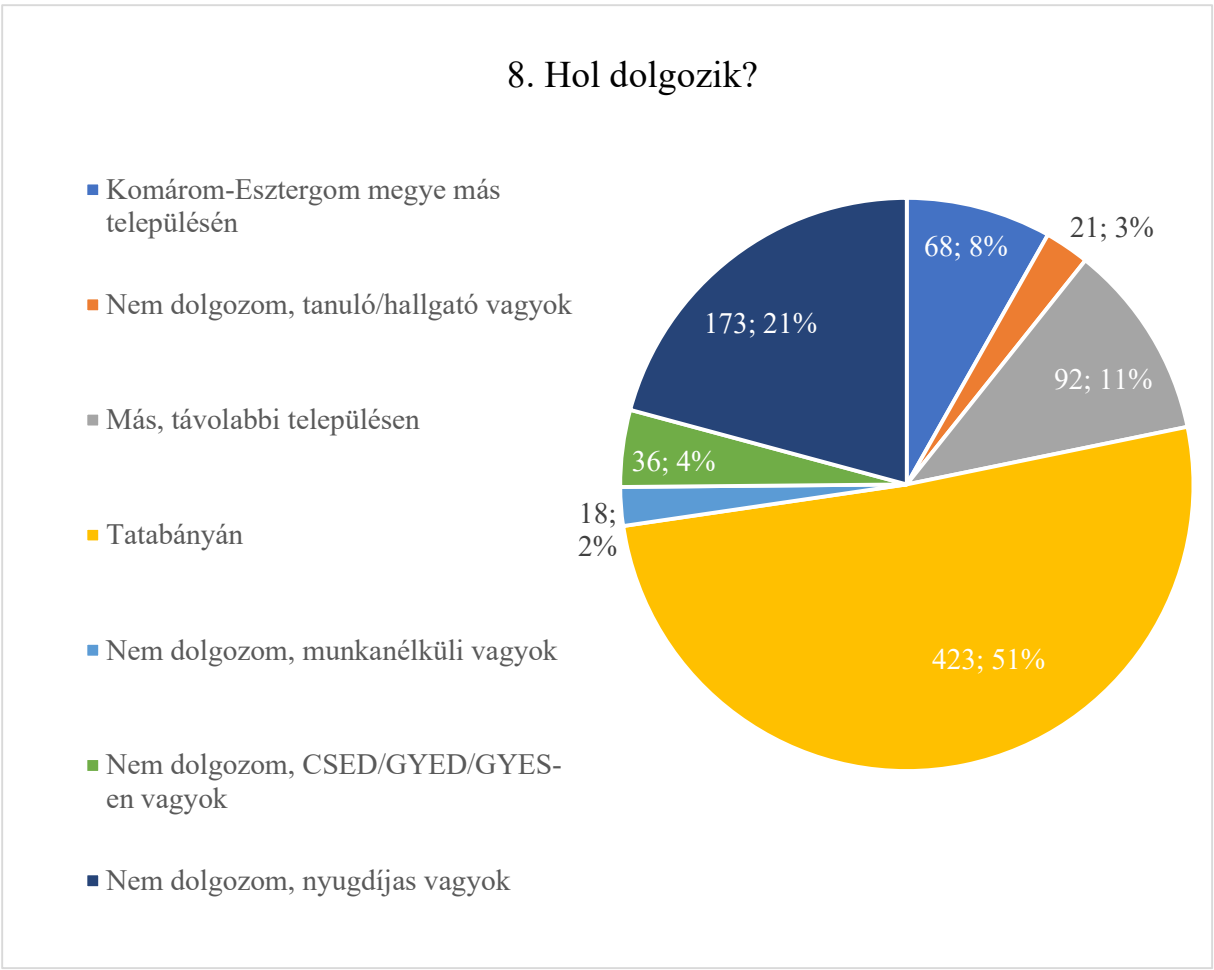

A kérdésre 831 válasz érkezett. A válaszadók több mint fele Tatabánya területén dolgozik. A válaszadók megoszlása:

16. Komárom-Esztergom Megye más településén dolgozók: 68 fő (8%)
17. Más településen dolgozó: 92 fő (11%)
18. CSED/GYED/GYES: 36 fő (4%)
19. Munkanélküli: 18 fő (2%)
20. Nyugdíjas: 173 fő (21%)
21. Tanuló/hallgató: 21 fő (3%)
22. Tatabányán: 423 fő (51%)

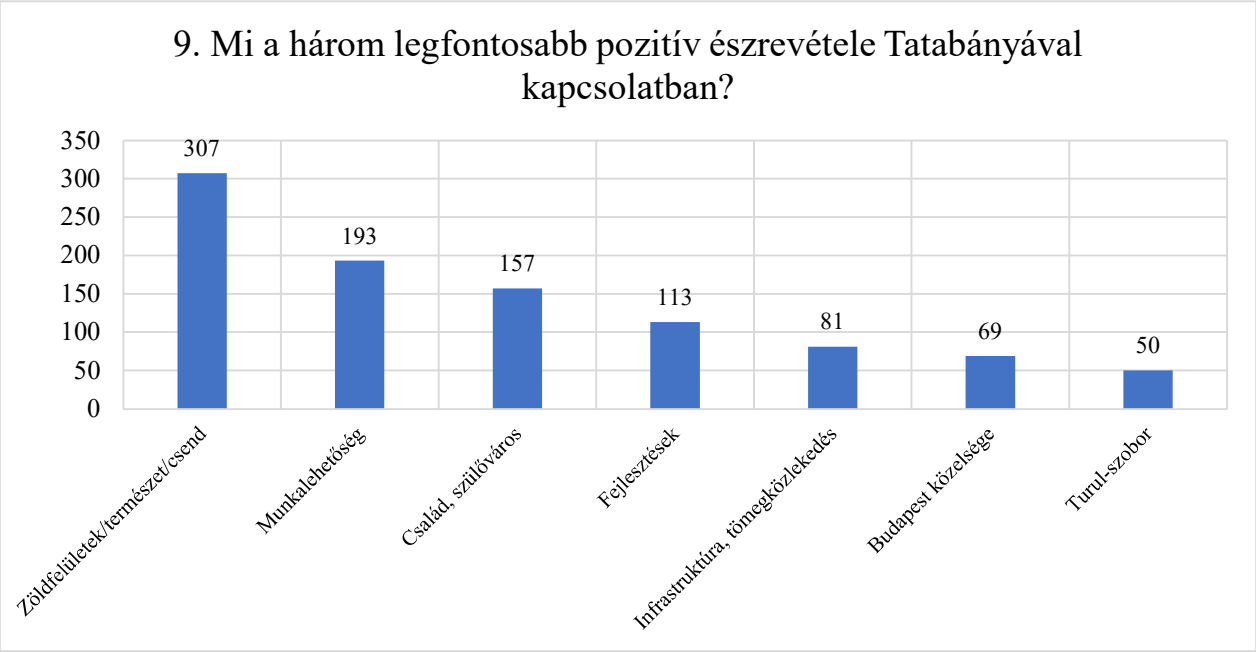

A **9. kérdésre** érkezett válaszadások közül legkiemelkedőbb pozitívum a környezet szeretete. Nagyon kedvelik a sok zöld felületet, a túraútvonalakat, a csendet, a kertvárost. Több mint 70 alkalommal említették, hogy egyszerűen azért szeretik a várost, mert ide születtek és ezt tudják otthonuknak tekinteni. Másik 60 esetben volt fontos, hogy Tatabányán él a család nagy része. A város fejlődését is sokszor említették, valamint a sok új munkahely létrejöttét. Földrajzi elhelyezkedése is fontos szempont. Budapest közelsége közel 70 alkalommal szerepelt a prioritások között, s ehhez kapcsolódóan sokan dícsérték az infrastruktúrát, tömegközlekedést. Kiemelkedik a Turul szobor szerepe is. 50 válasz érkezett a Turul szoborhoz kapcsolódóan. Egy része a szobor környezetét kedveli, mások, hogy sok turistát vonz Tatabányára.

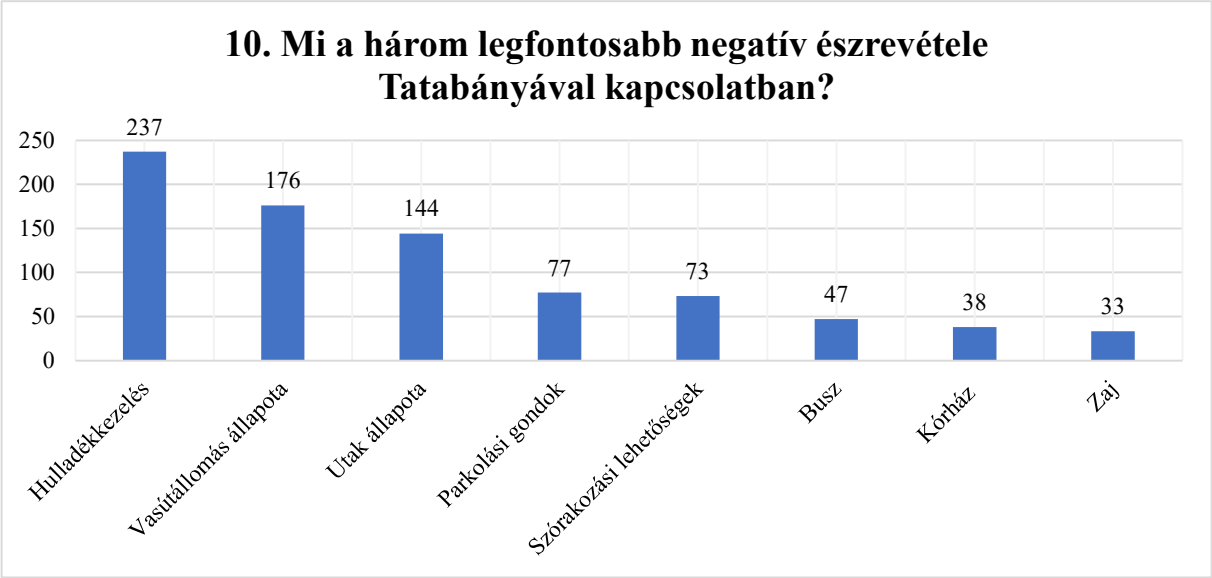

A **10. kérdésre érkezett** válaszok alapján Tatabánya legnagyobb problémája a hulladékkezelés. Többen panaszkodtak, hogy a szelektív hulladékkezelés rendszere fejleszthető lehetne, másoknak egyszerűen csak nagyon zavaró, hogy rengeteg szemét van városszerte, de sokan voltak azok is akik többször láttak illegális hulladéklerakást. Tatabánya vasútállomása is rendkívül sok alkalommal említették a válaszadók: elhanyagolt, elavult, látványra nem szép. Parkolási gondok is gyakori negatívum volt, ami némileg összefügg egy másik ténnyel, melyet szintén sokat említettek, mégpedig, hogy egyre több az autó (zaj), s ebből fakadóan a kevés parkolási lehetőség. A buszjáratok, menetrendek szintén sok embernek nehezítik meg a dolgát és a korház elavultsága, állapota és ellátása is megemlítésre került.

A **11. kérdés** azt vizsgálta, hogy a válaszadók mennyire vannak megelégedve Tatabánya fontosabb szolgáltatásaival, infrastruktúrájával. A válaszok alapján a lakosok a panelházak energetikai állapotával, az utak minőségével, valamint a közterek tisztaságával vannak a legkevésbé megelégedve. A közbiztonság kapcsán megosztott volt a lakosság. Míg több olyan településrész is van, ahol többnyire jóra értékelték a közbiztonságot (Alsógalla, Bánhida), a város egyes részein kifejezetten rossznak ítélték meg azt (IV-os telep és Mésztelep). A legjobban az óvódák és iskolák elérhetőségével, minőségével, valamint a közművesítettséggel voltak megelégedve a válaszadók. Utóbbiakra az 1-től 5-ig terjedő skálán átlagosan 3,65-3,73 közötti értéket adtak a lakosok, ami arra enged következtetni, hogy bár többnyire elégedettek az emberek, még mindig van tér a fejlődés számára.

11. Az alább felsoroltak közül melyekkel van megelégedve, illetve melyekkel nincs? Értékelje 1-től 5-ig!

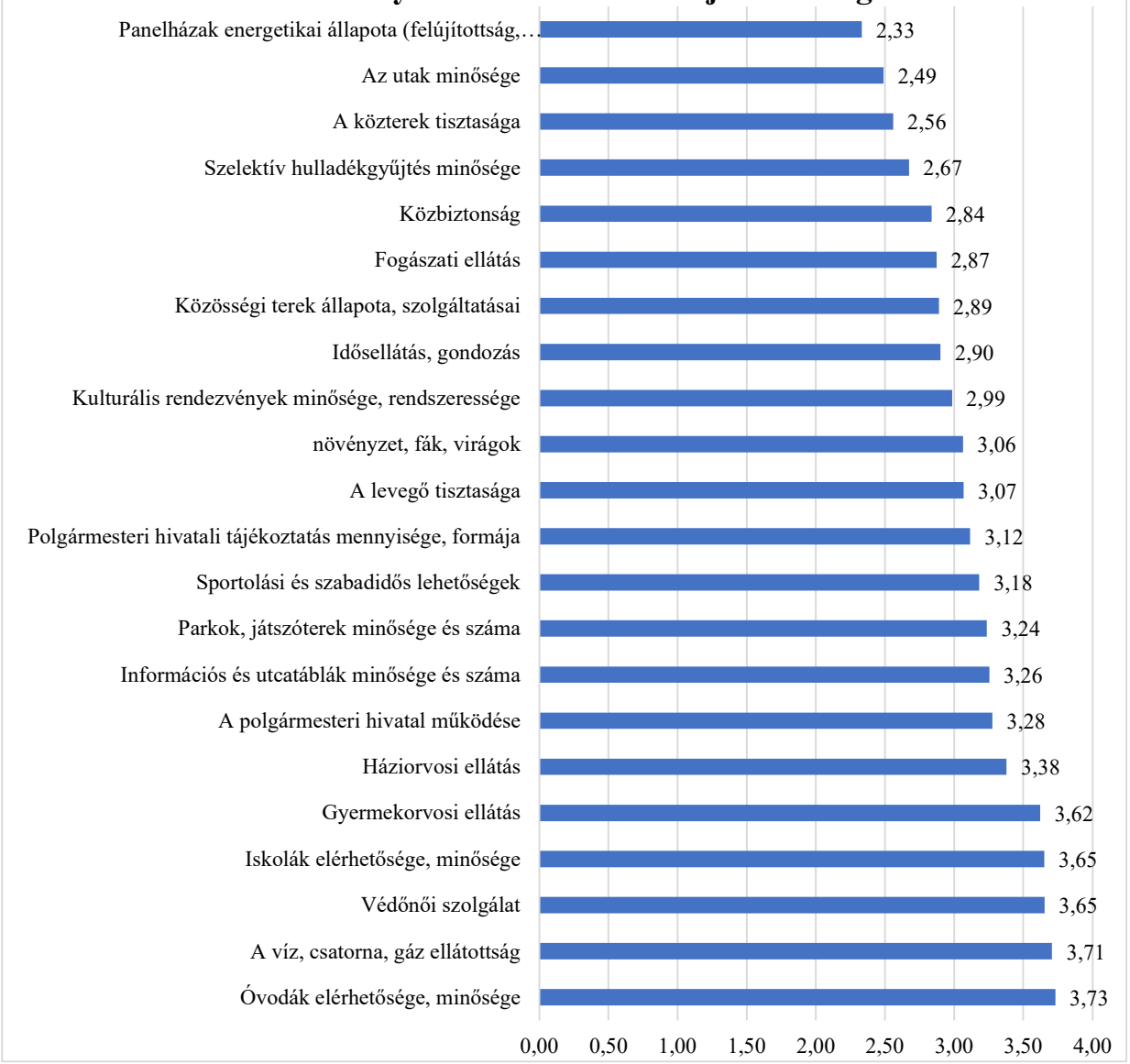

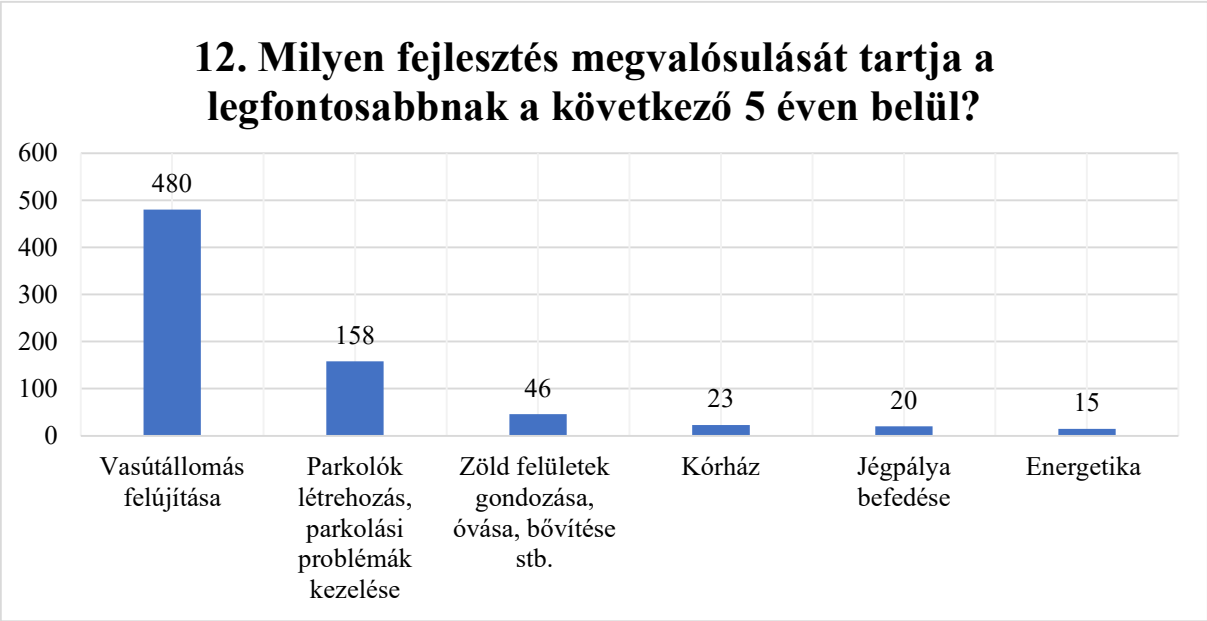

A kérdőívet kitöltők válaszai alapján a vasútállomást fejlesztését említették meg, mint legfontosabb fejlesztési cél. A második fejlesztési prioritás az új parkolók létrehozását jelölték meg, de a zöld felületek növelését, karbantartását, óvását is sokan elsődleges fejlesztési célnak gondolják, míg ahogyan a negatívumoknál is említették többen, úgy itt is felmerült a tatabányai kórház felújítása.

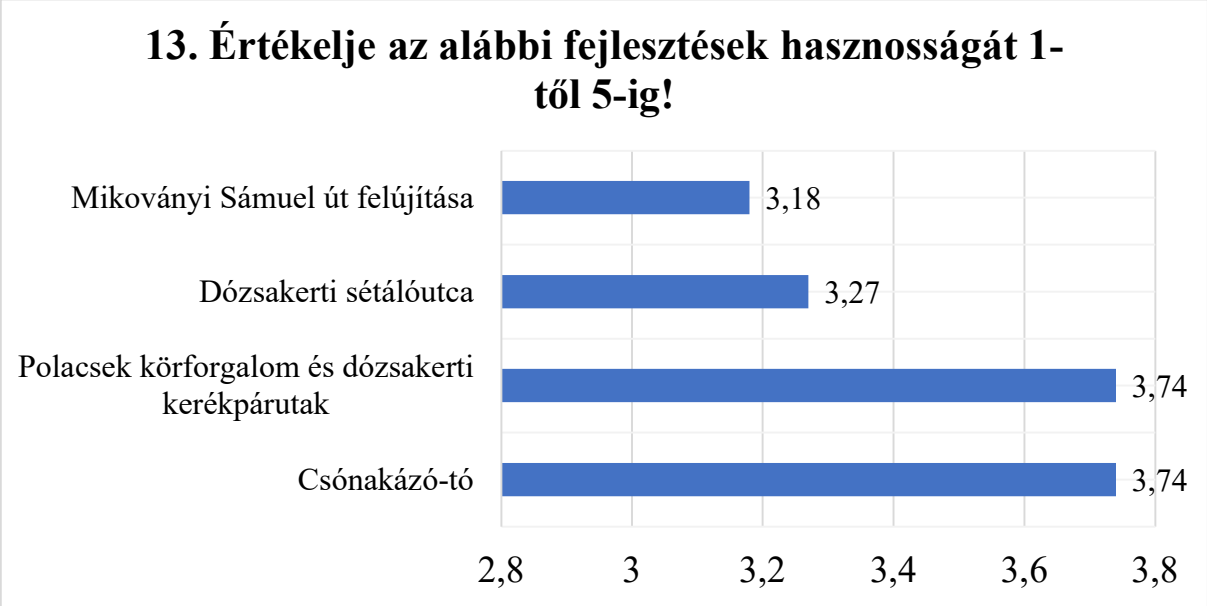

A Polacsek körforgalom és a Csónakázó-tó esete is sikeres fejlesztésnek mondható, a válaszadók legnagyobb aránya 5-ös ponttal értékelt mind a két esetben. A Dózsakerti sétálóutcára legtöbben 4-essel szavaztak, míg a Mikoványi Sámuel út felújításánál a leggyakoribb értékelés a 3-as volt.

Az új létesítmények javaslatánál a korábbi kérdésekkel kapcsolatban sok összefüggés van. Új parkolók létrehozása, vasútállomás helyrehozása, kórház és orvosi ellátás fejlesztése mellett megjelentek új ötletek. Újdonság volt a messze kiemelkedő fedett uszoda létrehozása, valamint meglepően sokan említették, hogy játszóházakra van igényük. Sokan utaltak a nyilvános toalettek, jégpálya, állatkert és szabadtéri, avagy művész mozi hiányosságára.

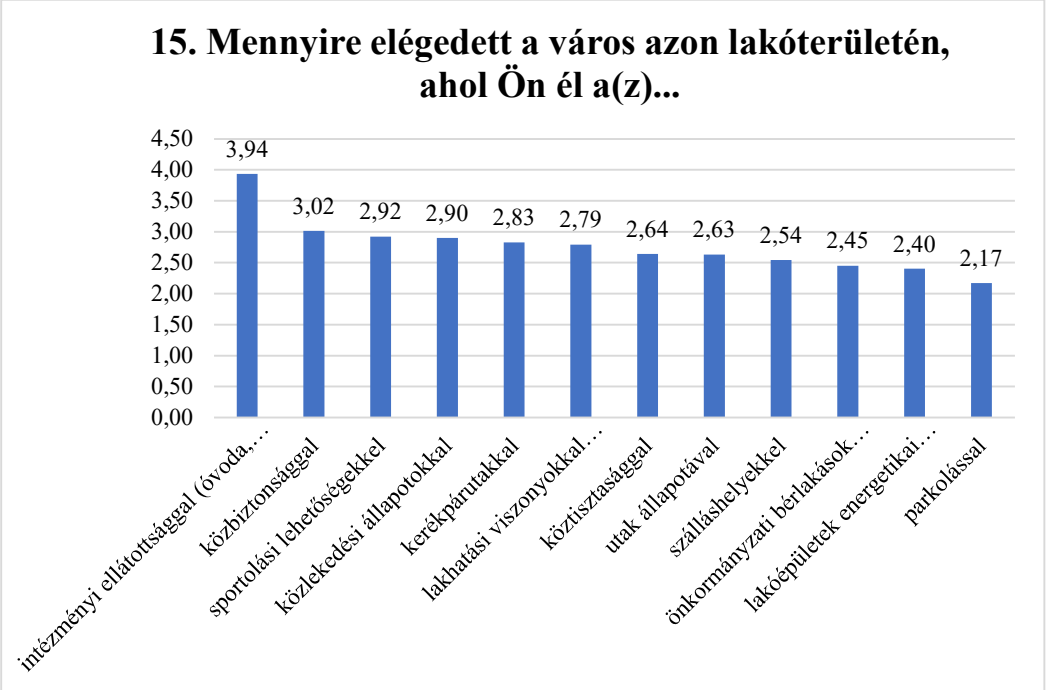

A **15. kérdés** azt vizsgálta, hogy a lakosok mennyire elégedettek a lakóterületükön található egyes jellemzőkkel. Az ábrán az egyes jellemzőkre adott értékek átlaga látható. A válaszok alapján egy

általános elégedetlenség figyelhető meg a felsorolt jellemzőkkel kapcsolatban, a válaszok átlaga csak egy esetben, az óvódák és bölcsődék intézményi ellátottságára vonatkozóan haladja meg a hármas értéket. Az intézményi ellátottság után a közbiztonsággal és a közlekedési állapotokkal elégedettek leginkább az emberek, azonban ezek esetében már többen vannak azok, akik inkább nem, vagy egyáltalán nem elégedettek, mint akik elégedettek. A közlekedési állapotokkal több városrészben széleskörű volt az elégedetlenség: a VI-os telepen és a Mésztelepen élő válaszadók mindannyian a legrosszabb értéket adták a közlekedésre, az Erőmű lakótelepen élők közül 43-an (56%) ítélték rossznak a közlekedést. A város külterületén élők többsége is (26 fő, 72%), negatív véleménnyel volt a közlekedési állapotokról.

Bár a 9. kérdésnél a válaszadó a parkolási nehézségeket csupán a negyedik legégetőbb problémaként nevezték meg, a 14. kérdés válaszai alapján a parkolással voltak a legkevésbé megelégedve az emberek. Lakóhely szerint eltérő a parkolás megítélése, legrosszabb véleménnyel Újvárosban, a Március 15. és a Fő tér között élők, valamint a Gál István lakótelepen élők voltak. A családi házas övezetben élők jellemzően jobban meg voltak elégedve a parkolási viszonyokkal.

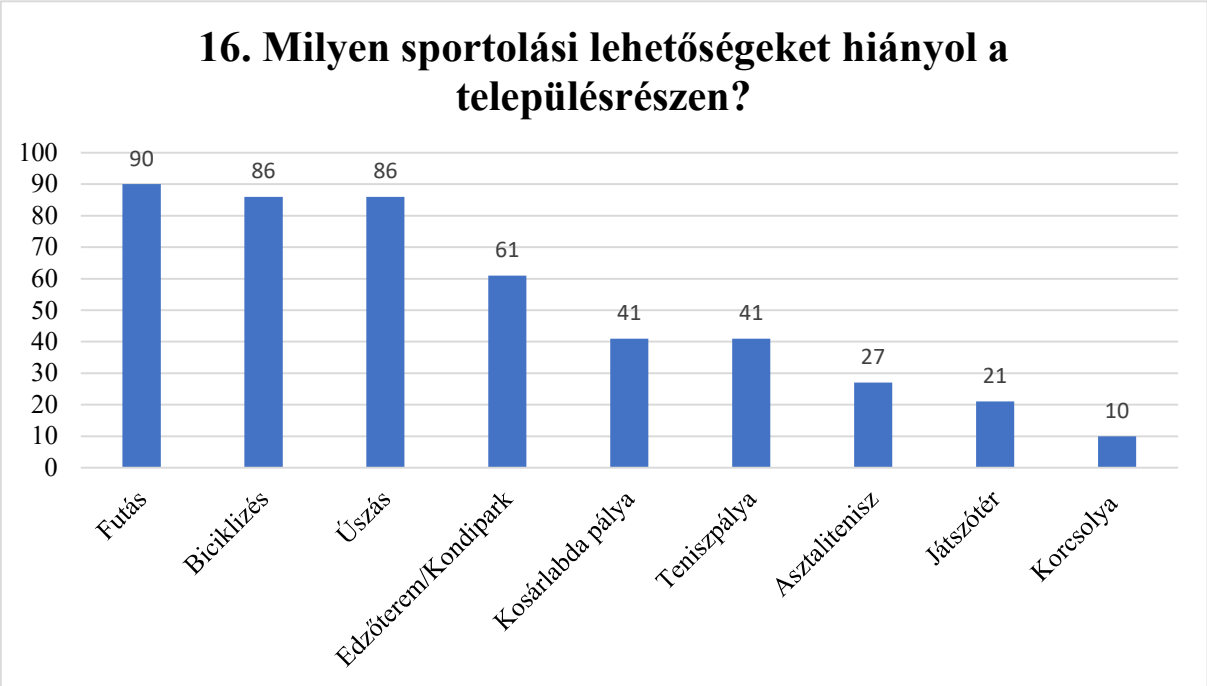

Leginkább az egyéni sportok iránt van érdeklődés. Rengetegen hiányolják az uszodákat, bicikliutakat, kosárpályákat, edzőtermeket, kondi/fitness lehetőségeket a szabadban és sok (feltehetően) szülő hiányolja a játszótereket. A jégcsarnok kérdése már a korábban is sokszor felmerült. Az egyik csoport egész évben szeretne korcsolyázni, míg mások csupán fedett korcsolyapályát kívánnak. 27 alkalommal említették, hogy szívesen fogadnák a szabadtéri ping-pong asztalokat.

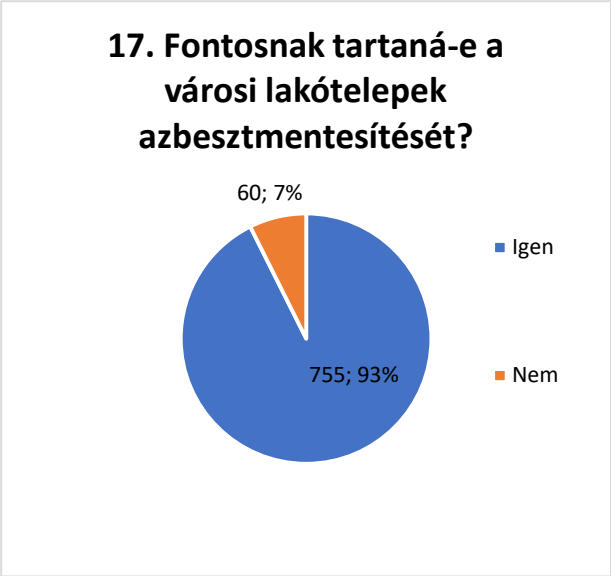

Az azbesztmentesítéssel kapcsolatos kérdésre 815 válasz érkezett. A válaszadók 93%-a (755 fő) IGEN-nel, míg a maradék 7% (60 fő) a NEM mellett tette le a szavazatát.

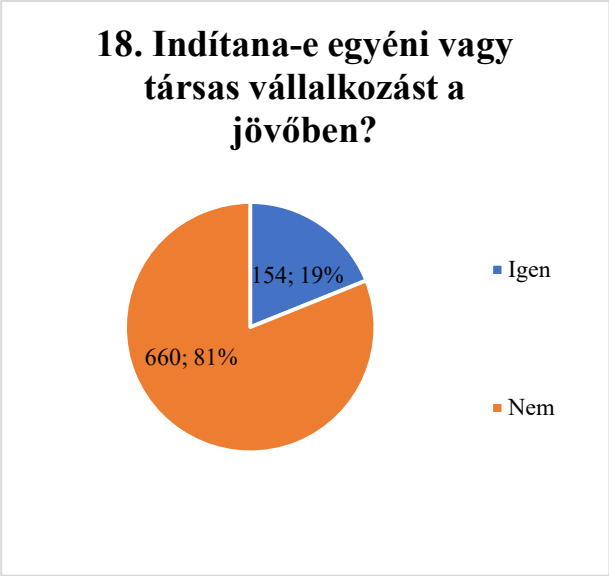

A vállalkozásindítással kapcsolatos kérdésre 814 válasz érkezett. A válaszadók 81%-a (660 fő) nem indítana, a válaszadók maradék 19%-a azonban indítana vállalkozást a közeljövőben. Az igennel válaszolók 70%-a nem venné igénybe, míg a 30%-a igénybe venné az inkubátorház szolgáltatásait. A kérdésre többen adtak választ (286 fő), mint az várható volt (154 fő).

A **19. kérdés a város egészségügyi rendszerének változtatásáról** szólt. Összefoglalva a gyakorta említett problémákat a következő eredmények születtek:

A tatabányai egészségügyben a válaszadók sok esetben keveselték az orvosok és az ápolók számát. A szűrővizsgálatok menetét sokan rugalmatlan és hosszú várakozási idővel jellemezték. Sok említést tettek a kórház fejlesztésére. A várakozási idő hosszára sok panasz érkezett, s ezt sokan az online

időpontfoglalással kívánják orvosolni. Fogszabályzás hiányossága is számos alkalommal említésre került.

A **20. kérdés a város szociális intézményrendszerének változtatásáról** szólt. Összefoglalva a kérdőívet kitöltő emberek véleményét a következő gondolatok születtek:

A legtöbb probléma az idősotthonokkal kapcsolatos volt. Sokan említették, hogy igen kevés az idősotthon, a másik oldal pedig a meglévő idősotthonok magas áraira, várakozási idejére vonatkoztak. A válaszadók hiányolják a bérlakásokat, esetleg a meglévő bérlakások fejlesztését javasolják.

8.2.2 Intézményi/ szervezeti felmérés

Tatabánya MJV Önkormányzata 2021. április-május hónapokban a városban regisztrált vállalkozásokat és civil szervezeteket kérdezte meg előzetesen a városi településfejlesztési stratégia kidolgozása kapcsán.

A vállalkozások körében kitöltött kérdőívek eredményei

A kérdőív 2021.04.16. és 2021.05.28. közötti időszakban volt kitölthető. Ebben a bő hónapban a vállalkozások írt kérdőívet 418 vállalkozás töltötte ki. A következőkben ismertetem a felmérés eredményeit néhol írásos, azonban a legtöbb helyen diagram formájában.

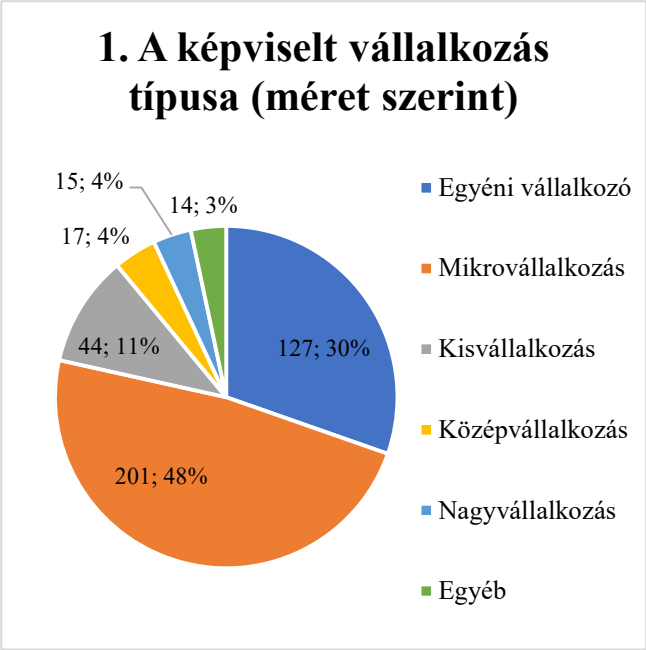

A kérdésre 418 válasz érkezett. A válaszadók közel fele mikrovállalkozást folytat, több mint negyede egyéni vállalkozó és a maradék 22% megoszlik kis-, közép- és nagyvállalkozások között. A válaszadók a vállalkozás típusa szerint a következőképpen alakultak:

Egyéni vállalkozó: 127 fő (30%)

Mikrovállalkozás (<10 fő): 201 fő (48%)

Kisvállalkozás (10-50 fő): 44 fő (11%)

Középvállalkozás (50-250 fő): 17 fő (4%)

Nagyvállalkozás (>250 fő): 15 fő (4%)

Egyéb (kkv-nak nem minősülő vállalkozás): 14 fő (3%)

A kérdésre 417 válasz érkezett melynek a megoszlása a következő:

1. 50-es évek: 2 db
2. 70-es évek: 2 db
3. 80-as évek: 16 db
4. 90-es évek: 108 db
5. 2000-es évek: 96 db
6. 2010-es évek 163 db
7. 2020-as évek: 30 db

A válaszadók közül 2019-ben alapították a legtöbb céget, 27-et.

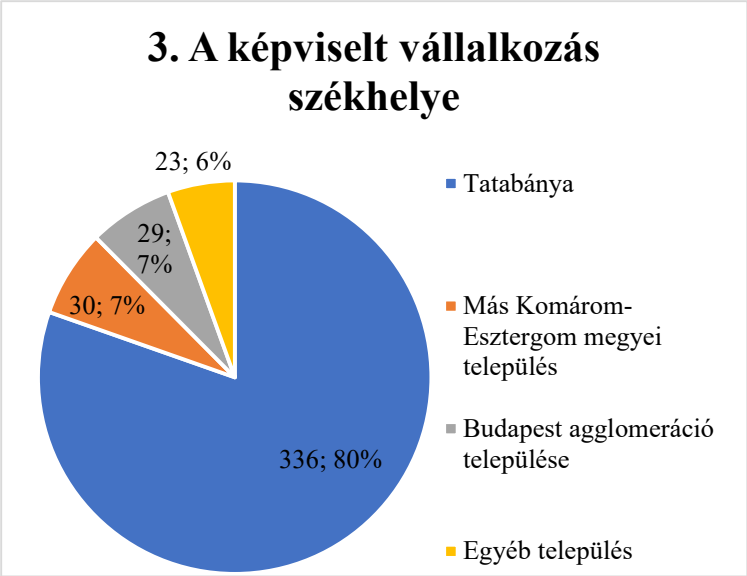

A vállalkozások négyötödének a székhelye Tatabányán található. Az eredmények a következőképpen alakulnak:

1. Tatabánya: 336 vállalkozás (80%)
2. Komárom-Esztergom Megye más településén: 30 vállalkozás (7%)
3. Budapest agglomeráció települése: 29 vállalkozás (7%)
4. Egyéb település: 23 vállalkozás (6%)

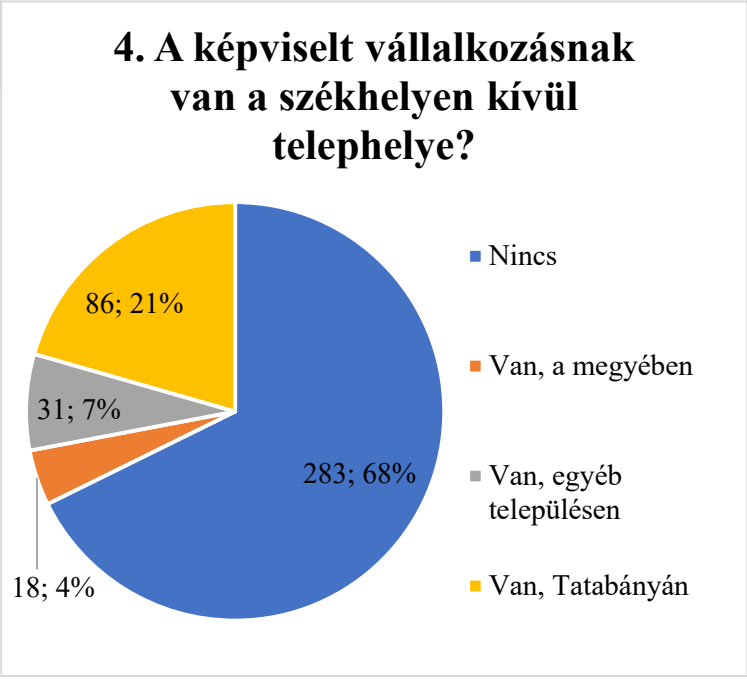

A kérdésre 418 válasz érkezett. A vállalkozások többségének nincs székhelyen kívül telephelye. A megoszlás a következőképp alakult:

1. Nincs telephely: 283 vállalkozás (68%)
2. Telephely a megyében: 18 vállalkozás (4%)
3. Telephely más településen: 31 vállalkozás (7%)
4. Telephely Tatabányán: 86 vállalkozás (21%)

Az **5. kérdés azokra a válaszadókra vonatkozott, akiknek a telephelye nem** Tatabányán van. Sok különböző válasz volt, azonban a leggyakoribb válasz a Tata volt (12 alkalommal). Budapesten 8, Oroszlányban pedig 7 vállalkozásnak volt telephelye.

A **6. kérdésnél** a válaszadók az általuk képviselt vállalkozás főtevékenységét nevezték meg. A leggyakrabban előforduló főtevékenység az „üzletviteli, egyéb vezetési tanácsadás” (15 darab), a „közúti áruszállítás” (12 darab), valamint a „mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás” (12 darab) volt.

6. A vállalkozások leggyakoribb főtevékenységei

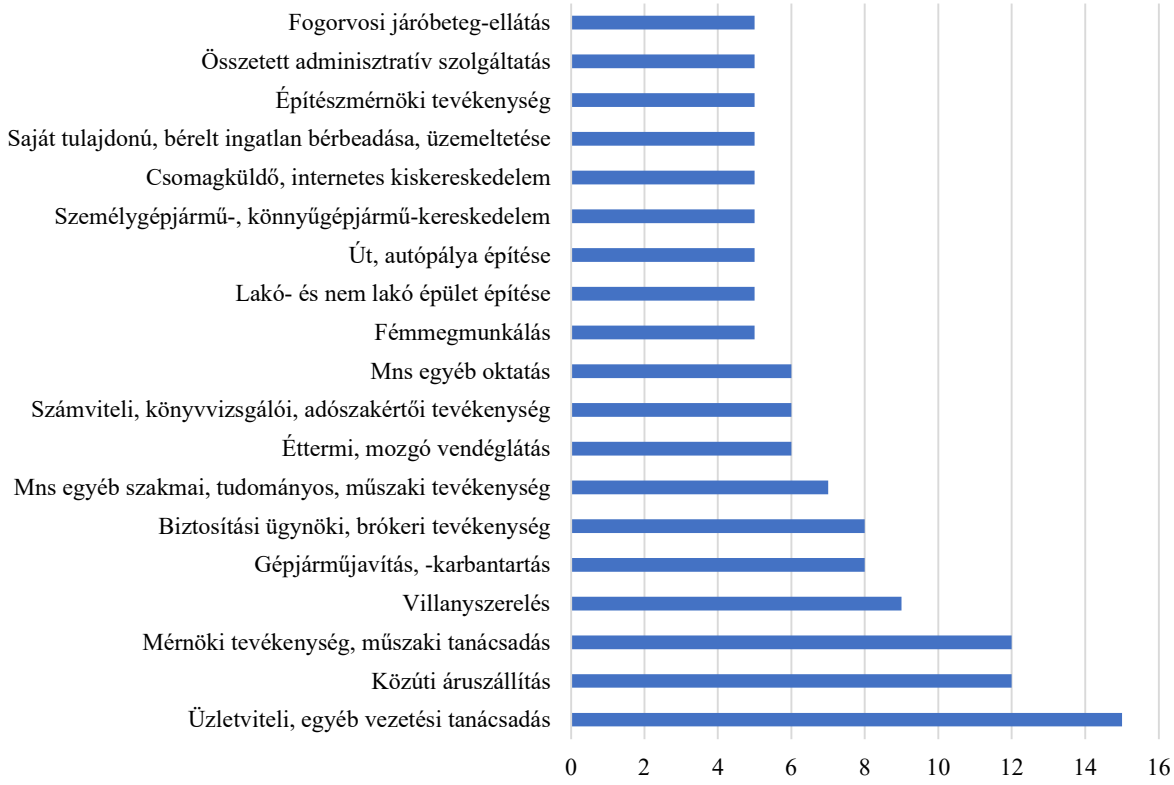

A **7. kérdést** megválaszolók a beszállítók anyagi helyzetével és a telephely felszereltségével voltak leginkább megelégedve. A legkevésbé az EU-s vagy hazai pályázati rendszer működésével voltak elégedettek (2014-2020-as időszakban).

7. Hogyan értékeli a képviselt vállalkozás üzleti környezetét?

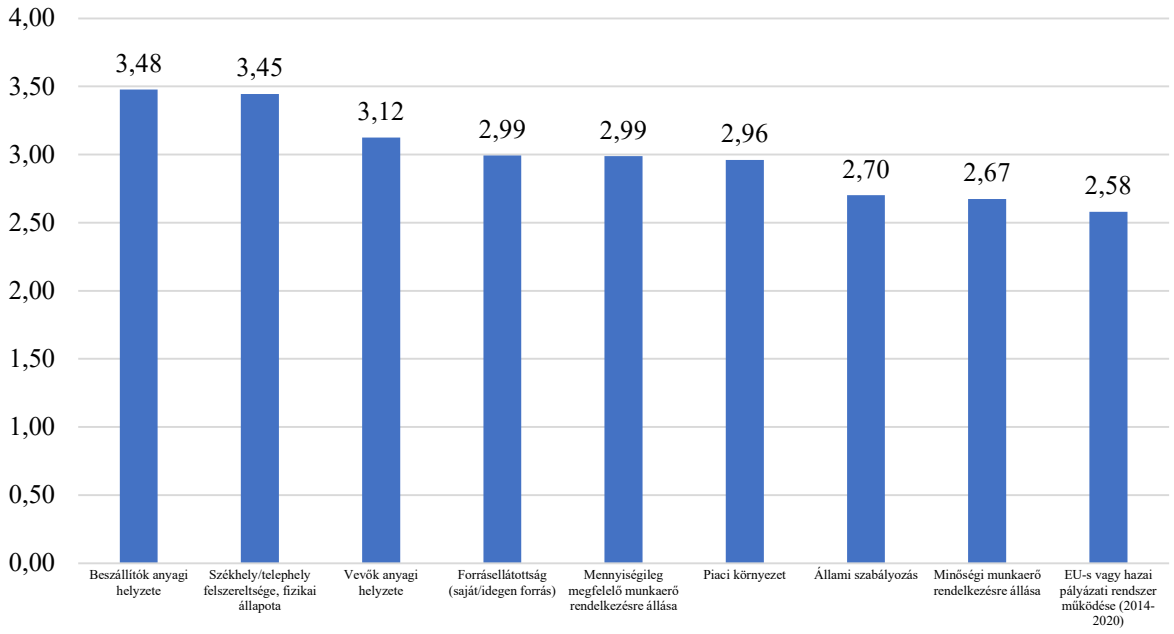

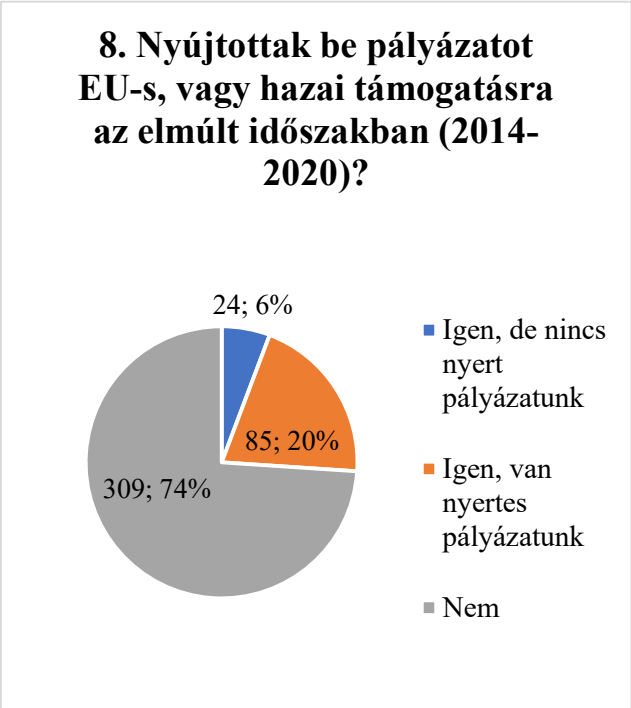

A **8. kérdésre** 418 válasz érkezett be. A kérdésre válaszolók közel háromnegyede nem nyújtott be pályázatot sem EU-s, sem hazai támogatásra a 2014-2020-as időszakban. Az eredmények a következőképpen alakultak:

2. Jelentkezett, de nem nyert pályázatot: 24 vállalkozás (6%)
3. Jelentkezett és nyert is pályázatot: 85 vállalkozás (20%)
4. Nem jelentkezett pályázatra: 309 vállalkozás (74%)

A nyertes pályázatok az alábbi ábrán látható módon oszlottak meg az egyes létszámkategóriák között:

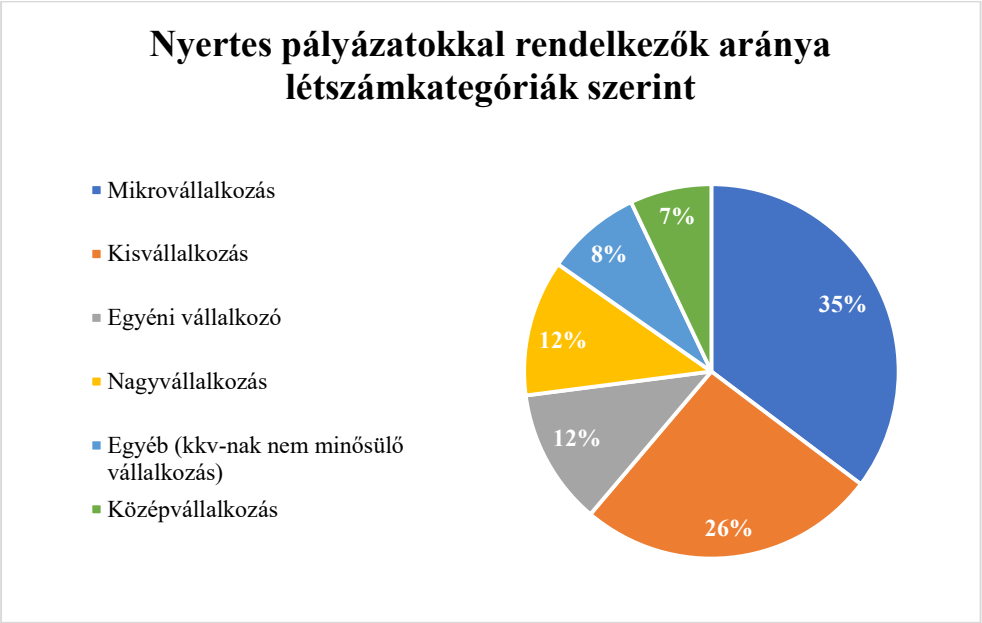

A legnagyobb arányban a mikrovállalkozások rendelkeztek nyertes pályázattal (30 darab), ezeket követték a kisvállalkozások (22 darab), majd az egyéni vállalkozók és a nagyvállalatok (10-10 darab). A legkevesebb nyertes pályázattal rendelkező vállalkozás a középvállalatok köréből került ki, igaz ez a csoport eleve nem nyújtott sok pályázatot. Az, hogy a kisebb létszámú vállalkozások köréből kerültek ki nagyobb számban nyertes pályázattal rendelkező vállalkozások, egyfelől nagyobb számukkal, valamint azzal, hogy a rájuk vonatkozó pályázatok esetében jellemző, hogy több nyertes számára van hely, mint a nagyobb vállalatok esetében. Épp ezért érdemes megnézni, hogy az egyes létszámkategóriákon belül milyen mértékben jártak sikerrel a pályázó vállalatok.

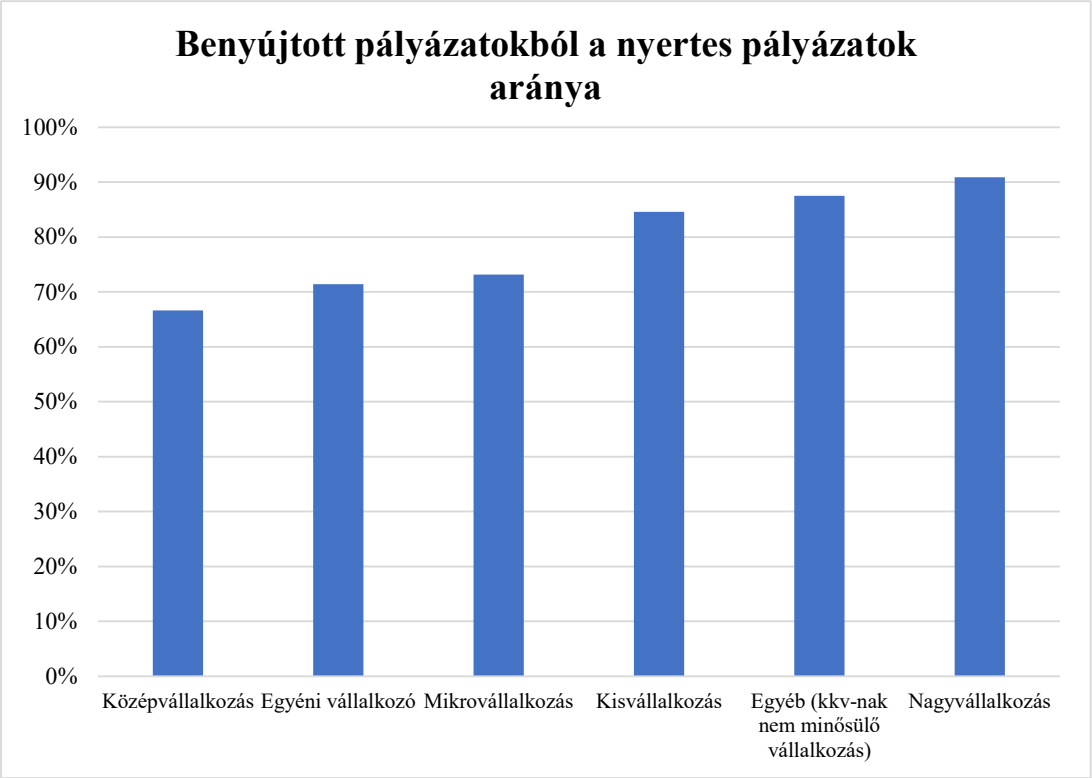

A fenti ábrán az látható, hogy az egyes létszámkategóriákon belül, a pályázatokat benyújtó vállalatok közül mennyien rendelkeztek nyertes pályázattal. A legkevésbé sikeresnek a középvállalkozások mondhatóak, ahol 9 pályázatot benyújtó vállalkozásból 6 darab nyert el pályázatot. Ez azt jelenti, hogy még a legsikertelenebbnek tekinthető létszámkategóriában is háromból két vállalkozás nyert már benyújtott pályázatával. A nagyvállalatok esetében 11 pályázóból 10 nyert el támogatást a 2014-2020-as ciklusban.

A fentiek alapján elmondható, hogy a pályázó vállalkozások között jelentősen nagyobb arányban voltak azok akik nyertek pályázatot, mint akik nem. Ennek ellenére a pályázatokon elindulók aránya még mindig meglehetősen alacsony. Még a legmagasabb pályázói aránnyal rendelkező nagyvállalatok csoportjában is 15-ből 11 vállalkozás (73%) nyújtott be pályázatot, míg a 127 egyéni vállalkozóból csupán 14 (11%). A jó esélyek ellenére tehát alacsony a vállalatok jelentős része nem tudott, vagy nem akart pályázatot benyújtani az említett időszakban.

A 7. kérdés rávilágított, hogy a válaszadók általánosságban az EU-s, vagy hazai pályázati rendszer működésével voltak a legkevésbé elégedettek. A 8. kérdés válaszaival összevetve megállapítható, hogy elsősorban azok a vállalatok voltak a legelégedetlenebbek a pályázati rendszerekkel, amelyek egyáltalán nem nyújtottak be pályázatot a 2014-2020-as ciklusban: a pályázatot nem benyújtó 271 vállalatból 133 (49%) gyengének, vagy egyenesen rossznak ítélte meg a pályázati rendszert.

A **9. kérdésre** 242 válasz érkezett. A vállalatok fejlesztései alapvetően két nagyobb csoportba sorolhatók: a beruházások és a foglalkoztatás bővítését célzó fejlesztések csoportjába. Beruházást összesen 170 vállalkozás (61%), míg foglalkoztatás bővítést 69 vállalkozás (25%) valósított meg. A válaszadók között 36 olyan vállalkozás volt, amely mindkét kategóriában valósított meg fejlesztéseket. 39 vállalkozás (14%) esetében egyáltalán nem volt folyamatban fejlesztés. Foglalkoztatásbővítést legmagasabb arányban a mikro-, a kis-, és a nagyvállalatok folytattak: esetükben a vállalkozások rendre 33%, 32%, és 43%-a valósított meg ilyen irányú fejlesztést.

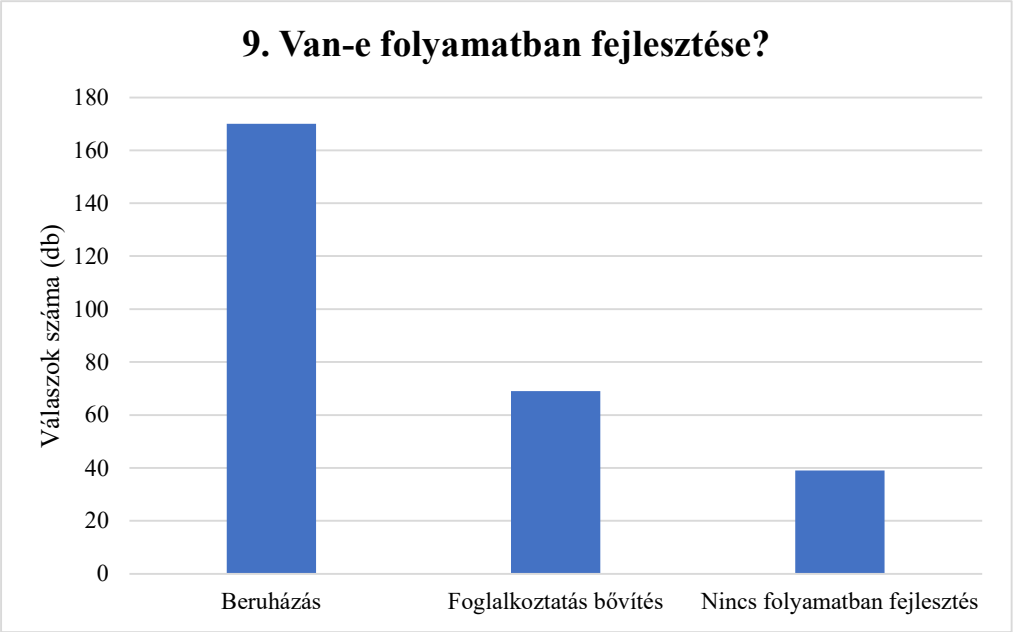

A **10. kérdésre** 220 válasz érkezett, amely alapján elmondható, hogy az elkövetkezendő 5 évben a vállalkozások elsősorban eszközvásárlást, telephelyfejlesztést, valamint informatikai fejlesztéseket terveznek megvalósítani. Az esetek többségében a válaszadók párhuzamosan többféle fejlesztést is végre terveznek hajtani az elkövetkező öt évben. Mindössze 12 olyan válasz érkezett, amelyben a külföldi piacra való bejutást célzó fejlesztéseket terveztek végrehajtani, de viszonylag alacsony volt a K+F fejlesztéseket megvalósítók száma is (28 darab).

A **11. kérdésre** 418 válasz érkezett, melyből 259 vállalkozás (62%) tervez a következő öt évben beruházást, és/vagy foglalkoztatás-bővítést. 38 vállalkozás (9%) munkahely bővítést, 119 vállalkozás (28%) beruházásokat, 102 (24%) pedig mind beruházást mind munkahely bővítést is meg tervez valósítani. A válaszadók negyede sem beruházást, sem pedig munkahelyeinek bővítését nem tervezi 5 éven belül.

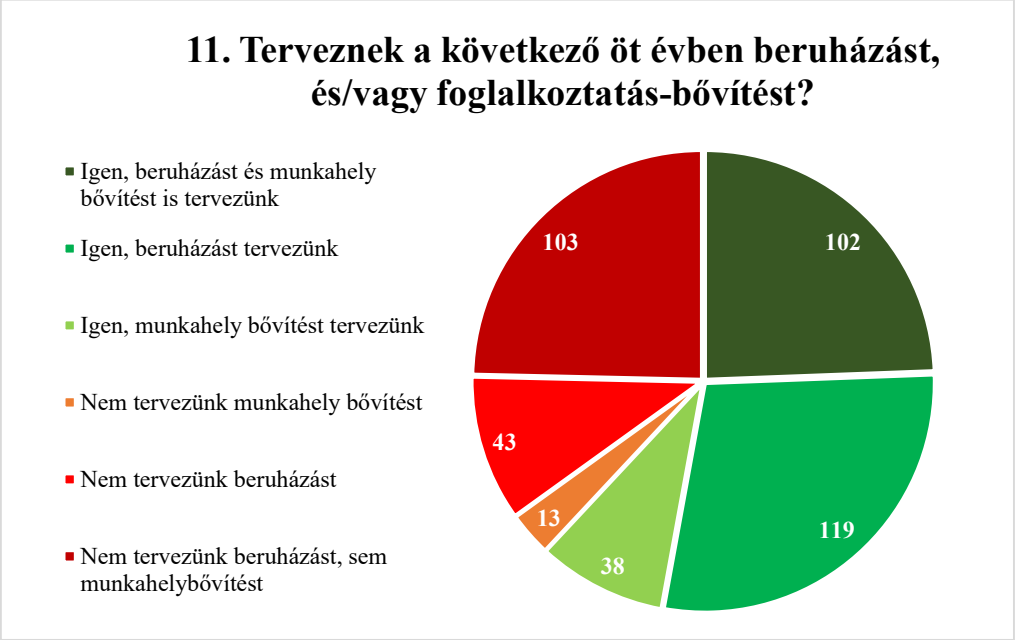

A **12. kérdés** azt vizsgálta, hogy a vállalkozások mely tényezőket tartanák hasznosnak vállalatuk fejlesztésében. A válaszadóknak egy 1-től 5-ig terjedő skálán kellett kifejezniük, hogy az egyes állításokkal mennyire értenek egyet (1 – egyáltalán nem; 5 – teljes mértékben). Mindegyik állítás esetében elmondható, hogy többen voltak azok, akik egyet értettek az állításokkal, mint azok, akik nem. A legnagyobb mértékben az egyéni közlekedési infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó állítással értettek egyet a válaszadók, vagyis a többség szerint az utak, parkolók fejlesztése hozzájárulna a vállalkozások fejlődéséhez. A közösségi közlekedést szintén többen tartják hasznosnak, mint amennyien nem, azonban jól látható, hogy az egyéni közlekedés fejlesztését részesítenék előnyben a közösségi közlekedés fejlesztésével szemben, ami utalhat az ingázó munkavállalók nagy szerepére a vállalatok életében. Az egyéni közlekedés fejlesztése után a válaszadók a polgármesteri hivatali ügyintézés fejlesztését tartanák a legfontosabbnak. A legkevésbé a szakemberek képzésére vonatkozó állításokkal értettek egyet a válaszadók. Azzal az állítással, miszerint a vállalkozás fejlődését nagyban segítené a szakmunkásképzés fejlesztése, 184 vállalkozás (44%) nem értett egyet, ebből 101 vállalkozás egyáltalán nem.

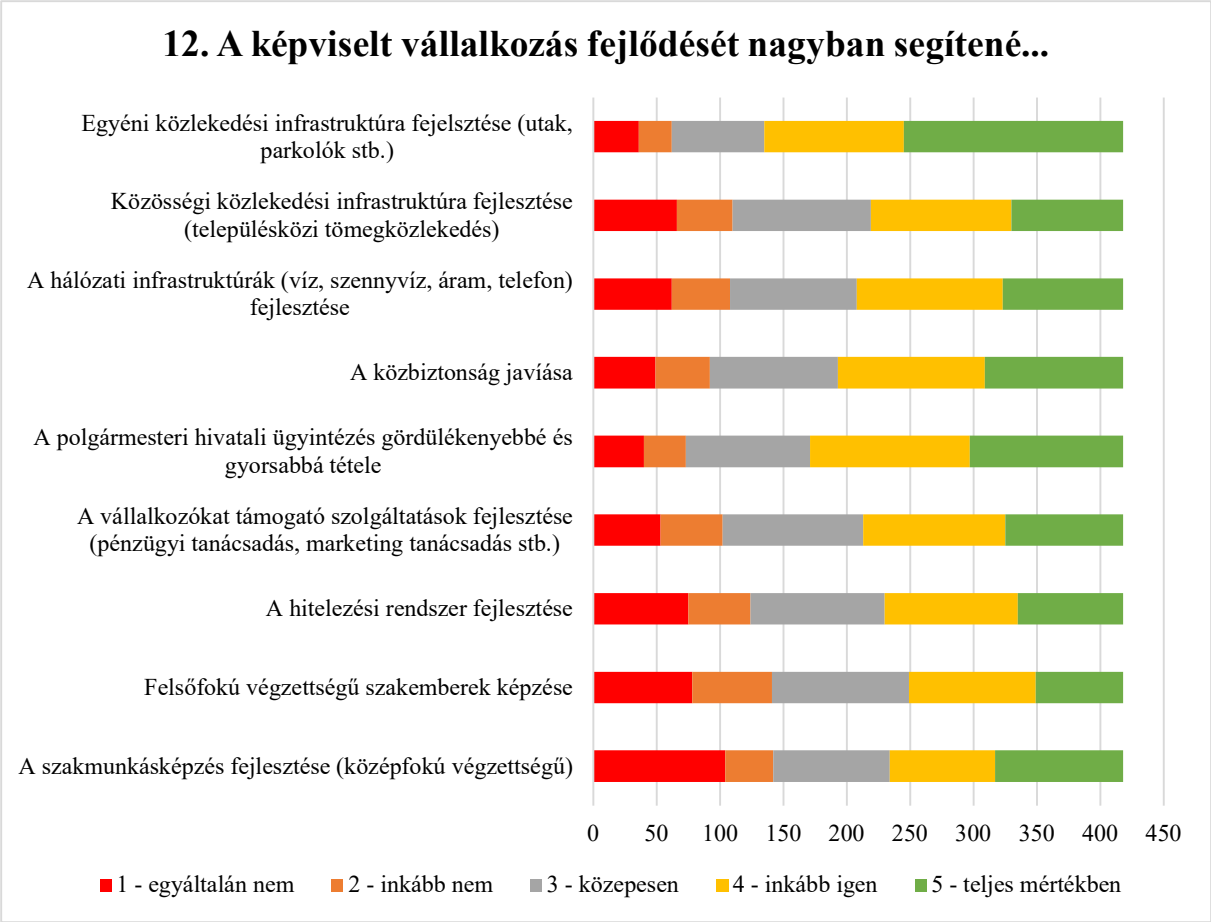

13. Mi az a 3 körülmény, ami a legnagyobb nehézséget okozza Tatabányán az Ön vállalkozásának, és feltétlenül fejlesztést igényel?

A válaszadók az alábbi problémás területeket nevezték meg:

3. Infrastruktúra fejlesztés – közművek, parkolás, úthálózat, kerékpárutak hiánya az ipari park felé
4. Szakemberhiány
5. Magas adók
6. Pályázati forráshoz és hitelhez jutási nehézségek
7. Építési telkek kialakítási nehézségei
8. Hulladékkezelés
9. Helyi vállalkozói adatbázis hiánya

A civil szervezetek által kitöltött kérdőívek eredményei

A kérdőív 2021.04.16. és 2021.05.28. közötti időszakban volt kitölthető. Ebben a bő hónapban a vállalkozások írt kérdőívet 14 szervezet töltötte ki. A következőkben ismertetem a felmérés eredményeit néhol írásos, azonban a legtöbb helyen diagram formájában.

A kérdőívet kitöltő 14 szervezet többsége egyesületi formában, valamivel több mint negyede alapítványi formában működött, 1 kitöltő pedig egy civil társaság volt.

1. Mi az Ön által képviselt civil szervezet formája?

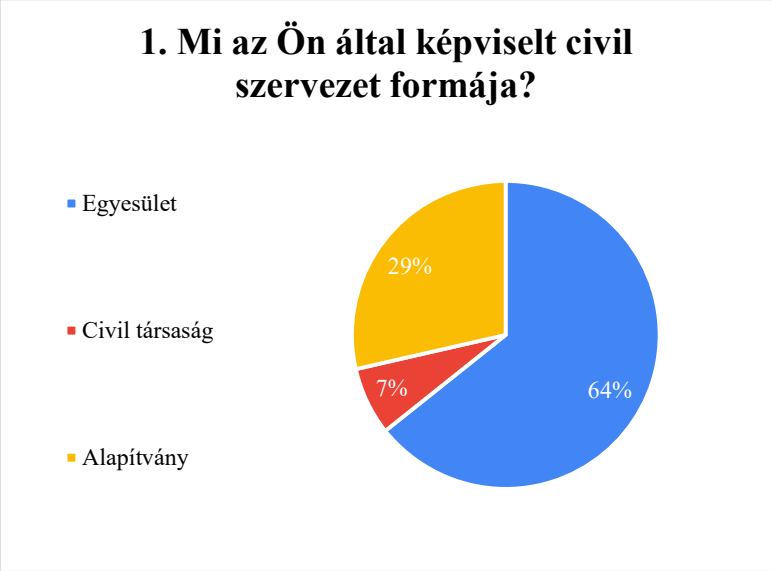

2. Mi a szervezet alapításának éve?

A 14 válaszadó szervezetből a többséget a rendszerváltás után alapították. 1989-1999 között ötöt, 2000-2010 között hármat, a 2010-es években kettőt, egyet pedig 2020-ban. 1970 előtt a válaszadó szervezetek közül hármat alapítottak. A válaszadó szervezetek formáját tekintve elmondható, hogy a városban már régóta jelen vannak az egyesületek (a legrégebbi egyesületet már 1960-ban megalapították), míg az alapítványok csak a rendszerváltást követően, de főként a 2000-es évektől jellemzőek.

4. Mi a szervezet fő tevékenységi köre?

A válaszadó szervezetek fő működési területei: sport, kultúra- kultúraközvetítés, művészet, család- és gyermekvédelem, környezet és természetvédelem. A válaszadó szervezetek közül a rendszerváltást megelőzően alapítottak körében a sport, és az érdekvédelmi tevékenység volt a jellemző. A 90-es évek óta alapított szervezetek körében már a kulturális, zenés-táncos tevékenységek, valamint a helyi közösség összetartását és a nevelést célzó szerveződések voltak jellemzőek. A 2020-ban alapult egyesület célja a környezet- és természetvédelem.

5. A képviselt szervezet a tevékenységi területén milyen pozitív tendenciákat lát?

A szervezetek többsége a járványhelyzet ellenére is tudott pozitív tendenciákat említeni. A kulturális tevékenységet folytató szervezetek esetében leginkább a növekvő érdeklődést, a fiatalok arányának emelkedését említették, de a családvédelemmel foglalkozó szervezet is létszámnövekedésről számolt be. Míg a kulturális szervezetek többsége egyre népszerűbb, addig a sportegyesületek nem tudtak pozitívumokról beszámolni. A válaszok alapján elképzelhető, hogy a sportegyesületek negatív kilátásai mögött a COVID-19 járvány és az ehhez köthető korlátozások álltak.

6. Milyen javításokat, fejlesztéseket hajtana végre a tevékenységi területén, amire jelenleg nincs vagy korlátozott a ráhatása?

Tevékenységi körtől függően az alábbi fejlesztési igények merültek fel:

- járműbeszerzés az ügyfelek hatékonyabb ellátásához
- új városi programok szervezése
- testvárvárosi együttműködések javítása
- fogyatékkal élők munkahelyhez jutási feltételeinek javítása
- a kultúra területén a fiatalok számának nagyobb arányú bevonása, a művelődés feltételeinek javítása
- infrastrukturális fejlesztések (épület és közterület felújítások)

7. Milyennek látja a képviselt szervezet és az önkormányzat közötti kommunikációt?

A válaszok alapján elmondható, hogy a civil szervezetek és az önkormányzat jó kapcsolatot ápolnak egymással. A 14-ből 9 szervezet (64,3%) együttműködő partnerének tekinti az önkormányzatot, de a szervezetek fennmaradó részéről is elmondható, hogy legalább felvették az önkormányzattal a kapcsolatot. A fentiek alól mindössze egy szervezet jelent kivételt, amelyik nem áll semmiféle kapcsolatban az önkormányzattal, a 2020-ban alapult környezetvédelmi egyesület.

8. Amennyiben nincs kapcsolatban az önkormányzattal, mi az oka?

A 2020-ban alapított természet- és környezetvédelmi egyesület a válaszadók közül egyedüliként nem ápol kapcsolatot az önkormányzattal. A kérdőív alapján azonban az együttműködés hiánya mögött

nem a szervezet fiatalsága áll, hanem az, hogy a szervezet nem tartja megfelelőnek a helyi önkormányzat kommunikációs stratégiáját.

9. Hány százalékos az ön szervezetének költségvetésében az önkormányzat támogatása?

Az egyes civil szervezetek költségvetését segítő önkormányzati támogatás mértéke igen széles skálán mozog. A válaszadó érdekképviseleti szervezetek nem kapnak önkormányzati támogatást, a sportegyesületek támogatása a költségvetésük 5-10%-át teszi ki, a kulturális és nevelési céllal működő szervezetek támogatása pedig akár a 90%-ot is elérheti. Előfordult azonban olyan szervezet is, amely a támogatás visszaeséséről számolt be.

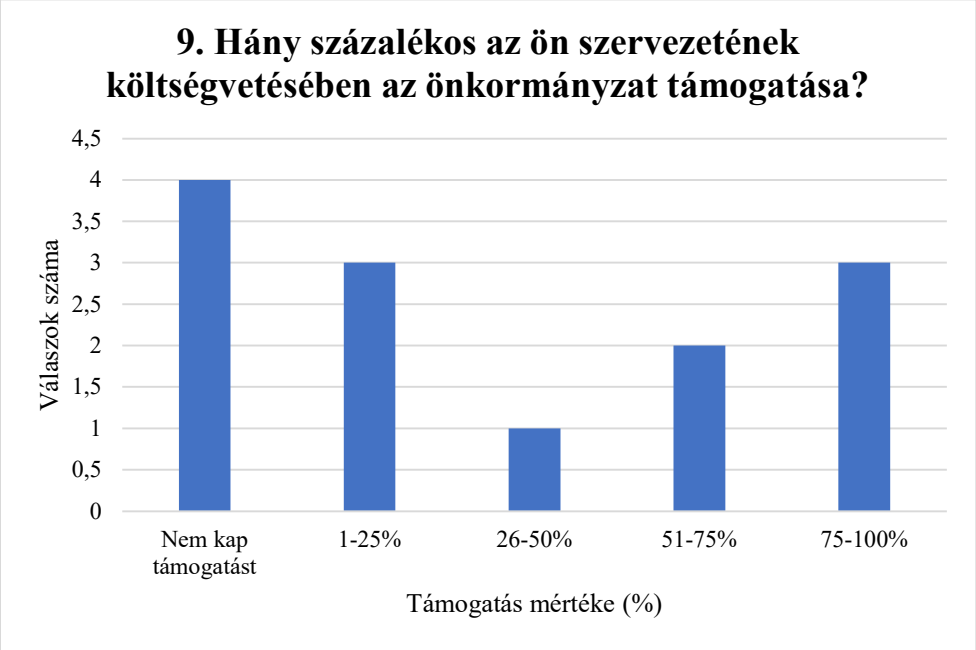

10. Értékelje a képviselt szervezet és a lakosság közötti kommunikációt!

A válaszadó szervezetek mindegyike folytat legalább közepes szintű kommunikációt a helyi lakossággal. 10 válaszadó (72%) közepesnek minősítette a lakossággal folytatott kommunikáció szintjét, 2-2 szervezet azonban intenzívnek, illetve kiemelkedőnek tartja azt. A lakossággal hatékonyabban kommunikáló szervezetek közül három kulturális, egy pedig környezet- és természetvédelmi tevékenységet folytatott.

11. Nyújtottak be pályázatot EU-s, vagy hazai támogatásra az elmúlt időszakban (2014-2020)?

A válaszadó szervezetek közül 10 (71,4%) nyújtott be pályázatot a 2014-2020-as ciklus során, és köztük több mint kétszer annyian voltak azok, akik nyertek is, mint akik nem. A válaszadók több mint negyede egyáltalán nem pályázott.

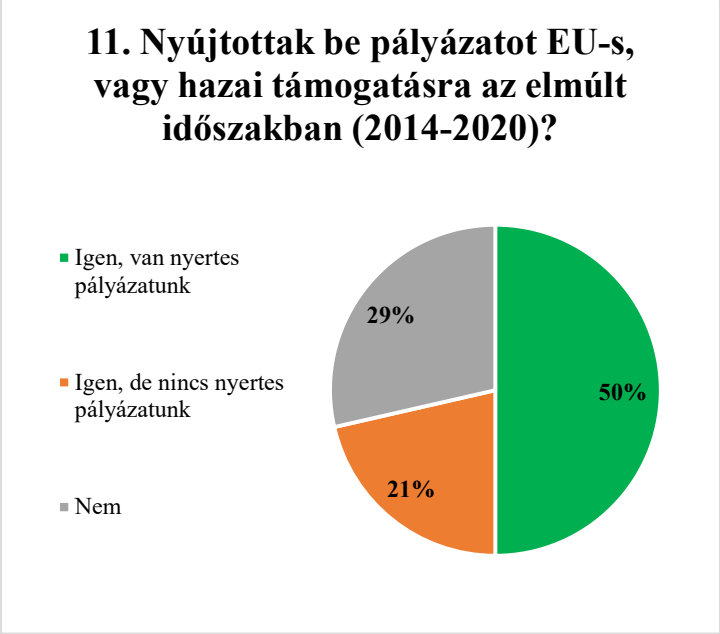

12. Milyen közösségépítő, felzárkóztató kezdeményezésekben venne részt együttműködésben az önkormányzattal?

A választható közösségépítő, felzárkóztató kezdeményezések közül a válaszadó szervezetek leginkább a hátrányos helyzetű lakosok felzárkóztatásában vállalna szerepet, de hatan vannak azok a szervezetek, amelyek részt vennének hulladékgyűjtési akciókban. Három olyan szervezet volt a megkérdezettek között, amely több kezdeményezésben is részt venne, azonban hajléktalanok ellátására irányuló kezdeményezések iránt egy szervezet sem fejtett ki részvételi szándékot.

12. Milyen közösségépítő, felzárkóztató kezdeményezésekben venne részt együttműködésben az önkormányzattal?
Hulladékgyűjtés
Hulladékgyűjtés, Hátrányos helyzetű lakosok felzárkóztatásában
Hátrányos helyzetű lakosok felzárkóztatásában
18%
27%
55%

Kérdőív a lakosság számára

1.Az Ön életkora *

- [ ] 18 év alatt
- [ ] 18-25 éves
- [ ] 25-40 éves
- [ ] 40-60 éves
- [ ] 60 év felett

2. Az Ön neme *

- [ ] Férfi
- [ ] Nő

3. Az Ön iskolai végzettsége *

- [ ] 8 általános vagy kevesebb
- [ ] szakmunkásképző
- [ ]
- [ ] gimnázium, technikum
- [ ] főiskola, egyetem
- [ ] Egyéb (OKJ, stb.)

4.Melyik településrészen él?

- [ ] Alsógalla
- [ ] Bánhida ltp
- [ ] Bánhida családi házas övezet
- [ ] Erőmű lakótelep
- [ ] Felsőgalla
- [ ] Hatostelep és Mésztelep
- [ ] Dózsakert
- [ ] Kertváros lakótelep
- [ ] Kertváros családi házas övezet
- [ ] Óváros
- [ ] Újváros I. (Március 15. utcától-Fő térig)

- [ ] Újváros II. (Fő tértől a volt autóbusz állomásig)
- [ ] Sárberek lakótelep
- [ ] Sárberek családi házas övezet
- [ ] Gál I. ltp.
- [ ] Külterület (Csákányos- és Körtvélyespuszta, Síkvölgypuszta, Barackos, Fácánoskert, Baromállásdűlő, Szőlőhegy)
- [ ] Egyéb

5. Mióta él Tatabányán? *

- [ ] Itt születtem, mindig is itt laktam
- [ ] 10 évnél régebb óta
- [ ] Csak néhány éve
- [ ] Új beköltöző vagyok (max. 1 éve)

6. Amennyiben újonnan, vagy néhány éve költözött be: Honnan költözött ide?

- [ ] Tatabánya más városrészéből
- [ ] más városból
- [ ] Más kistelepülésről
- [ ] Külföldről

7.Milyen ingatlanban él?

- [ ] saját tulajdonú
- [ ] piaci bérlemény
- [ ] önkormányzati bérlemény

8. Hol dolgozik? *

- [ ] Tatabányán
- [ ] Komárom-Esztergom megye más településén
- [ ] Más, távolabbi településen
- [ ] Nem dolgozom, nyugdíjas vagyok
- [ ] Nem dolgozom, tanuló/hallgató vagyok
- [ ] Nem dolgozom, CSED/GYED/GYES-en vagyok
- [ ] Nem dolgozom, munkanélküli vagyok

9. Mi a három legfontosabb pozitív észrevétele Tatabányával kapcsolatban? (amiért szeret itt élni, amit a legjobban szeret a városban) *

Saját válasz

10. Mi a három legfontosabb negatív észrevétele Tatabányával kapcsolatban? (amit nem szeret, amin változtatna) *

Saját válasz

11. Az alább felsoroltak közül melyekkel van megelégedve, illetve melyekkel nincs? Értékelje 1-től 5-ig! (1-es a legrosszabb) *

	1	2	3	4	5
Az utak minősége	☐	☐	☐	☐	☐
A víz, csatorna, gáz ellátottság	☐	☐	☐	☐	☐
A közterületek tisztasága	☐	☐	☐	☐	☐
Információs és utcatáblák minősége és száma	☐	☐	☐	☐	☐
Parkok, játszóterek minősége, száma	☐	☐	☐	☐	☐
Szelektív hulladékgyűjtés minősége	☐	☐	☐	☐	☐
A zöldfelületek állapota (növényzet, fák, virágok)	☐	☐	☐	☐	☐
A levegő tisztasága	☐	☐	☐	☐	☐
Közbiztonság	☐	☐	☐	☐	☐
A polgármesteri	☐	☐	☐	☐	☐

hivatal működése					
Óvodák elérhetősége, minősége	☐	☐	☐	☐	☐
Iskolák elérhetősége, minősége	☐	☐	☐	☐	☐
Háziorvosi ellátás	☐	☐	☐	☐	☐
Gyermekorvosi ellátás	☐	☐	☐	☐	☐
Védőnői szolgálat	☐	☐	☐	☐	☐
Fogászati ellátás	☐	☐	☐	☐	☐
Panelházak energetikai állapota (felújítottság, korszerűség)	☐	☐	☐	☐	☐
Idősellátás, gondozás	☐	☐	☐	☐	☐
Kulturális rendezvények minősége, rendszeressége	☐	☐	☐	☐	☐
Sportolási és szabadidős lehetőségek	☐	☐	☐	☐	☐
Polgármesteri hivatali tájékoztatás mennyisége, formája	☐	☐	☐	☐	☐
Közösségi terek állapota, szolgáltatásai	☐	☐	☐	☐	☐

12. Milyen fejlesztés megvalósulását tartja a legfontosabbnak a következő 5 éven belül? *

Saját válasz

13. Értékelje az alábbi fejlesztések hasznosságát 1-5 ig (1- nem hasznos, 5 igen hasznos)

	1	2	3	4	5
Dózsakerti sétálóutca	☐	☐	☐	☐	☐
Mikovényi út felújítása	☐	☐	☐	☐	☐
Polacsek körforgalom és dózsakerti kerékpárutak	☐	☐	☐	☐	☐
Csónakázó-tó	☐	☐	☐	☐	☐

14. Milyen egyéb létesítményeket / szolgáltatásokat látna szívesen? (ami hiányzik, amit szívesen használna) *

Saját válasz

15. Mennyire elégedett a város azon lakóterületén, ahol Ön él…

	1	2	3	4	5
az Intézményi ellátottsággal (óvoda, bölcsőde)	☐	☐	☐	☐	☐
közlekedési állapotokkal	☐	☐	☐	☐	☐
utak állapotával	☐	☐	☐	☐	☐
köztisztasággal	☐	☐	☐	☐	☐

közbiztonsággal	☐	☐	☐	☐	☐
óvodai, bölcsődei ellátottsággal	☐	☐	☐	☐	☐
lakhatási viszonyokkal (bérlakások)	☐	☐	☐	☐	☐
Önkormányzati bérlakások elérhetőségével	☐	☐	☐	☐	☐
Parkolással	☐	☐	☐	☐	☐
kerékpárutakkal	☐	☐	☐	☐	☐
szálláshelyekkel	☐	☐	☐	☐	☐
sportolási lehetőségekkel	☐	☐	☐	☐	☐
lakóépületek energetikai korszerűsítésével	☐	☐	☐	☐	☐

23. Milyen sportolási lehetőséget hiányol a településrészen?
(saját válasz)

24. Fontosnak tartaná-e a városi lakótelepek azbesztmentesítését?

☐ **Igen**

☐ **Nem**

25. Indítana-e egyéni vagy társasvállalkozást a jövőben?

☐ **Igen**

☐ **Nem**

Ha igen, igénybe venné-e inkubátorház szolgáltatásait?

Saját válasz

26. Milyen változtatást eszközölne a város egészségügyi rendszerében? (saját válasz)
Saját válasz

27. Milyen változtatást eszközölne a város szociális intézményrendszerében? (saját válasz)
Saját válasz

21. Egyéb javaslat, észrevétel:

Saját válasz

Kérdőív a vállalkozások számára

1. A képviselt vállalkozás típusa (méret szerint) *

egyéni vállalkozó

Mikrovállalkozás (létszám <10 fő)

Kisvállalkozás (létszám 10-50 fő)

Középvállalkozás (létszám 50-250 fő)

Nagyvállalkozás (létszám >250 fő)

Egyéb (kkv-nak nem minősülő vállalkozás)

2. A képviselt vállalkozás alapításának éve: *

Saját válasz

3. A képviselt vállalkozás székhelye *

Tatabánya

Más Komárom-Esztergom megyei település

Budapest agglomeráció települése

Egyéb település

4. A képviselt vállalkozásnak van a székhelyen kívüli telephelye? *

Nincs

Van, Tatabányán

Van, a megyében

Van, egyéb településen

5. Amennyiben a 4. kérdés Tatabányán kívüli "van" válaszai közül az egyiket jelölte be, adja meg a település nevét:

Saját válasz

6. A képviselt vállalkozás főtevékenysége (négyjegyű TEÁOR '08 kód + megnevezés) *

Saját válasz

7. Hogyan értékeli a képviselt vállalkozás üzleti környezetét? (Rossz, Gyenge, Közepes, Jó, Kiváló)

Beszállítók anyagi helyzete

Vevők anyagi helyzete

Mennyiségileg megfelelő munkaerő rendelkezésre állás

Minőségi munkaerő rendelkezésre állása

Piaci környezet

Állami szabályozás

Forrásellátottság (saját/idegen forrás)

Székhely/telephely felszereltsége, fizikai állapota

EU-s vagy hazai pályázati rendszer működése (2014-2020)

Beszállítók anyagi helyzete

Vevők anyagi helyzete

Mennyiségileg megfelelő munkaerő rendelkezésre állás

Minőségi munkaerő rendelkezésre állása

Piaci környezet

Állami szabályozás

Forrásellátottság (saját/idegen forrás)

lakhatási körülmények

Székhely/telephely felszereltsége, fizikai állapota

EU-s vagy hazai pályázati rendszer működése (2014-2020)

8. Nyújtottak be pályázatot EU-s, vagy hazai támogatásra az elmúlt időszakban (2014-2020) ? *

Igen, van nyertes pályázatunk

Igen, de nincs nyertes pályázatunk

Nem

9. Van-e folyamatban fejlesztése? (Jelölje meg, amelyik igen, több válasz lehetőséggel)

beruházás

foglalkoztatásbővítési

egyéb, ……

10. Terveznek a következő öt évben beruházást, és/vagy foglalkoztatás-bővítést? *

Igen, beruházást tervezünk

Igen, munkahelybővítést tervezünk

Igen, beruházást és munkahelybővítést is tervezünk

Nem tervezünk beruházást

Nem tervezünk munkahelybővítést

Nem tervezünk beruházást, sem munkahelybővítést

11. Amennyiben a 9. kérdésben igen választ adott meg, a képviselt vállalkozás a következő öt évben milyen fejlesztést tervez megvalósítani? (jelölje meg, több válasz lehetőséggel)

Telephelyfejlesztés

Munkaerőképzés

Informatikai fejlesztés

Energetikai fejlesztés

Eszközvásárlás

Beszállítóvá válást elősegítő beruházás

Külföldi piacra jutást célzó fejlesztés

Kutatás+fejlesztés, innováció

12. Mennyire igazak a következő megállapítások? A képviselt vállalkozás fejlődését nagyban segítené... *

(Egyáltalán nem, Inkább nem, Közepesen, Inkább igen, Teljes mértékben)

A szakmunkásképzés fejlesztése (középfokú végzettségű)

Felsőfokú végzettségű szakemberek képzése

A hitelezési rendszer fejlesztése

A vállalkozókat támogató szolgáltatások fejlesztése (pénzügyi tanácsadás, marketing tanácsadás stb.)

A polgármesteri hivatali ügyintézés gördülékenyebbé és gyorsabbá tétele

A közbiztonság javítása

A hálózati infrastruktúrák (víz, szennyvíz, áram, telefon) fejlesztése

Közösségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése (településközi tömegközlekedés)

Egyéni közlekedési infrastruktúra fejlesztése (utak, parkolók stb.)

13. Mi az a 3 körülmény, ami a legnagyobb nehézséget okozza Tatabányán az Ön vállalkozásának és feltétlenül fejlesztést igényel?

Saját válasz

Kérdőív a civil szervezetek számára

1. Mi az Ön által képviselt civil szervezet formája?

Egyesület

Alapítvány

Civil társaság

2. Mi a szervezet alapításának éve?

Saját válasz

3. Mi a szervezet működési területe

Saját válasz

4. Mi a szervezet fő tevékenységi köre?

Saját válasz

5. A képviselt szervezet a tevékenységi területén milyen pozitív tendenciákat lát?

Saját válasz

6. Milyen javításokat, fejlesztéseket hajtana végre a tevékenységi területén, amire jelenleg nincs vagy korlátozott a ráhatása?

Saját válasz

7. Milyennek látja a képviselt szervezet és az önkormányzat közötti kommunikációt? *

Együttműködő partnerek vagyunk

Felvettük egymással a kapcsolatot

Nincs kapcsolatunk

8. Amennyiben nincs kapcsolatban az önkormányzattal, mi az oka?

Saját válasz

9. Hány százalékos az ön szervezetének költségvetésében az önkormányzat támogatása?

10. Értékelje a képviselt szervezet és a lakosság közötti kommunikációt (1 = nincs, 2 = minimális, 3 = közepes, 4 = intenzív, 5 = kiemelkedő)!

11. Nyújtottak be pályázatot EU-s, vagy hazai támogatásra az elmúlt időszakban (2014-2020)?

Igen, van nyertes pályázatunk

Igen, de nincs nyertes pályázatunk

Nem

12. Milyen közösségépítő, felzárkóztató kezdeményezésekben venne részt együttműködésben az Önkormányzattal?

- hulladékgyűjtés
- hátrányos helyzetű lakosok felzárkóztatásában
- hajléktalanok ellátásában
- egyéb, pl:

13. Egyéb észrevétel, javaslat:

8.3 Finanszírozási terv beavatkozásonként

A cselekvési tervben azonosított beavatkozásokra kérjük kitölteni az alábbi táblázatot, és az FVS mellékletében szerepeltetni. Valószínűsíthető, hogy a táblázatban szereplő kérdések nem

mindegyikére lesz meg a válasz az FVS készítése során, azonban ez a tábla egy eszköz a város számára, melyet folyamatosan nyomon követhet és folyamatosan kiegészíthet a beavatkozásokról keletkező plusz információkkal.

Finanszírozási tervtábla.xlsx

	beavatkozás 1	beavatkozás 2	...
A beavatkozás alapadatai			
A beavatkozás megnevezése			
Beavatkozás gazda			
Megvalósító partnerek			
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett			
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)			
Finanszírozási információk			
A beavatkozás tervezett beruházási költsége			
Bevételtermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás , kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás			
Milyen finanszírozás vonható be *(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)*			
Finanszírozás elemek aránya			
Eredménymérés történt az alábbi három kategória szerint: • ***csak társadalmi haszon*** • ***minimális pénzügyi haszon*** • ***mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására***			
Kockázatok nevesítése			
Fenntartási információk			
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról			
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során			
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba *(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)*			
Externáliák (pozitív, negatív)			

8.4 Működési térkép

Irányítás – legfőbb koordináló szervezet

Tatabánya MJV Közgyűlése
Tatabánya MJV Közgyűlésének bizottságai

Megvalósításban közreműködő szervezet

Volánbusz Zrt.
Tatabánya Megyei Jogú Város Gazdaságfejlesztő Nonprofit Kft.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara KEM Szervezete
Nemzeti Pedagógus Kar
Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottsága
EDUTUS Egyetem
Komárom-Esztergom Megyei Iparszövetség
Által-ér Vízgyűjtő Helyreállítási és Fejlesztési Szövetség
Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
ÉFOÉSZ - Értelmi Sérültek és Segítőik Egyesülete Komárom-Esztergom Megye
Esőemberekért Egyesület
MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Egyesület
Pilisi Parkerdő Zrt.
Tatabányai Szakképzési Centrum
Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
Vértesi Erőmű Zrt.
Vértesi Erdő Zrt.
T-Szol Zrt.
TKKN Kft. (Tatabányai Közszolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.)
T-Busz Kft.
Tatabányai Erőmű Kft.

Fejlesztési koordináció felelős szervezet
Polgármesteri Hivatal Stratégiai és Monitoring Iroda

Várostérségi koordináció
Tatabánya MJV Önkormányzata